

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](#)

Th. 4766.

M. II
356

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

PRAXIS IVRISPATRONATVS

Acquirendi, conseruandiq; illud; ac amittendi
modos breuiter continens.

Episcopis, Vicarijs, Aduocatis, cæterisq; in Foro Ecclesiastico
versantibus permaxime utilis, ac necessaria.

A V C T O R E

IULIANO VIVIANO PISANO I. V. D.

Primalis Pisanæ Ecclesiæ Decano, Protonotario Apostol,
& olim in Patrio Gymnasio Sacrorum Canon. Profess.

Addito locupletissimo rerum, & verborum Indice.

Ad Illustriss. & Reuerendiss. Principem

IOANNEM BAPTISTAM LENIVM
S. R. E. CARDINALEM AMPLISS.

ROMÆ, Apud Bartholomæum Zannettum. M. D. C. XX.

Cum Priuilegio, & Superiorum Permissu.

ІАСПАТРОНАТАЗ ПЯХІЗ

Academy, Collegeand; library; see also
Academy, Collegeand; library; see also

231 ПМДА 3-3-3

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Magist. Sacri
Palatij Apostolici.

Cæsar Fidelis Vicesg.

Ego infra scriptus ex commissione Reuerendissimi
P. Fr. Hyacinthi Petronij, Sacri Apostolici Pal.
Mag. Librum inscriptum Praxis Iurispatronatus, &c.
legi, & nihil reperi, quod vel bonis moribus, vel
religioni aduersetur. In quorum fidem, &c. Ka-
lendis Nouembris. 1619.

Ita est. Angelus Lucianus I. V. D. & in
Gymnasio Almae Vrbis Pontificij Iuris
Professor Ordinarius.

Cæsar Egidius Vicellus

Imprimatur.

Fr. Gregorius Donatus Romanus, Mag.
Socius Reuerendiss. Patris Fr. Hyacinti Petronij Sacri Palatij Apostoli-
ci Mag. Ord. Præd.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.

PRINCIPI
IOANNI BAPTISTAE
LENIO

S. R. E. CARD. AMPLISS.

IVLIANVS VIVIANVS
Decanus Pif. F.P.

T genita hæc , quæ cæ-
li ambitu continentur ,
Princeps Illuſtrissime ,
Sole viuificantur vni-
uersa ; ſic animorum fœ-
tus collucentium He-
roum fulgore . Cùm itaque Praxis
hæc , quæ meo ſatu genita nec viuere ,
nec crescere poſſet absque Solis efficien-
tia , in Solem Illuſtrissimi nominis Tui ,

* 3 Tua-

Tūarūmque Heroicarū Virtutū
sponte sua procedat; praeuidens fore,
vt & Tuō calore foueatur, & splendo-
re collustrata augescat: ipse quoque
eius impetum sequor, Tibique Vir Il-
lustrissime, ac Nōmini Tuō eandem
volens & libens offero, simulque hunc
animum meum totum dico. Neque
operis exilitate reuocor: quippe noue-
rim, Te munera quamuis exigua ho-
norifice, atque hilariter accipere sole-
re, & quicquid Tibi dicatum est, beni-
gne semper, & souere, & tueri.
Quamobrem Deūm Optimum Maxi-
mum ex animo iugiter precabor, vt
Amplitudini Tuæ vitam tribuat, non
minus diuturnam, quam incolumem,
& Beatam. Vale. Pifis Calendis Se-
ptembris. M. D. C. X. I. X.

lōmū tūgōr. Cūm iūdāc Pīsaxī
pēc, dīs mēo tām bēutēs hec vīde
lōcē cīlēsēs bōysīs splāde gōlēs offīcēs
Tūs, in sōlēs lūtūlēs mōtūlēs Tū
-su T. *

AVCTOR LECTORI.

CRIPTVM reliquit Diuus Bernardus in suo libro de Ordine vitæ, Sequatur conuersationis electio, vt adiungatur probatissimis quibusque senioribus; nam vt æqualium usus dulcior, ita senum tutor est, qui magisterio quodam, & ductu vitæ colorant mores adolescentium, & veluti murice probitatis inficiunt: nempe si hi, qui sunt ignari locorum cum solertibus viarum iter adoriri gestiunt, quanto magis adolescentes cum senibus debent nouum iter sibi aggredi, quominus errare possint, & à verotrami te virtutis deflectere? nihil enim pulchrius, quam eos, & magistros vitæ habere, & testes. Patet siquidem nullam artem addisci absque magistro: si enim animalia, feræ, aues, & apes duces habent, suosque sequuntur Principes, quanto magis homines sine datore, & rectore esse non possunt? Inde cauendum est, ne adolescentes sine duce ingrediantur viam, quam nunquam ingressi sunt, & in partem alteram declinantes errores patientur. Huius sanctissimi viri dicta secutus, Magistros, & Duces viros clarissimos de iurepatronatus tractantes elegi, & ante oculos proposui, illorumque dicta, & tractatus præ manibus habere studui; ex quibus apum exemplo carpsi quicquid

* 4 boni

boni in hoc opere reperitur: ingenui siquidem hominis est fateri per quos ipse profeceris. quod mihi utilitatem, alijs attulit adiumentum. Ea de re iurispatronatus materiam ad Praxim redigere curauit, & viam hanc sum ingressus, iterque tandem impleui his ducibus, his magistris, ut errores effugerem, & securus viam perficerem; satis esse dicens aliorum dicta potius recensere, quam noua in medium, vel non utilia proponere, vel non bene dicta. Ut ilitas etiam huius materiae iurispatronatus me incitauit: cum enim frequentes in Iudicijs de iurepatronatus sint controvieris, opportunum iudicauit ad Praxim omnia reducere, ut facile quisque præ manibus habere posset digestam. hanc materiam tanquam lumen proueniens à maiori lumine, fateor enim vniuersam hanc praxim veluti paruum lumen mutuatam esse lucendi, & illuminandi facultatem à maiori lumine Clarissimorum virorum, qui de iurepatronatus tractatus ediderunt. Quamuis enim frustratorium sit Solem facibus adiuuare, fructuorum tamen est Solis luce radiari, & illustrari. Id autem satis mihi erit, si lector laborem meum hunc non contempserit, sed benigno animo recipiens, quod boni fuerit ab Omnipotenti Deo venisse teneat, & quod malum à me & iuuentuti parcere non dedignetur.

post *

INDEX

M V T I T A C H E C M I

INDEX

LIBRORVM, ET CAPITVM

Praxis Iurispatronatus, & Partium eiusdem.

Pars prima que continet modos acquirendi ius patronatus.

Liber primus. Quid sit ius patronatus.

Cap. unicum, in quo declaratur definitio iurispatronatus.

Lib. 2. continens quomodo ius patronatus creetur, & acquiratur.

Cap. 1. quomodo creetur ius patronatus.

Cap. 2. quomodo acquiratur ius patronatus per fundantes, constructores, seu dotantes.

Cap. 3. Ius patronatus acquiritur re perfecta.

Cap. 4. Quædos debeatur Ecclesia, & quando tradi debeat.

Cap. 5. Quid si Ecclesia sit sine dote, & ab aliquo doretur, an talis dotans efficiatur patronus.

Cap. 6. Omnes possunt acquirere ius patronatus, qui non sunt prohibiti.

Cap. 7. Quid dicendum de Ec-

clesia matrice, intra cuius limites fundatur Ecclesia, an matrix efficiatur patrona nouæ ecclesie.

Cap. 8. An fundantes, constructores, seu dotantes Ecclesias, seu Cappellas possint sibi aliquid reseruare, vel conditionem apponere in fundatione.

Cap. 9. Quando competit ius patronatus, seu ius presentandi ei, qui non est patronus, etiam si non fundauerit, construxerit, vel dotauerit.

Lib. 3. continens in quibus ecclesijs, cappellis, beneficijs, vel alijs pjs locis cadat ius patronatus.

Cap. 1. Ius patronatus haberri potest in ecclesijs cathedralibus, monasterijs, in ecclesijs curatis, in Cappella, Altari, & Basilica.

Cap. 2. Ius patronatus haberri potest in Hospitali, Oratorio, Collegio, & sedilibus.

Lib. 4. continens quomodo iuspat. transferatur de uno in alium.

Cap.

INDEX CAPITVM.

<p>Cap.1. Continet modos, quibus iuspatronatus transfertur.</p> <p>Cap.2. Quomodo iuspatronatus transeat ad heredes, & quos.</p> <p>Cap.3. Quomodo iuspatronatus transferatur ex permutatione.</p> <p>Cap.4. Quomodo transferatur iuspatronatus ex donatione.</p> <p>Cap.5. Quomodo transferatur iuspatronatus per venditionem Vniuersitatis.</p> <p>Cap.6. Iuspatronatus an possit concedi in feudum.</p> <p>Cap.7. Iuspatr. an possit cum Vniuersitate obligari, seu dari in dotem.</p> <p>Cap.8. Quomodo per prescrip-
tionē transferatur iuspatronat.</p> <p>Pars secunda continens modos conseruandi iuspatronatus.</p> <p>Liber 5. in quo tractatur de fru-
etu iurispatronatus, scilicet de pres-
entatione.</p> <p>Cap.1. Quid sit presentatio, prouisio, postulatio, nominatio, electio, & commendatio.</p> <p>Cap.2. Omnes possunt presentare, qui non sunt prohibiti.</p> <p>Cap.3. De existentibus in quasi possessione iurispatronatus, & iuris presentandi, & de eorum presentatione.</p> <p>Cap.4. Vacante Ecclesia patronus, vel quasi possidens per se, vel per procuratorem, Rectorē</p> | <p>presentare debent, & de pro-
curatore constituto ad presen-
tandum.</p> <p>Cap.5. Presentatio non cadit in Ecclesijs Collegiatis.</p> <p>Cap.6. Presentatio non habet lo-
cum, nisi vacet beneficium
patronatum.</p> <p>Lib. 6. in quo tractatur materia
presentandorum.</p> <p>Cap.1. in quo habetur, quod omnes possunt presentari, qui non sunt prohibiti.</p> <p>Cap.2. Regulares presentantur ad beneficia regularia.</p> <p>Cap.3. Mulier non potest presen-
tari, & an laicus, vel filius fa-
mil. presentari possit.</p> <p>Cap.4. Seruus infidelis, & ille-
gitimus non possunt presenta-
ri, nec etiam irregularis.</p> <p>Cap.5. Beneficiatus unius be-
neficij, an possit ad aliud bene-
ficium presentari, & an duo ad idem beneficium presen-
tari possint.</p> <p>Cap.6. An debeat presentari cle-
ricus Diaconus, non autem
alienigena.</p> <p>Cap.7. Quae etas requiratur in
presentandis.</p> <p>Cap.8. Clericus patronus non
potest se ipsum presentare.</p> <p>Cap.9. Enumerantur criminis
qui presentari non possunt.</p> <p style="text-align: right;">Cap.</p> |
|--|--|

INDEIX CCA PIETVUM.

- Cap. 10. Qui sunt illi, qui tan-
quam idones, & digni possunt
præsentari, & quid de præsen-
tante minus idoneum, vel in-
dignum.
- Cap. 11. Præsentari debet cleri-
cus præsens, non absens.
- Lib. 7. in quo continetur materia
temporis, quo fieri debet præ-
sentatio.
- Cap. 1. Intra quod tempus fieri
debeat præsentatio.
- Cap. 2. Quando incipiat curre-
re patronis tempus datum ad
præsentandum.
- Cap. 3. Si lis sit occasione iuris-
patronatus, intra quod tem-
pus sit terminanda.
- Cap. 4. Quadrimestre, seu se-
mestre, quomodo computetur,
& an sit semper continuum,
& quid si præsentatus non
consentiat præsentationi, an
babeat patronus nouum tempus.
- Cap. 5. Quid requiratur quan-
do pro patrono præsentat eius
procurator, & quid in præ-
sentato.
- Cap. 6. Quid si patronus erret
præsentando coram Ordinario
cum deberet præsentare coram
alio, & an præsentatio præsu-
matur facta tempore debito.
- Cap. 7. An Ordinarius possit ab-
breuiare tempus datum ad
- præsentandum.
- Cap. 8. Tempore vacationis, ad
quem pertineat Ecclesiæ cu-
stodiz.
- Cap. 9. Quid agendum stante
discordia inter patronos cum
scandalo.
- Lib. 8. In quo continetur, ubi, &
qualiter fieri debeat præsen-
tatio.
- Cap. 1. Præsentatio infra quod
tempus, & quo loco facienda sit.
- Cap. 2. Qualiter fieri debeat
præsentatio a populo, a Colle-
gio, vel a patronis particula-
ribus.
- Cap. 3. Quis debeat facere
conuocare Collegium, quando
iuspatronatus pertinet ad Col-
legium.
- Cap. 4. Iuspatronatus se spectet
pro parte ad Collegium, & pro
parte ad alium existentem
de Collegio, quomodo fiat præ-
sentatio.
- Cap. 5. Quæ actio competit pa-
tronis contra impcidentes eos
præsentare.
- Cap. 6. Quomodo facienda sit
præsentatio, an præsentari pos-
sint plures, & numquid præ-
sentatio possit compromitti, vel
fieri sub conditione.
- Cap. 7. Ponitur forma præsen-
tationis.

Cap.

INDEX CAPITVM.

- Cap. 8. Præsentatio fieri debet, coram habente instituere, & præsentatus debet præsentationem acceptare.
- Cap. 9. Præsentatus habet ius ad rem, non in re.
- Lib. 9. continet quid agendum sit ab habente instituere coram quo sit præsentatio.
- Cap. 1. præsentatio quomodo admittenda sit ab habente instituere.
- Cap. 2. ponitur forma editi continentis præsentationem.
- Cap. 3. nunquid lapsus peremptorij in edito appositi excludat non comparentem inter dictum terminum.
- Lib. 10. in quo cūtinetur materia variationis in præsentando.
- Cap. 1. patronus laicus potest variare, & plures successive præsentare, non autem patronus ecclesiasticus.
- Cap. 2. quando patronus laicus promisit unum præsentare, an posset variare.
- Cap. 3. sicut patronus potest variare, ita eius procurator, & quomodo fiat variatio.
- Cap. 4. variatio permittitur, ita tamen, ut ultra duos non fiat.
- Cap. 5. quid agendum quando habens instituere absque causa non admittit præsentationem.
- Lib. 11. continet materiam fabricationis processus pro aſſe. quenda institutione.
- Cap. 1. Petitio institutionis a quo fiat, & quomodo, & quid iudex discutere debeat.
- Cap. 2. Quæ apponi possint contra præsentantes, seu præsentatos.
- Cap. 3. Quid agendum, si Superior spernat præsentationem, & ad quid teneatur dictus Superior tali causa.
- Cap. 4. In discussione præsentationum citari debent contradictores certi ſpeciali citatione, incerti edito generali.
- Cap. 5. Quomodo probetur iuripatronatus antiquum.
- Cap. 6. quomodo probetur iuripatronatus modernum.
- Cap. 7. quasi poffeffio iurispatronatus, seu iuris præsentandi quomodo probetur.
- Cap. 8. quomodo probetur præsentatio, & iſtitutio.
- Cap. 9. quæ exceptiones proponi possint contra probationes iurispatronatus, & iuris præsentandi, & de processus publicatione.
- Cap. 10. In tali cauſa poſſunt reprobari teſtes.
- Cap. 11. In huiusmodi iudicio non eſt neceſſaria conſilium.

INDEX CAPI T V M I

- clusio in causa
 Cap. 12. in tali Iudicio neces-
 saria est sententia diffinitiua,
 & ab ea potest appellari
 Lib. 12. in quo declaratur mate-
 ria institutionis
 Cap. 1. quid sit institutio
 Cap. 2. instituendi potestas re-
 gulariter penes Episcopum
 residet, seu eius Vicarium
 Cap. 3. Ius instituendi potest
 competere etiam Prælatis in-
 ferioribus
 Cap. 4. institutio debet fieri post
 præsentationem seruata forma
 Iuris
 Cap. 5. Institutio facta spredo
 patrono nunquid sit ipso iure
 nulla, an vero sit annullanda
 Cap. 6. habent instituere nul-
 lum est a iure tempus præsi-
 xum ad institutionem facien-
 dam
 Cap. 7. Institutio potest fieri
 quocunque die, & quocunque
 loco honesto, & etiam extra
 territorium instituentis
 Cap. 8. Institutio facta per er-
 rorem, vel per metum, vel
 non canonice non tenet
 Cap. 9. institutio potest iterari
 Cap. 10. habens instituere, si
 fiat patronus, vel ex iure de-
 uoluto debeat beneficium con-
 ferre, nunquid hac unico actu
 expediat
 Caput 11. qui debeat institui,
 vel reijci
 Cap. 12. quis institui debeat
 quando plures à diuersis patro-
 nis fuerunt præsentati
 Cap. 13. quis debeat institui
 quando duo & qualiter fuerunt
 præsentati, vel alter est ma-
 gis idoneus
 Cap. 14. Stante duorum præsen-
 tatione an debeat præferri is,
 qui est de linea fundatoris,
 vel Diœcesanus, vel compa-
 tronus, nobilis, potens, litera-
 tus, vel bonus
 Cap. 15. nunquid in institutio-
 ne sit præferendus præsen-
 tus à pupillo, vel præsentatus
 ab eius tatore
 Cap. 16. Beneficium iuri patro-
 natus nunquid dari possit in-
 commendam, & an habens in-
 stituere possit instituere absq;
 patronorum præsentatione
 Lib. 13. continet materiam a-
 ctualis institutionis, eiusque
 formam
 Cap. 1. quibus verbis sit insti-
 tutio, & an requiratur scri-
 ptura, & numquid absens per
 procuratorem possit institui
 Cap. 2. per institutionem quid
 transferatur in institutum
 Cap. 3. cuius expensis fiat ele-
 ctio,

INDEX CAPITVM.

- Etio, seu institutio.*
Cap. 4. ponitur forma litterarum Ordinarij continentium institutionem.
Pars 3. Iuspatronatus amittendi modos continens.
Lib. 14. in quo continetur materia derogationis iurispatronatus.
Cap. 1. Legatus à latere nunc quid conferre possit beneficia iurispatronatus.
Cap. 2. Summus Pontifex conferre potest omnia beneficia, etiam si sint iurispatronatus; & quando per litteras Apostolicas dicatur derogatum iurispatronatus.
Cap. 3. quando patroni ex conventione alternatim praesentant, cui censeatur praeiudicatum per Papæ derogationem.
- Cap. 4. quando soleat, & in quibus cassibus Summus Pontifex derogare iurispatronatus.*
Cap. 5. Quomodo expediatur praesentatio, qua fit per patronos regulares ad ecclesiam parochialem.
Lib. 15. in quo continetur quomodo amittatur iuspatronatus vere.
Cap. 1. Iuspatronatus aliquando amittitur absque delicto patroni.
Cap. 2. Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto patroni.
Cap. 3. Iuspatronatus amittitur, si patronus se ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati.
Cap. 4. & ultimum. clericus beneficiatus ad quid teneatur respectu beneficij duntaxat.

Finis Indicis Partium, Librorum, & Capitum.

Vias

Vias tuas Domine demonstra
mihi, & semitas tuas
edoce me.

PRA X LS Iurispatronatus acqui-
rendi, conseruandique illud, ac
amittendi modos breuiter conti-
nens.

*Auctore Iuliano Vivialiano Pisano I. V. D.
Primalis Ecclesiae Pisanae Decano, Pro-
tonotario Apostolico, & olim in Patrio
Gymnasio Sacrorum Canonum Professore.*

OPERIS DIVISIO.

Quoniam diuisio animum incitat, mentem præparat,
& memoriam reformat, ut dicit glos. in §. Igitur
in verbo, Easdem. in fine, in proœmio institut. Ideo
materiam huius Praxis Iurispatronatus in tres par-
tes diuidere proposui, imitatus Vlpianum Iureconsultum
dicentem, totum ius consistere, aut in acquirendo, aut in
conseruando, aut in amittendo. Ita in hac Praxi de ac-
quirendo, conseruando, & amittendo Iurepatronatus
pertractabo, imitatus etiam Petrum Rebuffum, qui suam
Praxim beneficiariam ita diuisit. Tres igitur erunt par-
tes huius Praxis.

I N

IN PRIMA PARTE

TRACTABITVR

DE modis acquirendi iuspatronatus: & primo loco, quid sit iuspatronatus; quomodo creetur, & acquiratur, & in quibus locis, & quomodo transferatur.

IN SECUNDA PARTE

DE modis iuspatronatus conseruandi, scilicet de præsentatione, quæ, coram quo, ubi, & quando, & quomodo fiat, & de institutione.

IN TERTIA PARTE

DE modis iuspatronatus amittendi, id est de derogatione iurispatronatus, & quando id sine delicto, vel cum delicto amittitur; & demum tractabitur, ad quid teneatur clericus beneficiatus ratione beneficij. Et sic tota hæc praxis in quindecim libros diuiditur, & quilibet liber in sua capita.

OPERIS DIVISIO.

PRA-

PRAXIS
IVRISPATRONATVS
PARS PRIMA

Continens modos acquirendi
Iuspatronatus.

LIBER PRIMVS.

QVID SIT IVSPATRONATVS.

CAPVT VNICVM,

In quo ponitur definitio Iurispatronatus.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus est terminus aequiugus cum sit triplex.
- 2 Ponitur communis definitio Iurispatronatus competetis in Ecclesia.
- 3 Iuspatronatus est ius, id est quid incorporale.
- 4 Iuspatronatus est ius partim spirituale, partim temporale
- 5 Iuspatronatus est ex gratia

Praxis Iurispatron.

concessum, & individuum.

- 6 Iuspatronatus est individuum quoad ius praesentandi.
- 7 Iuspatronatus aliud est clericorum, aliud laicorum.
- 8 Patronus honorem recipit ex presentatione, & honori debet in Ecclesia, & processibus.
- 9 Ordinarius non potest abbreviare tempus datum patronis ad praesentandum.

A Ius-

2 Pars I. Lib. I. Cap. I.

- 10 *Iuspatronatus est ius onerosum, & patronus tenetur Ecclesiam defendere, & habilem presentare.*
- 11 *Iuspatronatus est ius utile, & patronus pauper est aenus de bonis Ecclesiae, dummodo alatur prius beneficiatus, & seruitia solita Ecclesiae praestentur.*
- 12 *Quæ veniant appellatione alimentorum.*
- 13 *Est utile alijs de causis.*
- 14 *Iuspatronatus competit masculo, & foeminæ.*
- 15 *Item illegitimis.*
- 16 *Pupillo, & infanti.*
- 17 *Filijs familiæ habent vocem in praesentando seorsum a patre habitantes, quando Iuspatronatus competit Vniuersitati.*
- 18 *Quando Iuspatronatus competit patri, eo viuente filius nullam habet vocem.*
- 19 *Iuspatronatus potest haberi in Ecclesia Cathedrali.*
- 20 *Item in Collegiata.*
- 21 *Item numquid in Ecclesia Conuentuali Regularium.*
- 22 *Item in Hospitali.*
- 23 *Item an in Sepulchro.*
- 24 *Iuspatronatus acquiritur, si ad se consensus Episcopi, vel Diocesis.*
- 25 *Idem consensus requiritur, quando Iuspatronatus transfertur de uno in alium, nisi transeat cum Vniuersitate.*
- 26 *Etiam inferioris consensus requiritur habentis iura Episcopalia.*
- 27 *Capitulum Ecclesiae Pisanae tanquam Ordinarius instituit, & consensum præstat in quibusdam beneficijs.*
- 28 *Si Ordinarius nolit dictum consensum præstare, quid agendum.*
- 29 *Et si dubitetur de dicto consensu, ex diuturnitate temporis præsumitur.*
- 30 *Consensus Episcopi loci, ubi fundatur Ecclesia requiritur.*
- 31 *Sede Episcopali vacante Capitulum dictum consensum præstat, nec per dictum consensum fit patronus, qui vere non est.*
- 32 *Quando quis dicatur Ecclesiam fundare.*
- 33 *Ex sola fundi assignatione non efficitur quis patronus in totum.*
- 34 *Ecclesia destructa, si de novo adificetur, qui primo fundauit non est patronus.*
- 35 *Si fundans velit etiam construere, & dotare non admittitur aliis.*

.acquisiti. 36 Fun-

- 36 Fundi, & aliorum assignatio fieri debet cum Episcopi consensu.
- 37 Si inscio domino fundi in eo fundetur Ecclesia, & dominus postea ratum habeat, efficitur patronus.
- 38 Fundans, construens, & dotans Ecclesiam, nec dicens se velle esse patronum, tamen fit patronus.
- 39 Reservans sibi ius patroni, censetur etiam suis hereditibus reservasse.
- 40 Habens ius super fundo, vel utile, vel directum dominium si consentiat aedificatioi Ecclesiae, efficitur compatronus.
- 41 Quis dicatur construere Ecclesiam.
- 42 Ex sola constructione Ecclesiae non acquiritur ius patronatus; sed requiritur, ut alter det fundum, & alter dotet.
- 43 Si quis construat potest cogi, ut dotei.
- 44 Patronus an quis fiat ex reparatione, vel refectione Ecclesiae.
- 45 Si testator mandauit Ecclesiam construiri sine temporis præfinitione, infra quod tempus sit construenda.
- 46 Si testator mandet Ecclesiam construiri in certo loco, si id effici nequeat, tenetur in alio construere ad Episcopi placitum.
- 47 Si testator mandet Ecclesiam construiri; sed testamen- tum sit imperfectum, quid a- gendum.
- 48 Si Ecclesia sit constructa, & ignoratur a quo, constru- et a præsumitur ex oblationi- bus fidelium.
- 49 Hodie per solam dotatio- nem Capella erecta in aliquo Altari alicuius Ecclesiae ac- quiritur ius patr. in totum.
- 50 Affertur exemplum in Ec- clesia Pisana de Capella San- ti Dominici, fundata a Iosepho Mazzolio.
- 51 Si Ecclesia sit indotata, si dotetur cum consensu Episco- pi, dotans fit patronus.
- 52 Si Ecclesia sit dotata, & alius dotem augeat non fit co- patronus, nisi patronus, & Episcopus conseniant.
- 53 Coactus dotare Ecclesiam quando efficiatur patronus.
- 54 Relinquens aliquid Eccle- sia non fit compatronus, sed dicitur benefactor.
- 55 Dotatio regulariter fit ante constructionem Ecclesiae.

A 2 56 Quan-

4 Pars I. Lib. I. Cap. I.

- 56 *Quanta dos sit Ecclesiae assignanda.*
- 57 *In dotatione semper requiritur consensus Episcopi.*
- 58 *Si plures dotent, omnes aequaliter sunt patroni.*
- 59 *Dot ins Præbendam Cathedralis, vel alterius Ecclesiae sit patronus, cum consensu Episcopi, & Capituli.*
- 60 *Iuspatronatus transfertur quatuor modis.*
- 61 *Primo per successionem, & quomodo succedatur an in stirpes, vel in capita.*
- 62 *Iuspatr. non transit ad hæredes extraneos, quando in fundatione dictum fuit quod transiret ad hæredes sanguinis.*
- 63 *Nec in fideicommissariū.*
- 64 *Hæres licet non sit missus in possessionem hæreditatis potest præsentare.*
- 65 *Secundo transfertur Iuspatron. per permutationem.*
- 66 *Tertio, transfertur per donationem.*
- 67 *Donatarius an possit donantem præsentare.*
- 68 *Quarto, transfertur Iuspatr. per translationem Vniuersitatis, in qua sit Iuspat.*
- 69 *Vniuersitas, quæ dicatur hoc in casu.*
- 70 *In locatione Vniuersitatis an transeat Iuspatr.*
- 71 *Si Vniuersitas sit pignori data creditor pignoris præsentare non potest.*
- 72 *An ex confiscatione bonorum alicuius transeat Iuspatron. in Fiscum.*
- 73 *Patronus in præiudicium suorum descendentium potest a se abdicare Iuspatr.*
- 74 *Iuspatronatus an possit praescribi.*
- 75 *Si solus quis fundet, doceat, & construat, solus est patronus, si plures omnes sunt patroni.*

Primo igitur loco, Quæritur, quid sit Iuspatronatus & ut recte definiatur, opus est videre de quo Iurepatronatus loquamur, iuspatronatus tamen enim est terminus æquiuocus, cum triplex sit. Abb. in rubr. num. 1. de iurepatr. Primum namque est iuspatr. libertorum, quod prouenit ex manumis-
sione. c. liberti. & c. seq. 12. quæst. 2. & toto tit. ff. de iu-
repatr. & de hoc nil ad nos. Secundum est iuspatronatus

re-

Pars I. Lib. I. Cap. I.

5

respectu Aduocatorum, qui dicuntur patroni causarum. c. vlt. ne cleric. vel mon. vbi glos. in verbo audiantur. 1. rem non nouam. S. patroni. C. de Iudic. Tertium est ius patronatus, quod sumitur pro iure competente in Ecclesijs quoad Rectoris præsentationem, & alia: & de hoc tertio nos loquimur, & de hoc habetur in toto tit. de iurepatr. in Decret. & in lib. 6. Decret. & in Clementinis.

2 Communis definitio iuris patronatus, de quo loquimur ponitur ab Abb. vbi supra num. 3. & ponitur etiam à Roccho de Curte de iurepatron. in princip. num. 3. vbi num. 4. addit in fine definitionis quædam verba. Ergo ius patronatus est Ius honorificum, onerosum, & utile, alicui competens in Ecclesia pro eo, quod de Dioecesani consensu Ecclesiam fundauit, construxit, vel dotauit ipse, vel is, à quo causam habuit; solus, vel alio concurrente.

3 Ius patronatus est *ius*, idest quid incorporale, & intellecuale, quod oculis corporis videri non potest, ut ha-

Praxis Iurispatron.

betur in tit. de reb. corp. & incorpor. in Institut. vel est ius, idest facultas quædam, sicut dicimus *usufructus* est ius, idest facultas alienis rebus utendi, fruendi. Inst. de usufruct. in princ. & actio est ius, idest facultas persequendi in iudicio, quod sibi debetur. Inst. de act. in princip. 4 Est autem ius patronatus ius partim spirituale, partim temporale; spirituale, quia vendi non potest. c. 16. de iurepat. est temporale, quia possideatur à laicis. c. primo de iurepatron. & melius dicitur huiusmodi ius temporale annexum spirituali. c. quanto. de iudic. d. c. de iurepat. Et regulariter regulatur, prout alia iura spiritualia. d. c. quanto. 5 & est ius *per gratiosum*, & ex gratia concessum. Abb. in c. 1. num. 4. de præbend. per tex. in c. 3. versic. sustinuit. de iurepatr. Lambertin. de iurepatron. lib. 3. q. 9. Card. Tuscus præc. conclus. iuris. lit. I. conclus. 596. & hoc ius patronatus est individualium. c. 1. de iurepatron. & ratio est, quia ius patronatus est quid incorporale, & incorporalia dividuntur. l. 1. S. si usufruct.

A 3 fru-

fructus ff. ad 1. Falcid. & sic
est indiuiduum in substantia,
& apud vnumquemque hæ-
redem est insolidum. glos. in
d. c. 1. in verbo non debeat.
6 de † iurepatron. sed est diui-
duum quo ad ius præsentan-
di, præsentatio enim est pe-
nes hæredes pro rata, vt est
simile de iurisdictione, quæ
aliquando est apud plures in-
solidum; sed exercitium est
pro parte, c. prudentiam. in
princip. de offic. deleg. ita
Cardin. in Clement. plures.
nu. 3. vers. quia vero ad hæc
7 de iurepatron. Et † hoc ius
est duplex, aliud est iuspatro-
natus Ecclesiasticum, quan-
do Clericus habet illud no-
mine Ecclesiæ suæ, seu quan-
do ipsa Ecclesia, vel aliqua
Vniuersitas, vel Collegium
Religiosorum, seu Clerico-
rum habet iuspatronatus. Ro-
ta Romana de iurepatron.
decis. 8. in antiquis: aliud est
iuspatronatus laicorum, quan-
do laicus, vel clericus ratio-
ne patrimonij sui habet ius-
patronatus. glos. in d. Cle-
men. plures. in verbo præsen-
tare: & quod alij dicantur pa-
tronii Ecclesiastici, alij lai-
ci dicit text. in c. ynico. in

fine. de iurepatron. lib. 6. &
si Ecclesia, & laicus simul ha-
beant iuspatronatus, tale ius-
patronatus regula bitur. vt ec-
clesiasticū. glos. vlt. in dic. vñ.
8 Honorificum. id † importat
honorem, quem habet patro-
nus in præsentādo Rectore,
quia sine patroni præsentatio-
ne non potest Episcopus in-
stitutionem dare regulariter,
alias institutio est nulla. c. de-
cernimus 16. q. 7. Itē in im-
portat honorem, quem ha-
bet patronus in ecclesia,
quia præ alijs debet honorari.
cap. nobis, de Iurepatron.
debet enim patronus non so-
lum præsentare Rectorem,
sed debet honorari in proce-
sione, & prælatione. d. cap.
nobis. Rector enim debet pa-
trono ad Ecclesiam venienti
obuiam ire, & in processione
post Prælatū ante omnes lai-
cos debet patronus incedere,
& in pace, & thuribulo alijs
præferri; & extra Ecclesiam
debet Rector patronum ho-
norare, illi assurgendo, illum
salutando; neque debet pa-
tronum absque venia ad ius-
vocare. argum. text. in l. vlt.
ff. de in ius vocan. & in l. qui
manumittit. C. de operi liber.

Paul.

Pars I. Lib. I. Cap. I.

7

Paul. de Citadinis de iurepat. parte 6. q. 2. & tenetur Re-
ctor pro patrono orare. Lu-
dou. Rom. conf. 339. non ta-
men per hæc patronus dice-
tur dominus Ecclesiæ, nisi
abusue loquendo. Paul. de
Citadin. vbi supra q. 12. &
quando patrono auferretur
talis honor, potest ab eo ven-
dicari. c. Pisanis. de restitut.
spoliat. vbi Innoc. & de his
late Lambertin. vbi supra li-
bro 3. q. 1. per omnes articu-
los dictæ quæstionis. Aduer-
tendum est tamen, quod te-
xtum in d. c. decernimus, sex
modis limitat Felin. in c. cum
Bertoldus. num. 8. 9. & se-
quentibus, de re iudic. & li-
mitatur etiam quando præ-
sentatus per patronū est scan-
dalo populo. c. quoniam de
iurepatr. vel quando non con-
stat de iurepatronatus legitimi-
me: vel quando patronus est
Ecclesiasticus, vt infra dice-
tur; nec t̄ potest per Ordi-
nariū tempus quadrimestre,
vel semestre concessum pa-
tronis ad præsentandum ab-
breuiari, præsertim quando
patronus comparet, & vult
vti tali beneficio. Felin. vbi
supra num. 18. & ob talem

honorem nihil fieri poterit
in præiudicium patroni sine
eius consensu ab Episcopo,
vel alio inferiore. Abb. in c.
cum accessissent. num. 5. de
constitut. quod tribus modis
limitat Rocchus de Curte
vbi supra in verbo honorifi-
cum. num. 10. 11. & 12.

10 Onerosum; & sic t̄ ex iure
patronatus prouenit honor,
& onus; patronus enim te-
netur defendere Ecclesiam,
& sollicitudinem, & diligen-
tiam adhibere, ne bona Ec-
clesiæ dilapidentur, potest
que Episcopo denunciare Re-
ctorem dilapidatorem, vel
inhonestum. c. filijs, & c. de-
cernimus 16. q. 7. Rocchus
de Curte vbi supra, verbo
onerosum. nu. 2. & si patro-
nus hæc negligat, & non fa-
ciat punitur, & remanet pri-
uatus commodis, & fructi-
bus prouenientibus ex iure-
patronatus. Paul. de Citadin.
vbi supra q. 1. in fine. Insu-
per patronus habet onus præ-
sentādi magis idoneum quo
ad forum conscientię. Abb. in
c. 3. de iure patron. num. 12.
& habet onus præsentandi
pauperem potius, quam di-
uitem. Hostien. in summa-

A 4 tit.

8 Pars I. Lib. I. Cap. I.

tit. de iurepatron. §. in quibus differant. num. 11. in fin. Item tenetur patronus prouidere, ut recte Ecclesiæ prouideatur, & ordinata per fundatorem seruentur. Abb. in d. c. nobis. columna 3. de iurepatron. Paul. de Citadin. vbi supra q. vlt. quinti articuli. Et similiter patronus debet ieunare præcedenti die ante consecrationem. ad tex. in c. quod à patribus. distinc. 75. & notatur in c. cum si- cut. de consecrat. Eccles. vel Altar. et quamvis patronus habeat onera supradicta, nō tamen potest compellere Rectorem ad sibi reddendum rationes, nec habet custodiā Ecclesiæ vacantis, nec eius consensus requiritur in alienatione honorū Ecclesiæ patronatæ, et quamvis patronus teneatur Ecclesiæ defendere proprijs suis sumptibus, non tamen concurrere debet cum Rectore ad solutionem collectæ, seu decimæ Papalis: & de his late Lambertin. vbi supra lib. 3. q. 2. per omnes articulos dictæ quæstionis.

11. *Et utile.* Consistit in hoc utilitas, quia si patronus de-

ueniat ad inopiam est alendus de bonis Ecclesiæ. c. qui- cumque il secōdo, iuncta glo. 16. q. 7. Hostiens. vbi supra. §. quid competit patrono nu. 3. c. nobis §. vlt. vbi Abb. & alij, de iurepatron. Rocchus de Curte vbi supra in verbo, & utile in principio, Card. Seraf. decif. 668. num. 5. & Farinac. decif. 454. parte secunda, to. 1. Rot. Rem. Quod procedit, quando patronus ad summā egestatem deuenit, & quando Ecclesiæ supereſt. §. vlt. 25. q. 2. eo enim casu libertus te- netur alere patronū. l. si quis à liberis. §. solent Iudices. ff. de liber. agnoscen. & sic patronus est alendus de fructibus beneficij patronati remanen- tibus detractis necessarijs ser- uitijjs, & expensis, & viatu be- neficiati, & est alendus pa- tronus in domo sua. Io. Andr. & Card. in d. c. nobis, eique sunt imittenda alimenta sum- ptibus Ecclesiæ, & debentur alimenta patrono, eiusq; fa- miliæ egestate laborati: quod si Rector alimenta non præ- stabit, poterit patronus agere actione proueniente ex d. c. nobis, vbi hæc dicit Io. And. Card. & Abb. & in tali cauſa

pro-

procedetur summarie, & si patrōnus moriatur, eo quia Rēctōr ei alimenta denegauit, Rēctōr tenetur de homicidio, sicut & pater negādo alimēta filio. per tex. in l. necare vbi gloss. ff. de liber. agnosc. malū enim committit, qui malo potest obuiare, & non obuiat. c. pasce dist. 86. Paul. de Citad. vbi supra parte 6. q. 8. principali art. 4. & appellatione alimētorū veniunt victus, † potus, cibaria, vestimenta, calciamenta, domus, cubile, seu stratum, & omnia necessaria pro victu, & conseruatione hominis, quæ omnia appellatione alimentorum veniunt, vt late per Surd. in tract. de aliment. tit. 4. Non tamen sunt vendenda bona stabilia Ecclesiæ pro dictis alimentis. Si autem patrona sit Vniuersitas, stante inopia omnes illi de Vniuersitate non sunt alēdi, quia iuspatronatus quando spectat ad Vniuersitatem singuli de dicta Vniuersitate non sunt patroni. Gemin. in c. vnic. nu. 6. de iurepatr. lib. 6.

13 *Est vtile †, quia potest patronus aliquid annuatim exigere ab Ecclesia patronata in recognitionem iurispatrona-*

tus, si ita in fundatione ordinatum sit cum Episcopi consensu. c. præterea il seconde, vbi Abb. num. 3. & 4. de iurepatr. Non tamen potest patronus pecuniam pro præsentatione recipere, alioquin simoniam committit. c. quæsitum. de rerum permut. Est vtile, quia potest patronus præsentare filium suum, vel suos cōsanguineos, & affines, dummodo sint idonei, & de his videoas Lambertin. vbi supra lib. 3. q. 3. per omnes articulos dictæ quæstionis. Et Iura supradicta honoris, oneris, & alimentorum debentur patronis etiam inæqualiter fundantibus, constringentibus, & dotantibus, & procedunt in patronis, & in eorum hæredibus, & qui plus contulit pinguius ius habet, & in his attenditur locorum consuetudo. Lambertin. vbi supra q. 4. per omnes articulos d. quæstionis: nec nouus heres, seu patronus postquam Ecclesia est ordinata potest aliquid immutare. Lambertin. vbi sup. q. 5.

14 *Competens alicui. † Hoc iuspatronatus competit ita feminæ, sicut masculo. ratio est, quia iura cōcedunt Iuspatro-*

10 Pars I. Lib. I. Cap. I.

tronatus constructoribus, fundatoribus, & dotatoribus Ecclesiarum. c. quoniam. c. nobis de iurepatron. Rocch. hic in verbo competens alicui nu. 1. 15 Item iuspatronatus + cōpetit etiā illegitime natis. Rocch. ibidem nu. 8. cum iuspatronatus omni Christiano competere possit. c. piæ mentis, & c. Frigentius. 16. q. 7. & hoc est intelligendum quando ex fundatione iuspatronatus est ad feminas, vel illegitimos transmissibile. Alex. in 1. ex facto. S. si quis rogatus nu. 49 16ff. ad Trebell. + Item competit pupillo, vel infanti, qui si sit infra septem annos non potest præsentare, sed tutor eius nomine præsentabit. Abb. in c. fin. num. 9. de concess. præbendæ: si iuspatronatus competit Vniuersitati puta popu 17lo, an filijfamilias + habeant vocem, distinguas cū Rocch. vbi supra num. 19. si filijfamilias habeant domicilium in domo patris, non habent vocem in præsentando, secus si habeant domiciliū alibi, idq; probatur per doctrinā Innoc. in c. cum ex iniuncto. in fine. de oper. noui nunciat. qui dicit, quod in gerendis ab Vni-

uersitate filijfamilias sunt vocandi, si alibi, quam in domo patris habet domicilium: sed vbi cum patre domicilium habent, pater tantum est vocandus: & generaliter quando iuspatronatus + competit patre nunquam patre viuente filius habet vocem. Card. in Cle. 2. de iurepat. nu. 8. Alia circa quasi possessionem, quæ cōpetit alicui circa præsentationem pertractabūtur infra. 19. In Ecclesia. + Iuspatronatus enim potest haberi in Ecclesia Cathedrali. c. nobis de iurepatron. Rocch. hic in verbo Ecclesia. nu. 1. sed patrōnus non præsentabit Episcopum in dicta Ecclesia: sed bene alios clericos ad alia beneficia particularia. Item iuspatronatus + haberi potest in Ecclesia Collegiata. d. c. nobis: sed Prælatus non præsentabitur à patrono, sed eligetur à Collegio, & electioni factæ patroni postulabitur assensus. dicto c. nobis. quod fallit quando patronus in fundatione sibi reseruasset præsentationē Prælati, sibi quisisset concessa. ita Card. in dicta Clem. plures. S. quibus. num. 3. in fine de iurepatron. & ad

& ad alia bēnēficia in Eccle-
sia Collegiata existentia prē-
sentabit patronus. Rocch. vbi
supra nu. 4. & an iuspatron.
possit esse in Ecclesia. Con-
ventuali Religiosorum, vide as-
Rocch. de Curte vbi supra
nu. 7. & Card. Tuscum pract.
concl. iur. lit. I. concluſ. 615.
Item iuspatronū. p̄ potest ha-
beri in Hospitali publico dē
cōsensu Episcopi cōstructo.
Si quis adificationē. Auth.
de Ecclesiast. tit. Abb. in c. de
Xenodochijs. de relig. domib.
num. 2. Rocch. ibidem. nu. 8.
sed in sepulchro t̄ iuspatr. ha-
beri non potest; sed appella-
tur ius funerandi, vt p̄ Roc-
chum de Curte vbi supra nu.
13. de quibus infra late vide-
bimus.

24. Pro eo, quod t̄ de Dioce-
sani cōsensu. Ex hoo patet,
quod iuspatronatus nō acqui-
ritur, nisi Episcopo; vel Dioce-
sano cōsentiente, quinimo
nō dicitur esse beneficium Ec-
clesia, vel Capella, nisi secula-
approbationē Episcopi, & ita
cōsensus Dioceſani debet in-
teruenire in fundatione, con-
structione, vel dotationē. c.
piæ mentis. cap. frigentius, &
c. considerandum 16. q. 7. &

25. c. nobis. de iurepatr. t̄ An au-
tem cōsensus Dioceſani de-
beat interuenire, quādo iuspa-
tronatus trānsferetur dē vno
in alium, dicas cūm Abb. in c.
illud, de iurepatr. nu. 3. & se-
quentibus; quando iuspatro-
natus trānsit in alium cūm
Vniuersitate puta cum hære-
ditate, & tunc Episcopi con-
sensus non requiritur. c. ex lit-
teris de iurepatron. si autem
iuspatronatus trānsferatur in-
ter viuos, ex contractu in Ec-
clesiam, vel locū Religiosum,
valet translatio sine Episcopi
cōsensu. dicto c. illud, & cap.
vnico. de iurepatr. lib. 6. Si au-
id rem. fiat translatio in laicum
ex contractu, non valet sine
Episcopi cōsensu. dicto cap.
vnico. in princ. & contrario
sensu; & idē est quando trans-
latio fit de vno patrono in
compatronum: idem est si ex
ultima voluntate iuspatrona-
tus transferatur, puta ex le-
gato, quod est donatio, tunc
enim non valet nisi cūm cō-
sensu Episcopi. Abb. in c. cum
ſeculum de iurepatr. num. 6.
& Rocch. de his in verbo pro-
eo. num. 4. 5. 6. & 7. & pōnit
rationes prædictorum. t̄ Po-
test etiam cōsensus alterius.

Præ-

Prælati interuenire, si habeat iura Episcopalia, & Episcopalem potestatem. Abb. conf. 59
 27 col. vlt. & conf. 89. par. 2. † ut est in Capitulo Illustrum, & admodum Reuerendorum
 Dominorum Canoniconum
 Metropolitanæ, & Primatialis Ecclesiæ Pisanae, in quo residet ordinaria potestas circa
 altaria, & Cappellanias dictæ Ecclesiæ, & circa alia beneficia dicto Capitulo subiecta; qui consensus potest interuenire etiam post factam donationem, & legatum. c. cura. de iurepatron. Rot. Rom. decis. vlt. de iurepatr. in antiquis. late Rocch. num. 9. vbi
 28 supra: † & si Ordinarius ex legitima causa nolit consentire translationi, si non possit cogi, tunc vel beneficium liberum remanebit Ordinario, vel remanebit apud eum, qui donauit, vel legauit, ex quo legatum, vel donatio non valuit. Card. in c. cum sæculum. de iurepatron. num. 3. vel si Ordinarius nolit consentire, poterit adiri summus Pontifex, qui verisimiliter consentiet, si nil obstat petitioni factæ. ita Rocch. hic num. 17. &
 29 si dubitetur, † an in constru-

ctione Ecclesiæ interuenierit Episcopi consensus, si Ecclesia sit in forma Ecclesiæ, præsumitur dictus consensus interuenisse. Felin. in c. de quarta de præscription. num. 12. maxime ex diuturnitate temporis: & consensus tacitus Episcopi aliquando sufficit de quo vide Rocch. vbi supra
 30 num. 20. † Et si queratur cuius Episcopi consensus requiratur, an Episcopi loci, vbi sita est Ecclesia, an Episcopi loci illius, qui vult construere, vt si Pisanus vult Ecclesiam construere Senis: & diccas, quod requiritur consensus Episcopi loci, in quo fundatur Ecclesia. Card. in c. nobis. in princ. de iurepatron. & Rocch. vbi supra num. 21. &
 31 Sede vacante Episcopali potest Capitulum consensus prædictum præstare. Gemin. in c. vniuersal. de maiorit. & obedient. lib. 6. num. 5. quest.
 23. Nec potest Episcopi consensus facere patronū vniuersitatis Capellæ, vel Ecclesiæ ex privilegio aliquem, qui non fundauerit, nec construxerit, nec dotauerit Ecclesiam ipsam vel Capellam. Abb. in conf. 106. n. 4. secundo vol.
 quia

quia non potest Episcopus rei sacræ sine legitima causa hanc seruitutem iurispatronatus imponere: quod non procedit quando verus patronus cum consensu Episcopi vult in alium iuspatronatus transferre.

Ecclesiam fundauit. Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum vbi construи debet Ecclesia. c. no bis. & ibi Doct. de iurepatr. vulgo tamen dicuntur Fundatores, qui Ecclesiam construxerunt, vel in esse deduxerunt; sed ex sola + fundi assignatione non efficitur quis patronus in totum, & ideo si quis dat fundum pro Ecclesia construenda, & alter eam construit, alter autem eam doteat, omnes erunt patroni, Abb. in rub. de iurepatron. 34 num. 6. & + Ecclesia destruenda si alibi edificetur dominus primi fundi non erit amplius patronus. Innoc. in d. rubr. de iurepatr. num. 2. in fine, & + si ipse, qui fundum dedit, velit Ecclesiam construere, & dare, Episcopus non debet alium admittere, vt evitetur dissensio. Card. in d. c. no 36 bis. num. 6. q. 7. & + fundi,

& aliorum assignatio fieri debet de consensu Episcopi ad hoc, vt acquiratur iuspatr. Card. in dicto cap. nobis. in princ. & si Ecclesia sit constructa + in fundo meo me inscio, si postea sim contentus dominium fundi in Ecclesiam transferre, efficior patronus. Card. in dicto cap. no bis. num. 3. opposit. 4. & 38 acquiritur + iuspatronatus, etiam quando quis simpliciter assignauit fundum pro Ecclesia construenda, ipsamque construxit, & dotauit, nec dixit se esse velle patronum. Rota Roman. decis. 5. de iurepatron. in antiquis. cap. significauit; vbi Abb. Card. & Felin. de testib. & si quis 39 reserueret sibi iuspatr. + censemtur etiam reseruasse suis heredibus. Calderin. de iurepatr. conf. 4. & si quis habeat aliquod ius super fundo + super quo Ecclesia construitur, si consentiat constructioni efficitur compatrionus, vt si quis vtile, alter directum dominium fundi habeat. Rocch. vbi supra in verbo Ecclesiam fundauit. num. 19.

Construxit. Construere di-

ci-

14 Pars I. Lib. I. Cap. I.

41 citur † is, qui facit expensas
 in construendo Ecclesiam,
 non autem faber, qui eam
 construit. Card. in dicto cap.
 nobis. num. 6. 8. & 9. ille
 enim dicitur facere, cuius
 nomine fit. cap. qui facit. de
 regul. iur. lib. 6. nisi faber
 operam suam ponat gratis,
 ut sit patronus. Card. in di-
 cto cap. nobis. quæst. 9. in
 princip. nec ex sola constru-
 42 ctione acquiritur † ius patron.
 sed ut supra dictum est re-
 quiritur, quod quis prius fun-
 dum dederit, & alter dotet,
 & omnes erunt patroni: &
 43 si quis † Ecclesiam constru-
 xerit, potest cogi ab Episco-
 po, ut eam dotet. Abb. in
 cap. cum sicut. num. 3. de
 consecrat. Eccles. vel Alt. &
 omnia hæc fieri debent cum
 44 consensu Episcopi. An † au-
 tem ex refectione, vel repa-
 ratione Ecclesæ quis patro-
 nus efficiatur, dicendum est,
 quod si Ecclesia non est fundi-
 tis destruta, tunc refi-
 ciens non efficitur patronus.
 glos. 1. in cap. 3. de iurepa-
 tron. reficiens enim non di-
 citur proprio facere; si vero
 Ecclesia est funditus destru-
 ita, tunc reficiens efficitur

45 patronus accedente consen-
 su Episcopi. glos. vbi supra
 in dicto cap. 3. & qui primo
 construxit præferendus est a-
 lijs in reficiendo, hoc enim
 est æquum. Card. in dicto
 cap. 3. num 3. Et si testator
 46 mandauit † ecclesiam con-
 strui sine præfinitione tem-
 poris, tunc per hæredes con-
 struenda erit infra annum
 computandum à die moni-
 tionis faciendæ per Episco-
 pum. cap. nos quidem. &
 ibi Doct. de testam. respe-
 ctu operis inchoandi datur
 annus; sed respectu operis
 complendi consideranda est
 qualitas operis. Abb. in dicto
 47 cap. nos quidem; & si † te-
 stator mandet ecclesiam con-
 strui in certo loco, in quo po-
 stea construi non possit, ha-
 res cogetur construere in alio
 secundum voluntatem Epi-
 scopi. d. cap. nos quidem.
 & ibi Doct. de test. & si te-
 stator mandet construi eccl-
 esiam, nec dicat in quo loco,
 eo casu locus eligetur de
 consensu Episcopi. Rocch.
 vbi supra num. 20. & si te-
 stator mandet † ecclesiam
 construi, sed testamentum
 sit imperfæcum, an hoc sit
 adim-

adimplendum fauore piæ cau-
ſe, de hoc Rocch. vbi supra
num. 27. Bart. in l. in testa-
mento. ff. de fid. libert. &
Doct. in l. hac consultissima.
S. ex imperfecto. C. de testa-
ment. & si ecclesia sit con-
48 structa, & t̄ non constat quis-
nam construxerit præsumitur
construēta ex oblationibus fi-
delium, qui non intendebant
in ea acquirere iuspatr. & sic,
quod ecclesia sit libera præ-
sumitur, non autem quod sit
patronata. Abb. in cap que-
relam. de elect. num. 9. in
fine.

49 *Et dotauit. Acquiriturfigi-
tur iuspatr. ab eo, qui funda-
uit, ab eo, qui construxit,
& ab eo, qui dotauit, quā-
uis hodie de consuetudine
aliud seruetur aliquando: si
enim in Altari, vel Capella
fundata sub nomine alicuius
sancti, vel sanctæ in quā iam
sit creatum iuspatron. per
vnum, si alter ordinet alium
Cappellatum, & dotem,
dicendo se ibi fundare vnam
Cappellam sub vocabulo al-
terius sancti, quod talis ad-
mittitur tanquam patronus
ad præsentandum, nec est
compatrona ecclesia ratione*

fundī, vel constructionis, &
in prouisione beneficiorum
maxime consuetudo præfer-
tur iuri communi. cap. cum
ecclesia Vulterana, vbi Abb.
col. vlt. num. 10. de elect.
50 & id seruatur in t̄ ecclesia
Metropolitana Pisana, in
qua vltra sexaginta adſunt
Capellæ; & si quis de nouo
Capellam fundet, & dotet,
nihil noui construit, sed tan-
tum ad aliquod vetus altare
ordinat cum dote noui.
Cappellatum sub titulo ali-
cuius Sancti, & ipſe dotans
est patronus solus, ut fecit
carissimus auūculus meus D.
Iosephus Mazzolius ciuis Pi-
sanus, qui ex testamento me-
diante persona suorum hære-
dum fundauit, & dotauit in
dicta ecclesia Metropolitana
Pisana nouam Cappellaniam
sub titulo Sancti Dominici ad
Altare Gloriosissimæ Virgi-
nis Mariæ nuncupatæ sub or-
gano ex Ordinarij approba-
tione, & dictis hæredibus fo-
lis fuit reseruatum totum
iurispatron. hæredesq; præ-
sentauerunt Rectorem, qui
fuit institutus. Et est in paci-
51 ficia possessione. Et si t̄ eccle-
sia sit fundata, & constructa
fine

sine dote, ex dotatione po-
stea cum consensu Episcopi
acquiritur iuspatr. tam si do-
tetur ante consecrationem
dictæ ecclesiæ. glos. in cap.
piæ mentis 16. q. 7. quam
post consecrationem. Innoc.
Card. & alij in rubr. extra.
de iurepatronat. & Rocch.
num. 4. in hoc verbo & do-
52tauit. Si autem † Ecclesia ab
initio sit dotata, & postea
diminuta sit dos, quod si a-
lius dotem suppleat, & au-
geat non acquirit iuspatron.
Card. in c. 3. num. 2. quæst. 1.
de iurepatr. si tamen primus
patronus consentiret augu-
mento dotis, & esset conten-
tus augentem dotem esse
compatronum suum, id face-
re posset Episcopo conser-
tiente. Rocch. vbi supra
53 num. 5. si quis † autem non in
poenam delicti per Iudicem
cogatur Ecclesiam dotare,
vt quia eam construxit effici-
tur patronus. Card. in dicta
Rubr. num. 3. de iurepatron.
quamvis Rocch. hic num. 7.
contrarium sentiat: si quis au-
54 tem Ecclesiæ † aliquid re-
linquat ex legato, donatio-
ne, vel reliquo, non tamen
aliquid acquirit iuspatron.

& ratio est, quia iste non di-
citur dotator, sed benefactor,
iura autem indulgenti iuspatr.
dotanti, non benefactori. c.
filiis. 16. q. 7. Abb. in d. cap.
3. num. 10. de iurepatr. Do-
55tatio † autem regulariter fie-
ri debet ante constructionem
ecclesiæ. can. nemo. 9. de
consecrat. distinct. 2. si au-
tem ante non sit constituta
dos, debet post constructio-
nem constitui. glos. in c. piæ
mentis. in verbo collata. 16.
56 quæst. 7. quanta † autem dos
sit ecclesiæ assignanda, dici-
tur in dicto c. nemo. quod. s.
tantum debet assignari ec-
clesiæ, quod sufficiat ad ne-
cessaria ministrorum, & ad
luminaria, tradit Abb. in
cap. cum sicut. num. 5. de
consecrat. ecclesiæ, vel altar.
& glos. in c. vt quisque. ver-
bo clericum. de vita, & ho-
nestate cleric. & si in rei ve-
ritate dos ecclesiæ assignata
non sit congrua, & Episco-
pus consentiat, tamen do-
tans non sit patronus. gloss.
1. in cap. quicunque. il se-
condo 16. quæst. 7. & argu-
mento eius, quod ait Abb.
in cap. 1. not. 1. de censib.
57 & in † dotatione quamvis
con-

congrua semper requiritur
Episcopi cōsensus. Doct. in c.
nobis de iurepatr. & si plures
58dotent Ecclesiam, † omnes
erunt patroni. Abb. in dicta
Rubr. ante finem de iurepatr.
& si plures dotent, & vnuſ
plus conferat quam alius, om
nes sunt æqualiter patroni.
Host. in summa tit. de iurepa
tronatus. §. qualiter transfe
ratur vers. quid si plures nu
7. Rocch. vbi supra num. 21.
& 22. nisi aliter esset expre
ſe inter eos dispositum, & qui
dat præcium pro emenda do
te fit patronus. Ioann. Andr.
in dicto cap. nobis. super ver
bo construxit de iurepatr. &
efficitur quis patronus præ
bendæ Cathedralis, vel Col
legiatæ Ecclesiæ si dotem
assignet pro præbenda cum
consensu Episcopi, & Capi
tuli. Abb. in cap. suggestum
de iurepatr. num. 3.

Ipse, vel is, à quo causam
habuit. Agendum est hic quot
59modis † iuspatr. transferatur,
qui quatuor sunt, scilicet per
successionem, per donationem,
per permutationem, & per
translationem Vniuersitatis,
in qua sit iuspatr. ita dicit, &
probat gloss. in cap. pīx men

Praxis Iurispatron.

tis. in verbo fundatione. 16.
quæst. 7. & gloss. in verbo em
ptorum in cap. cum sæculum
de iurepatr. quæ ait, Iuspatr.
transire facit nouus hæres res
permutata, donatio, vendi
tioq; & ita communiter alij.
60 Primo transfertur † iuspatr.
per successionem, quæ suc
cessio fit in stirpes, non in
capita, & ideo si plures vni
succedant habentur loco v
nius; clement. plures, & ibi,
Doct. de iurepatron. & ideo
si duo patroni deceant, vnuſ
relinquat decem hæredes,
alius duos, ita potens erit
vox illorum duorum, sicut il
lorum decem: si autem vnuſ
tantum sit ecclesiæ patronus,
& decebat pluribus relictis
hæredibus, tunc hi hæredes
succedunt in capita, si tamen
postea vnuſ ex his hæredi
bus, vel omnes deceant, &
quilibet eorum relinquat hæ
redes, tunc successio fit in
stirpes, & hæredes vnius hæ
redis habetur pro vno. Card.
in dicta Clement. plures, &
procedit tam in hæredibus ex
testamento, quam ab intesta
to, & dicta Clement. plures
procedit, & dicta declaratio
quando iuspatr. descenderet

B ad

ad plures per viam contra-
etus puta ex donatione: pro-
cedit etiam idem si sint hæ-
redes sui, vel extranei masculi,
seu feminæ: cum ergo plu-
res hæredes patroni habeantur
pro vno, si in præsentan-
do sint inter se discordes,
tunc maior pars omnium mi-
norem absorbet, non autem
maior pars comparatione
minoris. Card. in Clement.
plures col. 4. versic. item per
hæc dicta de iurepatr. Rocch.
hic num. 6. in verbo ipse, vel
is, à quo, & si quattuor sint
patroni, & unus patronus sit
hæres alterius patroni, duas
61 voces habebit. & iuspatron.
non transit ad hæredes ex-
traneos, quando in fundatio-
ne fuit expressum, quod tran-
firet tantum ad hæredes san-
guinis de consensu Episcopi.
62 Rocch. hic nu. 18. & nec tran-
fite iuspatr. ad fideicommissa-
rium vniuersalem: sed rema-
net apud hæredem grauatū,
quia ad fideicommissarium
ea transiunt, quæ concernunt
commodum pecuniarium.
Bart. & alij communiter in l.
quia perinde. ff. ad trebelli.
63 & potest & hæres præsentare
etiam quod non sit missus in

possessione hæreditatis, quia
in puris incorporealibus suf-
ficit habere ius. Innoc. in c.
cum nostris. num. 3. vers. item
nonne peccaret. de concess.
præben. Cardin. supra num. 6.
64 Item permutari potest & iuspa-
tron. tantum cum alio iure
spirituali. Hostien. in tit. de
iurepatr. in summa. §. qua-
liter transferatur. versic. res
permutata, alias esset simo-
nia: & in dicta permutatio-
ne requiritur Episcopi con-
fensus, & idem est si quis ha-
beat compatronum, & ei re-
laxet iuspatron. tunc enim
etiam requiritur Episcopi con-
fensus. Abb. in cap. ex insi-
nuatione. n. 5. de iurepatr. idē
65 est & si iuspatr. donetur lai-
co, tunc enim Episcopi con-
fensus requiritur, secus si do-
netur loco religioso. Hostien.
vbi supra in versic. dona-
tio, & hæc est communior, &
verior opinio. Abb. in dicto
cap. illud. de iurepatr. num.
5. potest etiam fieri donatio
præsentationis faciendæ re-
tentio iurepatron. dicta Cle-
ment. plures. de iurepatron.
66 An autem & donatarius iuri-
patr. possit donantem præ-
sentare, dicas, quod si con-
cef-

cessio sit facta donatario tamquam procuratori, non potest praesentari donans; si autem concessio sit facta tamquam donatario, tunc potest donans ab eo praesentari. Rocch. vbi supra num. 37.

Transfertur iuspatr. quare 67to modo † per translationem Vniuersitatis, ut in venditione hereditatis, vel alterius vniuersitatis. ad tex. in l. qui tibi. C. de hered. vel actio. vend. Doct. communiter in 68c. ex litt. de iurepat. † & Vniuersitas in proposito nostro ea dicitur, quae absq. alia expressione iura vniuersitatis in se continet, sicuti est Villa, vel Castrum & similia: vel aliter Vniuersitas est, quae continet iurisdictionem, honorem, districtum, & similia: vel Vniuersitas dicitur, quae continet in se corporalia. In 69locatione etiam † Vniuersitatis transit iuspatr. & praesentatio spectat ad conductorem si ecclesia vacet locatione durante, dummodo locatio sit perpetua, vel talis, per quam dominium utile in conductorem sit translatum, nisi fuerit in locatione exceptum iuspatr. secus in locatio-

ne ad tempus modicum, causus est, & ibi Doct. in c. ex lite ris. de iurepatr. & haec est magis communis opinio teste Rocch. vbi supra num. 58.

70 Si autem † Vniuersitas sit pignori data, & vacet ecclesia creditor pignoris nomine dicitur Vniuersitatis praesentare non potest, ita secundum communem intellectum, ut per Abb. ibi in r. not. in c. cum Bertoldus de re iud. & ibi glos. vlt. reddit rationem communem, scilicet quia creditor tenetur restituere omnem fructum, vel quasi, quem capit ex pignore, vel in sortem computare; sed si iuspatr. transfiret in creditorem, & praesentaret, non posset restitui ipse fructus, id est dicta praesentatio, nam si praesentatus sit institutus, non debet postea remoueri. cap. consultationibus. de iurepatr. non posset etiam dari aestimatio, quia praesentatio est inestimabilis uti res annexa spiritualitati; transit etiam iuspatr. cum Vniuersitate in dotem data. Rota. Rom. decis. 10. de iurepatr. 71 in nouis. Ex † confiscazione etiam bonorum, alicuius tra-

sit iuspatr. in fiscum. Rocch. hic num. 65. quamuis alij velint, quod tali casu iuspatr. redeat ad ecclesiam patronatam, & sic ecclesia libera remaneat, quæ opinio est æquior, vt ibidem per Rocchum. & potest † patronus in præiudicium descendantium, & suorum legitimorum, heredum renunciare iuripatr. Rot. Rom. decis. vlt. num. 4. de iurepatr. in antiquis, secus si iuspatr. competit illis de parentela tantum. Rocch. hic

73n. 73. † An autem iuspatr. transferatur de una persona in aliam per præscriptionem, & sic an iuspatron. præscribi possit, late id examinat Rocch. hic num. 81. vsque ad 90. vt infra dicemus.

Solus, vel alio concurrente.

74 Ex hoc patet, † quod si quis solus fundet, construat, & dotet, solus est patronus: si autem unus fundet, alius construat, & alter dotet, tunc omnes erunt patroni, vt supra dictum est.

FINIS LIBRI PRIMI.

LI

LIBER SECUNDVS
continet quomodo Iuspatr. cree-
tur, & acquiratur.

CAPVT PRIMVM.

Quomodo creetur Iuspatr.

SUMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus est ius artificiale, creatur, & in esse deducitur hominis opera.
- 2 Id fit mediante fundatione, constructione, & dotatione ecclesiæ.
- 3 Patroni sunt predicta facientes.
- 4 Iuspatr. aliud in abstracto, &.
- 5 Aliud quando ad esse deducitur.
- 6 Consensus Diœcesani requiritur in acquisitione iurispatr.
- 7 Fundantes, construentes, & dotantes Ecclesiæ si nihil dicant de iurepat. tamen sunt patroni.
- 8 Ratio quare cōsensus Diœc. Praxis iurispatron.

cesani requiratur.

- 9 Et consensus predictus debet esse expressus.
- 10 Consensus predictus quando præsumatur interuenisse.
- 11 Consensus Diœcesani requiritur, in cuius Diœcēsi fundatur Ecclesia.
- 12 Consensus predictus præstatetur à Capitulo Sede Episcopali vacante.
- 13 Consensus dictus requiritur siue laicus, siue clericus fundet ecclesiā.
- 14 Etiam si fundatio fiat ex iussu testatoris.
- 15 Qui consensus etiam post fundationem potest interuenire.
- 16 Hæres fundans ecclesiā iussu Episcopi alibi contra testatoris voluntatem, pœnam

B 3 non

- non incurrit.
- 17 Consensus praedictus potest esse etiam Pralati inferioris.
- 18 Consensus Episcopi requiritur, non simul & Capituli.
- 19 Diœcesanus si nolit consentire, compellitur per eius Superiorem.
- 20 Ut per eius Metropolitanum.
- 21 Consensus praedictus si absent, Diœcesanus potest Ecclesiam destruere, non autem qui eam fundauit.

Nunc videndum est quo modo Iuspatr. creetur, & acquiratur. Iuspatronatus ergo † est Ius artificiale, non naturale; Nam creatur, & in esse deducitur mediante hominis opera, seu artificio, cum quis † dat fundū pro ecclesia construenda, seu construit, vel dotat Ecclesiam, Cappellam, vel Altare, & sic artificialiter deducit rem de non esse ad esse. Card. Abb. & alij in Rubr. de iurepatr.

3 Iuspatr. creatur † ex collatione fundi, ex constructione, seu dotatione; Ideoque

prædicta facientes acquirunt iuspatr. cap. filijs 16. q. 7. Vnde versus,

Patronum faciunt dos, & discatio, fundus.

Vide Card. Tuscum practic. Conclus. iuris, littera I. conclus. 600. & Cardin. Seraphini decis. 518. Rot. Roman. & Praxim Archiepisc. Leonis parte secunda. cap. 21. num. 35. de iurepat. & Rotam Roman. part. 2. decis. 269. nu. 2. in nouissim. & Cassadorum decis. 6. num. 2. de iurepatron. & qui fundum tradit sit patronus si transstulit dominium fundi in ecclesiam. Lambertin. de iurepatr. lib. 1. parte 1. q. 2. artic. 2. & num. 2. & iuspatr. aliud fuit 4 creatum † in abstracto quando hoc iuspatron. fuit inventum à Legislatore; aliud est 5 iuspatr. quod creatur & † in esse deducitur, quando ecclesia, cappella, altare, seu quodcumque beneficium creaturinec sufficit fundatio, constructio, & † dotatio, sed requiritur consensus Diœcesani in ædificatione, & reservatione iurispatr. ita probat Lambert. vbi supra art. 3. n. 5. & seq. & Card. Tuscus vbi

supra. & si fundans, con-
7 struens, & † dotans nihil
de reservatione iurispatr. di-
xerunt, acquirunt tamen ius-
patr. dummodo expresse il-
lud non remiserint, ita est
communis opinio, de qua
Lambert. vbi supra artic. 4.
8 nu. 12. ratio † quare dictus
consensus requiratur est, quia
cum ius istud sit spirituale,
non possunt laici propria au-
toritate spiritualia tractare.
cap. 2. de Iudic. Lambertin.
9 art. 5. vbi supra. & iste † con-
sensus expressus requiritur,
10 nec sufficit tacitus, & † iste
consensus presumitur inter-
uenisse, maxime cum diu ec-
clesia pro ecclesia sit habita,
& in ea missæ sunt celebratæ,
& sunt campanæ, Lambert.
vbi supra art. 6. & 7. num. 2.
Card. Seraphin. decis. 871.
11 requiritur † autem consensus
Diœcesani illius loci, in quo
fundatur ecclesia. Card. in-
cap. nobis. de iurepatr. num.
1. Lambert. artic. 8. vbi su-
12 pra, & † Sede Episcopali va-
cante potest Capitulum da-
re licentiam ecclesiam ædifi-
candi, ut acquiratur iuspatr.
& est communis opinio, de
qua Lambert. artic. 9. num.

6. vbi supra, & prædictus con-
13 sensus † requiritur siue sit
laicus, siue sit clericus, qui
ecclesiam fundat. Lambert.
art. 10. vbi supra. dictus con-
14 sensus † requiritur etiam in
Cappella fundanda ex iussu
testatoris, & tunc cum dictus
consensus interuenerit, post
eius mortem iuspatr. ortum
duxisse dicitur à die præstigi
consensus, & ideo dictum
iuspatr. non dicitur esse in
hæreditate testatoris. Lam-
bert. artic. 11. num. 2. vbi su-
pra, qui consensus potest etiā
15 post fundationem † interue-
nire. Lambert. art. 12. vbi
supra. Cum ergo dictus con-
sensus Episcopi requiratur, si
hæres fundat ecclesiam ali-
16 bi, quam † iusserat testator
Episcopo sic iubente, in po-
nam cōminatam non incidit.
arg. c. nemo. il 1. de consecr.
distinct. 1. Lambert. art. 13.
17 vbi supra, & in † creatione iu-
rispatr. potest interuenire
consensus inferioris Episcopo,
dummodo habeat Episcopa-
lem potestatem, & in tali fun-
18 datione solus Episcopi † con-
sensus requiritur, nec est ne-
cessarius consensus Capituli.
Lambertin. art. 14. & 15. vbi

B 4 su-

19 supra. Et si † Dicæcesanus non
vult consentire potest compel-
li per superiorem, vel superior
ipse potest consentire. Card.
in cap. nobis quæst. 6. de iu-
repatr. Abb. conf. 59. col. 3.
vers. 3. principaliter conside-
ro par. 2. Lambert. vbi supra
art. 16. qui Dicæcesanus Epi-
scopus † potest compelli per
suum superiorem puta Ar-

chiepiscopum. Doct. in c. nul-
lus de iurepatron. Lambert.
21 vbi supra art. 17. & si † ecclæ-
sia sit fundata sine Dicæcesa-
ni consensu poterit demoliri
& reuocari per dictum Dicæ-
cesanum, non autem per fun-
dantem, maxime nolente
Dicæcesano. Lambert. vbi su-
pra art. 18.

C A P V T S E C V N D V M.

Quomodo acquiratur Iuspatr. per fundantes, construentes,
seu dotantes.

S V M M A R I V M.

- 1 Fundans, constituens, &
dotans Ecclesiam sunt patroni
in solidum.
- 2 Quod procedit alternatiue
vnum faciendo.
- 3 Si plures fundent, omnes
sunt patroni.
- 4 Si plures construant, omnes
sunt patroni.
- 5 Et procedit etiam in fabris
dantibus operam ad constru-
ctionem.
- 6 Si plures dotent, omnes sunt
patroni.

- 7 Si unus omnia perficit so-
lus sit patronus.
- 8 Consensus Dicæcesani in su-
pradicis requiritur.
- 9 Iuspatr. in abstracto est in-
divisibile, sed quoad executio-
nem divisibile.
- 10 Ecclesia vilibet potest edi-
ficari nisi sit prohibitum.
- 11 Patronus quis efficitur si
det domum, ut sit Ecclesia.
- 12 Dominus fundi sit patronus
si in suo fundo fundetur Eccle-
sia sine eius sciëtia si ratificet.
- 13 Et si construens bona fide
fuerit dicto casu sit patronus,
quia

quia construxit.

14 Aliquando quis cogitur fundum vendere pro aedificanda Ecclesia.

15 In iusto plebanio potest fundari Ecclesia intra fines sue Ecclesia.

16 In iusto rectore potest costruiri Altare in eius Ecclesia.

17 In iusto patrono potest costruiri altare in Ecclesia patronata.

18 Si fundus sit Ecclesiae, ei acquiritur iuspatr.

19 Ecclesia potest aedificari in fundo subiecto fideicomisso.

20 Ecclesia si fundata sit in fundo communis socii cogitur partem suam vendere.

21 Ecclesia alibi potest aedificari, si non possit aedificari ubi iussit testator.

22 Si testator non designet Ecclesiam, fiet arbitrio Diaconis.

1 **D**Ans † fundū, construēs, seu dotans ecclesiam cum cōsensu Diaconis, qui libet insolidum erit patronus cap. pīx mentis. cap. Frigentius. 16.q. 7. cap. nobis de iurepatron. Abb. in Rubr. de iurepatron.

2 Ampliatur † primo dicta conclusio procedere alterna- tive, si dederit fundum, vel

construxerit, seu dotauerit, & non cumulatiue, & sic, quod sufficiat vni fundasse, vel construxisse, licet alia facta non fuerint. Lambert. art. 1. q. 3. par. 1. lib. 1.

3 Ampliatur secundo, vt nō solum omnes illi supradicti sint patroni insolidum, sed etiam si plures simul darent fundum, omnes erunt patroni insolidum cum construente, & dotante. Abb. in Rubr. de iurepat. Lambert. vbi supra, art. 2. dummodo dent fundum sufficiētem pro ecclesia.

4 Ampliatur † procedere, quod si plures simul construxerunt ecclesiam omnes erūt patroni insolidum cum fundante, & dotante. Abb. in d. Rubr. ante finem. Card. in dicto cap. nobis col. vlt. de iurepatr. Lambert. vbi supra art. 3. dummodo isti sufficien- ter construxerint, nam si vnuus nunc parum daret, nunc alter dicerentur benefactores, non constructores.

5 Ampliatur † procedere etiamsi faber, seu murarius dedit operam sine precio alter ligna, aliis cāmenta, alter præcium, nam si ita conuenierunt omnes erunt patroni info-

8. insolidum cum fundante, & dotante. Card. in dicto cap. nobis quest. 9. Lambert. art. 4. vbi supra.

6. Ampliatur † procedere in pluribus dotantibus æqualiter, vel inæqualiter, si simul conuenerunt sufficienter dotare, ut omnes sint insolidum patroni cum fundante, & construente. Abb. in cap. 3. de eccl. ædific. num. 4. & in dicta Rubr. de iurepatr. Lambert. art. 5. & si † vnuſ ſolus velit fundare, conſtruere, & dotare ecclſiam, non admittetur alter, niſi eo volente, quia expedit ecclſiae, magis habere patronum, quam plures ſecundum Card. in Clement. plures. col. 3. de iurepat.

8. Lambert. art. 6. vbi ſupra. † Et ſemper quando vnuſ omnia prædicta implet, vel plures, ſemper in quolibet iſorum volentium eſſe patronos requiritur conſensus Dioceſani. Lamber. vbi ſupra art. 7. & ſi plures ſint, vt ſupra, omnes ſunt patroni insolidum, 9. quia iuspatr. eſt † indiuisibile in abſtracto, ſed quo ad executione eſt diuisibile; & ideo ſi vnuſ fundauit, & conſtruxit habebit duas voceſ, ſi

vnuſ dotauit, habebit vnam voceſ. Lambert. vbi ſupra art. 8. num. 8. & 10. Eccleſia † autem debet, & potest ædificari in omni loco, niſi reperiatur expreſſe prohibi- tum. c. eccleſias 13. de conſecrat. diſtinct. 1. dummodo locus ſit liber ab omni feru- tute, & onere. Lambert. art. 9. vbi ſupra.

Acquirit etiam iuspatron. 11 ſi quis domum ſuam † pro ecclſia relinquit, & ſic, vt ſit ecclſia, & ſi ſit apta ſine noua conſtructione erit pa- tronus, quia dedit fundum, & quia conſtruxit, aliàs pro fundo dato tantum erit pa- tronus. Lambert. artic. 10. 12 vbi ſupra, & † ſi ſuper fundo alieno ecclſia fundetur in- ſcio domino fundi, dominus fundi acquiret iuspatr. reſpe- ctu fundi, & conſtructionis. Card. in dicto cap. nobis, op- pos. 4. dummodo dominus 13 fundi ratū † habuerit, & Dioceſanus conſenſerit, ſecuſ ſi conſtruenſ bona fide fecit, & dominus fundi ratū habuit, tūc. n. dominus fundi erit pa- tronus ratione fundi, & con- ſtructor erit patronus ratio- ne conſtructionis. Lamber. art.

12. vbi supra: & licet ecclesia sit fundata in fundo alieno in scio domino, non tamen potest dirui iussu domini. gloss. in cap. Apostolicos. in verbo construxisse
 12. quæst. 2. Lambert. artic.
 13. vbi supra. Et potest quis
 14 cogi † vendere fundum pro ecclesia ædificanda, quando ex aliqua necessitate populi pro sacramentis administrandis ecclesia ædificanda sit. Lambert. art. 14. vbi supra, & in iusto etiam Plebano potest infra fines † illius matricis ecclesia fundari Altare, Cappella, vel Ecclesia, de consensu tamen Dioecesani. Lambert. artic. 15. vbi supra, & fundans iuspatron.
 16 acquirit, & ita etiam † acquiritur iuspatr. per constructionem Altaris in ecclesia, Rectore illius contradicente, cum consensu tamen Dioecesani. argum. cap. omnes basilicæ 16. q. 7. Lamber. art. 16
 17 vbi supra, & idem est si dominum, & construam Cappellam in ecclesia patronata, nam non requiritur consensus patroni; sed Dioecesani. Lambert. art. 17. vbi supra, & si Episcopus dat fundum

18 ecclesiæ pro ecclesia † noua ædificanda, & iuspatron. ratione dicti fundi acquiritur ecclesiæ, cuius antea erat fundus. Lambert. artic. 18.
 19 vbi supra; si autem ex pecunia aliena quis in fundo proprio construat ecclesiam, tam ex datione fundi, quam constructionis iuspatr. acquirit. Lambert. artic. 19. vbi supra, nisi esset pecunia priuilegiata ecclesiæ, militis, vel pupilli, & ratum habeat factum à domino fundi, tunc enim dominus pecuniae ratione constructionis, & dominus fundi pro fundo erunt patroni, & si plures sint domini fundi, puta quia unus directum, alter utile dominium habeat, omnes erunt compatroni. Abb. in rubr. de iurepatr. Lambert. artic.
 20. vbi supra. Potest etiam
 19 ædificari † ecclesia in fundo subiecto fideicōmissio, si hæres ex eo quartam detrahere debeat, nam tunc fauore ecclesiæ condominus tenetur pro re precium habere, vel iuspatr. pro sua rata. per doctrin Bald. in l. 2. §. vlt. per illum text. C. de comm. ser. manumiss. Lambert. vbi supra

28 Pars I. Lib. II. Cap. III.

20pra artic. 21. & † si testator mandet per hæredem ecclesiæ construere in fundo communis cum alio, socius cogi debet partem suam hæredi vendere. Lambert. vbi supra artic. 22. & eadem ratione si 21 testator mandet ecclesiæ construere in certo loco, & ibi construere non possit, construe-

tur in alio loco de Diœcesani consensu, & hæres erit patronus. & si testator non designet † ecclesiæ longitudinem, vel latitudinem, Diœcesanus arbitrabitur quid sit agendum de his. Lambert. vbi supra art. 24. & 25. vide Card. Seraphin. decis. 1149.

C A P V T T E R T I V M.

Acquiritur iuspatr. re perfecta.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus acquiritur re perfecta.*
- 2 *Qui cœpit ecclesiæ edificare cogitur eam perficere.*
- 3 *Et infra quinquennium tenetur complere edificationem.*
- 4 *Promittens ecclesiæ construere complere cogitur.*
- 5 *Coactus perficiens ecclesiæ fit patronus.*
- 6 *Hæres coactus edificans ecclesiæ iussu testatoris fit patronus.*
- 7 *Aliquando cogi potest quis ad fundandam ecclesiæ ex causa necessitatis.*

- 8 *Qui cogi possint ecclesiæ edificare.*
- 9 *Dote incompetente quis non fit patronus tanquam dotans, sed ex priuilegio.*
- 10 *Iuspat. potest reseruari hæredibus, & extraneo.*
- 11 *Hæres si moriatur infra tempus, quo debebat ecclesiæ edificare, tenetur eius hæres.*
- 12 *Relicta pro construenda ecclesiæ si non sufficient, convertantur in pios usus, de consensu Episcopi.*
- 13 *Ecclesiæ tenetur edificare hæres ex testamento imperfecto, si probari possit.*
- 14 *Hospitale si cœstrui debeat, illius*

illius vice non est construendum Monasterium.

1. **I**uspatronatus non facquiritur, nisi res sit perfecta, non enim sufficit fundare, & construere ecclesiam; sed requiritur illius perfectio: & ideo si quis coepit tantum ædificare ecclesiam, & alius perficiat, perficiendi acquiretur iuspatr. Lambert. de iurepatr. lib. 1. part. 1. quæst. 4. artic. 1. vt si qui incepit morte impeditus, vel alio iusto impedimento destitisset,

2. & si quis t̄ coepit ecclesiam ædificare, potest cogi eam perficere. §. si quis autem voluerit. Authent. de ecclesiast. tit. c. nemo. de consecrat. dist. 1. Lambert. artic.

3. 2. vbi supra. tenetur t̄ autem quis ædificationem completere intra quinqueannum à die exordij si sit ecclesia, si autem locus pius intra annum, tam ipse, quam eius hæres. §. si quis ædificatione. Authen. de eccles. tit. vbi loquitur de hærede, qui cum sit eadem persona cum defuncto, idem de defuncto videtur dicendum, vel hoc totum Episcopus arbitrabitur.

dicto c. nemo. vbi gloss. verbo domum. gloss. in cap. ad audientiam. il primo. verbo honor. de eccles. ædifican. Lambert. artic. 3. vbi supra; 4. idem procedit si quis promittat ecclesiam construere, compellitur enim id completere. Lambert. artic. 4. vbi supra, potest autem compelli per Diœcesanum ex officio suo, vel potest cogi actione in factum ab eo, cui facta est promissio, vel à quolibet de populo fauore ecclesie, quæ actio in factum datur vbiunque æquitas suadet talis actionem dari, vbi alia actio non est expressa. I. quia. 11. & ibi Bart. ff. de præscriptis verb. Lambertin. artic. 5. vbi supra. & quamvis coactus quis t̄ ecclesiam perficiat, tamen acquirit iuspatronatus. Lambert. artic. 6. num. 7. vbi supra, quamvis alij teneant hoc casu non acquirere iuspatronatus. idem est in hærede, qui ex iusu testatoris tenetur ecclesiam fundare, quamvis enim talis hæres coactus faciat illud; tamen acquirit iuspatr. Lambert. artic. 7. vbi supra, & alij quando qui t̄ nec incepit, nec

pro-

30 Pars I. Lib. II. Cap. III.

promisit ecclesiam ædificare
potest cogi ad ecclesiam æ-
dificandam ex causa necessi-
tatis, vt in casu cap. 3. de
eccles. ædifican. aliquando
enim Episcopus, aliquando
8 populus, aliquando † cura-
tus cogi potest ad ecclesiam
ædificandam, vt per Lam-
bert. artic. 8. vbi supra, &
per eos acquiritur iuspatro-
natus.

Nunquam autem compe-
tit iuspatronatus, nisi re per-
fecta, scilicet ecclesia funda-
9 ta, constructa, & dotata † com-
petenter; nam si dos non sit
competens iuspatronatus nō
dicitur tunc ex dotatione;
sed ex priuilegio. Illustrissi-
mus Dominus Cardin. Man-
tica decif. 320. num. 3. Rot.
Roman. & consecrata: quod
& in Altari procedit, secus in
Hospitalibus, & alijs pijs lo-
cis, in quibus non cadit con-
secratio, vt per Lambert. ar-
tic. 9. vbi supra, & † potest
is, qui ecclesiam fundat, con-
struit, & dotat, iuspatronatus
sibi, & hæredibus suis, &
alteri extraneo reseruare, de
consensu tamen Episcopi. Lá-
bert. artic. 10. vbi supra, &
11 si † testator mandet eccl-

siam construi per hæredem
intra certum tempus, alias
sit priuatus hæreditate, si in-
tra dictum tempus moriatur
hæres, tenetur hæres hære-
dis ad illam poenam. Lam-
bert. artic. 11. vbi supra. Si
12 autem † testator leget cen-
tum pro ecclesia, vel cappella
construenda, & illa cen-
tum non sufficiant, hæres
non tenetur supplere; sed il-
la centum conuerti possunt
per hæredem in alium pium
vsum de consensu Episcopi.
Abb. in cap. nos quidem.
de testam. vbi de hoc distin-
guit. num. 6. & 14. Lamber.
artic. 12. vbi supra. Accedit,
13 quod si testator † mandet ec-
clesiam construi in testamen-
to imperfecto, voluntas illa
est seruanda, & venientes ab
intestato ad hoc tenentur, si
id probari potest fauore pia
causæ. Bart. per illum text.
in l. in testamento. ff. de fi-
deicomm. libert. faciunt di-
cta per Felin. in cap. cum
venerabilis. colum. 7. num.
26. de except. Lambert. ar-
tic. 13. vbi supra. si autem
14 testator † mandet per hære-
dem construi Hospitale, hæ-
res vice illius non poterit
con-

construere Monasterium . . .
Card. in Clement. quia con-
tingit. quæst. 4. num. 11. in

princip. de religios. domibus.
Lambertin. artic. 14. vbi su-
pra . . .

C A P V T Q V A R T V M .

Quæ dos debeatur Ecclesiæ, & quando tradi debeat.

S V M M A R I V M .

- 1 Dos ecclesiæ danda est suf-
ficiens, & perpetua .
- 2 Dos dicitur quia datur .
- 3 Dos Ecclesiæ partim in-
mobilibus esse debet .
- 4 Et partim in immobili-
bus .
- 5 Dos si à minore detur ec-
clesiæ, non requiritur decre-
tum Iudicis .
- 6 Dos prædicta potest con-
stitui in re emphiteutica, seu
feudali .
- 7 Non autem in ususfructu .
- 8 Nisi aliquod premium usus-
fructus habeatur .
- 9 Dos Ecclesiæ constituitur
sicut mulieri .
- 10 Dos sponte, vel coacte da-
tur .
- 11 Dos quomodo constituatur .
- 12 Dos ecclesiæ habet priuile-
gia dotis mulierum .

- 13 Primum priuilegiū dotis .
- 14 Secundum priuilegium .
- 15 Tertium priuilegium .
- 16 Quartum priuilegium .
- 17 Quintum priuilegium .
- 18 Sextum priuilegium .
- 19 Septimum priuilegium .
- 20 Octauum priuilegium .
- 21 Dotis priuilegia triginta-
septem .
- 22 Dotare coactus debet refi-
cere expensas litis .
- 23 Dos constitui debet ante
constructionem .
- 24 Episcopus antequam con-
sentiat Ecclesiæ adificationi,
debet dotis assignationem ba-
bere .
- 25 Episcopus si consecret ecclæ-
siam indotatam, tenetur eam
dotare .
- 26 Consensus Diœcesani requi-
ritur in dotis datione .
- 27 Dotans insufficienter non
fit patronus .
- 28 Etiam si

- 28 *Etiam si Diœcesanus consentiat, nisi suppleat dotem.*
- 29 *Dos si pinguis sit, dotans potest aliquid annum sibi reseruare.*
- 30 *Dans præcium pro emenda dote fit patronus.*
- 31 *Ius patronat. acquiritur ex sola dotatione concurrentibus alijs.*
- 32 *Aliquando ex consuetudine quis fit patronus dotando tantum.*
- 33 *Episcopus potest ecclesiam dotare de bonis sua ecclesiae.*
- 34 *Clericus si construat ecclesiam in suo fundo, & dotet de bonis sua ecclesiae, ambo sunt patroni.*
- 35 *Fundans, & construens cogi possunt ad ecclesiam dotandam.*
- 36 *Idem procedit in Capella, seu Altare.*
- 37 *Fundare, & construere ecclesiam non sufficit, sed opus est eam dotare.*
- 38 *Dos quando dicatur competens, & sufficiens.*

1 **D**os de necessitate debetur ecclesiae vel pio loco sufficiens, & perpetua, quæ tradi debet in limine fundationis, & acquisitionis

iurispatr. c. nemo. de conse-
2 crat. dist. 1. quæ dos † dicitur à dando, quia communiter datur, & ecclesiæ datur (quāuis dos in alijs casibus constituatur) propter onera matrimonij spiritualis suppor-tanda, idest datur ecclesiæ dos ad custodiendum ipsam, luminaria, & diuina officia dicendum. dicto cap. nemo, & tradit late Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quest. 5. artic. 1. & quamuis in matrimonio carnali dos possit consistere tam in bonis mobilibus, quam immobilibus
3 tamen dos ecclesiæ † partim debet consistere in bonis mobilibus, vt sunt illa, quæ sunt necessaria pro ecclesia, scilicet vestes sacerdotum, orna-menta altaris, calices, patenæ, cruces, & alia, quæ requiruntur de necessitate, vt per Doct. in dicto c. nemo, & in c. placuit 1. q. 2. & par-
4 tim debet dicta † dos cōsiste-re in bonis immobilibus, vt ex fructibus illorum sacerdo-tes & Rectores possint suspen-tari, cum dos danda sit pro clericorum ibi seruientium sus-tentatione, possunt ben-dari pro dote mobilia, vt illis
ven-

venditis ex præcio emantur immobilia. Lambert. artic. 2.
5 vbi supra. quædos si à minore, pubere tamen, ecclesiæ datur, nullum requiritur decretum Iudicis, etiam quod consistat in bonis immobilibus siue fiat inter viuos siue in ultima voluntate, præsertim cum in tali datione dotis sit necessarius consensus Diœcesani, qui tanquam Iudex ordinarius consentiendo suum videtur aliquo modo decretum interponere. Lambert. art. 3.

6 vbi supra: dos autem t constitui potest etiam in re emphiteutica, seu feudal, dummodo dominus directus etiam remittat dominium: quo casu vterque & vtilis, & directus dominus erit patronus: vel potest dari res emphiteutica pro dote etiam sine consensu domini directi, cum hoc, vt vendatur vtile dominium, & de præcio emantur alia bona libera. Lambertin. vbi supra art. 4. & art. 6. non

7 potest autem t dicta dos constitui in usufructu, qui multis modis extinguitur, vt habetur Inst. de usufructu, & dos debet esse perpetua. si vero

8 aliquod t præcium dicti usus-

Praxis Iuspatron.

fructus haberi possit, vt de illo emantur bona pro dote, valet. Lambert. art. 5. vbi sup.

9 Dos vero ecclesiæ t constituitur fere eisdem modis, quibus mulieri propter omnimodam similitudinem; constituitur autem dos ex voluntate, quando quis sponte dotem t dat, vel ex necessitate quando eam dat, vt quia ecclesiam fundauit, & construxit, quo casu cogitur eam dotare: & dicta dos constituitur pollicitatione, t stipulatione, traditione, & delegatione debitoris, & aliter, vt per Lambert. art. 7. vbi supra

10 Dos autem, t quæ ecclesiæ constituitur, fruitur eisdem priuilegijs, quibus dos mulierum, & etiam maioribus t primum priuilegium, sicut pater cogitur dotare filiam etiā Iudæus filiam Christianam, ita qui fundauit ecclesiam

11 licet esset Iudæus; secundum t qui promisit dotem tam masculus, quam femina, nullo beneficio potest iuuari; tertium

12 dos ecclesiæ t promissa peti potest certi conditione; quarum

13 tum t quia præfertur in hypotheca cuicunque creditoris;

14 quintum t quia singitur actio

C ex

ex stipulatu pro maiori utilitate; sextum † quod pro dote inducitur tacita hypotheca bonorum dantis etiam pro eius 19 & tione; septimum † bona minoris etiam immobilia possunt vendi pro dicta dote; octauum † dos præfertur omnibus creditoribus tam in actione reali, quam personali etiam prioribus tempore, & tacitam in bonis hypothecam habentibus: & triginta septem priuilegia dotis † cum multis 21 ilationibus ponit Lambertin. 22 art. 8. vbi supra. Si † autem quis dotare sit coactus, debet etiam expensas litis factæ super tali dote restituere agenti Prælato, si fuit in expensis condemnatus; vel si nullum adsit remedium, Prælatus recuperabit expensas ex fructibus bonorum, in dotem datorum, ne dos diminuatur, ut per Lambertin. art. 9. vbi supra.

23 Dos autem debet † consti-
tui ante constructionem ec-
clesiæ. cap. nemo de consecr. 24 dist. 1. gloss. in cap. cum si-
cuit in verbo consecranda; & ibi Abb. de consecrat. eccles. 25 vel alt. & Episcopus † ante-
quam præstet consensum fur-

per ecclesiæ ædificatione, de necessitate debet requirere, quod fundans assignet dotem pro ipso ecclesia per publicum instrumentum: & si Episcopus ecclesiam † consecret non accepta dote, de suo eam dotare tenetur. dicto c. cum sicut, & per Lambert. art. 10. 26 vbi supra. in cuius † dotis datione requiritur Diœcœfani consensus, sicut in fundatione, & constructione: qui Diœcesantis qualitates dotantis exquirat, & quomodo dos sit constituenda, & an sit congrua, vel sufficiens, alias dotans non acquireret iuspatronatus, sed dos libere ecclesiæ remaneret. Ioan. Andr. in c. nobis col. 1. de iurepatron. Lambertin. art. 11. vbi supra. 27 dans † autem dotem insufficientem non acquires iuspatronatus, ex dicto cap. nemo de consecrat. distinct. 1. Abb. in rubr. de iurepatron. circa finem. Lambertin. art. 12. vbi supra. & si † in datione dictæ dotis insufficientis consenserit Diœcesanus, tamen non acquires iuspatronatus, secundum vnam opinionem, sed secundum aliam acquires iuspatronatus, sed ab

eo poterit peti supplementū.
Lambertin. vbi supra. art. 13.
29 & si sit † dos exuberans, po-
test dotans de consensu Epi-
scopi in limine fundationis
reservare sibi censem, vel ali-
quod seruitium. cap. præterea
il secundo, de iurepatron. vbi
gloss. in verbo à locorum Epi-
scopis. † & qui dat præcium
pro emenda dote de consensu
Dicecesani sit patronus. Ioan.
Andr. in dicto cap. nobis de
iurepatr. vbi supra. qui enim
vtitur præcio, intelligitur vti-
re principal. I. quia qui præ-
cio. ff. de vſufructu. Lamber.
31 art. 14. vbi supra. & ex † sola
dotatione acquiritur iuspa-
tronatus dotanti, concurren-
te simul fundatione, & con-
ſtructione ecclesiæ; † vel si ad
altare iam fundatum, & do-
tatum constituatur alius cap-
pellanus constituendo dotem
sufficientem, ex sola dotatio-
ne ex consuetudine acquiri-
tur iuspatronatus in eo casu,
vt per Lambert. late vbi su-
pra art. 15. quæ omnia proce-
dunt si interueniat Dioceſa-
ni consensus, & non aliter.
33 Potest autem † Episcopus
dotare aliam ecclesiam, vel
cappellam de bonis propriæ

ecclesiæ, secundum declara-
tionem tex. in cap. Apostoli-
cæ extra de donat. vbi Doct.
Lambert. art. 16. vbi supra.
34 si autem † clericus in suo fun-
do cōstruxit ecclesiam, eamq;
dotauit de pecunia alterius
ſuæ ecclesiæ, ambo erunt pa-
tronii, idest ecclesia ratione
dotis, ille ratione fundi, per
not. in cap. 3. de eccl. aedific.
Lambertin. art. 17. vbi supra.
35 Is, † qui ecclesiam fundauit,
& construxit potest compelli
eam dotare, quamuis regula-
riter in principio constructio-
nis debeat dos assignari. ad
hac cap. nemo de consecrat. dist.
Is. sed dato, quod ecclesia
ſit constructa sine dote, tamē
constructor potest directe cō-
pelli officio Iudicis ecclesi-
stici, & aliter. Abb. in c. cum
ſicut num. 3. & 4. de conlecr.
eccles. vel altar. potest etiam
indirecte compelli, ſcilicet,
quod non consecretur eccle-
ſia, niſi prius data dote: si au-
tem ſit fundata, & consecra-
ta, non tamen dotata, & tunc
ſimiliter patronus potest co-
gi pro dote, & eius ſupplemē-
to; si autem eo casu patro-
nus, vel eius hæres non eſt
ſoluendo, ſed tempore con-

C 2 ſecra-

secratōris fuit caute prouisum per instrumentum, & tūc is tenetur, cuius culpa non fuit dos exacta; si autem non fuit caute prouisum, tunc tenetur consecrator, dummodo id fiat sine enormi lāfione ecclesiæ, & fiat de bonis patrimonialibus consecratoris, vel de fructibus ecclesiæ ipsius. Lambert. art. 18. vbi su-

36 pra. idem procedit † in capella, vel altare, si enim capella, vel altare construatur, constructor compellitur dotem etiam dare, ita Lambert. vbi supra. art. 19. num. 2. vers. sublatis igitur, nisi ad ornatū tantum ecclesiæ altare fieret, & quamuis coactus quis dotet, tamen acquirit ius patronatus, vt supra, in cap. 3. num. 6.

Non sufficit autem ecclesiā fundare, † construere, & dotare; sed opus est eām competenter, & sufficienter

dotare, vt dicitur in cap. nemo. de consecrat. distinct. 1. vbi dicitur, quod nullus edificet ecclesiam, nisi ante assignet dotem, quæ sufficiat ad luminaria, ad custodiam, & ad stipendia custodum: & quod dos debeat esse sufficiens, est cap. placuit. 1. q. 2. & de hoc late pertractat Lambert. artic. 21. vbi supra, vbi num. 12. & sequentibus 38 ponit octo casus, in † quibus apparet, quando, & qualiter dos dicatur, & sit competens & sufficiens; vbi ponēdo dictos casus, dicit quæ sit dos competens ecclesiarum cathedralium, parochialiū simplicium, cappellarum & similiū: & isti omnes tam qui fundat, quam qui construit, & dotat ecclesiam, sunt equaliter patroni, vt late per Lambert. art. 22. vbi supra. versic. in contrarium tamen faciunt. num. 1. & supra dictum est.

CAPVT

C A P V T Q V I N T V M.

Quid si ecclesia sit sine dote, & ab aliquo dotetur,
an talis dotans efficiatur patronus?

S V M M A R I V M.

- 1 Dotans ecclesiam indotata-
tam fit patronus de consensu
Diœcesani.
- 2 Ditans ecclesiam cum pri-
mo dotante fit patronus.
- 3 Iuspatronatus acquiritur
ex sex causis.
- 4 Reædificatio quando quem
patronum faciat.
- 5 Ecclesia tunc dicitur diruta,
quando reædificata est re-
consecranda.
- 6 Dotans quando est diruta
Ecclesia fit patronus.
- 7 Fundans diruta ecclesia
patronus remanet, si super eodem
fundo reædificetur.
- 8 Quid in patrono ratione
destructionis.
- 9 Monasterium si alteri v-
niatur, quomodo remanet ius-
patronatus.
- 10 Redotans Ecclesiam fit pa-
tronus.
- 11 Disposita in fundante,
Praxis Iurispatron.

- construente, & dotante, pro-
cedunt in refundante, reæ-
dificante, & redotante.
- 12 Si in ecclesia iam perfe-
cta erigatur beneficium, tum
dotans illud, fit patronus in
totum.

Ecclesia fundata, & con-
structa sine dote reper-
ta, si ab aliquo dotatur de
consensu Diœcesani, dotans
in ea acquirit iuspatronatus;
& si ecclesia est fundata, con-
structa, & consecrata, sed in-
dotata, si dotetur cum dicto
consensu, dotans fit patro-
nus, dummodo dotans det
bona ecclesiæ titulo dotis,
non simplicis donationis, dū-
modo etiam is, qui funda-
uit, & construxit, id permit-
tat, vel is, qui eam conse-
crauit non sit soluendo: &
hæc procedunt, quando nun-
quam dos aliqua fuit ecclæ-
siæ assignata, & de his late

C 3 Lam-

38 Pars I. Lib. II. Cap. V.

Lambert. de iurepatron. lib.
 1. part. 1. quæst. 6. artic. 1.
 num. 5. & sequentibus. Di-
 2. tans † autem ecclesiam cum
 primo dotante acquirit ius-
 patronatus; vel si ecclesia sit
 iam dotata sufficienter, &
 consecrata, vel non, tunc si
 aliquis illi conferat bona di-
 citur benefactor, & sic non
 acquirit iuspatronatus. Lam-
 bert. vbi supra. artic. 2. nu-
 9. quamvis Paulus de Citta-
 din. in suo tractatu de iure-
 patron. parte 3. in princip.
 simpliciter ponat has causas
 3. esse facquirendi iuspatrona-
 tus, scilicet per fundationem,
 seu constructionem, per do-
 tationem, per ditationem,
 per reparationem, seu reæ-
 dificationem, per præscriptio-
 nem, & ultimo per priuile-
 gium, de quibus Lambert.
 vbi supra. num. 2. Ex repa-
 ratione, seu † reædificatione,
 vel restauratione non acqui-
 ritur iuspatronatus. Lamber.
 hic artic. 3. in princip. & nu-
 11. Card. Tuscus practic. co-
 clus. iur. littera I. concl. 601.
 & Cardin. Seraphin. decis.
 555. & 907. quæ limitatur,
 ut procedat quando eccle-
 sia non est omnino destruēta;

tunc enim reficiens non effi-
 citur patronus; sed si ecclæ-
 sia funditus esset destruēta,
 tunc si aliquis vult reædifi-
 care de consensu tamen Epi-
 scopi, acquireret iuspatronatus.
 si autem antiquus patronus
 velit reædificare non eget E-
 piscopi consensu. Lambertin.
 5. vbi supra. & tunc † ecclesia
 dicitur diruta, quando reæ-
 dificatione requirit nouam con-
 secrationem, secundum c. de
 fabrica. vbi glos. in verbo
 innouata. de consecrat. dist.
 6. 1. primus † patronus ratio-
 ne dotis adhuc est patronus
 in ecclesia diruta, et reæ-
 dificatione: & si † super antiquo
 fundo reædificetur, patronus
 antiquus, qui dedit fundum
 erit adhuc patronus. Dubiū
 7. 8. est in † patrono, qui patro-
 nus erat ratione construc-
 tio-
 nis: in hoc dicas, quod cum
 plures simul cōstruunt, simul
 ratione constructionis fiunt
 patroni, ita in hoc casu tam
 is, qui primus construxit,
 quam is, qui reædificat ra-
 tione constructionis fiunt si-
 mul patroni, à primo enim
 constructore lapides, cemen-
 ta, & fundamenta proue-
 niunt; ita late Lambert. vbi
 supra.

supra. artic. 4. num. 8. patro-
nus alicuius † Monasterij ,
quod quia defolatum est vni-
tur alteri Monasterio, non ef-
ficitur patronus secundi Mo-
nasterij ; sed remanet patro-
nus tantum primi, si primum
dotauit : si tamen primum
Monasterium sit dirutum ,
& secundum , cui sit vnio sit
omnino sine dote , tunc quia
ista vnio est loco dotationis,
patronus primi erit etiam
patronus secundi ratione di-
ctæ dotationis. Lambert. vbi
supra. art. 5. Redotans † Ec-
clesiam , quæ in totum do-
tem amisit , acquirit in ea
iuspatronatus , & primus pa-
tronus , idest qui eam anti-
quitus dotauit nihil in ea ha-
bebit : si autem ecclesia do-
tem amisit; sed non in totum ,
& tunc supplens in dote non
acquirit iuspatronatus , quia
tunc dicitur benefactor ; sed
volente primo , de consensu
Episcopi efficietur compatro-
nus dictæ ecclesiae cum pri-
mo pattono dotante : ita la-

te Lambertin. vbi supra. art.
6. num. 1. Et omnia dispo-
sita in † fundante, construen-
te , & dotante habebunt lo-
cum in nouo dante fundum,
reædificante , & redotante ,
cum hoc tamen , quod acce-
dat cōsensus Ordinarij , quod
non admittatur aliis inuiti
primo fundante , & perficere
volente , & alia , quæ in pri-
mo fundante procedunt, po-
nit Lambertin. vbi supra. ar-
tic. 7. Limitatur † etiam dicta
principalis conclusio , vt non
procedat , si in ecclesia fun-
data , constructa , & dotata ,
& etiam consecrata erigere
tur aliqua præbenda , vel di-
gnitas , seu beneficium per
aliquem , & dotaretur de
consensu Episcopi , seu si sit
præbenda in ecclesia colle-
giata de consensu Capituli
dictæ ecclesiae , tunc enim
dotans in ipsis supradictis
acquirit iuspatronatus , licet
non acquirat in ecclesia
principali. Lambertin. artic.
8. vbi supra .

C A P V T S E X T V M.

Omnes possunt acquirere iuspatronatus, qui non sunt prohibiti.

S V M M A R I V M.

- 1 *Edictum de iurepatronatus est prohibitorium.*
- 2 *Mulier potest acquirere ius patronatus.*
- 3 *Masculinum concipit fœmininum.*
- 4 *Mulier non acquirit iuspatron. quoad ius processionis.*
- 5 *Iudeus non potest acquirere iuspatronatus. II. Et si fiat christianus, non recuperat.*
- 6 *Nec hereticus.*
- 7 *Nec schismaticus.*
- 8 *Nec apostata.*
- 9 *Nec infamis.*
- 10 *Nec excommunicatus.*
- 11 *Nec simoniacus.*
- 12 *Ecclesia potest construi de bonis prohibitorum donatis.*
- 13 *Illegitimus potest acquirere iuspatronatus.*
- 14 *Vniuersitas, Collegium, Ciuitas, & Capitulum possunt acquirere iuspatronatus.*

Edictum de iurepatronatus est † prohibitorium, ita ut omnes ex fundatione, constructione, & dotatione acquirere possint iuspatronatus, qui non sunt à iure specifice prohibiti, idque ex gratia procedit: & ratio est, quia in iure omnia licet, quae non reperiuntur expresse prohibita. I. statuas. C. de relig. & sumpt. fun. maxime in hoc opere pio. Lambert. de iurepatr. lib. I. par. I. q. 7. art. I.

2 Et ideo mulier † etiam potest acquirere ex causis prædictis iuspatr. vt probatur ex cap. nobis de iurepatr. & ibi Inn. & Io. And. in verbo si quis,

3 quando enim dicitur si quis, tam masculus, quam femina continetur. I. I. ff. de verbo signif. vbi glos. dicit id esse quoad mentem legislatoris, cum masculinum concipiat femininum. not. in. c. si quis suadente 17. q. 3. in c. generali.

rali. de elect. lib. 6. vbi glos.
 verbo vniuersos, maxime
 cum profertur à lege. Iason
 in l. si quis id quod. num. 1. ff.
 de iurisd. omn. Iud. non ta-
 men † mulier iuspatr. acqui-
 rit quoad ius processionis, ni
 si esset mulier illustris. Lamb.
 vbi supra. art. 2. num. 30. &
 de hac limit. num. 48. ibidem.
 5 Iudæus autem † nullo modo
 potest acquirere iuspatr. ec-
 clesiarum, c. piæ mentis. cap.
 Frigentius, & c. quicunque
 fidelium. 16. q. 7. late Lam-
 bert. art. 3. & præsertim num.
 6 21. sed † ecclesia, seu altare
 erit liberæ collationis. Lam-
 bert. art. 9. Hæreticus etiam
 nullo modo potest ex causis
 supradictis aliquid faciendo
 acquirere iuspatronatus ec-
 clesiarum, nec ex successione
 per dictum c. piæ mentis, &
 seq. est enim infidelis, & extra
 ecclesiam. c. 1. 2. & 3. de hæ-
 reticis. c. firmissime. de hære-
 tici. c. in mandatis dist. 43. &
 de hoc latè Lambert. art. 4.
 num. 4. & seq. vbi supra.
 Schismaticus strictissime sum-
 ptus † pro eo, qui diuidit se
 ab vnitate ecclesiae Romanæ,
 constituendo sibi ecclesiam,

& sacerdotes, vt per Abb. in
 rubr. in princ. ext. de schis-
 maticis. talis tanquam verè
 hereticus, & infidelis non
 acquirit iuspatr. si tamen à
 schismate reuertatur, & ad-
 mittatur ad ecclesiae vnitatē,
 recuperat iuspatr. ecclesiae ab
 eo fundatae, dum erat in schis-
 mate, de hoc vide Lambert.
 vbi supra. art. 5. num. 3. & 6.
 8 idem fere † in apostata. Lam-
 bert. art. 7. & 11. Infames
 9 etiam † acquirunt iuspatr. tā-
 tum habitu non actu. Lam-
 bert. vbi supra art. 8. quia est
 ius honorificum, quod non
 competit infamibus. Din. in
 c. infamibus. de reg. iur. lib.
 6. Excommunicatus ante
 10 † factum non acquirit iuspatr.
 idest non est habilis ad ius-
 patr. nec debet admitti, &
 male facit Episcopus illum
 admittendo. sed post factum,
 idest post quam ædificauit ec-
 clesiam, vel alia fecit cum
 consensu Episcopi, qui illum
 admisit, bene efficitur patro-
 nus, sed exercitium non
 habet, idest non exercebit,
 donec erit excommunicatus,
 ea, quæ pertinent ad patro-
 num ante absolutionem. cap.
 nobis. de iurepatr. & ibi Car-
 din.

42 Pars I.Lib.II.Cap.VI.

din. num. 6. q. 5. & Abb. nu.
 3. & communiter Doct. Lambert. vbi supra. art. 10. & 11.
 11 vbi quid si Iudæus sit Christianus, an recuperet iuspatro
 natus ecclesiæ fundatæ, dum
 erat Iudæus, & quid de Hæ-
 retico conuerso? pari ratione
 12 simoniacus † nō acquirit ius-
 patronatus, cum & ipse sit
 Hæreticus. Host. in summa.
 tit. de Hæret. §. 1.
 13 Si autem infamis † excom-
 municatus, vel similes donet
 bona sua Seio, potest iste do-
 natarius ecclesiam construe-
 re & dotare, & acquirere ius-
 patronatus, prout in simili
 gloss. in cap. vnicō de iurepa-

tron. lib. 6. verbo semestre,
 nisi res subiaceant restitutio-
 14 ni. Illegitimè † autē nati sunt
 capaces omni casu iurispatro-
 natus. Lambertin. dicta q. 7.
 art. 13. & pupillus, & infans.
 cap. nobis. de iurepatronatus
 qui textus generaliter loqui-
 15 tur. personæ etiam † fictæ sunt
 capaces, & acquirunt iuspa-
 tronatus, vt Vniuersitas, Ci-
 uitas, Capitulum, Collegium.
 gloss. 1. in cap. piæ mentis 16.
 q. 7. & est communis opinio,
 de qua Archidiac. in c. si plu-
 res. 16. q. 7. & Card. in Cle-
 ment. plures. §. finali q. 3. nu.
 3. de iurepatronatus.

C A P V T S E P T I M V M.

Quid dicendum de ecclesia matrice, intra cuius li-
 mites fundatur ecclesia, an matrix efficiatur
 patrona nouæ Ecclesiæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia matrix, quando
fiat patrona ecclesiæ fundatæ
intra suos limites.
- 2 Papa est supra omne ius-

patronatus.

3 Capella si erigatur in Ec-
clesia, ratione fundi ecclesia
fit patrona.

4 Rector ædificans ecclesiam
de bonis suæ ecclesiæ, ecclesiæ
acqui-

- acquirit iuspatronatus.
 5. *Vassallus si ædificet ecclesiam quando fiat patronus.*
 6. *Constituti sub alterius potestate ædificantes ecclesiam non sunt patroni.*
 7. *Meretrix potest acquirere iuspatronatus, sed non habet illius exercitium durante meretricio.*
 8. *Ecclesia si sit ad esse deducta de bonis restitutioni subiectis quid agendum.*

1. **E**cclisia matrix † non efficitur patrona eccliae de nouo fundatae intra eius Parochiam, seu limites, ex eo tantum, quia sit intra eius limites, nisi dederit fundum, construxerit, vel dotauerit. Abb. in cap. 3. num. 8. de eccles. ædifican. vbi de communi. vide Cardin. Tuscum pract. conclus. iuris litera I. conclus. 598. Pari ratione Episcopus non erit patronus. Ecclesiae fundatae in sua Diœcesi, nec legatus de latere in ecclesia fundata intra limites suæ legationis, nisi alia fecerint, dando fundum, vel similia: si tamen Episcopus ædificet ecclesiam in aliena diœcesi acquiret in ea ius-

- patronatus. cap. 1. 16. q. 3.
 2. Papa † autem est supra omne iuspatronatus ex mero iure ratione supremi dominij uniuersalis ecclœ. Abb. in dicto cap. 3. num. 2. de iurepatron. & ideo ad libitum confert ecclœsias patronatas absque præsentatione patronorum, cum habeat omne ius in quibuscumque beneficijs plenissimum: nec etiā Plebs, seu Populus, seu Parochia acquirit iuspatr. ecclœ, eo quia intra propriam Parochiam.
 3. fundata sit; si autem † ædificatur Cappella intus corpus ecclœ, tunc ecclœsia ratione fundi erit patrona cum ædificante, & dotante. Abb. in cap. 3. de eccles. ædifican. num. 14. colum. 3. quamuis aliter hodie ex generali consuetudine seruetur, ut supra 4. dictum est. Sed † si Prælatus, vel Rector alicuius Ecclœ de redditibus, vel bonis ecclœsiae aliam ecclœsiam, vel cappellam ædificauit, tunc ecclœsia cuius cōstruens erat Rector, erit patrona. cap. Apostolicos. in fine, & ibi Archidiac. 12. quæst. 2. Omnia enim acquisita per Prælatum præsumuntur acquisita de-

bo-

44 Pars I. Lib. II. Cap. VII.

bonis ecclesiæ. cap. 1. de pecul. cleric. sed si credi possit, quod ex patrimonio Rectoris partim sit fundata, tunc fiet diuisio iurispatronatus inter ecclesiā, & hæredes Rectoris pro rata, vt per Abb. in c. 3. num. 3. de pecul cleric. Ea-
 5 dem ratione † Vasallus con-
struens ecclesiam de faculta-
tibus feudi non transitorij ad
suos hæredes, non acquirit
iuspatronatus: & de supradi-
ctis vide Felin. in cap. cum
venerabilis. num. 33. & se-
quentibus. de exception. vel
dicas secundum Lambert. de
iurepatronatus. lib. 1. par. 1.
quæst. 8. principal. artic. 8.
 6 num. 6. nec † etiam alij con-
stituti in alterius potestate,
vt filijfam. serui, monachi si
ecclesiæ edificant acquirunt
iuspatronatus, cum hi non
habeant liberam rerum ad-
ministrationem. 1. placet. ff.
de acquiren. hæred. Authen.
ingressi. C. de sacros. eccles.
ni si filiusfamilias haberet pe-
culium castrense, vel quasi,
in quo, vt paterfamiias ha-
betur. §. 1. Inst. qui testam.
fac. poss. sed filius patri ac-
quirit, seruus domino, mona-
chus monasterio.

7 Meretrix † autem potest
ædificare ecclesiam, etiam
ex male quæsitis ex meretrio, & iuspatronatus acqui-
rit; sed durante meretrio
tanquam infamis, & excom-
municata carebit illius exer-
citio, quia præsentare non
poterit, prout dicitur de alijs
criminosis. Lambert. vbi
supra. artic. 10. & sic ecclæ-
sia fundari potest de male
quæsitis, quorum dominium
absque obligatione restitu-
tionis translatum est in acci-
pientem: sed de male quæ-
sitis, & restitutioni obnoxiijs
minime, nec etiam de fructi-
bus ex dictis rebus quæsitis.
glos. in verbo ex illicitis re-
bus in cap. non est putanda.
 1. quæst. 1. & glos. summæ
 8 14. quæst. 5. Si autem † ecclæ-
sia fuerit constructa de
male quæsitis obnoxiijs resti-
tutioni, non per hoc debet de-
strui. gloss. dicto cap. non est
putanda; sed Episcopus, qui
illam consecrauit, tenetur re-
stituere æstimationem domi-
nis bonorum in ecclesiam
translatorum. c. comperimus
14. quæst. 6. cap. aurum
12. quæst. 2. & in dictis lo-
cis glos. vbi Archidiac. quod
pro-

procedit si non possit haberi
recursus ad construente^m,
vel dotantem, quo casu ius-
patronatus acquiritur illi ec-
clesiae, cui facta est iniuria,
sicuti & præcium iurispatro-

natus venditi applicatur il-
li ecclesiæ, cui est facta iniu-
ria. ad notata in cap. de
iure. & cap. quia clerici,
& ibi glossa vlt. de iurepatro-
natus.

C A P V I T O C T A V V M.

An fundantes, construente^s, seu dotante^s Ecclesiæ,
seu Cappellas possint sibi aliquid reseruare, vel
conditionem apponere in fundatione?

S V M M A R I V M.

- 1 Fundans, construens, & do-
tans ecclesiam possunt sibi ali-
quid reseruare, vel conditionem
apponere cum consensu
Dicefani.
- 2 Si id fiat in limine funda-
tionis.
- 3 Etiam si sint persona^e Ec-
clesiasticae.
- 4 Exemplum eorum, quæ so-
lent in limine fundationis appo-
ni.
- 5 Pacta in limine fundatio-
nis apposita sunt seruanda.
- 6 Pœna in casu, quo contra
fieret, quando seruetur.

Non necessario t. vi-
dendum est, an fundante^s, construente^s, vel do-
tante^s ecclesias, vel capellas
possint sibi aliquid reserua-
re pecunia^e, vel seruitij, vel
aliquam conditionem appo-
nere, vel pacta: & possunt
haec facere, dummodo sint
rationi, & iuri communi con-
sona, & non disponant de
spiritualibus; dummodo si
contra fiant, pacta cum con-
sensu fiant, & auctoritate
Dicefani. ad cap. cum dile-
ctus. vbi glos. in verbo con-
stitutum de consuetud. & c.
nobis. de iurepatronatus vbi
glos. in verbo nisi aliter. cap.

ve-

CAPIT

46 Pars I.Lib.II. Cap. VIII.

verum. de condit. apposit. facit Rot. Rom. in antiquis de testam. decis. 4. & declarat Card. in dicta clem. quia contingit num. 5. de relig. domib. per cap. eleutherius 2. 18. q. 2. Et hæc † procedunt si in limine fundationis apponantur cum dicto consensu, non autem postquam ecclesia est fundata, construata, vel dotata. Abb. in cap. præterea 23. num. 3. de iurepatronatus. Card. in dicta clement. quia contingit. nu. 3. 5. Quæ procedunt † etiam si patronus esset persona ecclesiastica. cap. significatum, ybi Abb. num. 1. de præbend. & supradicta adeo procedunt, ut possit fundator in limine 4. fundationis decernere, † vt beneficium conferatur illis tantum de sua consanguinitate, vel quod tot missæ celebrentur, vel quod tempus ad præsentandum abbreviatur, vel prorogaretur, vel

quod possit præsentare in ecclesia collegiata, & quod semel præsentatos, & institutos mutare possit quoties ei videbitur, & aliter ut per Lamb. q. 9. artic. 1. libro 1. part. 1. per totum. Et pacta 5 in limine † fundationis apposita debent seruari, nec mutari debent, etiam si fuerit pactum appositum, tale beneficium posse possideri absque institutione, & quod prædecessor tantum eligat successorem, nec aliud requiratur. late Lambert. vbi supra art. 3. Cardin. Serafin. 6 decis. 774. † & si in limine fundationis sit facta reseruatio de consensu Episcopi, & in casu, quo contra fieret adesset pœna, est seruanda, si res sacra ad aliam rem sacram pro pœna reuertatur. verum. de cond. apposit. & tandem circa hæc videatur Felin. in cap. cum venerabilis. de except. num. 39.

CAPVT

C A P V T N O N V M.

Quando competit ius patronatus, seu ius præsentiandi ei, qui non est patronus, etiam si non fundauerit, construxerit,
vel dotauerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Ius patronatus quibus modis acquiratur.
- 2 Patronus aliquando quis sit, etiam si nihil faciat.
- 3 Ius patronatus aliquando competit ex priuilegio.
- 4 Etiam in Ecclesia cathedrali.
- 5 Patronus ex priuilegio an reputetur laicus, vel ecclesiasticus.
- 6 Episcopus non potest Ecclesiam liberam efficere patronatam.
- 7 Ius patronatus competit laicis ex gratia.
- 8 Dotans Ecclesiam indotatam quando fiat patronus.
- 9 Ecclesia libera nunquam potest fieri patronata, nec per præscriptionem.

10 Nisi concurrat tempus immemorabile.

11 Quo casu non procederet, si ab initio constaret Ecclesiam fuisse liberam.

12 Præscribens uniuersitatem præscribit ius patronatus in ea consistens.

13 Ecclesia potest præscribere aliam Ecclesiam.

14 Populus quamvis nequeat præscribere Ecclesiam liberam, potest tamen aliquid ius acquirere.

1 **H**actenus + visum est, quod ius patron. cauatur, & acquiritur ex fundatione, constructione, & donatione patroni, & sic ex tribus causis supradictis, quamvis alij addant acquiri ex dictatione, reparatione seu reædificatione.

dificatione; de reædificatio-
ne, per quam quando quis
fit patronus, vide Illustrissi-
mum Cardin. Seraph. decis.
518. 555. & 907. quæ causæ
sub alijs supradictis compre-
henduntur. Competit tamen
aliquo casu ius præsentandi
2 præter † causas supradictas
ei, qui non est patronus,
quando ex concessione tem-
poralium ecclesiæ facta per-
sonis religiosis transfertur in
eas ius præsentandi Recto-
rem ad dictam ecclesiam.
Abb. in cap. de Monachis.
num. 1. 2. & 3. de præben.
quæ præsentatio eo casu non
competit ratione iurispatro-
natus, sed ratione alterius iu-
ris, quod habet Monasterium
in ecclesia subiecta. Bene-
verum est quod iuspatrona-
3 tus competit aliquando † ex
priuilegio, seu præscriptio-
ne: acquiritur iuspatronatus
ex priuilegio Papæ. Abb. consil.
28. par. 2. Cardin. Serafin.
decis. 1395. quod iuspatron.
ex priuilegio competens fuit
sublatum à Concil. Trident.
sess. 25. de reformat. cap. 9.
concedit etiam plus laicis sci-
licet facultatem eligendi, &

conferendi. cap. in synodo;
vbi gloss. in verbo, ac per
hoc. cap. Adrianus distinet.
63. Doct. in cap. cum Ber-
toldus de re iudic. Cardin.
in Clementin. plures. num. 5.
in fine de iurepatronatus. fa-
ciunt adducta per Felin. in
cap. 1. num. 24. & sequen-
tibus de constitut. quod ius-
4 patronatus, † ex priuilegio
Papæ etiam in ecclesia Ca-
thedrali competit. Præposi-
tus in cap. hortamur column.
prima. distinet. 71. An autem
5 patronus † talis ex priuilegio
reputetur laicus, vel ecclæ-
siasticus, videoas Abb. dicto
consil. 28. & Cardin. in Cle-
mentin. per litteras de præ-
ben. num. 4.
6 Episcopus autem † non
potest ecclesiam liberam effi-
cere patronatam, & sic face-
re ex priuilegio patronum
etiam de consensu Capituli.
Abb. consil. 106. num. 4. par.
2. & dicto consil. 28. iuspa-
7 tron. † enim competit laicis
ex gratia ex dictis tribus cau-
sis, fundatione, constructio-
ne, & dotatione. cap. 3. cap.
nobis de iurepatronatus. cap.
pia mentis 16. quæst. 7. si
hoc

hoc est ex gratia, non potest extendi, nisi a Papa, qui est Legislator, nisi esset ecclesia indotata; nam tunc dans dotem de consensu Episcopi fit patronus. Abb. dicto cap. 3. n. 9. qui consensus hoc casu est priuilegiatus, cum iam esset ecclesia constructa; sed ecclesia libera t fundata, constructa, & dotata, & quæ semper mansit libera, non potest per laicos aliquos vel clericos, seu per illius Parochianos iuspatronatus in ea praescribi, adeo ut non sit amplius libera, sed patronata. ita Archidiac. in dicto can. hortamur. distinct. 71. Abb. in cap. querelam. de elect. num. 9. Felin. in cap. causam. num. 7. de praescription. sed si cum t praescriptione allegaretur, & concurredet tempus, cuius initij memoria non extat, tunc quia ex tali tempore titulus presumitur iuspatronatus, ecclesia non diceretur libera; sed patronata. ita procedit opinio Ioh. Andr. in cap. quod alicui. de reg. iur. lib. 6. ita Felin. in dicto cap. causam. vide Cardin. Tuscum. *Praxis Iurispatron.*

practic. conclus. iuris. lit. I. 11 conclus. 604. Quod non t procederet si constaret ecclesiam ab initio fuisse liberam. Card. in dicta clemen. plures. num. 5. in fine. de iurepatron. bene verum est, quod posset allegari priuilegium Papæ, cuius priuilegij vigore dicatur semper facta presentatio: quæ conclusio de praescriptione supradicta potest ampliari, & restringi, prout ponit Lambert. dicta quæst. 10. artic. 5. num. 47. 12 vbi supra. Praescribens t autem vniuersitatem bonorum praescribit etiam iuspatronatus, & ius praesentandi ad ecclesiam patronatam in dicta Vniuersitate existens. Felin. in dicto cap. causam. num. 8. de praescriptionib. qui dicit hanc esse magis communem. 13 Ecclesia autem t potest praescribere aliam ecclesiam etiā liberam spatio quadraginta annorum cum bona fide. cap. cura. de iurepatron. vbi 14 Abb. & alij. Quamuis t autem populus non possit praescribere ecclesiam liberam, potest tamen populo competere vi praescriptionis quædam presentatio per viam.

D sim-

50 Pars I. Lib. II. Cap. IX.

simplicis petitionis, ut quando populus preces porrigit
Ordinario, ut talem Rectorem in Ecclesia instituat populo carum, & gratum. ad text. in cap. quod Dei timorem. de statu Monachorum. can. 1. distinct. 23. canone 1.

distinct. 61. can. de Petro
distinct. 47. can. 1. distinct.
24. Archidiac. in dicto can.
hortamur. distinct. 71. Dec.
confil. 117. 129. & 134.
Quo casu dubium est, an
Prælatus possit recusare pe-
titum à Populo.

FINIS LIBRI SECUNDI.

D. fin.

11.

LIBER TERTIVS

51

continet in quibus Ecclesijs, Cap-
pellis, Beneficijs, vel alijs pijs
locis cadat iuspatronatus.

CAPVT PRIMVM.

Iuspatronatus haberi potest in Ecclesijs cathedrali-
bus, Monasterijs, in Ecclesijs curatis, in Cap-
pella, Altari, & Basilica.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus quibus in locis acquiratur.
- 2 Iuspatronatus haberi potest etiam in Cathedrali.
- 3 Et in ecclesia Collegiata.
- 4 Et in Monasterijs.
- 5 In Parochiali.
- 6 In Capellis.
- 7 In Altari immobili.
- 8 Et in Basilica.

Hactenus qualiter, & per quos iuspatrona-
tus acquiratur satis dictum
est: nunc dicendum est, quod

- 1 iuspatronatus † acquiritur in omnibus ecclesijs, Capellis, altaribus, & pijs locis. gloss. in cap. piæ mentis, & cap. filijs 16. quæst. 7. & toto tit. de iurepatronatus. & facit ip. sa definitio iurispatronatus. Card. & alij in cap. postulaisti de iurepatronatus. Card. Clement. 2. quæst. 11. de iu-
repatornat.
- 2 Primo, iuspatronatus † ha-
beri potest in ecclesijs cathe-
dralibus per laicos ex Papæ
priuilegio. Præposit. in can.
hortamur. dist. 71. qui patro-
nus non Episcopum, sed alib.
D 2 bene-

52 Pars I. Lib. III. Cap. I.

beneficiatos dictæ ecclesiæ præsentabit. Præpositus in can. imperium dist. 10, quia Papa Episcopos facit; sed dictus patronus habebit alios fructus iuris patronatus, excepta dicta præsentatione Episcopi. cap. venerabilem. elect. & cap. nobis de iure patronatus.

3 Secundo, competit ius patronatus † laico in ecclesia collegiata. dicto cap. nobis. excepta præsentatione Prælati, nisi hæc expressè concessa sit in fundatione. gloss. in dicto cap. nobis. in verbo nisi aliter.

4 Tertio, competit † laicis ius patronatus etiam in Monasterijs, excepta tamen præsentatione. cap. Monasterium 16. quæst. 7. dicto cap. nobis, & cap. cum dilectus. de consuetud. Abb. in consil. 59. par. 2. num. 3. si in fundatione id sit. Cardim. Serafin. decisi. 1305. p. 2. C. 1. 1. 1.

5 Quarto, competit ius patronatus † in Plebanatu, seu in ecclesia parochiali per supradicta, & cum pleno fructu ius patronatus, cum in ea non sit Collegium. dicto cap. nobis à contrario sensu.

Quinto, competit ius patro natus fin Capellis. dicto cap. nobis. Abb. in dicto conf. 59. num. 3 exceptis capellis fundatis in ecclesijs regularibus Monachorum, vel mendicantium: erunt tamen patronales fundatores tatum quo ad ius honoris, scilicet processio nis, & prælationis in ecclesia, vel Capella, vt in dicto cap. nobis. & quo ad ius oneris, vt in cap. filijs 16. q. 7.

Sexto, competit ius patro natus † in altari immobili ex fundatione, &c. aliquando enim capella pro altari, & altare pro capella ponitur. cap. si quis il primo, 17. quæst. 4. cap. quæstum 1. q. 3. Abb. in conf. 89. par. 2. dummodo altare, & capella construatur de consensu ordinarij, & alterius in ecclesia ius habetis. Altaris autem portatilis non acquiritur ius patronatus, cum non sit perpetuum, nisi aliter ex priuilegio Papæ esset con cedum, & in persona ecclesiastica, vt per Lambert. art. 9. quæst. 11. princip. 1. par. libri primi.

7 Septimo, competit laicis † ius patronatus Basilicæ, idest in ecclesijs non consecratæ, quæ uis

uis ecclesia, & basilica sint
hodie synonima; Abb. in
Rubr. de consecrat. eccles. vel
altar. num. 3. etiam ante

consecrationem in basilica
ius patronatus acquiritur cap.
nemo de consecrat. dist. 1. &
cap. nobis de iure patron.

C A P V T S E C V N D V M.

Ius patronatus haberi potest in Hospitali, Oratorio,
Collegio, & Sedilibus.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ius patronatus haberi potest in Hospitali.*
- 2 *Et in Oratorio.*
- 3 *Ius patronatus haberi non potest in sepulchro.*
- 4 *Nec in Collegio scholariū.*
- 5 *Nisi esset Collegium Religiosum.*
- 6 *Campi sancti Pisarum mirandæ.*
- 7 *Ius patronatus cadit in Sedilibus.*

Competit etiam \dagger ius patronatus in Hospitali Religioso. Felin. in cap. de quarta num. 14. de præscription. habetur in cap. inter dilectos. vbi Abb. de donat. dummodo construatur cum
Praxis Iurispatron.

consensu Episcopi, ut per Hostiens. in summa in tit. de Relig. domib. S. quis datur locus Religiosus: & ecclesia, & Hospitalis in decem & noue casibus æquiparantur, ut per Felin. in dicto cap. de quarta num. 3. usque ad nonum.

- 2 Competit etiam \dagger ius patronatus in Oratorio Religioso cum consensu Episcopi constructo, cū Hospitalis, & Orationis æquiparentur. Abb. in cap. vlt. num. 4. de censib. de hoc Innoc. Cardin. & Abb. in dicto cap. inter dilectos. de donation. Super sepulchro au
- 3 tem \dagger non acquiritur ius patronatus, potest tamen large appellari patronus sepulchri is qui habet ius in sepulchro.
- 4 Nec etiam \dagger in Collegio scholarium

14 Pars I. Lib. III. Cap. II.

larium cadit iuspatronatus nisi largè, cum non sit quid Ecclesiasticum, seu Religiosum. Rocch. de Curte de iurepatr. in verbo in ecclesia quæst. 5. & 6. nisi esset † Collegium. Religiosum fundatum nedum ab ecclesiastico, sed etiam de consensu Ordinarij, ipsiq; Ordinario subiectum, & suppositum: quo casu dici potest in eo competere iuspatronatus, ut est Pisis Collegium Puteanum subiectum Archiepiscopo Pisano, erectum fundatum, & dotatum anno 1605. ab Illustrissimo & Reuerendissimo Domino Domino Carolo Antonio Puteo Pedemontano Archiepiscopo Pisano, Insularum Corsicæ, & Sardineæ Primate, & in eis Legato nato, viro integerimo, & felicis recordationis, qui nedum dictum Collegium fundauit, verum etiam insignem Capellam Diuo Hieronymo dicatam fundauit, con-

struxit, & dotauit in vetusto, & amplissimo Campo sancto Pisarum, vbi sepultus fuit: 6 (de quo † Campo sancto toto ex marmore confecto, & picturis mirabilibus exornato, illud insigne est & admirabile, quod terra ibi posita, quam Vbaldus de Lanfranchis Archiepiscopus Pisanus Dux classis Pisanae anno Domini 1190. rediens Hierosolima Pisas tulit, Cadavera breuissimo tempore cōsumit, & in cinerem redigit) hic pius vir, & pro pauperibus meden dis Pisarum certum redditum constituit, Medicos, Chirugos, & Aromatharios destinauit, quam piam operam magnificæ Domui Misericordiæ commendauit. Parimodo cadit † Iuspatronatus in Sedilibus, & Banchis in ecclesia factis, & affixis, quod dicitur iuspatronatus laicale large. Cardin. in cap. penult. num. 2, circa finem de sepult.

FINIS LIBRI TERTII.

LL

LIBER QVARTVS

55

Continet quomodo iuspatronatus feratur de vno
in alium.

CAPVT PRIMVM.

Continet modos, quibus iuspatronatus transfertur.

SVMMARIVM.

- 1 *Iuspatronatus transfertur quatuor modis.*
- 2 *Transfertur cum vera Vniuersitate accessoriy.*
- 3 *Si principaliter transferatur, requiritur Episcopi consensus.*
- 4 *Præsertim si transferatur in laicum.*
- 5 *Iuspatronatus transfertur in legato.*
- 6 *Ratio quare tunc Episcopi consensus requiratur.*
- 7 *Aliquando requiritur consensus Inferioris.*
- 8 *Capitulum Pisanum habet iura Episcopalia.*

- 9 *Et consentit in translatione certorum beneficiorum.*
- 10 *Consensus prædictus debet esse expressus.*
- 11 *Nisi esset tacitus sufficiens.*
- 12 *Et in dubio dictus consensus præsumitur.*
- 13 *Cōsensus an requiratur quādo iuspatronatus transfertur inter cōpatronos.*
- 14 *Et dictus consensus non requiritur, quando ecclesia donat iuspatronatus ecclesiae.*
- 15 *Consensus debet esse ordinariy loci, in quo est ecclesia.*
- 16 *Si iuspatronatus donetur ecclesiae patronatæ, ipsa fit libera.*
- 17 *Si donatio fiat ecclesie à laico*

D 4

56 Pars I. Lib. IV. Cap. I.

- laico detentore, requiritur con-
sensus prædictus.
- 18 Consensus prædictus ex post
facto valet in translatione
iurispatronatus inter laicos.
- 19 Consensus prædictus non po-
test interuenire post mortem
testatoris.
- 20 Licet aliquando seruetur
contrarium.
- 21 Concurrētibus pluribus do-
nationibus præualet confirma-
ta ab Episcopo.
- 22 Donatio si duplex reperia-
tur iuspatronatus, & confir-
mata, præualet prima.
- 23 Si secunda sola habeat con-
sensum, valet.
- 24 Si ordinarius nolet consen-
tire, cogitur.
- 25 Et ponitur ratio.
- 26 Ordinarius non cogitur con-
sentire volenti dotare ecclæ-
siastam fundatam.
- 27 Iuspatronatus remanet pe-
nes donantem nolente ordina-
rio consentire donationi.
- 28 Iuspatronatus competit hæ-
redi extraneo à die aditæ hæ-
reditatis, siue à die, quo se-
immiscerit.
- 29 Plures hæredes, alias dona-
tarij sunt patroni insolidum.
- 30 Diuīsio in iurepatronatus
quomodo cadat.
- 31 Iuspatronat. diuiditur quo
ad præsentationem.
- 32 Consuetudo Pisana in diui-
sione iurispatronatus.
- 33 Iuspatronatus transit in
hæredes per stirpes, non per
capita.
- 34 Si unus sit patronus, &
moriatur, filij succedunt in
capita.
- 35 De computatione vocum
hæredum descendentium à pa-
tronis.
- 36 Si plures hæredes discor-
dent, quid sit.
- 37 Quid si non appareant pri-
mitiæ voces.
- 38 Iuspatronatus transfertur
aliquando sub nomine collec-
tiuo.
- 39 Plures contenti sub nomi-
ne collectiuo habētur prō uno.
- 40 Successio, & translatio iu-
rispatronatus est ex gratia.

Hactenus vidimus, qua-
liter acquiratur ius-
patronatus ex fundatione,
construētione, seu dotatione,
vel ex Papæ priuilegio: nunc
videndum, quomodo iuspa-
tronatus transferatur de vno
in aliū. Transfertur au-
tem † iuspatronatus de vno
in aliū principaliter qua-
tuor

tuor modis. gloss. in cap. pia-
mentis. 16. quæst. 7. in ver-
bo, fundatione. Card. Tusc.
præct. concl. iuris. lit. I. con-
clus. 613. num. 17.

Primo successione. c. con-
siderandum. 16. q. 7.

Secundo donatione. cap.
ex insinuatione. de iurepa-
tron.

Tertio permutatione. cap.
nemini. 16. quæst. 7.

Quarto venditione cum
Vniuersitate bonorum, in
qua sit iuspatronatus. c. cum
seculum. de iurepatron. & ibi
glos. in verbo emporum, quæ
ait, Iura patronata transfire
facit nouus hæres, res per-
mutata, donatio, venditio-
que. Innocen. Abb. & alij in
rubr. de iurepatron. & in ta-
libus translationibus videre
oportet, an requiratur con-
sensus Dioceſani.

2 Si igitur transferatur ius-
patronatus cum vera Vniuer-
sitate, scilicet hæreditate,
ex qua quis succedit, vel
quia emit hæreditatem, vel
Villam, seu Caſtrum, & tunc
dictus consensus non requi-
ritur. cap. ex litteris, & c. cum
seculum. & ibi Abb. de iure-
patron. tunc enim transfer-

tur accessorie. Cardin. Man-
tica decis. 140. num. 2. Car-
din. Tuscus vbi supra concl.

3 612. in fine. Si autem † prin-
cipaliter, & de per se trans-
feratur iuspatronatus, tunc
si inter viuos ex contractu,
vt ex donatione transferatur
in ecclesiam, vel locum reli-
giosum, & tunc non requi-
ritur dictus consensus. cap.
vnico. de iurepatron. lib. 6.
Abb. in cap. illud. de iure-
patron. num. 4. quod si in
laicum † transferatur, neceſ-
ſario requiritur dictus conſen-
sus. Card. Mantica decis. 86.
n.5. Farinac. p. 1. to. 2. decis.
686. n. 3. Abb. d. c. illud. n. 5.

5 Si autem † transferatur ex
vltima voluntate, ex titulo
particulari, puta ex legato;
tunc si legetur ecclesiæ, non
requiritur: si fiat laico, vel
clerico recipienti nomine
proprio, requiritur dictus con-
ſensus. Abb. in dicto cap. cum
seculum. num. 6. & cap. il-
lud. num. 4. de iurepatron.

6 Ratio † autem quare conſen-
sus prædictus requiratur in
tali translatione, est, vt ad-
uertat Ordinarius an interue-
nerit labes simoniaca. Abb.
in dicto cap. illud. num. 6. vel
quia

quia sicuti in fundatione
reseruatur iuspatronatus cum
dicto consensu ex gratia, &
sic fit capax laicus iurispa-
tronatus; ita in translatione
per dictum consensum indu-
citur dicta capacitas in eum,
in quem fit translatio. ita
Lambertin. hic. artic. 4. lib.
1. par. 2. q. 1. Similiter re-
7 quiritur † aliquando consen-
sus inferioris Episcopalia iu-
ra habentis. Abb. consil. 59.
& 89. num. 1. par. 2. non-
tamen requiritur consensus
Capituli copulatiue cum
consensu Episcopi. Cardin.
& alij in dicto cap. illud. vbi
de consensu Episcopi tantum
faciunt mentionem, vbi nun-
quam de consensu Capituli
fit mentio; sed solum de con-
sensu Episcopi. Quod ta-
men non procedit in Capi-
tulo Primatialis ecclesie Pi-
8 sanæ, quod habet † iura epi-
scopalia, & fere omnes Cap-
pellaniæ dictæ ecclesiæ ad
institutionem dicti Capituli
pertinent, & quædam alia
beneficia in Vrbe, & Dio-
cesi Pisana existentia, & ali-
qui canonicatus dictæ eccle-
siæ; & in translatione iurispa-
tronatus dictorum bene-

9 feriorum, † semper solum Ca-
pitulum præstat consensum
tanquam Ordinarius in hac
parte, & ita ego tanquam
Decanus dictæ ecclesiæ plu-
ries votum meum dedi cir-
ca consensum talium trans-
lationum. Qui † consensus
in dictis translationibus sem-
per debet esse expressus, cum
Ordinarius debeat indagare,
an aliqua in translatione
fraus interuenerit. ad nota-
ta in dicto cap. illud. de iu-
repatron. nisi † patronus ab-
que dicto consensu fuerit scien-
ter admissus ab Ordinario ad
ea, quæ spectant ad patro-
num, tunc enim talis tacitus
consensus sufficit. ita proce-
dit dictum Card. in cap. cu-
ra. num. 3. de iurepatron. &
ideo tali casu etiam in dubio
præsumitur interuenisse talis
12 consensus. Si tamen † talis
donatio sit facta sine Epi-
scopi consensu, legitima
præscriptione præsumitur, id-
est quadragenaria. cap. cu-
ra. de iurepatron. bene ve-
rum est, quod in donatione
inter compatronos aliqui te-
nent, quod non requiratur
13 dictus † consensus, Verallus
decis. 311. num. 1. parte 2.
Rot.

Rot. Rom. Farinac. vbi sup. decif. 707. num. 4. vt per Io. Andr. in dicto cap. ex insinuacione, & ibi Abb. dicit id esse verius; tamen est dictum consensum, etiam in hoc casu adhibere. Si autem fiat † donatio iurispatronatus ab ecclesia alteri ecclesiae, requiritur dictus consensus, & ratio est, quia ecclesia non potest alienare sine dicto consensu. argum. extrauagantis. cap. nulli. de rebus eccles. non alienan. & cap. sine exceptione. 12. q. 2. quod procedere si donatio fiat laico, dicit Card. Seraphin. decif. 1312. ex tali autem translatione ecclesiae transfertur tantum iuspatronatus, non autem tempora- lia dictae ecclesiae, de quo Abb. in dicto cap. illud. nu. 9. glos. in dicto cap. nemini. 16. quæst. 7. glos. in cap. nullus. de iurepatronat. in verbo Ecclesiam.

15 Cum † autem dictum sit, quod requiritur consensus Episcopi, intelligitur de Episcopo, & Dioecesano, in cuius Dioecesi est sita ecclesia. per ca. nemo. de consecrat. dist. 1. cap. omnes ba-

silicæ. 16. quæst. 7. & facit cap. nullus. de iurepatronatus. & ita communiter seruatur: & si donatio iurispatronatus fiat † ecclesiae ipsi patronatæ, tunc dicta ecclesia fit libera. glos. in cap. vnicō. de iurepatron. lib. 6. cap. si quis in atrio. 16. quæst. 4. c. significauit. de testibus. Abb. in cap. quia clerici. de iurepatronatus. Cum certum sit, vt plurimum requiri consensum in translatione iurispatronatus, queritur quando de beat interuenire: & si donatio fit ecclesiae per laicum detentorem, † consensus Episcopi potest interuenire post donationem, eamq; validabit. cap. cura. & cap. suggestum. de iurepatron. & etiam post mortem donatoris; sed 18 quando de laico † in laicum trāsfertur iuspatronatus, quā uis sit alteratio inter Doct. tamen communiter seruatur, quod consensus Episcopi ex post facto possit adhiberi, aetusq; valeat. Abb. in dicto cap. cura. & cap. suggestum. de iurepatron. & in sua disputatione Augerio. Rot. Roman. in antiquis. de iurepatron. decif. 17. qui † tamen

con-

consensus post mortem testatoris, vel donatoris, non potest interuenire, nec dictam translationem validat in pre*judicium hæredis. Abb. in* dicta sua disputatione Augerio, & in cap. cum seculum. in fine. de iurepatronat. late Lambertin. artic. 17. libro 1. parte 2. q. 1. de iurepatronat. vbi n. 15. ita se vidisse seruari, & iudicari affirmat; quamvis Rocchus de Curte de iurepatronatus in verbo, ipse, vel is, à quo. q. 7. nu. 15. teneat, in legato Iurispatronatus posse post mortem testatoris consensum interuenire, 20 stante dicta † decisione Abbatis. Si iuspatronatus sit legatum vel donatum alteri, & ante consensum Episcopi moriatur testator, vel donator; tunc si legatarius donat iuspatronatus ecclesiæ, hæres autem alteri ecclesiæ, quo casu non requiritur Episcopi consensus; tunc attendi debet donatio hæredis, per supradicta. 21 Concurrentibus autem † pluribus donationibus diuersis de vno iurepatronatus, ea attendetur, quæ habet Episcopi consensum. ita in c. suggestum. de iurepatron. Et † si

duobus sit facta donatio cum dicto consensu, prima est validia. Si † autem patronus donauit vni sine dicto consensu, poterit alij donare cum dicto consensu: & hæc secunda donatio erit valida: quod videtur sentire Abbas in d. c. suggestum. n. 1. & 2. facit c. continebatur. de his quæ fuit à Prælat. & c. illud. de iurepatron. faciunt dicta per Fel. in cap. ex tenore. col. 2. de rescript. etenim non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. Si 24 autem † Diœcesanus, seu Superior nolit consentire translationi ecclesiæ, vel iurispatronatus sine causa iusta, & rationabili, potest adiri superior, qui eum compellat ad consentiendum, vel ipse consentiat. ita in cap. nullus. de iurepatron. & ibi Abbas. qui consensus sicut requiritur in limine fundationis. c. nemo. de consecr. dist. 1. Item in acquisitione iurispatronatus. cap. nobis. de iurepatronat. 25 Item † quando in limine creationis beneficij apponitur conditio contra ius commune. iuxta tex. iuncta glos. in cap. cum dilectus. de con- fuetud.

suetud. ita requiritur, quando transfertur iuspatronatus de uno in alium. cap. quod autem. & c. illud. de iurepatr. & super dictis cōsensibus potest compelli Diocesanus; nō autem t̄ potest compelli, quādo quis vult dotare ecclesiām fundatām in iuto Episcopo, qui compelli non potest ad consensum pr̄standum, cum hoc proueniat ex priuilegio ipsius Episcopi, qui Episcopus si compellatur à superiori, poterit adire Superiorē dicti Superioris compellentis, quem text. in dicto cap. nullus. declara, ut per Lambertin. vbi supra artic. 20. Et casu, quo Episcopus t̄ nolit consentire donationi facte de iurepatronat. iuspatronatus remanebit penes donantem, eiusque hæredem. Card. in cap. cum seculum. quæst. 4. in fine. de iurepatron.

28 In materia t̄ translationis, iuspatronatus incipit competere extraneo hæredi à die aditæ hæreditatis, hæredi autem suo à die, quo se hæreditati immiscuit: quando autem iuspatronatus transferatur titulo particulari, incipit

cōpetere iuspatronatus à die præstigi consensus ab Episcopo per supradicta. Et si plures t̄ sunt hæredes, vel plures donatarij, omnes sunt patroni in solidum. cap. 1. & ibi glos. de iurepatron. cum iuspatronatus sit quid indiuisibile.

30 Quomodo autem t̄ cadat diuisio in iurepatronatus, vide Lambert. infra in secūda q. princip. lib. 1. par. 2. art. 36. quod procedit, etiam si sint successores in æqualiter in hæreditate, vel donatione. Doct. & præsertim Card. in Clement. plures, & ibi glos. de iurepatron. & hæc est communis opinio, quæ non t̄ procedit, vbi viget consuetudo, ut iuspatronatus diuidatur quo ad præsentationem per vncias. Cardin. in cap. 1. de iurepatronat. quæst. 2. quia habens plures vncias, plures habebit partes vocum iuspatronatus. ut est Pisis, vbi t̄ iuspatronatus ex antiquissima consuetudine diuiditur in duodecim vncias, & aliquando in viginti quatuor, & præsentatus à maiori parte obtinet: quod iuspatronatus transit t̄ in hæ-

re-

62 Pars I. Lib. IV. Cap. I.

redes per stirpes, non per capita, Clemen. plures de iurepatron. vbi si vnum frater habet vnum filium, alius frater duos filios, tantum habebit iuspatronat. ille vnum, quantum alij duo, & Card. in dicta clement. plures q. 2. ait id procedere, quando sun plures patroni: sed quan- 34. do t vnum est patronus, & moritur relictis post se pluribus filijs, filij succedunt in capita, quia non adest praeiudicium alterius compatroni; sed filij dictorum filiorum postea succedent in stirpem. Et de computatione 35 diuersarum t vocum descendentium a patronis, late Lambertinus vbi supra artic. 25. & supradicta procedunt in descendantibus, & etiam in collateralibus, cum tex. in dicta clem. plures loquatur generaliter de pluribus relictis heredibus ab vno patrono. vide Cassadorum de iurepatronatus decis. 2. Quod si 36 plures t heredes, seu donatarij vnius, qui pro vno habentur, & vnam vocem habent, sint inter se discordes ad dictam vocem perficiendam, attenditur maior pars

ab vno patrono descendentium; nec sufficit maior pars comparatione minorum, quia cum sit vna vox, est apud omnes, vel apud maiorem partem omnium. Card. in dicta clement. plures, vbi su- 37 pra. Quod si non t appa- reant primitiæ voces, haer- des cuiuslibet patroni, & pa- tronorum dicentur facere corpus de per se, tunc enim filij patronorum succedunt in iurepatronatus superstiti- bus alijs compatronis. Et si iuspatronatus sit translatum 38 in t aliquos sub nomine col- lectivo, & in aliam perso- nam, puta lego iuspatronatus tali Collegio, & Petro, tan- tum ius habebit Petrus quan- tum totum Collegium. per l. vltimam & ibi Doct. C. de- impub. & alijs substitut. vbi 39 plures t contenti sub nomi- ne collectivo habentur pro vno: & si sint quatuor pa- troni habentes quatuor vo- ces, si vnum sit donatarius al- terius, habebit duas voces. Ioan. de Imola in dicta Cle- ment. plures num. 7. & que- 40 libet successio, t & translatio, quæ sit de iurepatronatus ex titulo habili, dicitur fieri ex gratia

gratia non de iure communi.
Abb. in cap. 1. num. 3. de

præben. per tex. in cap. 3. de
iurepatronatus.

C A P V T S E C V N D V M.

Quomodo iuspatronatus transeat ad
hæredes, & quos.

S V M M A R I V M.

- 1 Iuspatronatus transit ad quoscumque hæredes.
- 2 Nisi ex fundatione transire debeat ad hæredes sanguinis.
- 3 Quod procedit etiam in iurepatronatus sepulchri.
- 4 Fundator si sibi soli reseruavit iuspatronatus, ad alios illud non transmittit.
- 5 Idem si sibi, & descenditibus masculis reseruavit.
- 6 Iuspatronatus transferri potest in praividicium vocatorum.
- 7 Nisi competit tantum illis de parentela.
- 8 Et tunc non comprehenditur adoptivus.
- 9 Iuspatronatus si sit reseruatum extraneo, eius hæredes erunt patroni.

- 10 Patre ob delictum spoliatione iurepatronatus, remanet etiam filius priuatus.
- 11 Iuspatronatus transit ad masculos, & feminas secundum communem.
- 12 Mulieres exclusive ab hereditate paterna non succedunt in iurepatronatus.
- 13 Quod etiam in monialibus dotatis procedit.
- 14 Hæres uniuersalis succedit in iurepatronatus, licet alij adhuc hæredes particulares.
- 15 Filius nolens adire hereditatem patris, perdit iuspatronatus.
- 16 Idem est in emphiteusse recepta pro se, & filijs hæredibus.
- 17 Filius exhæredatus non succedit in iurepatronatus.
- 18 Emancipatus si sit hæres succedit in iurepatronatus.
- 19 Item

- 19 Item & bonorum possessor.
 20 Primogenitus si solus sit
hæres, solus erit patronus.
 21 Filius adoptivus, & hæres
succedit in iurepatronatus.
 22 Religiosus si succedat in
iurepatronatus, ad monaste-
rium pertinet.
 23 Illegitimi non succedunt
in iurepatronatus nisi sint hæ-
redes.
 24 Legitimus a Papa si hæ-
res sit, succedit in iurepatro-
natus.
 25 Idem est si illegitimus fiat
religiosus.
 26 Iuspatronatus non transit
in fideicommissarium.
 27 Si Trebellianica non sit de-
ducenda.
 28 Ecclesia fit libera patrono
sine hærede decedente.

I Cum supra + dictum sit
iuspatronatus transire
ad alium cum hæreditate,
& sic ad hæredes; dicendum
est, quod transit ad hæredes
vniuersales, tam sanguinis,
quam extraneos, & tam ex
testamento, quam ab inter-
stato, ita communiter serua-
tur. Federic. de Senis consil.
225. Card. in dicta Clemen-
tines. num. 6. de iure patro-
nat.

nat. Abbas in cap. cum secu-
lum de iurepatronatus. Car-
din. Tuscus pract. conclus.
iuris. littera I. conclus. 610.
& 611. & transit ordine
successu, & gradatim. Car-
din. Tuscus vbi supra con-
clus. 608. secus si in limine
fundationis + cum consensu
Episcopi sit apposita condi-
tio, quod iuspatronatus tran-
seat tantum ad hæredes san-
guinis, etiamsi non sint hæ-
redes vniuersales. ita intelli-
gitur Bald. in l. 2. numer. 1.
C. de in ius vocan. Petr. de
Anchar. consil. 81. Quod &
3 in iurepatronatus + sepulchri
procedit. Abb. in cap. penul-
timo. num. 5. de sepult. vt
scilicet ad hæredes sangu-
inis ius sepulchri transeat.
4 Quod + si fondator reserueret
sibi iuspatronatus cum ali-
qua qualitate, qua appareat
voluisse iuspatronatus durare
tempore suo, tunc non tran-
sit ad hæredes, cum sit fa-
uor pro ecclesie libertate.
5 Eadem ratione + si patronus
reseruerat iuspatronatus, &
filio suo, eiusq; descendenti-
bus masculis, quod descen-
dentiibus masculis deficien-
tibus ecclesia remanet libera,
cum

1 cum non extent vocati in dicto iurepatronatus; quamvis Petr. de Anchar. in conf. 81. contrarium teneat. Po-
 6 test etiam † patronus funda-
 tor, & alius transferre iuspa-
 tronatus in alium in præiudi-
 cium vocatorum, nisi re-
 pugnet pactum appositum
 in ipsa fundatione. Calderin. cō-
 sil. 5. de iurepatron. Si au-
 7 totem † patronus ob delictum
 priuetur iurepatronatus, fi-
 liu s etiā priuatus erit, quia
 cum eo casu filius non sit hē-
 res patris, & iuspatronatus
 non transit in filium, vt fi-
 lium; sed in filium hāre-
 dem, quia hāredem; cessa-
 te dicta qualitate cessat eius
 effectus dictæ successionis.
 Cardin. in Clement. plures.
 numero 8. de iurepatronatus.
 8 11 quod † iuspatronatus est tran-
 sitorium tam ad feminas, quā
 ad masculos. Abb. in cap. 1.
 num. 3. & in cap. cum sēcu-
 lum num. 4. de iurepat. Car-
 din. in dicta Clement. plures
 num. 6. de iurepatr. & ita
 est communis opinio, dum-
 modo femina hāreditati non
 12 renunciasset: & ideo † mulie-
 res maritatæ à statuto exclu-
 sa ab hāreditate paterna non
 succedunt in iurepatrona-
 tus, cum fratribus. Petrus de

teneat Lambert. de iurepa-
 tron. lib. 1. par. 2. quæst. 2.
 artic. 9. nume. 12. Quod si
 9 quis † fundet Ecclesiam, &
 cōstituat patronos extraneos,
 hāredes patronorum erunt
 patroni, non ipse fundator,
 vel eius hāres. Calderin. cō-
 sil. 5. de iurepatron. Si au-
 10 tem † patronus ob delictum
 priuetur iurepatronatus, fi-
 liu s etiā priuatus erit, quia
 cum eo casu filius non sit hē-
 res patris, & iuspatronatus
 non transit in filium, vt fi-
 lium; sed in filium hāre-
 dem, quia hāredem; cessa-
 te dicta qualitate cessat eius
 effectus dictæ successionis.
 Cardin. in Clement. plures.
 numero 8. de iurepatronatus.
 11 quod † iuspatronatus est tran-
 sitorium tam ad feminas, quā
 ad masculos. Abb. in cap. 1.
 num. 3. & in cap. cum sēcu-
 lum num. 4. de iurepat. Car-
 din. in dicta Clement. plures
 num. 6. de iurepatr. & ita
 est communis opinio, dum-
 modo femina hāreditati non
 renunciasset: & ideo † mulie-
 res maritatæ à statuto exclu-
 sa ab hāreditate paterna non
 succedunt in iurepatrona-
 tus, cum fratribus. Petrus de

E An-

Praxis Iurispatron.

66 Pars I. Lib. IV. Cap II.

Ancharan. in Clement. plures col. 2. de iurepatr. Card. in Rubr. de iurepatron. q. 8.
 13 quod † & in monialibus dotatis procedit. vide Felinum in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ. num. 78. de constitution. Quod si decedat patronus reliquo hærede vniuersali, & alio instituto in re certa,
 14 iuspatronatus † transit tantum ad hæredem vniuersalem, per doctrinam Ioan. And. in cap. cum sæculum de iurepatron. Cardin. in dicta Rubr. de iurepatron. quæst. 8. facit Bart. in l. vt iusurandi. §. si liberi versiculo secundum dubium est. ff. de oper. lib. quamvis Feder. de Senis in conf. 225.
 15 steneat contrarium. Quod † si filius nolit hæreditatem patris, vel extraneus, immo eam repudiet, non succedit, nec etiam in iurepatron. Cardin. in dicta Rubr. quæst. 8. in fine. Abb. num. 5. & alij in cap. cum sæculum de iurepatron. Quod etiam † est in emphyteusi recepta pro se, & filiis hæredibus, qui si non sint hæredes non succedunt in emphyteusi; & tunc iuspatronatus transit ad eos, qui sunt hæredes, vt per Lam-

bertin. vbi supra artic. 18.
 17 Idem † si filius est legitimè exhaeredatus, nō habebit iuspatronatus, quia non est hæres. Emancipatus autem filius † si sit hæres succedit in iurepatronatus. facit dictum Iasonis in l. 2. C. de iure emphyteut. num. 226. & 227. Item 19 & bonorum † possessor succedit in iurepatronatus, cum sit vt hæres. §. quos autem. Inst. de bon. possess. Lambert. vbi supra art. 24. & si sit legitimæ consuetudo, quod solus primogenitus succedat in hæreditate paterna, is solus erit patronus, alij sui fratres non. Ioan. Andr. in cap. ex insinuatione de iurepatronatus, & ibi Cardin. & Abb. Quod 21 si filius † sit adoptius, & sit hæres, succedit in iurepatronatus, cum sit hæres. Abb. in cap. tanta, qui fil. sint legitimæ. num. 9. Et si patronus efficiatur † per professionem. Religiosus, Monasterium succedit in iurepatronatus, quia Monasterium habetur loco filij. cap. in præsentia de probation. & habetur loco hæredis. Abb. nu. 74. & 75. Card. & alij in dicto cap. in præsentia: quod procedit etiam in præ-

præiudicium legitimorum
successorum ad notatā per Ar-
chid. in cap. vnico de iure-
patron. lib. 6. & Cardin.in-
Clement. plures. quæst.8. de
23 iurepatron. Illegitimi autem
non succedunt patri, vel ma-
tri in iurepatronatus, nisi sint
illorum hæredes, & hoc quo-
modo, & quando sit, plene
ponitur per Præpos. in repet.
cap. per venerabilem. S. quod
autem col. 44. Qui filij sint
legitimi. Rocch. de Curte
de iurepatronatus verbo com-
petens alicui. quæst. 2. princ.
vbi ait tales illegitimos nullo
modo succedere in iurepatro-
natus competente illis de pa-
24 rentela. Legitimus autem
à Papa, vel à dependentibus
ab eo succedit in iurepatro-
natus, cum hæreditate; legit-
matus etiam à Principe sæcu-
lari secundum veriorem op-
tionem succedit in iurepatro-
natus, vt Præposit. & Rocch.
vbi supra, & late Lambertin.
vbi supra art. 29. vide Card.
Tuscum vbi sup. conclus. 609.
25 & ideo + si illegitimus per
professionem fiat Religiosus,
fit legitimus, & succedit cum
fratribus in hæreditate pa-
terna, & in iurepatronatus,

sicut enim naturalis oblatus
Curiæ Principis sacerdotalis fit
legitimus. S. vlt. Inst. de nupt.
ita est etiam, si offeratur Cu-
riæ æterni Principis, ingre-
diendo Religionem. ita Bald.
in lect. in l. 1. C. de sacrosan-
eccles. Ex ingressu enim Reli-
gionis tollitur omnis macula.
cap. non liceat. 19. q. 3. & ibi
gloss. legitimi autem nati ex
illegitimis succedunt in iure-
patronat. Ant. de Butr. conf.
29. & Petr. de Anchar. conf.
355. & Rocchus vbi supra.
26 Quod iuspatronatus + non
transit in fideicommissarium,
cui restituta sit hæreditas; sed
remanet poenes hæredem.
per l. quia perinde. ff. ad tre-
bell. inducendo, vt ibi. Alex.
iuncta l. quamuis. ff. ad trebel.
& l. familiaria, & l. seq. ff. de
Relig. & sumpt. fun. ita Bart.
in dicta l. quia perinde. Castr.
& alij, de communi. Rocch.
de Curte de iurepatronatus
verbo ipse, vel is, à quo. q. 9.
de communi. Marcus Anto-
nius Peregrinus in tractatu
de fideicommissis. art. 6. num.
37. etiam si tota sit hæredi-
27 tas restituta. Si autem + fidei-
commissum sit factum ecclæ-
siæ, quo casu non detrahitur

trebellianica. Tiraquell. de priuileg. piæ causæ priuil. 27. vel quando à testatore trebellianicæ deductio est prohibita, tunc iuspatronatus transit in fideicommissarium. Lambertin. vbi supra artic. 35. Si 28 autem † patronus moriatur absque hærede, vel ex testa-

mento, vel ab intestato, tunc ecclesia remanet libera. Abb. in cap. 1. num. 10. de elect. sunt tamen aliqui, qui dicunt hoc casu succedere Fiscum in hereditate. I. 1. C. vnde vir. & vxor. ergo & in iurepatronatus succedit, de quo infra videbimus.

C A P V T T E R T I V M.

Quomodo iuspatronatus transferatur ex permutatione.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus transfertur per permutationem.*
- 2 *In permutatione iurispatronatus quando requiratur consensus Episcopi.*
- 3 *Iuspatronatus de per se consideratum non potest permutari.*

1 **T**ransit etiam iuspatronatus † de uno in alium per permutationem; laicus tamen non potest permutare iuspatronatus, cum ecclesia accipiendo aliam ecclesiam, nisi quando laicus habet communionem in iurepatronatus

cum ecclesia. Archidiac. in c. vniaco col. 2. de iurepat. lib. 6. tunc enim ratione communionis fit permutatio etiam sine consensu Episcopi. Patroni autem diuersarum ecclesiarum possunt permutare iuspatronatus inter se. Doct. in Rubr. & in cap. cum seculum de iurepatronatus. clement. plures. vbi glos. in verb. libere. de iurepat. Nec requiritur consensus Episcopi, quando fit permutatio cū ecclesia. dicto cap. vniaco de iurepatronat. lib. 6. quando autem fit permutatio iurispatronatus inter laicos, requiritur consensus Episcopi. Rocc. de

de Curte de iurepatr. in verbo ipse, vel is à quo quæst. 16.
3. num. 28. iuspatron. autem † de per se consideratum non potest permutari cum alia re profana, quia simonia committeretur. Cardin. in dicto

cap. cum seculum. gloss. in dicta Clement. plures in verbo libere. Hostien. in summa tit. de iurepatr. §. qualiter transferatur, versiculo res permutata; tangit Abb. in cap. quærimoniā num. 4. de iurepat.

C A P V T Q V A R T V M.

Quomodo transferatur iuspatronatus ex donatione.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus transferatur per donationem.*
 - 2 *Cum consensu Episcopi.*
 - 3 *Donans iuspatronatus, si quid recipiat, simoniam commisit.*
 - 4 *Donatarius si presentare debeat ad alterius voluntatem conuentio hæc non tenet.*
 - 5 *Donatarij si plures sint, & unus renunciat, alijs accrescit.*
 - 6 *Ius accrescendi ubi locum habeat.*
 - 7 *Iuspatronatus non venit in donatione omnium iurium.*
 - 8 *Nisi in ea dictum sit adeste consensu Episcopi.*
 - 9 *In donatione iurispatronatus quid seruandum.*
- Praxis Iurispatron.*

1 **T**ransit etiam † iuspatronatus de vno in alium per donationem. gloss. in cap. piæmentis. 16. quæst. 7. Doct. in Rubr. & in cap. cum seculum de iurepatronatus, & est tex. in cap. ex insinuatione; vbi gloss. in verbo liberaliter, & in cap. nullus de iurepatronatus, & hanc esse communem opinionem testatur Lambertin. vbi supra lib. 1. par. 2. quæst. 4. art. 1. Et sic per donationem transferatur iuspatronatus de laico in laicum † cum consensu Episcopi. Illustrissimus Card. Mant. decis. 86. num. 5. Rot. Rom. alias sine dicto consensu non valet. Illustrissimus Card. Seraphin. decis. 884. num. 1. Rot. Rom.

E 3 de

70 Pars I. Lib. IV. Cap. IV.

de quo consensu habetur in c.
præterea il seconde, de iure
pat. & per Lamb. vbi sup. ar. 2.
3 quod si donans † aliquid ac-
cipiat pro tali donatione,
committitur simonia. dicto
cap. ex insinuatione, ibi li-
beraliter contulisset, & ibi-
dem Abb. Quod si tunc di-
catur, quod donatarius te-
neatur † præsentare ad vo-
luntatem alterius etiam Epi-
scopi, talis conuentio non
valet. cap. nulla. cap. con-
stitutus. & cap. vlt. de con-
cess. præben. loan. Andr. in
cap. vnico. num. 5. de iure-
patron. lib. 6. dicta enim
conuentio vitiatur, & non
vitiatur, ad cap. vtile. de regul.
iur. lib. 6. possunt tamen ap-
poni conditiones secundum
ius de Episcopic consensu. Ab-
bas in cap. cum dilectus. de
confuetud. Quod si dicta do-
natio † sit facta pluribus, &
alter eorum, vel alteri repu-
dient, accrescit talis repu-
diatio alijs confocijs non re-
pudiantibus, quia iuspatro-
natus est individuum: † &
quamuis in contractibus in-
ter viuos non habeat locum
ius accrescendi, excepto vifu-
fructu. I. 1. §. in proprietate.

ff. de vſufr. accresc. tamēn.
secus est si in contractu in-
terueniat res, & proprietas
individua, quia tunc habet
locum ius accrescendi. I. pro-
prium. ff. com. præd. Bart. in
I. re coniuncti. num. 65. ff.
de leg. tertio. ita Bald. in c.
quanto. de iudic. num. 2. &
3. ita Rocch. de Curt. de iu-
repatron. verbo ius. quæst. 6.
7 Quod si quis † donando di-
ceret, dono tibi omnia iura
mea, in tali donatione non
venit iuspatronatus. sed com-
munis opinio est, quod in
donatione omnium bonorū,
iurium, & actionum veniat
iuspatronatus. Card. Sera-
phin. decis. 725. Bald. in I.
fin. num. 48. vers. dicit In-
nocen. C. de edict. Diu. Adr.
8 toll. nisi diceret, † accedente
tamen cōsensu Episcopi, qua-
tenus opus sit, tunc enim
videtur velle donare etiam
iuspatronatus. In donatione
9 autem iurispatronatus serua-
tur text. in cap. vnico. de iu-
repatronatus. lib. 6. vt dono
tibi iuspatronatus, quod ha-
beo in tali ecclesia, & in
donatione ecclesiae, concedo,
& do talem ecclesiam, vt per
Spec. in tit. de donat. in princ.

CA.

C A P V T Q V I N T V M.

Quomodo transferatur ius patronatus per venditionem Vniuersitatis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ius patronatus transfertur per venditionem Vniuersitatis accessorie.*
- 2 *Non autem ius decimorum.*
- 3 *Ius patronatus non transit in venditione fundi, in quo sit Ecclesia.*
- 4 *Ius patronatus quando transit cum Vniuersitate, non requiritur Episcopi consensus.*
- 5 *Ius patronatus de per vendi non potest.*
- 6 *Ius patronatus expressum in venditione Vniuersitatis non transit.*
- 7 *Ecclesia si emat sit libera.*
- 8 *Ius patronatus non potest cedi creditoribus.*
- 9 *Nec dari in solutum.*
- 10 *Præsentatio vendi non potest.*
- 11 *Quid si plures habent castrum, in quo sit ius patrona-*

tus, quomodo procedat.

- 12 *Venditio Vniuersitatis nulla ob ius patronatus, valida est quoad alia.*
- 13 *Euictio pro iure patronatus non cadit.*
- 14 *Ius patronatus legari potest.*

1 **T**ransfertur etiam \dagger ius patronatus de uno in alium per venditionem veræ Vniuersitatis, in qua sit ius patronatus. cap. ex litteris. de iure patron. tunc enim accessorie transit ius patronatus cū Vniuersitate. Abb. & Innoc. in dicto cap. ex litteris. Decimæ \dagger tamen non veniunt in venditione Vniuersitatis. Innocen. vbi supra, & venditio iuris sepulturæ facta cum Vniuersitate valet. Abb. in dicto cap. ex litteris. num. 14. & quando ex venditione hæreditatis, seu bonorum

E 4 tran-

- trāseat iuspatronatus, videoas
Lambertin. de iurepatronat.
lib. 1. par. 2. quæst. 5. artic.
3 14. & 15. Cum † venditio-
ne tamen fundi non transit
iuspatronatus ecclesiæ, quæ
est in fundo: sed vendito Pa-
latio, an Cappella Palatij vi-
deatur vendita, videoas Lam-
bertin. vbi supra. articulo 18.
4 Transfertur † autem iuspa-
tronatus, cum Vniuersitate
sine aliquo Episcopi consen-
su. Illustrissimus Card. Man-
tica decif. 140. num. 2. Rot.
Roman.
5 De per se autem † iuspa-
tronatus vendi non potest,
alias simonia committitur.
c. de iure. de iurepatron. nec
etiam cum Episcopi consen-
su: quod si emens iuspatro-
natus detineat, debet spolia-
ri. cap. quia clerici. vbi Abb.
& glos. de iurepatr. & etiam
venditor spoliatur, & ecce-
6 sia remanet libera. Si † au-
tem in venditione Vniuersi-
tatis exprimatur iuspatrona-
tus, idest, quod etiam iuspa-
tronatus venditur, tunc non
valet actus, nec transfertur
iuspatronatus. Lambert. vbi
supra. artic. 20. Farinac. de-
cif. 399. parte 2. tomo pri-
- 7 mo. Quod si ecclesia † emat
fit libera, nec debet priuari.
Rocch. de Curte. de iurepa-
tron. verbo ipse velis, à quo.
num. 55. Precium autem
datum pro emendo iurepa-
tronatus, nec emptor, nec
venditor habere debet; sed
ecclesiæ tribuitur, cui ob si-
moniam illata fuit iniuria,
ita communiter Doct. Card.
Abb. & alij in dicto cap. de
iure. & ibi glos. vltima, etiam
si ecclesia ipsa esset emptrix.
Lambertin. vbi supra. artic.
8 6. Quo stante † iuspatrona-
tus non potest cedi credito-
ribus à patrono nihil habente
in bonis, cum iuspatronatus
non recipiat aestimationem.
dicto cap. de iure. Nec de
9 per se potest † dari in solutum,
cum Vniuersitate autem sic.
dicto cap. de iure: nec etiam
potest estimari præsentatio,
quæ est fractus iurispatrona-
tus. Abb. in cap. cum Ber-
toldus. num. 39. de re iudic.
10 Et ideo † neque ipsa præsen-
tatio vendi potest, nec po-
test locari. Card. in cap. ex
litteris. num. 4. de iurepatr.
Lambert. vbi supra. quæst. 8.
11 princip. Quod si † plures pos-
sident Castrum iure hæredi-

tario, in quo sit iuspatronatus, & ex vsu antiquo senior de parentela præsentat, si senior vendat partem suam dicti Castris, non præsentabit emptor, sed alius senior de parentela, excluso dicto seniore venditore: quod si non senior de parentela, sed senior patronus debeat præsentare, tunc si emptor sit senior patronus, ipse præsentabit. Lambertin. vbi supra. quæst. 5. artic. 16.

12 Aduertendum tamen est, quod quando venditio Vniuersitatis nulla est propter expressum in ea iuspatronatus, valida tamen est quo ad

aliam. Abb. in cap. querelam. num. 7. de simonia. Rocch. de Curte vbi supra. num. 52. & pro hac re faciunt dicta per Felin. & Doct. in cap. cum super; vbi Felin. num. 8. de 13 offic. deleg. Nec aliquo t casu pro iurepatronatus cadit euictio, cum vendi nequeat. 14 dicto c. de iure. Cum t ergo iuspatronatus transeat cum Vniuersitate, & per donacionem, potest etiam legari, cum legatum sit donatio: quod legatum quomodo fieri debeat supra dictum est, & vide Lambertin. vbi supra. quæst. 6. principali.

C A P V T S E X T V M.

Iuspatronatus an possit concedi in feudum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus non potest dari in feudum.*
- 2 *Accessorie autem sic.*
- 3 *Vassallus si construxit ecclesiam amissio feudo retinet iuspatronatus.*

- 4 *Iuspatronatus, nec præsentatio locari possunt.*
- 5 *Locatores præsentant quando iuspatronatus pertinet ad parochianos.*
- 6 *Et tunc admittuntur etiam mulieres.*

Iuf.

1 **I**uspatronatus † autem
 de per se consideratum
 non potest in feudum conce-
 di. Roman. consilio 3 68.
 nisi à solo Papa. Lamber-
 tin. de iurepatronatus. lib.
 primo. parte 2. quæst. 7. ar-
 tic. 1. etiam si allegetur con-
 suetudo temporis immemo-
 rabilis, vt per Rom. vbi su-
 2 pra; accessorie † autem cum
 feudo continente Vniuersi-
 tatem, & sic cum Vniuersi-
 tate transit iuspatronatus.
 cap. cum seculum. de iure-
 patron. & ibi Card. Abb. &
 3 alij. Quod si † vassallus con-
 struxit ecclesiam in fundo
 feudali; amissio feudo non
 perdit iuspatronatus. Archidiac.
 in cap. in sacris. 16.
 quæst. 1. Eadem ratione, vt
 supra dictum est in cap. præ-
 4 cedenti †, non potest locari
 iuspatronatus, nec præsen-
 tatio; Ideoque Parochiani si
 debeant præsentare Paro-
 ...

chum, eum non debent præ-
 sentare conductores Domor-
 rum in Parochia existentium;
 5 sed † Domini locatores, qui
 habent iuspatronatus ex præ-
 sumpta fundatione, construc-
 tione, seu dotatione. Abb.
 in cap. querelam. num. 19.
 de elect. nisi consuetudo sit
 contraria. Pisis autem ser-
 uatur, vt locatores præsen-
 tent, vt est in parochialibus
 Ecclesijs sancti Andreæ, san-
 ctæ Ceciliæ, sanctorum Cos-
 mæ, & Damiani, & sancti
 Viti; in quibus Parochiani
 domini Domorum existen-
 tium intra limites Parochiæ
 conueniunt pro præsentan-
 do Parocho, eumq; præsen-
 tant, & obtinent. quo casu
 6 mulieres † etiam admittun-
 tur si sint dominæ Domor-
 rum intra Parochiam existen-
 tium. Innoc. in cap. cum ex
 iniuncto. in fine. de noui
 oper. nunciat.

CAPVT

C A P V T S E P T I M V M.

Iuspatronatus an possit cum Vniuersitate obligari,
seu dari in dotem.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus nō potest obligari cum vniuerstate.*
- 2 *Transit autem in sequestrarium.*
- 3 *Idq; procedit, siue iuspatronatus siue Vniuersitas sequestretur.*
- 4 *Iuspatronatus de per se non potest dari in dotem.*
- 5 *Transit tamen cum Vniuersitate data in dotem.*
- 6 *Iuspatronatus transit in Vsufructuarium omnium bonorum.*

1 **I**uspatronatus etiam † cum Vniuersitate non potest obligari. faciunt dicta per Bartolum in l. si is qui. §. iura. numero 2. ff. de pignor. & ratio ponitur à Lambertino de iurepatronatus. lib. I. par. 2. quæst. 9. art. 2. quod

- 2 tamen † transit ad illum, penes quem est factum sequestrum, itaut ille sequester presentare possit. Doctores in cap. examinata. vbi Innocentius numero 1. & Felinus numero 10. de iudic. idem Felinus in cap. cum Bertoldus. numero 30. de re iudic. Petr. de Ancharano in clemen. vnicula colum. 1. de sequestr. possess. & fruct. Et hoc procedit † siue iuspatronatus sequestretur de per se, siue sequestretur aliqua Vniuersitas, in qua sit iuspatronatus, & hanç esse magis communem opinionem testatur Lambertinus vbi supra. articulo 3. In Depositariis autem non transit, nisi depositum sit factum in vim sequestri. Lambertinus vbi supra articulo 4.
- 3 *Insuper iuspatronatus † de per*

76 Pars I.Lib.IV. Cap.VII.

per se consideratum non potest dari in dotem; quia iuspatronatus non transit titulo oneroso, nisi cum Vniuersitate. Doct. in cap. ex litteris, & in cap. cum seculum de iurepatronatus. Titulus autem dotis est particularis regulariter, quamuis dos sit ius vniuersale: si tamen † detur Vniuersitas in dotem, cum ea transit iuspatronatus. Lambertinus vbi supra quæstione 10. articulo 2. numero 10.

6 Et eadem ratione, † si vxor sit relicta usufructuaria om-

nium bonorum hæreditariorum, & in hæreditate sit iuspatronatus, ipsa debet presentare, late Lambertin. vbi supra. articulo tertio. Cardinal. Mantica decis. 140. vbi numero 13. dicit iuspatronatus transfire cum Vniuersitate data in dotem; melius tamen, & tutius est, cum proprietarius, & usufructuarius sint quasi socij. l.4. ff. de usufructu, quod in casu vocacionis simul presentent proprietarius, & usufructuarius, ad lites tollendas.

C A P V T O C T A V V M.

Quomodo per præscriptionem transferatur iuspatronatus.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus transfertur per præscriptionem.*
- 2 *Præscribens Vniuersitatem præscribit iuspatronatus in ea contentum.*
- 3 *Præscriptio uno fructu iurispatronatus non sunt præ-*

- scripti alij.
- 4 *In dicta præscriptione requiritur tempus quadraginta annorum.*
 - 5 *Item bona fides.*
 - 6 *Concil. Trid. scff. 25. de reform. cap. 9. seruetur.*
 - 7 *Iuspatronatus transfertur per sententiam.*
 - 8 *Item*

8 Item per iuramentum.

1 **T**ransfertur † etiam ius-
patronatus de vno in-
alium per præscriptionem, vt
quando quis præsentando con-
tra verum patronum præscri-
bit. Card. Tuscanus pract. con-
clus. iuris concl. 604. ita Io.
Andr. in cap. quod alicui. de
reg. iur. lib. 6. per cap. 2. de
cappell. Monac. & cap. audi-
tis. de præscription. Card. in
Clement. plures de iurepatr.
2 num. 5. & præscribens † Vni-
uersitatem bonorum præscri-
bit etiam iuspatronatus eis
annexū, quod quomodo pro-
cedat, declarat Felin. in cap.
causam. nu. 8. de præscriptio.
Rocch. de Curte de iurepatr.
verbo ipse, vel is, à quo. q. 36.
num. 81. & sequentibus. Præ-
scriptio tamen † vno fructu iu-
rispatronatus, puta præsenta-
tionis, vel alterius honoris,
vtilitatis, vel oneris, non in-
telliguntur præscripti alij fru-
ctus, quibus vſus non est præ-
scribens. ita debet intelligi
Archidiac. in cap. vnic. de
iurepatronatus. lib. 6. de hoc
Lambert. de iurepatr. lib. 1.
p. 2. q. 11. art. 4. Requiritur

- 4 autem † in hac præscriptione
tempus quadraginta annorū
ex actu continuato. glos. in
cap. cum ecclesia. in verbo,
breuitatem temporis de cau-
sa possess. & propriet. & in
tali præscriptione requirun-
tur plures præsentationes, ad
hoc, vt probari possit præscri-
ptio. Abb. in cap. querelam.
n. 9. de elect. & in dict. cap.
5 cum ecclesia. Et † præscribēs
debet esse in bona fide, cum
scientia & patientia domini,
contra quem præscribitur: &
quod in cursu quadraginta
annorum sufficiat vnicā præ-
sentatio, cum semel tantum
ecclesia vacauerit, ponit Dec.
in consil. 134. num. 3. & 4.
6 Hodie † autem seruari debet
decretem Conc. Trid. cap. 9.
de reformat. sess. 25. vbi ius-
patronatus debet ostendi ex
fundatione, seu dotatione, si-
ue ex multiplicatis præsenta-
tionibus per antiquissimum
temporis cursum, qui homi-
num memoriam excedat, a-
liafue, secundum Iuris dispo-
sitionem.
7 Transfertur † etiam Iuspa-
tronatus per sententiam, si-
ue litigatum fuerit super iu-
re-

78 Pars I.Lib.IV.Cap.VIII.

repatronatus, siue super Vni-
uersitate, in qua sit iuspatro-
natus. Item † transfertur iu-
ramento, argumento de iu-
repatronatus liberti. Barto-
lus in I. cum qui. §. si liber-

tus. ff. de iureiuran. De his
Lambertinus vbi supra artic.
10. Paulus de Cittadinis de
iurepatronatus par.9. quæst.
16. num. 24.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

PRA-

P R A X I S
 I V R I S P A T R O N A T V S
 P A R S S E C V N D A
 Continens modos conseruandi
 Iuspatronatus.

L I B E R Q V I N T V S.

*In quo tractatur de fructu iurispatronatus,
 scilicet de præsentatione.*

C A P V T P R I M V M,

Quid sit præsentatio, prouisio, postulatio, nominatio, electio, & commendatio.

S V M M A R I V M.

- 1 Præsentatio quid sit.
- 2 Præsentatio ante est ius, post factum.
- 3 Præsentatio potest dici donatio.
- 4 Patroni non dicuntur elegere.

- 5 Ius ad rem transfertur in præsentatum per præsentationem.
- 6 Ius in re transfertur in electum per electionem.
- 7 Differentiæ triginta tres inter electionem, & præsentationem.
- 8 Prouisio quid sit.

9 Po-

- 9 Postulatio quid sit.
- 10 Nominatio quid sit.
- 11 Electio propriè quæ.
- 12 Commendatio quæ.
- 13 Administratio perpetua.
- 14 Coadiutoria cum futura
successione.
- 15 Serenissimus Dux Parma
laudatur.
- 16 Electio confirmatur, præ-
sentatio admittitur.
- 17 Collatio quæ.
- 18 Expectatiua quæ.
- 19 Commissio ecclesiæ quæ.
- 20 Installatio quæ.
- 21 Promotio quæ.
- 22 Optio quæ dicatur.
- 23 Ius quale transferatur ex
electione, præsentatione, col-
latione, & alij modis.

VNC viden-
N dum est de pri-
mo fructu iu-
rispatronatus,
I idest de præ-
sentatione. Præsentatio † er-
go est exhibitio quædam fa-
cta de clero præsente sensi-
bus corporis illi, cui sit præ-
sentatio. Abb. in cap. ea no-
scitur numer. 3. de his, quæ
funt à Præl. sine cons. cap.
2 quæ præsentatio † antequam
sit deducta ad actum, est Ius,

deducta postea ad actum est
factum. Abb. in cap. super eo.
num. 5. de off. deleg. & quod
præsentatio sit fructus iuris-
patronatus, ponit Felin. in c.
cum olim. num. 2. de maior.
& obed. Card. Mant. decis.
140. num. 5. Rot. Rom. quæ
3 præsentatio † dici potest do-
natio, cum stet in libertate
patroni, quem vult præsen-
tare, dummodo sit idoneus.
Abb. in cap. vlt. num. 5. de
4 concess. præb. patroni † au-
tem non dicuntur eligere
propriè loquendo, quamvis
impropriè, & largè dicantur
eligere, vt in cap. 2. 3. & c.
nobis. de iurepatron. quia
5 per † præsentationem patro-
ni non transfertur ius in præ-
sentatum. cap. quod autem.
de iurepatronatus, nisi tan-
tum ad rem, non in re, vt
notatur in cap. cum Bertol-
6 dus de re iud. sed per † ele-
ctionem transfertur ius in
electum. glos. in ca. quanto.
dist. 63. & etiam large pa-
tronus dicitur ecclesiam or-
dinare. Abb. in cap. ex insi-
nuatione. de iurepatronatus,
non tamen patroni dicuntur
conferre. cap. vlt. de iurepa-
tronatus: & triginta tres † dif-
fe-

ferentias inter electionem, & præsentationem ponit Lambertinus de iurepatronatus. lib. 2. par. 1. quæst. 1. art. 5. Et cum de præsentatione sit tractatus, plures adsunt si-
8 miles termini, vt t̄ prouisio, quod est verbum generale, continens omnes modos per quos ecclesiæ prouidetur. c. vt circa. de elect. lib. 6. & ibi gloss. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 2. de re iud. Postulatio t̄ item alia est, quæ quis postulatur, vt eligi possit, alia qua postulatus consequitur plenius, nam tunc admissus à superiori electus remanet. Abb. in cap. quia propter. de elect. quæ postulatio non competit patrono, quia patronus debet idoneum præsentare. c. 3. de iurepatronatus. Nominatio t̄ item alia, quæ fit de aliquo eligendo, vt in c. quod sicut. in princ. de elect. alia quæ fit in scrutinio electionis ad cap. publicato. de elect. alia est solemnis, cum duo nominantur, vel plures, & petitur, vt ex illis vñus eligatur & tunc nominantes non possunt variare. Abb. in c. quod sicut. §. super eod. num. 1. de

Praxis Iurispatron.

elect. & ista nominatio potest dici præsentatio. Cardin. in Clem. plures. §. quibus. not. 2. de iurepatron. Electio au-
11 item t̄ propriè est, quando Ca-
nonici ecclesiæ eligunt Pra-
latum, vt in dicto cap. cum
Bertoldus, & ibi Felin. nu. 2.
12 de re iudic. Adeſt t̄ & com-
mendatio, cum aliquod be-
neſcium datur per Papam
in commendam perpetuam.
gloss. in cap. nemo verbo com-
mendare de elect. lib. 6. & idē
13 est t̄ perpetua administratio.
14 Datur t̄ etiam coadiutoria,
cum futura successione Præ-
lato seni per Papam, prout &
ego à santiss. Clemente VIII.
fel. record. fui datus coadiu-
tor cum futura successione
in Decanatu Primatialis ec-
clesiæ Pisanae recolendæ me-
moriæ, & Præclarissimo viro
Vincentio Mazzolio Decano
Pisano Prothonotario Apo-
stolico, carissimo auñculo meo
tunc in Parmensi Gymnasio
in Prima sede Iuris Pontificij
professori maximo stipendio,
& priuilegijs decorato à Se-
15 renissimo Ranutio t̄ Farnesio
Parmæ, & Placentiæ Duce,
litteratorum refugio, & vir-
tutum omnium felici cultore;

F con-

82 Pars II. Lib. V. Cap. I.

16 confirmari † dicitur electio. Abb. in cap. auctoritate num. 5. de institut. vbi infrascriptos terminos declarat; admittitur praesentatio, & fit de praesentatione institutio, que large dici potest confirmatio c. 1. de institut.

17 lib. 6. Collatio † autem est, quando absque alicuius electione, seu praesentatione Episcopus confert beneficium. cap. vlt. de offic. vic. lib. 6. & cap. relatum de præben. quæ differentia sit inter collationem, & electionem, vide Abb. in dicto cap. auctoritate de institut. num. 5. Adest

18 expectatio beneficij, siue expectativa, de qua in cap. 1. §. ex parte vero, & §. è contra de concess. præb. lib. 6. est & assignare, quod notat conferre, quandoque inuestire.

19 Item est verbum † committere, cum ad tempus ecclesia alicui committitur, quod dici-

tur per modum prouisionis. Clem. vnica, & ibi gloss. verbo committere de suppl. negl. 20 præl. installatio † notat verā, & actualē possessionem. Abb. in cap. transmissam de elect. num. 3. & quid notat † promotio, dicit Abb. in cap. Omnipotens de accusatione. 22 est & optio, quæ † fit per canonicum antiquum de canonicatu nouiter vacante alteri collato, vt dimisso suo accedit ad nouum, quæ optio locum habet stante loci confine. tudine. cap. vlt. & ibi gloss. & Doct. de consuet. lib. 6. Et 23 quod ius † transferatur ex electione, collatione, praesentatione, & alijs supradictis, ponit Felin. in dicto cap. cum Bertoldus col. 1. & 2. de re iudic. & de his Lambert. vbi supra quæst. 1. per omnes articulos dictæ quæstionis.

CAPVT

C A P V T S E C V N D V M.

Omnis possunt præsentare, qui non
sunt prohibiti.

S V M M A R I V M.

- 1 Præsentare possunt qui non sunt prohibiti.
- 2 Patronus, & existens in possessione possunt præsentare.
- 3 Excommunicatus præsentare nequit.
- 4 Patronus ecclesiasticus suspensus non potest eligere.
- 5 Hæretici, alijq; criminosi non possunt præsentare.
- 6 Filius pro patre præsentare potest.
- 7 Pater, & filij admittuntur si ius patronatus sit populi.
- 8 Ius patronatus si filio datur, patri non competit præsentatio.
- 9 Pupillus sine tute potest præsentare, item & minor.
- 10 Tutor potest præsentare.
- 11 In concursu præualeat præsentatio pupilli.
- 12 Furiosus non præsentat.
- 13 Religiosi nequeunt proprio

nomine præsentare.

- 14 Concil. Trident. sess. 25. de regul. & monialib. cap. 1. & 2.
- 15 Religiosi nequeunt esse procuratores ad præsentandum.
- 16 Religiosus potest eligere præsentandum, si id patronus velit.
- 17 Abbas cum consensu Capituli debet præsentare.
- 18 Conuersti, & nouitij non sunt de Capitulo.
- 19 Capitulum Sede vacante non potest conferre beneficia.
- 20 Sede vacante beneficia vacantia sunt Papæ reseruata.
- 21 Capitulum Sede vacante habet iurisdictionem Episcopalem.
- 22 Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 16.
- 23 Patronus si præsentet bis cum alio, ambo sunt patroni.

I P Ræsentare + autem possunt omnes, nisi reperian

F 2 tur

tur prohibiti, ius enim præsentandi est prohibitorium; ideoque in eo concessum videtur, quod non est expressè exceptum, seu prohibitum. gloss. in cap. ex litteris. in verbo non excepto. de iure-
 2 patronatus. Et ideo patroni, & existentes in quasi posses-
 sione præsentandi, si non sunt prohibiti, præsentare possunt. cap. piæ mentis, & ibi glossa-
 vlt. 16. quæst. 7. Excommu-
 3 nicatus autem excommuni-
 catione maior nō potest præ-
 sentare, quia cum sit actus le-
 gitimus, interdicitur excom-
 municatis. ad text. in cap. in-
 telleximus, & ibi gloss. vlt. de
 4 iudic. Patronus autem & ec-
 clesiasticus si sit suspensus nō
 potest eligere, nec præsenta-
 re. arg. tex. in c. cum inter R.
 circa finem de electio. & per
 Lambertin. de iurepatr. lib. 2.
 par. prima, quæst. 2. artic. 3.
 5 Item & nec Hæretici, eorumq;
 fautores, schismatici, apostatæ,
 infames, symoniaci, vel
 similes criminosi præsentare
 queunt per supradicta. Si au-
 6 tem & patronus sit pater, pro
 eo filius potest præsentare,
 sicut quælibet alia coniuncta
 persona, ut infra dicetur, sed

nomine suo non potest. Et si
 7 iuspatronatus & competit po-
 pulo, & pater, & filij familias
 interuenire debent in præ-
 sentando. Lambertin. vbi su-
 8 pra art. 6. & si iuspatronat. &
 donetur filio, ei non patri com-
 petit præsentatio, quia quam-
 uis sit quid aduentitium; ta-
 men cum sit annexum spiri-
 tualibus non acquiritur patri.
 ad tex. in cap. si annum. cir-
 ca finem, & ibi glos. vlt. de lu-
 9 dic. lib. 6. ita & pupillus & ma-
 ior septennio sine tutori præ-
 sentare potest, & valet præ-
 sentatio. Archidiac. in cap.
 decernimus. in princ. 16. q.
 7. Ioann. Andr. in cap. ex eo.
 num. 5. de elect. lib. 6. Abb.
 in cap. vlt. in fine de concess.
 præben. & multo magis po-
 terit præsentare minor virginis
 tiquinque annis sine Cura-
 10. Tutor & autem potest
 præsentare pro pupillo mino-
 re septennio, seu maiore, &
 non præsentante; & si adsit
 præsentatio & pupilli, & tu-
 toris, præualet & præsentatio
 pupilli. Lambertin. vbi supra
 art. 10. & si lis oriatur super
 iurepatronat. tutor debet eā
 12 prosequi. Furiosus & autem
 semper furens non præsentat,
 sed

13 sed eius Curator. Religiosi † autem qui promittunt tria, vota substantialia regulæ, scilicet paupertatem, castitatem, & obedientiam. ad text. in cap. cum ad Monasterium. de stat. Monac. proprio nomine non possunt praesentare, quia proprium habere nequeunt, sed Monasterij nomine. Cardin. Serafin. decis. 1328. & 1361. toto tit. de Regular. & notatur in cap. in praesentia. de probat. Concilium † Trident. de regular. & monial. cap. 1. & 2. sess. 25. Nauarr. lib. 3. consil. de stat. Monac. conf. 13. num. 9. & in suo Manuali. cap. 12. nu. 50. 15 Nec potest † talis Religiosus à patrono constitui procurator ad praesentandum, nisi de licentia sui superioris; si tamen † plures patroni dicant se praesentare quem elegerit talis Religiosus, tunc talis Religiosus potest id facere, & nominare praesentandum: quod si comparere debeat coram Ordinario, id exequi debet cum licentia sui superioris. Et si Abbas † praesentare debeat, tenetur id facere cum consensu maioris, & senioris partis sui Capituli. cap. 17. *Praxis Iurispatron.*

nouit. cap. ea noscitur, & cap. quanto. de his, quæ fiunt à Prælat. & de his Lambertin. vbi supra art. 12. nisi consuetudo, præscriptio, vel priuilegium aliter se haberent. per dictum cap. ea noscitur. Contrauersi † autem, & Nouitij non professi non admittuntur ad praesentandum quando iuspatronatus competit Monasterio, quia non habent vocem in Capitulo. Abb. in cap. 1. in fine de procur. Capitulum † autem Sede vacante non potest conferre beneficia, nec ad beneficia vice Episcopi praesentare. cap. secundo, ne Sede vacante. Archidiac. in cap. 1. de institut. lib. 6. Pius Quintus sanctæ memoriae, in Bulla Incipit, Sanctissimus in Christo Pater publ. 1568. die 9. Mart. Pontif. sui anno tertio. Per quam omnia beneficia Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, seu Primaliali 20 Sede † vacante quomodolibet vacantia ad eorumdem Episcoporum collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamlibet aliam dispositionem quomodolibet pertinentia ipsi summo Pontifici reseruantur.

F 3 Quam-

86 Pars II. Lib. V. Cap. III.

21 Quamuis Capitulum † succe-
dat Episcopo in his, quæ sunt
iurisdictionis. ad text. in
22 cap. 16. de † reformat. sess. 24.
Concil. Trident. vide Sum-
mam Bullarij Steph. Quarantæ
in verbo Capitulum Sede
vacante, in versiculo, nono
quaero, & de his Lambertin.
vbi supra artic. 14. Et aduer-
23 te ad hunc casum, † quod si

quis ecclesiam, vel altare
ædificauit, cum hoc, quod ip-
se, & aliis per eum eligen-
dus præsentent Rectorem; si
patronus cum Francisco bis
præsentauit, Franciscus cum
ipso patrono semper præsen-
tare debebit, ad tollendam
infinitatem variandi. Lam-
bertin. vbi supra art. 16.

C A P V T T E R T I V M.

De existentibus in quasi possessione iuris patronatus,
iuris præsentandi, & de eorum
præsentatione.

S V M M A R I V M.

- 1 Bonæ fidei possessores recte præsentant.
- 2 Malæ fidei possessores non admittuntur ad præsentandum.
- 3 Bonæ fidei, vel malæ fidei possessor quis sit.
- 4 Bona fides, vel mala quando præsumatur.
- 5 Possessor violentus non præsentat.
- 6 Lite mota putatio patrono possessori, quid agendum.

- 7 Præsentatus à bona fidei possesso præfertur.
- 8 Lite mota super proprietate, ante litem contestatam posseffor præsentat.
- 9 Secus si post litem contestatam.
- 10 Lite non finita intra debitum tempus, præsentatus à bona fidei possesso instituitur.
- 11 Bonæ fidei possessor recte præsentat etiam post litem sibi motam, sed institutio retardatur.

12 Pro

- 22 Præsentatus à bone fidei possesso prefertur, etiam si verus patronus præsentauerit.
- 23 Nisi ante institutionem constet de proprietate.
- 24 Præsentatio facta à patrone præualet præsentationi male fidei possessoris.
- 25 Patronus verus prefertur, data paritate possessionis in concursu patronorum.
- 26 Quasi possessio iurispatronatus, seu iuris præsentandi quomodo acquiratur.
- 27 Quasi possessio acquiritur quatuor concurrentibus.
- 28 Concil. Tridentin. Seß. 25. de reformat. cap. 9. seruatur circa quasi possessionem iurispatronatus.
- 29 Præsentatio effectum sortitur si sit confirmata.
- 30 Quasi possessio amittitur cassata præsentatione, vel non admissa.
- 31 Quasi possessio compatroni conseruatur per præsentationem alterius compatroni.
- 32 Patroni si admittunt in præsentando alium, eundem possessorum faciunt.
- 33 Quasi possessio iurispatronatus acquiritur per præsentationem.
- 34 Potior est in possessorio qui
- ultimo loco præsentauit.
- 25 Nisi in ultima præsentatione ambo præsentassent.
- 26 Quasi possessio Patris, vel alterius continuatur in filium, & heredem.
- 27 Ius patronatus quasi possidetur cum sit ius.

Existentes igitur in quasi + possessione iurispatronatus, & iuris præsentandi recte præsentant. Cardin. Mantica decis. 360. num. 6. cap. consultationibus. de iurepatron. vbi Abb. num. 3. reddit rationem, dummodo sint bona fidei possessores. Rot. Roman. decis. 7. de iurepatron. in nouis. Quod si 2 sint + malæ fidei possessores, non debent admitti, & eui-
eto iurepatronatus à vero patrone debet remoueri. Rector institutus ad præsentationem malæ fidei possessoris. glos. penult. in dicto cap. consultationibus. vbi Innoc. Card. & Abb. si tamen institutus sit rite iuris ordine seruato non debet remoueri. Lamber. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæst. 3. artic. 2. Rocch. de Curte. de iurepatron. verbo competens alicui. quæst. 22. nume-

88 Pars II.Lib. V. Cap. III.

- 3 ro 50. Is autem † est malae fidei possessor, qui habet conscientiam rei alienæ, bonæ autem fidei possessor est, qui possidet cogitatione domini, quia existimat se esse dominum, & patronum. Abb. in dicto cap. consultationibus.
- 4 Et an, & quando † præsumatur bona, vel mala fides in incorporalibus, videas Abb. in cap. si diligenti. num. 12, & seq. & ibi Felin. num. 4. de præscription. Eadem ratio-
- 5 ne non admittitur † possessor violentus trufus, vel inuasor, si pacem non posseident. Lambertin. vbi supra. artic. 6. & de intrufis vide Felin. in cap. in nostra. num. 11. & 12. de rescript.
- 6 Quid autem † si existenti in quasi possessione, & sic patrono putatio possidenti lis moueatur? tu cum Lambertin. vbi supra. articulo 4. omissis difficultatibus, & varijs opinionibus pone plures
- 7 casus. Primus † est, quando à tali est facta præsentatio, & postea comparet alias dicens se esse proprietarium: & tunc præsentatus à bonæ fidei possesso debet institui non obstante lite mota.

- Abb. in cap. cum venissent, de restitut. in integ. num. 22.
- 8 Secundus est † quando vacat ecclesia, & mouetur possessor lis super proprietate ab aliquo fatente illum possidere, & non est lis contestata: & tunc possidens potest præsentare, & præsentatus debet institui, quia talis fructus collectus ante litem contestatam non debet restitui. l. certum. C. de rei vend. & notatur in cap. grauis. de restitut. spoliat. Tertius † est quando sumus post litem contestatam: & tunc possessoris præsentatio debet admitti; sed institutio debet retardari ad finem litis, & ita potest intelligi Bald. in cap. 2. de restitut. in integr. nisi appareat cum fraude fuisse litem motam. Si † tamen lis non sit finita infra quadrimestre, seu semestre inspecta qualitate patronorum, institui debet præsentatus à bonæ fidei possesso: & hi casus procedunt, quando lis est mota super proprietate.
- 11 Quartus est † casus quando talis possessor ante, vel post quam lis sibi est mota super sua possessione præsentat:

tat: & recte præsebat, quia quilibet debet conservari in sua possessione; sed, istitutione retardatur ad finem litis. Bald. in dicto cap. 2. de restitut. in integr. Et in con-
12 cursu + præsentatorum vnius à bonæ fidei possessore, alterius à malæ fidei possessore, præferendus est præsentatus à bonæ fidei possessore. Cardin. Mantica decif. 86. nu. 1. Innocen. in dicto cap. consultationibus. de iurepatron. num. 3. quod si patronus verus præsentet vnum, & bonæ fidei possessor alium, præsentatus à bonæ fidei possessore præfertur. Innocent. & Abb. in dicto cap. consulta-
13 tionibus: nisi ante + institutionem constaret de iure, & proprietate patroni, quia proprietas absorbet causam possessionis. cap. dilectus. vbi glos. vlt. de causa possess. & propriet. quod declara, vt in casibus supradictis. Si au-
14 tem + præsentatio facta sit à malæ fidei possessore; de cuius mala fide constat, & à patrono; præsentatio patroni præualet, quia quando nullus est in possessione, vel aliquis, sed cum mala fide,

omnes fructus pertinent ad proprietarium. l. mala fide. C. de cond. ex lege. late Ab-
bas in cap. cumana. num. 12. de elect. & ideo si solus ve-
rus patronus non existens in possessione præsentet, valet præsentatio. dicto cap. con-
sultationibus. à contrario sen-
su; & ibi Abb. Si autem
15 & + verus patronus & puta-
tiuus præsentent, data pari-
tate possessionis verus præfer-
tur. Bald. in l. 2. column. vlt.
C. de seruit. & aqua. numer.
82. quod si verus non possi-
deat, putatiuus sic, dic vt su-
pra de quasi possidente, cui
lis sit mota, & de hoc Lam-
bertin. vbi supra. art. 9.
16 Quasi autem + possessio iurispatronatus, seu juris præ-
sentandi acquiritur, prout acquiruntur possessiones, seu quasi iurum incorporealium;
de quibus Innocen. in cap. in litteris. de restitut. spoliator.
num. 6. Abb. in cap. bonæ.
num. 20. il secondo. de po-
stul. præl. & ex dictis Abb. in dicto cap. bonæ. dic quod di-
cta quasi possessio iurispatro-
natus acquiritur, si hæc con-
currant. Cardin. Mantica de-
cif. 322. numero 4. Primo
quod

17 quod talis \dagger præsentet sciente primo possessore, & patiente; secundo quod sequatur institutio, & confirmatio præsentati, & ab intitulatione non sit appellatum; tertio, quod institutus habeatur, vt institutus; quarto, quod talis præsentans sit in bona fide. Lambertin. i supra. artic. 10. ideoque clarum est istam quasi possessionem acquiri per unicam præsentationem vt supra factam. cap. cum ecclesia Sutrina. de causa possess. & propriet. & ibi Abb. latissime, & Rocch. de Curte. de iurepatron. verbo competens alicui. quæst. 14. Cardin. Mantica decis. 150. num. 1. hodie autem seruari \dagger debet dispositio Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. vbi statutum est, quod omnia sint irrita cum quasi possessione inde sequuta, si non sint iurapatron. prouenientia ex dotatione, seu fundatione, siue sint multiplicatae præsentationes per tempus immemorabile, quod immemorabile non prospicit, nisi etiam præsentationes continuatae non minori saltem, quam quinquaginta anno-

rum spacio; quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. vi. de Card. Seraphinum decis. 1141. Effectum autem sortitur \dagger si sit confirmata præsentatio, & sic si habuit effectum, vt dicitur in cap. cum manu. de elect. & ideo si præsentatio aliquo modo postea sit reuocata, puta in causa appellationis. nihil relevat, vt per Lambertin. vbi supra. artic. 13. quæ quasi possesso \dagger amittitur cassata præsentatione per sententiam. Innocen. in cap. 2. num. 2. de restitut. in integr. per non vsum autem non amittitur quasi possess. nisi apparere talem patrem fuisse spoliatum, quia cum voluit præsentare non fuit admisus. adl. 3. I. clam possidere. S. qui ad nundinas. ff. de acquiren. possess. Si autem sint \dagger plures patroni, & aliqui præsentant, alij non præsentantes nō amittunt quasi possessionem, quia præsentantes conseruant quasi possessionem non præsentantium. Card. Seraphin. decis. 339. num. 3. vt late per Lambertin. vbi supra. artic. 16. Quod si pa-

- 22 si patroni + præsentando si-
mul admittant alium ad præ-
sentandum, qui non est pa-
tronus, sibi præiudicant, &
talis admissus absque vila-
contradictione quasi posse-
sionem acquirit. Abb. in ca-
pitulo scriptum. de elect. Lā-
bertin. vbi supra. artic. 17.
- 23 num. 10. & 11. Sed + quasi
ista possessio non acquiritur
per exercitium alterius actus
(ultra præsentationem) com-
petentis patrono, vt si quis
vt patronus honoretur in
ecclesia. Rocch. de Curte-
vbi supra. in verbo compe-
tens alicui. quæst. 15. stante
maxime alio in quasi posse-
sione illius actus, vel præsen-
tationis. Quod si quis + præ-
sentauerit pluribus vicibus
Rectorem ad vacantem ec-
clesiam; sed ultimo loco alius
præsentauit, iste ultimo in
possessorio potior erit. Car-
din. & Abb. in cap. ex litte-
ris. de iurepatron. per text.
in cap. cum ecclesia Sutri-
na. vbi Abb. colum. 7. de-
- 25 in + penultima præsentatione
ambo præsentassent, quia
tunc primus non amitteret
quasi possessionem, licet se-
cundus solus in ultima præ-
sentatione præsentasset. Qua-
- 26 si + autem possessio patris,
seu antecessoris continuatur
in filio, & hærede, seu suc-
cessore. Bald. in l. in suis. in
principio. ff. de liber. & post-
hum. vbi ait quasi possessio-
nem iurium trâsire in succe-
sores, etiam si ipsi successores
non exerceant actum, per
quem inducitur dicta quasi
possessio, ea ratione, quia
iura non possidentur; sed qua-
si possidentur. glos. in dicto
cap. cum ecclesia Sutrina. in
verbo quasi possessionem.
- 27 Ideo + ius patronatus cum sit
ius, & sic quid incorporale
quasi possidetur. Bald. in c.
quanto. in fine. de iudic. sed
dicta quasi possessio non tran-
sit in filium sine apprehen-
sione. Cardin. Manticā de-
cis. 88. num. 5. Rot. Rom.

CAPVT

C A P V T Q V A R T V M.

Vacante ecclesia patronus, vel quasi possidens per se, vel per procuratorem, Rectorem præsentare debent; & de procuratore constituto ad præsentandum.

S V M M A R I V M.

- 1 Patronus debet præsentare, vel eius procurator.
- 2 Si vacet beneficium.
- 3 Procurator constitui non potest ad beneficia vacatura.
- 4 Concil. Trident. Seff. 24. de reformat. cap. 19. tollit expectativas.
- 5 Procurator constitui potest ad consentiendum resignationi, vel permutationi.
- 6 Absens recte constituit procuratorem ad beneficia vacatura.
- 7 Consuetudo Pisana circa tales procuratores.
- 8 Comes Nicolaus Galletus Patronus plurium beneficiorum.
- 9 Procurator generaliter constitui potest in beneficis vacuris ex iusta causa, & de

consensu Ordinarij.

- 10 Data potestate conferendi potest quis præsentare, sed data potestate præsentandi non potest conferre.
- 11 Praueniioni est locus si duo sint procuratores patroni.
- 12 Et durante tempore secundus procurator variare potest si laicus sit patronus.
- 13 Patronus potest præsentare, etiam si habeat procuratorem, tunc autem procurator non potest.
- 14 Patronus potest variare si prius eius procurator præsentauit.
- 15 Mulier potest præsentare, & procuratorem constituere.
- 16 Procurator diuersorum patronorum non potest diuersos præsentare.
- 17 Iura loquentia de electione procedunt in præsentatione.
- 18 Fal-

- 18 *Falsus procurator repellitur à præsentando.*
- 19 *Patronus potest præsentare, etiam si procuratorem fecerit, iurando eum non reuocare.*
- 20 *Periurium eo casu evitatur, si obtineat absolutionem à iuramento.*
- 21 *Procurator constitutus ad præsentandum potest reuocari, & non valet præsentatio, etiā si procurator nesciat reuocationem.*
- 22 *Patronus potest præsentare per nancium.*
- 23 *Patronus potest præsentare per litteras.*
- 24 *Pater pro filio, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus pro amico, cum promissione de rato præsentare possunt.*

1 **V**Acante igitur† Ecclesia, patronus, vel alias existens in quasi possessione debet præsentare Rectorem per se, vel per procuratorem. cap. ea noscitur. vbi gloss. Abb. Cardin. & alij, de his quæ fiunt à Præl. sine cons. Cap. & cap. vltimo. de concess. præbend. quod procedit 2 in beneficio † vacante; tunc

enim potest constitui procurator ad præsentandum, & absens potest inuestiri de beneficio per suum procuratorem. capit. accedens. de præbend. facit Felin. in cap. cum venerabilis. in princip. de exceptionib. In vacatu. 3 ris † autem beneficijs patronus non potest constituere procuratorem ad præsentandum, vel committere actum præsentationis faciendæ. cap. vlt. de concess. præbend. vide Cassadorum de iurepatr. decif. 5. num. 1. nec habens collationem potest id facere. cap. quia propter. §. illud autem. de elect. quia daretur votum captandæ mortis, & aperiretur via fraudibus: & in simili expectatiuæ gratiæ ad vacatura prohibentur à 4 Concilio† Triden. sess. 24. de reformat. cap. 19. Procurator † tamen ad consentendum renunciationi, seu permutationi constitui potest. Lambertin. de iurepatron. libro 2. part. 1. quæst. 4. art. 2. 6 num. 6. Quod † tamen non procedit si quis ex iusta causa debeat abesse à Patria, & morari in longinquis Regionibus, tunc enim auctorita- te

te Ordinarij poterit constitue re procuratorem, vt præsentet pro se ad vacaturam. argum. cap. quoniam. de iure patron. & cap. nihil. de elect. faciunt dicta per Innocen. in cap. 1. de constit. vbi Felin. col. 14.

7 Et ita vidi t seruari Pifis, in ea etenim Ciuitate Antiquissima, & Nobilissima ad sunt multa beneficia, quorum iuspatronatus est poenes Nobiles viros Pifanos habitantes in Insula Siciliæ in Ciuitate Panhormi, & isti solent Pifis habere certum procuratorem ad præsentandum ad vacatura, prout solitus est 8 cere Illustrissimus Dominus t Nicolaus Gallettus Cetegles Comes Galeani commorans in dicta Ciuitate Panhormi, qui habet multa beneficia in Ciuitate Pisarum, & in ea habet certum procuratorem ad prædicta, qui procurator ea exercet, & obtinet confirmationem præsentationis 9 re solito. Et ideo t valide poterit procurator constitui generaliter ad præsentandum in omnibus ecclesijs, in quibus habet iuspatronatus, si plures sint ecclesiæ, vel una,

maxime stante iusta causa, constituendi procuratorem, & accedente Episcopi consensu. Joan. Andr. in dict. c. vlt. 10 de conc. præb. Et si t sit data potestas conferendi beneficium, intelligitur data & potestas præsentandi, cum in utraque sit eadem ratio, cum maius sit conferre, & sic minus continet; sed data facultate præsentandi non dicitur data facultas conferendi, cum minus non comprehendat id quod est maius, vt notat. per Abb. in cap. cum in cunctis. col. 2. de elect. Quod si duo 11 dati sint t procuratores insolidum ad præsentandum, & unus præsentet, & præsentatus renunciet præsentationi, ille alter procurator non poterit præsentare, quia præsentationis actus fuit occupatus per primum. ad cap. si duo de procur. lib. 6. Joan. Andr. in cap. si quis. de elect. lib. 6. 12 nisi adsit t tempus ad præsentandum alium, quia si sit laicus, variare potest. cap. quod autem. de iure patronat. Patronus t autem, quamvis procuratorem constituerit, poterit præsentare; & eo præsentante, postea procurator non poterit.

rit præsentare. Quod si pri-
mo † procurator præsentauer-
it, poterit patronus cumu-
latiuè alium præsentare. ita
Gemin. in cap. dudum. n. 5.
15 de præben. lib. 6. Et † mulier
patrona poterit procuratorē
constituere, absque consensu
propinquorum, & præsentare
libere. per dicta per Doctor.
& præsertim per Felinum in
cap. Ecclesia sanctæ Mariæ.
de constitut.

16 Si autem † quis procura-
tor constituantur à diuersis pa-
tronis, non potest diuersos
præsentare. c. penult. S. por-
ro. de elect. lib. 6. qui textus
loquitur de electione, & pro-
cedit in præsentatione, cum

17 iura loquentia † de electione
procedant & in præsentatione,
per text. in cap. fin. & ibi
glos. in verbo electione, de

18 elec. lib. 6. Falsus † autem
procurator, si constet de fal-
sitate, rejciendus est à præ-
sentando, vt per Lambertin.

19 art. 12. vbi supra. Si † autem
patronus constituerit procu-
ratorem, quem non reuocare
iurauit, poterit tamen præsen-
tare; sed erit periurus. Paul.
de Castro conf. 362. incipit,
In Christi nomine Amen:

Venerabilis vir. p. 1. Innoc.
num. 5. & Ioan. Andr. in cap.
dilecto. de præbend. Caute-
20 la tamen † est, vt iste patro-
nus antequam præsentet, ad
euitandum perjurium, quod
adeat Episcopum, & faciat se
absoluere à vinculo iuramen-
ti prædicti, ad hoc vt absque
incursu periurij liberè præsen-
tet: quod solitum est fieri. Po-
21 terit † etiam talis procurator
reuocari, ad hoc vt præsenta-
tio non teneat, etiamsi reuoc-
atio non deueniat ad noti-
tiam reuocati. Paulus de
Castro vbi sup. conf. 57. vbi
ponit quado procurator igno-
rans possit reuocari: quod fal-
lit in casu Clem. cum illusio.
22 de renunciat. Poterit † etiam
patronus præsentare per nun-
cium: ea enim, quæ expedi-
ri possunt per literas, possunt
etiam expediti per nuncium.
Abbas & alij in cap. pruden-
tiam. super glos. in verb. per
certum nuncium, vbi Abbas
nu. 21. de offic. deleg. & de
hoc Lamber. vbi sup. art. 15.
23 Patronus enim † potest per
literas præsentare in ecclesia
vacante. cap. ea noscitur. de
his quæ fiunt à Præl. vbi Ab-
bas, Cardin. & alij. & dictis

li-

96 Pars II.Lib. V. Cap. V.

literis stabitur, donec contrarium probetur. cap. post cessionem. de probat. Potest 24 etiam t pater presentare pro filio patrono, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus, maxima amicitia astrictus pro amico patrono; sed cum promissione de rato.

ad 1. sed & hæ. ff. de procur. Quæ præsentatio cū promissione de rato valet, & censemur ratificata, quando patronus infra tempus datum ad præsentandum non præsentet. latè Lambertinus artic. 17. vbi supra.

C A P V T Q V I N T V M.

Præsentatio non cadit in Ecclesijs Collegiatis.

S V M M A R I V M.

- 1 Patronus non potest præsentare ad ecclesiā collegiātam.
- 2 Secus si habeat priuilegium à Papa.
- 3 Decet tamen patronum consentire electioni.
- 4 Patroni præsentant ad omnia beneficia existentia in collegiata.
- 5 Patronus non potest præsentare in Monasterijs regularium.
- 6 Abbatissa eligitur per scrutinium.
- 7 Concil. Tridentin. sess. 25. de regul. & monial. cap. 15. & 17. ponit qualitates puerarum in Monasterijs recipiendarum.

6. & 7. seruatur in electione Abbatissæ.
- 8 Abbatissæ officium expirat triennio.
- 9 Praxis Pisarum in electione Abbatissæ.
- 10 Abbatissa est benedicenda.
- 11 Monasterium si fundatum sit cum pacto, quod moniales nominentur à fundatore, pactum seruandum est.
- 12 Concil. Tridentin. sess. 25. de regul. & monial. cap. 15. & 17. ponit qualitates puerarum in Monasterijs recipiendarum.
- 13 Sereniss. Christina Lotharingia Magna Ducissa Hetruria Monasterij fundatrix.

14 Pa-

14 *Patronus potest praesentare clericum pro auxilio rectoris.*

15 *Ius patronatus si cadit, cadit & praesentatio.*

1 **P**atronus ergo, vel alius existens in quasi possessione praesentandi praesentant in ecclesijs, & locis, in quibus habent illud ius. toto titulo de iurepatron. sed non possunt praesentare, seu eligere in ecclesia collegiata. Rectorem. cap. nobis. §. cæterum. & ibi glos. de iurepatron. vbi habetur, quod ecclesia collegiata est eadem cum conuentuali, & eadem est ecclesia, quæ habet Capitulum, Conuentum, Collegium, & Vniuersitatem, vt per Doct. in cap. cum

2 terra. de elect. nisi t ex priuilegio Papæ patronus possit id facere. Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 4. vt per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. quæst. 5. art. 1. & in dicto §. ceterū. habetur, quod quamvis patronus non eligat Rectorem in Collegiata, electioni tamen factæ eius consensus postulatur de honestate; nisi aliter de

Praxis Iurispatron.

necessitate ex priuilegio, vel alio iure dictus consensus requiratur, vt per Lambertin. vbi supra. artic. 2. Abb. in cap. de hoc. de Simonia. numero 10. possunt tamen patroni praesentare ad dignitates, & præbendas, & beneficia existentia in dicta ecclesia collegiata. Ioan. Andr. in cap. vlt. in princip. de concess. præbend. Abb. in cap. suggestum. de iurepatron. numero 3. Et ideo cum dictum sit de ecclesia collegiata, ea

5 dem ratione t patronus non potest praesentare in Monasterijs Regularium, neque in Monasterijs Monialium, Abbatissam, seu Priorissam: poterit tamen praesentare Capellatum idoneum perpetuum ad regimen Ecclesiæ, Monasterij; ita Federic. de Senis consil. 95. Abbatissa

6 autem t eligitur per scrutinium, seruata forma cap. quia propter. de elect. & cap. indemnitatibus. §. sane. de elect. lib. 6. hodie autem

7 seruatur t Concil. Tridentin. sess. 25. de regularibus, & monialibus. cap. 6. & cap. 7. quo disponitur, vt Abbatissæ, Priorissæ, seu Præfectæ

G Mo-

Monialium elegantur ab Episcopo, seu illarum superiori, qui ante cancellorum, fenestellam vota singularum audiat, seu accipiat, quae vota debent esse secreta, alias non valeret electio tanquam facta contra formam dicti Concilij; vsu tamen receptum est, ut Prelatus vna cum suo Vicario, & Cancellario assistat dictę electioni, & ea-
rum officium non ultra trienniū durare potest; nec possunt confirmari, sed per triennium debent abstinere à tali administratione, secundum cōstit. Greg. Decimiertij fel. rec. Romae publicatam die 4. Ianuarij 1583. incip. Exposcit debitum: & infra, quam refert Quaranta in Summario Bullarij, verbo Abbatissae: & ita ego dum Vicarius Monialium † essem Pisanae Dicecessis Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Sallustij Taurusij de Monte Politiano Archiepiscopi Pisani fel. record. & mox Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Francisci Boncianij, Archiepiscopi Pisani, in praxi seruauit ad vnguem dictum Concil. Trident. & quamuis in quodam

Monasterio prætenderetur à patrono ius in electione Abbatissae; tamen nunquam fuit receptum dictum ius, neque admissus patronus; sed electio fuit facta secundum dictum Concil. Tridentin. quae Abbatissae per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum, seu eius Vicarium benedictocuntur: & si † postea iterum elegantur denuo non benedictocuntur: & ita seruatur Pisana de consuetudine inueterata, de qua re, scilicet de benedictione Abbatissae triennalis, tractat Nauarr. conf. lib. 3. tit. de statu Monach. conf. 2.

11 Crederem † tamen, quod si Monasterium Monialium esset fundatum, & in limine fundationis esset patrono reseruata facultas eligendi, seu nominandi Moniales, quod tale ius esset seruandum, dummodo in Moniales nominarentur puellae habentes qualitates requisitas à Concil. † Trident. vbi supra. cap. 15. & 17. vt est Pisana, vbi à Serenissima Christina Lotha-
ringia † Magna Ducissa Hes-
truria fundatum est Monasterium mulierum Conuer-
titarum, quae aluntur sumptibus

bus dictę Serenissimę, cuius pietas, liberalitas, charitas, & religio in omnibus rebus splendescunt, & mulieres ad voluntatem dictę Serenissimę admittuntur in dictum Monasterium. Poterit tamen etiam patronus presentare clericum pro auxilio Rectoris, quando talis clericus esset instituendus. ad can. principali. distinct. 63. si autem non sit instituendus; sed

ad libitum remouendus, potest Rector solus sibi talem deputare. argum. cap. vt quisquis clericus. de vita, & honest. cleric. & ita videtur velle Ioan. Andr. in cap. postulasti. de iurepatron. Et regulariter tamen in omnibus locis; in quibus supra dictum est cadere iuspatronatus, cadit & presentatio, vt in Hospitali, Oratorio, & similibus.

CAPVT SEXTVM.

Præsentatio non habet locum, nisi vacet beneficium Patronatum.

SUMMARIUM.

- 1 Præsentatio fit quando ecclesia vacat.
- 2 Ecclesia propriè vacat per mortem rectoris.
- 3 Et per renunciationem.
- 4 Præsentatus secundus institui debet renunciante primo præsentato.
- 5 Præsentatio secunda fieri nequit non cassata prima præsentatione.

- 6 Patronorum consensus requiritur in beneficiorum permutatione.
- 7 Ecclesia vacat si rector sit ea priuatus.
- 8 Beneficium si de iure vacet, patronus potest præsentare.
- 9 Etiam si de facto & iniuste rector esset priuatus.
- 10 Lite pendente si moriatur unus ex præsentatis, vel cedat, non potest aliis præsentiari.

G 2 II Idem

- 11 *Idem est si patroni sint ecclesiastici.*
- 12 *Secus est si moriatur praesentatus ante lapsum quadrimester.*
- 13 *Ecclesia commendata vacat per mortem commendatarij.*
- 14 *Beneficia patronalia vacat per promotionem rectoris ad Episcopatum.*
- 15 *Nisi talis promotus ex dispensatione ea retineat.*
- 16 *Beneficium primum vacat per affectionem secundi beneficij incompatibilis.*
- 17 *Quando locum habeat vacatio incompatibilis.*
- 18 *Patronus praesentare potest quocumque modo vacet beneficium.*
- 19 *Præsentatio non fit ad beneficia vacatura.*
- 20 *In Coadiutorijs ad beneficia patronata requiritur consensus patronorum, si non fit derogatum.*
- 21 *Beneficia vacantia in Curia sunt reseruata.*
- 22 *Etiam si sint iurispatronatus.*

Praesentatio † autem fit per patronos, vel existentes in quasi possessione, quando

- ecclesia vacat; & ideo quamuis patronus in habitu habeat ius praesentandi, tamen exercitium praesentandi non habet in actu, nisi quando ecclesia vacat. cap. illud. de iurepatron. cap. vltimo de concess. præben. vbi Cardin. 2 Abb. & alij. Vacat † autem propriè, & verè ecclesia per mortem Rectoris, quia mors omnia soluit. §. deinceps. au- 3 then. de nupt. Vacat etiam † per renunciationem, quando Rector simpliciter renunciat ecclesiam, quia talis renuncians, & cedens potest dici mortuus quo ad illud beneficium, quod resignauit, & ideo patronus tunc poterit praesentare; facit Rot. Rom. de renunciat. decis. 16. in antiquis: secus si esset renunciatio symoniaca, quia tunc non vacat ecclesia, vt per Innoc. in cap. cum vniuersorum. de rerum permutat. & in dicta. decis. Rotæ habetur, quod 4 renunciante † primo praesentato praesentationi de se factæ, secundo praesentatus à patrono debet institui; patronus enim potest iterum praesentare, quando praesentatus non consentit praesentationi, vel

vel quando post consensum renunciauit, vel quando moritur ante institutionem, aut quando non valet præsentatio ob crimen occultum præsentati, seu ob aliam causam non procedentem ex culpa præsentantis, & dummodo hoc sit absque fraude; de quibus Lambertin. de iurepatro. lib.2.par.1. quæst. 6. art. 4. 5 & 5. præsentatione autem † prima non cassata nisi sit euidenter nulla, non potest fieri secunda præsentatio. Lamber. vbi supra art. 7. In permutationibus autem beneficiorum requiritur vera, & libera renunciatio in manibus superioris beneficiorum permittandorum; ex quo tunc dicta beneficia dicuntur vacare, quæ si sint patronata, patroni non præsentant, sed 6 sentiunt † tali permutationi. Flamin. Parisius de resignat. benefic. tomo 1. lib. 2. quæst. 4. num. 10. & tomo 2. lib. 11. quæst. 5. num. 20. nisi in tali permutatione cōcurreret utilitas, seu necessitas ecclesiæ, vel populi, & patronus esset ecclesiasticus, & permutatio fieret per legatum. Lambert. vbi supra art. 6.

Praxis Iurispatron.

7 Vacare dicitur etiam † ecclesia; si Rector ecclesiæ patronatæ ob delictum, sit ea priuatus. can. si Papa. distin. 40. cap. 2. & cap. vltimo de cleric. non resident. Abb. & alij in cap. ad petitionem. de accusat. & tunc patronus poterit alium præsentare; nisi Rector ille priuatus esset ex delicto, quo erat inquinatus tempore præsentationis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro illa vice patronus, qui præsentauit scienter indignum, priuatur iure præsentandi. cap. cum vos. vbi glos. in verbo minus idonee, & ibi Abb. de offic. ord. facit distinctio Abb. in cap. innotuit. nu. 7. & 8. de elect. Lambertin. vbi supra art. 8. Et 8 si beneficium † vacet de iure, non tamen de facto, patronus poterit præsentare. cap. licet Episcopus. de præben. lib. 6. non vocato possessore. quod procedit in priuato Rectore per sententiam. Felin. in cap. cæterum. num. 24. de rescript. Lambertin. vbi supra 9 art. 9. & 10. Quod si † Rector sit de facto priuatus ob iniustiam iudicis, si non appellauit, patronus recte alium.

G 3 præ-

præsentare poterit, quia pro sententia præsumitur si non fuerit reuocata. cap. cum inter, &c. sicut. de re iudic. & ideo facit Ius inter partes, vt in dicto cap. cum inter. & ibi 10 Abb. Et si pendente † lite inter duos electos, seu præsentatos contingat vnum illorū mori, vel liti cedere, non potest alter eligi, seu præsentari, qui assumat illius iura. c. 1. vt lit. pend. lib. 6. quod etiam 11 indistincte † locum habet in præsentatis à patronis ecclesiasticis, cum eorumdem præsentationes censeantur electiones, vt per Abb. in cap. cum autem. num. 3. & in cap. pastoralis. num. 4. de iurepatronat. Et habet etiam locum text. in dicto cap. 1. in duobus præsentatis à patronis laicis, quando vnu ex præsentatis moritur, vel renunciat post tempus quadrimestre datum ad præsentandum, & ideo si alius tunc fuerit præsentatus, non tenet præsentatio. cap. 2. vt lite pend. 12 lib. 6. Quod si mors, vel † renunciatio contingat ante lapsum dicti quadrimestris, secus est, quia tunc laicus patronus infra dictum tempus

potest accumulando variare, & alium præsentare. cap. cum autem de iurepatronat. & de his Lambertin. vbi supra, artic. 12.

13 Vacare † etiam dicitur eccllesia, in qua est perpetuus administrator, seu Commendatarius, per mortem dicti Commendatarij: & de stylo in Curia talia beneficia perpetuo commendata conferuntur, si vacent per mortem, seu resignationem dictorum commendatiorum. Lambertin. vbi supra art. 14.

14 Vacant etiam † beneficia iurispatronatus, si eorumdem Rector sit ad Episcopatum promotus, quia promotus videtur tunc alia beneficia relinquere, secundum Innoc. in cap. in nostra num. 3. de rescript. Doct. in cap. non potest de præbend. lib. 6. & text. in cap. cum in cunctis. vbi Doct. de elect. quod procedit quando adeptus est possessionem Episcopatus. Innoc. vbi supra. gloss. prima in cap. si quis iam translatus. 21. q. 2. per text. in dicto cap. cum in cunctis. & ideo patroni poterunt ad beneficia sic vacantia alios præsentare: & ita etiam

etiam tenet Rot. Rom. decis. 3. de præben. in nouis. quod 15 non t̄ procedit quando ex dispensatione Apostolica talis promotus ad Episcopatum potest retinere omnia beneficia, quæ prius habebat, vt latè per Lambertin. vbi supra artic. 15.

16 Eodem modo t̄ vacat ipso iure primum beneficium per adēptionem secundi incompatibilis cum primo, ita ut patroni possint præsentare. cap. de multa. de præben. cap. si beneficia. de præbend. lib. 6. cap. vt quis duas, de elect. lib. 6. & hoc dummodo quomodocumque fit adeptus possessionem secundi. cap. si tibi concessio. de præben. lib. 6. & ibi gloss. vlt. Abb. Cardin. & alij in dicto cap. de multa. vbi Abb. & Ioan. de Imola ponunt plures limitationes ad dictum cap. de multa. de his Lamber. vbi supra art. 16.

17 Et quomodo t̄ vacet primum beneficium per affectionem secundi incompatibilis, vide late Hoiedam de compatibilitate, & incompatibilitate beneficiorum. cap. 13. & seq. Cardin. Serafin. decis. 483. & 953.

18 Et ideo t̄ quomodocumque vere, & cum effectu vacet ecclesia, seu beneficium, vel per modos antedictos, vel per translationem Episcopi, vel per ingressum Religionis, vel per violentam possessionem, per contractum matrimonij, vel per lapsum temporis dati ad aliquem ordinem accipidum, vel aliter, semper patroni possunt præsentare; quia vbi datur vacatio, ibi datur & præsentatio. cap. vltimo, & ibi Doct. de concess. præbend. Lambertin. vbi supra art. 18.

19 Et ideo ad t̄ ecclesiam vacaturam non fit præsentatio. dicto cap. vltimo. quod si Rectori seni, vel ægroti dandus sit coadiutor cum futura successione, tunc cum solus Papa hoc faciat si non expressè deroget iuripatronat. requiri-
20 retur consensus t̄ patronorū, secus si expressè deroget; si autem coadiutor detur tantum ad vitam dicti Rectoris, bene esset habere consensum patronorum ex eo, quia agitur de interesse ecclesiae, vt per Doct. in cap. vlt. de cleric. ægrot. & vide Lambert. vbi supra art. 20. nec potest Rector sibi eligere successo-

G. 4 rem,

rem, ut per Lambertin. vbi
 21 supra art. 21. Cum autem †
 beneficia vacantia in Curia
 sint Papæ reseruata, ut habe-
 tur in cap. 2. de præben. lib. 6.
 compræhenduntur etiam be-
 neficia iurispatronatus perso-
 narum ecclesiasticarum, cum
 earum præsentatio sit electio;
 laicorum autem non. Cardin.
 in Clement. 2. quæst. 7. de
 præben. per gloss. ibidem
 verbo Apostolicis, & hanc es-
 se communem testatur Rocc.
 de Curte de iurepatronat. in
 verbo honorificum num. 7. &
 sequentibus; præsertim cum
 in dicto cap. 2. non fiat men-
 tio de præsentatione, & ta-

men differentia ponatur inter
 conferre, eligere, prouidere,
 & præsentare in cap. cum in
 illis. §. cum autem de præb.
 22 lib. 6. attamen † etiam bene-
 ficia iurispatronatus vacantia
 in Curia compræhenduntur
 in dicta generali reseruatio-
 ne, & Papa solet ea conferre
 cum expressa derogatione
 iurispatronatus, excepto iure
 patronatus ad Reges perti-
 nente: ita alios adducens po-
 nit Flamin. Parisius de resi-
 gnat. benefic. tomo 1. lib. 2.
 quæst. 4. num. 45. 46. & 47.
 & ita seruatur. vide Praxim.
 Archiepiscopalem Leonis,
 parte secunda, cap. 20.

LIBER SEXTVS

In quo tractatur materia
præsentandorum.

CAPVT PRIMVM.

In quo habetur, quod omnes possunt præsentari, qui
non sunt prohibiti.

SUMMARIUM.

- 1 Præsentari possunt qui non sunt prohibiti.
- 2 Clerici dicuntur habentes primam tonsuram.
- 3 Ordines sunt septem secundum Theologos, & secundum Canonistas nouem.
- 4 Clericus primæ tonsuræ gaudet priuilegio clericali.
- 5 Si habeat beneficium, vel deferat habitum clericalem, & de mandato Episcopi ecclesiæ inseruiat.
- 6 Concil. Trident. Sess. 23. de reform. cap. 6.
- 7 Clericus primæ tonsuræ præsentari potest, nisi beneficium

requirat maiorem ordinem.

- 8 Clericus coniugatus non potest habere beneficia.
- 9 Si tamen incedat in habitu, & tonsura, habere potest ex dispensatione Apostolica.
- 1 Vnc est † videndum, qui possint præsentari in Ecclesia patronata, seu beneficio. Præsentari ergo omnes possunt, qui non prohibentur, puta in locis Religiosis clerici, ut toto tit. de iure patron. & 16. q. 7. per totam,
- 2 & clerici † dicuntur etiam illi, qui habent primam tonsuram, quæ (licet secundum
- 3 Theologos, qui septem † tan-

tum ordines ponunt ob septiformem gratiam Spiritus sancti non sit ordo (vide D. Thomam in Summa in Supplemento ad tertiam partem. quæst. 37. art. 2.) tamen secundum Canonistas, qui non uem ordines ponunt addendo psalmistatum, idest primam tonsuram, & Episcopatum secundum nouem ordines Angelorum ecclesiæ triumphantis, dicitur ordo ca. clerros, distinct. 21. Abb. in cap. cum in cunctis. §. cum vero. num. 2. de elect. glos. & Doctor. in princ. proœm. sexti decretal. in verbo Episcopus, & in cap. cum contingat. de ætat. & qualitat. & clericus 4 primæ + tonsuræ gaudet priuilegijs clericalibus, scilicet priuilegio ca. si quis suadente. 17. quæst. 4. priuilegio fori. cap. si diligenter de foro competenter. glos. in dicto ca. clerros. distinct. 21. sed tamen hoc + declaratur, quod gaudeat fori priuilegio, si beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, & tonsuram deferens alicui ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in seminario clericorum; aut in

aliqua schola, vel Vniuersitate de licetia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur. ita 6 Concil. + Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6. Clericus 7 primæ + tonsuræ recte presentatur, nisi beneficium in præsentato requireret maiorem ordinem ex ordinatio- ne fundatoris, quia talis habens ordinem requisitum debet præsentari. cap. significatum. de præbend. attenditur igitur natura beneficiorum. iuxta not. in cap. cum accessissent. de constitution. & per Lambertin. de iure patronat. lib. 2. parte 1. quæstione 7. articulo 2. Clericus 8 autem + coniugatus licet veniat appellatione clericorum, & possit coniugari cum vnicâ, & virgine. c. 1. de cleric. coniug. non potest tamen habere beneficia. c. 1. c. 2. c. diuersis. & c. Ioannes. de cleric. coniug. & rationem ponit Abb. in dicto c. diuersis; si tamen 9 incedat + in habitu, & tonsura, potest ex dispensatione apostolica habere beneficium simplex. glos. vlt. in dicto c. Ioannes. cum consensu pa- troni, Lamb. vbi supra. art. 3.

CAP V

C A P V T S E C V N D V M.

Regulares præsentantur ad beneficia regularia.

S V M M A R I V M.

- 1 *Heremitæ, & Regulares non possunt præsentari ad beneficia.*
- 2 *Regularia beneficia regularibus, sacerdotalia secularibus sunt conferenda.*
- 3 *Conc. Trid. sess. 14. de reformat. cap. 10.*
- 4 *Equites Hierosolymitani præsentantur ad beneficia dictæ religionis.*
- 5 *Equites Cappellani Sancti Stephani Pisarum præsentantur ad ecclesiæ seculariæ.*
- 6 *Religionis Sancti Stephani Pisarum laudes.*

H Eremitæ autem † Conuersi, Fratres, Monachi, & similes, quamuis tanquam vocati in fortem Domini, clericorum appellatione veniant. gloss. in cap. duo sunt genera. 12. quæst. 1. Isti non possunt pre-

fentari nisi sint capaces de iure, vt in beneficijs regularibus. ad text. in cap. ex eo. §. vlt. de elec. lib. 6. vel de speciali fundatorum dispositione, vel ex Papæ priuilegio. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 1. quæst. 7. artic. 4. & 10. Regularia enim † beneficia Regularibus, sacerdotalia secularibus sunt conferenda, vt habetur in Concil. Trident. † sessione 14. de reformat. cap. 10. & in clement. 1. §. sane prioratus. de statu monachorum. Cardinalis Mantica decisio. 68. num. 5. Rot. Rom. Cardinal. Seraphin. decis. 1165. & 1305. Et ideo † milites sacræ, & Illustrissimæ Religionis Hierosolymitanæ, & similes possunt tantum præsentari regulariter in ecclesijs suarum Religionum. Lambertin. vbi supra artic. 5. Vbi tamen receptum, & de-

ci-

5 cism est Pifis † in Cappel-
lanis, qui vocantur Equites
cappellani sacræ, & Illustris-
simæ Religionis sancti Ste-
phani Papæ, & Martyris, ut
etiam quamvis Regulares
videantur, & habeant pro-
prias ecclesias dictæ Religioni-
ni subiectas, præsententur
ad alias ecclesias seculares,
& obtineant. ita habetur in
libro Statutorum, & Con-
stitutionum dictæ Religionis
Sancti Stephani. fol. 26. &
sequentibus. vbi sunt decis.
Rot. Roman. Robusterij, Se-
raphini, Pamphilij, & Ari-
gonij. De qua re pertractat
Nauarr. consil. libro 3. de
Regul. consil. 10. Cuius qui-
6 dem † Religionis præclaris-
simæ res gestæ toto terra-
rum orbe prædicantur; eius-
que triremes auroram inter,
& hesperum insignes, & for-
tissimi equites sub felicissi-

mis auspicijs Serenissimi Co-
mi Medices Magni Ducus
Hetruriæ Primi, dictæ Reli-
gionis Fundatoris, & Ma-
gни Magistri apud Echinas
Insulas in nauali pugna
fortiter pro fide catholica
dimicando cum victoria re-
diere; mox sub Inuitissimis
Francisco, & Ferdinando fe-
licis. recordation. captis plu-
ribus Turcarum triremibus,
locis, Oppidis, & Vrbibus,
hodie autem sub felicissimo
Imperio Serenissimi Colmi
Secundi, triremibus muni-
tissimis captis, demumque
restituta Mediterraneo Ma-
ri tranquillitate ob debellato-
s Turcarum impetus, sem-
per incolumes Liburnum
multo rediere triūpho; adeo-
ut merito dicantur Turca-
rum terror, salus publica,
Infidelium exterminium, &
tutela nauigantium.

CA-

C A P V T T E R T I V M.

Mulier non potest præsentari, & an laicus, vel filiusfamilias præsentari possint.

S V M M A R I V M.

- 1 *Mulier non potest ad beneficia præsentare.*
- 2 *Ratio, quia non potest ordinari.*
- 3 *Mulier fit Abbatissa.*
- 4 *Mulier potest esse Canonica.*
- 5 *Pis is adest societas Canonicarum.*
- 6 *Laicus non potest præsentari ad beneficia.*
- 7 *Laicus potest habere præbendam separatam à Canonia.*
- 8 *Filiusfamiliae potest ad beneficium præsentari.*

Mulier autem † non potest præsentari, quia non potest ordinari sexu impediente. gloss. & ibi text. in cap. Diaconissam. 27. quæst. 1. Doct. in cap. noua. de pœnit. & remiss. ratio † est, quia

cum clericus ordinatur, tacitè coniugatur ecclesiæ tanquam sponsus sponsæ, hoc mistrium non potest cadere in femina, quæ ipsa est sponsa; 3 potest tamen † mulier eligi in Abbatissam, & præsentari, vt sit Monialis, vt dictum est supra in lib. 5. cap. 5. Possunt 4 etiam † mulieres esse Canonicae regulares. cap. dilecta. ibi Canonicas suas. de maiorit. & obed. & Clemen. attenden tes. §. illas quoque mulieres. de stat. Monac. quæ tamen viuunt secundum vitam, & ordinem Canonicorum secularium. dicto §. illas quoque. 5 Pis is † etiam in insigni Prioriali ecclesia adest societas quædam nuncupata Canonicarum Altaris Beatissimæ Mariæ semper Virginis, quæ Canonicae, sunt mulieres ætate graues, & honestæ, & quolibet sabato congregan-

gantur apud dictum Altare, vbi cantatur missa, & postea fit processio per ecclesiam à clericis Seminarij, & à duobus Capellanis, qui curam gerunt dictæ ecclesiae, & vna simul in processione incedunt dictæ Canonice, quæ gaudet multis indulgentijs, & gratijs, earumq; congregatio, seu societas confirmata fuit à Leone Papa Decimo, eidemque à Clemente Papa Octavo concessæ fuerunt indulgentiae quædam, & antea ab alijs summis Pontificibus.

6 Laicus tamen autem cum non sit clericus non potest à patronis presentari. cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitut. &

gloss. in cap. cum M. in verbo receperunt de constit. vbi Abb. Felin. & alij. vbi gloss. 7 ait laicum posse t habere prebendam separatam à Canonicatu, vt quia sit magister in ecclesia, vel causa remunerationis, & sic quando præbenda non est annexa Canonice. Insuper t filius familiae, cum possit esse Sacerdos, & Episcopus, potest ad beneficium presentari, quod probatur in cap. si annum. in fine de iudicijs. lib. 6. vbi præsupponit filium familias habere beneficium. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. I. quæst. 7. art. 8.

CAPVT QVARTVM.

Seruuus Infidelis, & illegitimus non possunt præsentari, nec etiam irregularis.

SVM MARIVM.

- 1 Seruuus non potest ad beneficium presentari.
- 2 Nec infidelis.
- 3 Nec illegitimus.
- 4 Illegitimus ex dispensatione

potest ordinari, & presentari.
5 Irregularis non potest ad beneficium presentari.
6 Irregularis quis sit virginis tribus modis.
7 Irregularis qui sit.

Ser.

1 **S**eruus † non potest præsentari, etiam si sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur. cap. 1. 2. & 3. distinc. 54. debet enim esse immunis ab alijs, qui Diuinæ Militiæ est aggregandus. dicto cap. 1. si ergo manumissus sit, & fiat clericus poterit præsentari. Infidelis † etiam non potest præsentari, quia infidelis, & incapax. Lambertin. de iurepatron. libro 2. par. 1. quæst. 7. artic. 9. Il-

2 3 legitimus † autem quocunque nomine censeatur, prohibetur ordinari. cap. per venerabilem. qui filij sint legitimi; Ideo non potest nec eligi, nec præsentari. argumento text. in cap. accepimus. de ætate, & qualitate. Card. Seraphin. decis. 1442. num. 9. nam ex incontinencia parentum quasi maculatus, & in honestatus censemur, verum fama promouendi in nullo debet vacillare. cap. laici. distinc. 33. si tamen de facto ordinetur tenet ordinatio. cap. vlt. de tempor. ordinat. Si tamen,

4 talis illegitimus † sit honestus, & virtute præditus cum

eo potest dispensari ad ordines, & beneficia. cap. innotuit, vbi gloss. Abb. & alij. de elect. & tunc poterit præsentari: & de illegitimo legitimato per subsequens matrimonium, & de alijs legitimatis per Papam, vel per alios, videoas tex. in cap. tanta. & ibi Abb. & alij, qui filij sint legitimi. Lambertin. vbi supra artic. 11. Irregularis † etiam, qui extra regulam positus est, non potest præsentari, cum non possit ad ordines promoueri. Nam irregularitas est impedimentum Canonicū de facto proueniens, quod impedit ad ecclesiasticos ordines promoueri, & iam promoto in illis prohibet administrationem ad text. in cap. vltimo, de tempor. ordinat. potestq; Ir-

6 regularis † quis fieri viginti tribus modis, vt per Siluestrum in sua Summa in verbo

7 irregularitas: & irregulares † sunt corpore vitiati, bigami, & alij quos elegantissimè recenset D. meus Vincentius Mazzolius Primalis Ecclesiæ Pisanae Decanus auunculus meus carissimus, recolendæ mem. in sua breui regula

ad

112 Pars II.Lib. VI. Cap. V.

ad Confessarij, & Confiten-
tis munus rite obeundum
composita par. 2. in verbo ir-

regularitas. num. 269. & se-
quentibus. Lambertin. vbi su-
pra art. 12. 13. & 14.

C A P V T Q V I N T V M.

Beneficiatus vnius Beneficij, an possit ad aliud be-
neficium præsentari, & an duo ad idem
beneficium præsentari possint.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiatus potest ad aliud beneficium præsentari.
- 2 Concil. Trident. Sess. 24. de reform. cap. 17.
- 3 Episcopus ex dispensatione potest ad beneficium præsentari.
- 4 Cardinalis etiam potest præsentari.
- 5 Præsentari quando possint duo ad idem beneficium.
- 6 Præsentari si duo debeant ex fundatione, talis consuetudo seruanda est.
- 7 Vnus solus ad quodlibet beneficium regulariter præsenteretur.
- 8 Patronus laicus potest variare, duosq; præsentare.
- 9 Inuitus quis præsentari non potest.

10 Clericus quis non fit inuitus.

11 Clericus inuitus cogi potest a Papa ut accipiat beneficium.

12 Regulares quando possint præsentari ad ecclesiam secundarem.

13 Clericus quando possit præsentari ad altaria existentia in ecclesiis regularium.

Beneficiatus tamen vnius Beneficij patronati potest ad aliud præsentari, nisi lex fundationis aliud disponuerit, & nisi sint incompatibilia; & de iure quis potest habere plura beneficia sine cura residentiam non requirentia. cap. gratiam. de rescript. libro sexto. Clementin. gratia.

tiæ. de rescript. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7. artic. 15. Hodie autem † seruari debet decretum Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 17. vbi statutum est, ut in posterum unum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur: quod si ad vitam eius, cui confertur nonsufficiat, liceat aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre, alioquin vacare ipso iure censeantur. Et ultra duo beneficia ad alia petitur dispensatio a summo Pontifice: & de hac materia videtas late Hoiedam in suo statu de benefic. compatibili. tate, & incompatibilitate. Episcopus † etiam quamvis per promotionem ad Episcopatum amittat beneficia, nisi sit dispensatus, tamen quia venit appellatione clericorum in favorabilibus. capit. quarto. de sentent. excommunicat. lib. 6. & ibi Doct. Abb. in cap. bonæ. il primo. num. 2. de postulat. Prælat. tamen dici potest, quod pos- sit ad beneficium a patronis præsentari, si prius petat ad

Praxis Iurispatron.

hoc dispensationem, quamvis Lambertin. vbi supra. artic. 16. teneat contrarium: vbi tamen concludit, quod 4 Cardinales † possunt præsentari ad beneficia iurispatronatus. An autem duo possint præsentari † ad eandem ecclesiam, & eam obtineant, dicas cum Lambertin. vbi su. pra. artic. 17. quod si loquimur in præbenda, & concurrat mens patronorum ad eam diuidendam, eorumque consensus, Episcopi, & Capituli, rationabilis causa, & sufficientia fructuum, potest fieri diuisio, & præsentati obtinebunt. ad text. in cap. vacante. de præbend. Si autem aliud sit beneficium, & in † limine fundationis sit ap- positus modus, quod duo præsententur ad illud bene- ficium, eo casu cum duæ vi- deantur creatæ Cappellaniæ cum consensu Ordinarij, ta- lis consuetudo seruanda est. ad not. in cap. cum dilectus. de consuetud. & in cap. præ- terea. il seconde. de iurepa- tron. Si autem † in limine fundationis nihil sit dictum, tunc unus tantum ad quodlibet beneficium est præsen-

H tan-

tandus, quia quælibet vxor eodem tempore debet habere virum vnum, & non plures; Cardinalis Seraphin. decis. 691. accumulatiue ta-
8 men † patronus potest variare, & duos præsentare; sed vnum instituetur. capit. quod autem. de iurepatron.
9 Inuitus † autem quis non potest præsentari. cap. be-
neſcium. de regul. iur. lib.
10 Nam clericus † inuitus non
creatur. ca. 1. distinc. 71.
ca. honoratus. distinc. 74.
cap. quær. de ætat. & qua-
lit. glos. vlt. in cap. 7. in ver-
bo inuiti. de vita, & honest.
11 cleric. si tamen † quis sit cle-
ricus, potest inuitus cogi ſo-
lum per Papam, vt accipiat
beneficium, & fiat Prælatus.
Abb. in cap. vlt. numero 11.
de postulat. prælat. præſer-
tim in beneficijs curatis:
quod declara ſecundum Lam-
bertin. vbi ſupra. artic. 18.
Et quia Lambertin. vbi ſu-
pra latiffime pertractat in-

artic. 19. 20. 21. 22. & 23.
12 An & quando † monachus,
vel alius regularis poſſit præ-
ſentari à patronis ad Eccle-
ſiam ſecularem curatam,
non eſt in hoc inſiſtendum,
cum ex Concil. Tridentin.
dictum ſit ſupra in hoc li-
bro capite ſecundo, benefi-
cia regularia regularibus eſ-
ſe confeſſenda, ſecularia ſe-
cularibus, præſertim cum
regulares ſunt idonei pro be-
neſcij regularibus, & ſecu-
lares pro ſecularibus idonei
reperiuntur. Et quando poſ-
ſit † clericus ſecularis præ-
ſentari ad Altaria exiſtentia
in ecclesijs Regularium, vi-
deas Lambertin. vbi ſupra.
art. 23. vbi ait ſeruandum eſ-
ſe modum in limine fundatio-
nis appoſitum, præcipue cum
multæ ſint ecclesiæ ſeculares
poſtea confeſſae regularibus
ad augendum cultum diui-
num in oppidis, & ciuitatib.
& Pifis etiam adiungunt ecclesiæ
ſeculares, in quibus commo-
rantur Regulares.

CAPVT

C A P V T S E X T V M.

An debeat præsentari clericus Diœcesanus, non
autem alienigena.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus Diœcesanus, non aduena præsentari debet.
- 2 Acceptio personarum non est apud Deum.
- 3 Præsentari debent habentes qualitates expressas in fundatione.
- 4 Diœcesanis idoneis prius prouidendum est.
- 5 Incogniti præsentari non possunt.
- 6 Beneficia diœcesis si ex Pape priuilegio sint concedenda diœcesanis, etiam patronata comprehenduntur.

1 Clericus autem † Diœcesanus non alienigena præsentari debet. cap. hortamur. distinct. 71. & hoc de æquitate, non de rigore, cum de rigore quilibet possit præsentari, dummodo sit idoneus, & qualitates habeat re-

- quisitas. & ratio est, quia
- 2 apud † Deum non est acceptio personarum. cap. nouit. de iudic. cuiuscumque nationis sit, siue ciuis, siue exterus. ad text. in cap. venerabilis. vbi gloss. Abb. & alij de præben. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo honorificum quæst. 4. Abb. in cap. ea noscitur. de his, quæ fiunt à Prælat. & ita hodie seruatur. Quod si in fundatione sit expressum, vt † tales tantum præsententur, & habentes quasdam qualitates, illud est seruandum. bene tamen esset
- 3 prius † illos de gremio ecclesiæ, & de Diceceſi adiuuare, illisq; beneficia conferre; quod si non adsint, & non reperiantur capaces, tunc exteris notis, & bonis conferantur. Nam † incogniti præsentari non possunt; sed habenda est notitia morum, & alia-

H 2 rum

116 Pars II. Lib. VI. Cap. VII.

6 rum qualitatum. Et si Papæ priuilegio sit decretum, quod beneficia omnia vnius Diœcesis ad collationem, prouisionem, & præsentationem quorumcumque pertinentia conferantur, & concedantur

Diœcœsanis dumtaxat, etiam patronata compræhenduntur, nisi sit contraria Lex fundationis. de quibus vide Lambertin. de iure patronat. lib. 2. parte prima, quæstione septima artic. 24.

CAPVT SEPTIMVM.

Quæ ætas requiratur in præsentandis.

SVM MARIVM.

1 Clericus potest ad beneficium præsentari, si habeat æatem legitimam.

2 Concil. Trident. Sess. 23. de reformat. cap. 6. disponit super ætate.

3 Clericus ante vigesimumquintum annum nō potest præsentari ad curata beneficia.

4 Annus ceptus habetur pro completo in fauorabilibus.

5 Concil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. 1.

6 Sacerdos ad beneficium Sacerdotale præsentari debet.

7 Beneficium sacerdotale est, quando Rector tenetur Missam celebrare.

8 Beneficium sacerdotale non est, si in fundatione dicatur, quod Missæ celebrentur.

9 Cappellaniæ septuaginta. re adiunt in ecclesia Pisana.

10 Beneficium sacerdotale est, quando Rector per se ipsum tenetur Missam celebrare.

11 Capella S. Hieronymi in Campo sancto Pisarum est sacerdotalis.

12 Beneficium sacerdotale ex causa longissimi temporis fit non sacerdotale.

13 Præsentatus ad beneficium sacerdotale debet esse Sacerdos, actuq; celebrare.

14 Et non sufficit præsentatum esse in vigesimoquinto anno.

15 Clericus debet esse attuclerit.

clericus, ut valeat praesentatio.

16 Clericus non sacerdos potest praesentari ad beneficium sacerdotale cum Episcopi consensu.

17 Episcopus potest ex causa cum consensu patroni mutare legem fundationis beneficij.

Clericus à patrono præsentari potest, si habeat ætatem requisitam ad illud beneficium obtainendum. cap. cum in cunctis. de elect. toto titulo de ætate, & qualitate. Abb. in cap. super inordinata. de præben. Nec hodie opus est disputare, quæ ætas requiratur in præsentando; 2 cum ex Concil. Trident. & Sess. 23. de reformat. cap. 6. nullus clericus ante decimum quartum annum beneficium posse obtinere, quod etiam habetur in cap. indecorum. de 3 ætat. & qualit. Et in tibi beneficijs curatis ante vigesimum quintum annum clericus præsentari non potest, & ad Canoniciatus, seu dignitates non habentes curam animarum, ante vigesimum secundum annum, nullus clericus præsentari potest, seu eligi. Con.

Praxis Iurispatron.

cil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. quo tibi casu annus ceptus habetur pro completo, cum simus in favoreibus, Surdus decis. 178.n. 5. & cum non dicatur, quod annus debeat esse completus; sed dicitur ante decimum quartum annum, &c. glos. in cap. in verbo compleuerint de ætat. & qualit. lib. 6. sed in Episcopo requiritur annus trigesimus completus. cap. cum in cunctis. de elect. & habetur in Concil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. primo. 5 Et hæc tibi omnia procedunt, nisi quo ad ætatem, quis sit à Summo Pontifice dispensatus, prout vidi aliquos dispersatos ad beneficia simplicia, cum essent ætatis nouem, seu decem annorum; quod solet fieri ex aliqua causa rationabili, puta si clericus præsentatus sit, ex consanguineis patronorum vel ex compatrionis, vel ex alia causa. Si 6 vero beneficium sit sacerdotale, ad illud solus sacerdos præsentari debet, & regulariter talis requiritur ætas, qualis requiritur ad recipiendum ordinem sacrum, qui necessario requiritur in præsentando.

H 3 tando.

118 Pars II.Lib.VI.Cap.VII.

tando. glos. 1. in cap. si eo tempore. de rescript. lib. 6. vbi Dominicus: & sacerdos 7. tale dicitur \dagger beneficium, quando in fundatione dictū fuit, quod Rector teneatur celebrare Missas tales, &c. vt per Lambertinum de iure patronatus. lib. 2. par. prima. quæst. 7. articul. 27. Marius Antoninus var. resolutionum lib. 1. resolut. 3. & 4. Si ta- 8 men \dagger sit dictum in funda- tione, quod in dicto Altari, seu Ecclesia tot Missæ cele- brentur, tunc non dicitur be- neficium sacerdotale: & in Ecclesia Primali Pisana, in qua adiunt ferè Cappella- 9 niæ \dagger septuaginta, & quælibet Cappellania habet obli- gationem de certis Missis ce- lebrandis; tamen Cappellani clericu non sacerdotes præ- sentantur; Verum tamen est, quod beneficium sacerdota- 10 le \dagger dicitur, quando in fun- datione habetur, quod Rector beneficiatus celebret Missas per se ipsum. Cardin. Mant. decis. 147. num. 1. Rot. Ro- man. vt est Cappellania Di- 11 uo Hieronymo \dagger dicata in Campo sancto Pisarum fun- data, & dotata ab Illustrissi-

mo, & Reuerendissimo Do- mino Carolo Antonio Puteo Archiepiscopo Pisano, cuius Cappellaniæ Rector per se ipsum Missam quotidie cele- brare debet, excepta feria 12 quinta. Notandum tamen est, quod ex cursu longissimi temporis beneficium sacer- dotale fit non sacerdotale, vt scilicet non sacerdos, sed clericus possit præsentari, & in facto habui in quadam causa beneficiali Lucesi quo- rundam Nobilium de Arnol- phinis; & in beneficio sacer- dotali, non solum præsentan- 13 dus \dagger debet esse sacerdos ha- bitu, sed actu. Barbat. conf. 33. num. 23. lib. 2. Farinac. decis. 496. parte 1. tomo 2. Rot. Roman. & decis. 236. num. 8. parte 2. tomo 1. & decis. 216. d. part. 2. tom. 1. 14 Et ideo si præsentetur \dagger cle- ricus viginti quinque anno- rum, qui nō sit sacerdos, non valet præsentatio; ita & cle- 15 ricus debet \dagger esse actu clericu, & non dicetur idoneus non nisi actu sit clericus. cap. se- cundo. de instit. & ideo in- impetrationibus attenditur tempus datæ; vt tunc sit cle- ricus. dicto cap. si eo tempo- re, &

- re: & ideo non sufficeret, quod post tempus datæ promoueretur ad clericatum. Lambertin. vbi supra art. 29.
- 16 Potest tamen patronus cum Episcopi consensu ad beneficium fæderale pro vna vice præsentare ex aliqua causa clericum non fæderalem.
- 17 Episcopus tamen poterit dictam legem in fundatione apposita mutare cum consensu patroni stante maxima utilitate, & necessitate ecclesiæ, de quibus videoas Lambert. vbi supra art. 30.

C A P V T O C T A V V M.

Clericus patronus non potest se ipsum præsentare.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus patronus non potest se ipsum præsentare.
- 2 Differentia debet esse inter dantem, & recipientem.
- 3 Clericus patronus se præsentare non potest etiam ad beneficium simplex.
- 4 Prælatus potest motu proprio conferre ecclesiam patronatam patrono.
- 5 Casus, in quibus Prælatus ordinat ecclesiæ sine patrono.
- 6 Præsentandus si esse debet ex aliqua familia, non valet si secus fiat.
- 7 Clericus compatrionus potest ab altero compatriono

- præsentari.
- 8 Clericus compatrionus non potest se cum alijs compatrionis præsentare.
- 9 Procurator patroni non potest præsentare patronum.
- 10 Donatarius iurispatronatus potest præsentare donatorem.
- 11 Pater potest præsentare filium, auus nepotem.
- 12 Episcopus licite potest conferre beneficium filio suo legitimo.
- 13 Pater si sit compromissarius filij, non potest filium præsentare.
- 14 Secus si sit compromissarius extranei.

15 Filius si sit Canonicus, &
ab omnibus Canonicis cum
dicto filio sit compromissum
in patrem, poterit pater filium
eliger.

1 C Lericus patronus + ec-
clesiae vacantis non
potest se ipsum ad dictam
Ecclesiam præsentare. cap.
per nostras. & ibi glos. in
verbo præsentate. de iure-
parron. & ratio est, quia de-
bet esse differentia inter dan-
tem, & recipientem, & sic
inter præsentantem, & præ-
sentatum. cap. fin. de insti-
tut. ita etiam debet esse
differentia inter eligentem,
& electum. cap. qualiter. de
elect. ita & inter instituen-
tem, & institutum. dicto c.
3 vltimo. Et idem procedit in
beneficio simplici, ad quod
etiam non potest se ipsum
præsentare patronus cleri-
cus. Abb. in dicto cap. per
nostras. vbi Ioan. And. quia
militat eadem ratio: potest
tamen effundere preces, &
petere super hoc dispensatio-
nem, vt per Abb. ibidem;
quamuis Lambertin. de iure-
patronat. lib. 2. par. 1. q. 8.
artic. 2. num. 3. videatur te-

nere contrarium. Si autem
4 Prælatus + ad quem pertinet
institutio, motu proprio vo-
cet clericum patronum, ei-
que conferat quodcumque
beneficium vacans, in quo
i dictus clericus habet iuspa-
tronatus tenebit collatio; tali
enim casu non habet origi-
nem à dicto patrono talis col-
latio. ita Abb. in dicto cap.
per nostras. nu. 3. dicit idem,
quia tunc talis patronus non
se ingerit iuxta prohibitio-
nem dicti cap. per nostras;
sed vocatur à Deo tanquam
5 Aaron; immo dantur + ca-
sus, in quibus Prælatus or-
dinat Ecclesiam non præsen-
tante patrono. cap. 1. 2. & 3.
& cap. cum autem, & c. cum
propter de iurepatronatus. Si
6 autem + præsentādus debeat
esse de aliqua familia, & pa-
tronus præsentet alium extra
dictam familiam, tunc poter-
it clericus ex dicta familia,
cum sibi id competit ex di-
spositione fundatoris se op-
ponere, & dicere nullam ele-
ctionem, seu præsentationem
factam, & petere se institui.
Lambert. vbi supra artic. 4.
7 num. 7. Poterit + tamen cle-
ricus compatronus ad eccl-
esiā

siam compatronatam præsen-
tari ab alio compatrone. glos.
in c. consuluit in verbo con-
cludunt in fine de iurepatro-
natus. dicto cap. per nostras,
& ibi Abb. Rocch. de Curte
de iurepatronatus, verbo ho-
norificum quæst. 4. prine. n.
20. hanc esse communem te-
statur Abb. in cap. cum in
iure col. 2. de elect. & in cons.
25. vol. 2. Lambertinus vbi
supra art. 5. & Abb. in dicto
cons. dicit nullo modo pos-
se † clericum simul cum com-
patronis se ipsum præsentare;
sed præsentationem esse fa-
ciendam à solis compatro-
nis, ut euitentur rationes, de
quibus supra ex dicto cap. per
nostras; debet tamen electus
tali casu electioni de se factæ
consentire, & præsentatus
præsentationi de se factæ in-
fra tempus debitum datum
ad eligendum, & præsentan-
dum; dummodo fiant hæc
post electionem, & præsen-
tationem. Abb. dicto cons.
25. & in dicto cap. cum in
iure de elect. vbi Card. Ioan.
And. & alij; quo casu vox coe-
lecti, & præsentati augebit
numerum diligentium, & præ-
sentantium; de electione

tractant Innoc. Ioan. Andr.
Bald. & Abb. in dicto c. cum
in iure: quando tamen non
sit seruanda forma cap. quia
propter, & cap. ecclesiæ de
elect. de præsentatione illud
est, quia præsentati compa-
tronii consensus auget pari-
tatem. Lambertinus vbi su-
pra artic. 8. num. 3. Neque
9. Procurator † constitutus à pa-
trono cum facultate præsen-
tandi poterit præsentare pa-
tronum ipsum. Abb. in dicto
cap. per nostras. de iurepa-
tronatus in addit. littera D.
& ratio est, quia is dicitur fa-
cere, cuius nomine fit. leg.
1. ff. de vi, & vii arm. cap. cum
quis. de sent. excomm. lib. 6.
& qui per alium facit, per se
ipsum facere videtur. cap. qui
per alium de reg. iur. lib. 6. &
eadem ratione procurator
substitutus à tali procuratore
non potest nec patronum,
nec suum principalem pro-
curatorem præsentare; vt per
Lambertinum vbi supra ar. 9.
& 10.

10. Donatarius † autem iuris-
patronatus potest præsenta-
re donatorem, quando dona-
tio facta est perpetuo cum
Ordinarij consensu, secus si
sit

122 Pars II.Lib.VI.Cap.VIII.

sit facta pro vna vice ; Nam tunc non potest præsentare donatorem; præsumitur enim facta donatio fraudulenter, ut donatarius præsentati possit. Abbas in dicto cap. vlt. de institut. ita Rocch. de Curte, vbi supra in verbo ipse, vel is à quo quæst. 20. nu. 37. Lambertinus vbi supra artic. 11. Pater † autem potest præsentare filium , auus ne- potem , seu alios consanguineos. glos. in cap. quia clerici. verbo filij, & in cap. consuluit. in verbo , propria au- toritate. de iurepatron. Et hæc est vera , & communis opinio . Card. in dicto cap. quia clerici. quæst. 1. dum- modo habeat filius requi- tas qualitates . Et ideo po- test † Episcopus licite con- ferre beneficium filio suo le- gitimo , vel nepoti idoneo , quia charitas in primis exer- cenda est erga domesticos . c. non satis. distinct. 66. & c. dilecto. de præbend. Abb.

in consil. 96. volum. 2. Roc- ch. de Curte vbi supra. in verbo honorificum, quæst. 4. princip. Lambert. vbi supra. artic. 12. & ita Pisis vidi sa- piissime seruari in praxi . Si autem pater sit † compro- missarius filij patroni, non po- terit dictum filium præsen- tare, per supradicta de procura- tore; si autem dictus filius ha- beat alios compatronos , pa- ter poterit . Si autem † fi- lius non sit patronus , & in patrem sit compromissum de clericu- eligendo , vel præsen- tando , poterit filium elige- re , seu præsentare . Et si fi- lius sit † canonicus , & ab omnibus Canonicis vna cum dicto filio sit compromissum in patrem , poterit pater eli- gere suum filium , cum id non reperiatur prohibitum. vide Cardin. in dicto capit. consuluit. quæst. 2. de iure- patron. & Lambert. vbi su- pra. artic. 13.

CA-

C A P V T N O N V M.

Enumerantur criminosi, qui præsentari
non possunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus criminosus non potest ad beneficium præsentari.
- 2 Excommunicatus præsentari non potest.
- 3 Suspensus præsentari non potest.
- 4 Interdictus an possit præsentari.
- 5 Excommunicatio, & interdictum fertur in Clericos, & Laicos.
- 6 Interdictum fertur contra loca, non contra personas.
- 7 Clericus seruans interdictum præsentari potest.
- 8 Clericus, cui sit interdictum officium, non potest præsentari.
- 9 Irregularis non potest præsentari.
- 10 Irregularitas prohibet quæ ad ordines promoueri.
- 11 Irregularitas cōtracta ante Baptismum, tollitur per Baptismum.

- 12 Degradatus non potest præsentari.
- 13 Hæreticus non potest præsentari.
- 14 Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum nequeunt præsentari.
- 15 Schismaticus non potest præsentari.
- 16 Apostata non potest præsentari. Apostasia quæ dicitur.
- 17 Symoniacus non potest præsentari.
- 18 Ambitiosus non potest præsentari.
- 19 Symonia, & lex Iulia de ambitu & equiparantur.
- 20 Præsentari requisitus si ante præsentationem consentiat præsentationi, præsentari nequit.
- 21 Periurus, non potest præsentari.
- 22 Periurus, qui venit contra iuramentum appositum in

- in contractu, non potest praesentari, nisi quedam adim-
pleat.
- 23 Infamis non potest praesentari.
- 24 Infamia triplex, iuris, fa-
eti, & canonica.
- 25 Infamis infamia Canonica
per absolutionem restituitur.
- 26 Sodomita non potest praesen-
tari.
- 27 Adulter non potest praesentari.
- 28 Concubinarius non potest
praesentari.
- 29 Vsurarius non potest praesentari.
- 30 Vsurarius manifestus tri-
plici pena punitur.
- 31 Falsificans litteras Aposto-
licus non potest praesentari.
- 32 Criminofus regulariter, &
generaliter non potest praesen-
tari.
- 33 Illitteratus non potest praesentari.
- 34 Concil. Trident. Sess. 23. de
reform. cap. 4.
- 35 Concil. Trident. ibidem.
cap. 11.
- 36 Concil. Trident. Sess. 24. de
reform. cap. 18.
- 37 Concil. Trident. Sess. 25. de
reformat. cap. 9.
- 38 Pisis praesentatus coram
- Inferiore semper examinatur
ab Archiepiscopo.
- 39 Prelatus, qui bis clericum
admisit ad beneficia, potest
tertio venientem examinare.
- 40 Histrio, seu scurra non po-
test praesentari.
- 41 Clericus existens in peccato
mortali non potest praesentari.
- 42 Clericus reiectus ut crimi-
nosus a presentatione, non de-
bet admitti.
- 43 Patronus Ecclesiasticus pre-
sentans indignum qua pena
puniatur.

¹ **C**lericus criminofus † ge-
neraliter praesentari no
potest.

Primo, non potest praesen-
tari † excommunicatus; sicuti
enim talis non potest eligi.
cap. illa, & cap. per inquisitio-
nem. vbi gloss. de elect. Ar-
chidiac. in cap. nullus dist. 63.
quod etiam procedit in ex-
communicato excommunica-
tione minori. Abb. in dicto
cap. illa: ita nec potest praesen-
tari, per vulgatam Regu-
lam, qua habetur, quod illa
loquentia in electione, lo-
cum habent in presentatione.
cap. vlt. iuncta gloss. in
verbo electione, de elec. lib. 6

Rocch.

Rocch. de Curte vbi supra in verbo honorificum quæst. 4. princip. vbi se remittit de excommunicato excommunicatio minori ad cap. si celeb. vbi Doct. ita concludūt. de cleric. excomm. minist. & ibi Abbas docet quæ sit excommunicatio maior, & quæ minor.

3 Secundo, suspensus † sicuti eligi non potest. gloss. & Doct. in dicto cap. illa, vbi Abb. de elect. siue sit suspensus à beneficio, vt in cap. per inquisitionem, & ibi gloss. de elect. siue ab officio, vt in cap. cum dilectus. de consuetud. & ibi late Abb. num. 17. & de ipsis Censuris videndus est Doctiss. Nauarr. in suo Manuali. cap. 27.

4 Tertio, Interdictus † an- possit præstari: videtur, quod non, cum suspensio, interdictum, & excommunicatio sub nomine censuræ ecclesiasticæ compræhendantur. cap. quærenti. de verb. signific. tamen differunt in multis. Satis sit, quod excommunicatio, & in- 5 terdictum † fertur in clericos, & laicos, suspensio tantum 6 in clericos; sed interdictum † non fertur in personas; sed in

loca, Collegia, & contra- Vniuersitates; de quibus vi- de Nauarr. vbi supra. Quod

7 si clericus † seruet interdictum generale, seu speciale, potest præsentari, cum faciat maius, quod est celebrare Diuina. ad cap. alma mater. de sentent. excomm. lib. 6. quod si sit clericus non seruans interdictum, secus est. Si au- 8 tem † sit clericus, cui specia- liter sit interdictum officium, vel talis ordo, non poterit præsentari, si obstat interdi- ctum ordinis requisiti, vel al- terius rei in præsentando: de quibus vide Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 1. quæst. 11. artic. 3.

9 Quarto, Irregularis † non potest præsentari; sicuti supra- dicti, immo talis habitus be- neficijs debet priuari. cap. cle- rici de cleric. excomm. minist.

10 Item † irregularitas prohibet quem ab ordinibus ecclesiasticis, & nullus potest præsen- tari, nisi sit clericus. cap. 2. 11 de institut. Quod † si irregu- laritas sit contracta ante ba- ptismum, & per baptismum de- leta, talis poterit præsen- tari, per ea, quæ dicit Abb. in cap. presbyterum num. 2. de ho-

126 Pars II.Lib. VI.Cap IX.

homicidio : & de homicida
irregulari vide Lambert. vbi
supra art. 14.

12 Quinto, degradatus † non
potest præsentari, cum degra-
datio sit ultimum supplicium
in foro Canonico. Doct. in
cap. at si clerici. §. de adulterijs.
de iudic. & in cap. cum
non ab homine. de iudic. de-
gradatio autem est duplex,
una verbalis, altera actualis.
capit. degradatio. de poenis
lib. 6. Abb. & Doct. in cap.
non potest, de re iudic.

13 Sexto, Hæreticus † non
potest præsentari, quia est ex-
communicatus. cap. excom-
municamus, & cap. ad abo-
lendam de hæret. & cap. 1.
24. quæst. 1. & est extra ec-
clesiam. cap. 1. & cap. ver-
gentis de hæret. tales enim
hæretici, debent repelli ab
Vrbe, Ciuitate, vel Regno.
dicto cap. ad abolendam, nec
possunt habere honores, sunt
infames, vt in dictis Iuribus.

14 Septimo, fautores, † defen-
fores, & receptatores hæreti-
corum sunt excommunicati.
dicto cap. excommunicamus
§. credentes, & dicto cap. ad
abolendam; ideo neque ipsi
possunt præsentari.

15 Octavo, Schismaticus † si-
cuti eligi non potest. cap. quia
diligentia. de elect. ita nec
potest præsentari, tales enim
sunt excommunicati, & hæ-
retici. Abb. & Doct. in rubr.
de schismat. quod si conuer-
sus sit ad unitatem ecclesie,
non potest neque eligi, ne-
que præsentari, nisi sequuta
dispensatione. dicto cap. quia
diligentia. vbi Abb. & de
hoc vide Lambertin. vbi su-
pra art. 8.

16 Nono, Apostata, qui di-
citur † ab Apostasia, quæ est
temerarius à statu fidei, vel
Religionis recessus, quasi post
actio, idest retrogradatio, si
sit à fide, tanquam Hæreticus
non potest præsentari. dicto
cap. ad abolendam: si sit apo-
stata à Religione, cum sit ex-
communicatus ipso facto. c.
2. ne cleric. vel monac. & ibi
gloss. lib. 6. non poterit præ-
sentari; si sit Apostata ab obe-
dientia Religionis, ita ut ex-
tra eam vagetur idem est; sed
si sit Apostata ab obedientia
simplici, cum per hoc non
incurrat excommunicatione;
sed tantum possit excommu-
nicari. cap. si quis. 3. quæst. 4.
tunc habito respectu talis in-
obe-

obedientiæ, & pœnitentiæ sequitæ, vel non sequitæ, res erit decidenda. Quod si conuertantur, & redeant, possunt præsentari, prout supra dictum est de Schismaticis. Lambertin. vbi supra art. 9.

17 Decimo, simoniacus tanquam hæreticus non potest præsentari, quia simonia dicitur hæresis. cap. quoties. de simon. & cap. sicut simoniaca. eodem. de sim. vbi etiam simonia dicitur pestis, & simoniacus dicitur infamis. Abb. in cap. ex diligent. de simon. num. 6. & de simoniaco occulto, & publico. Abb. in cap. accusatum, & in cap. tanta. de simon. & quomodo committatur simonia, & præsertim inter præsentantem, & præsentatum, vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. & Nauarr. dicto cap. 27.

18 Undecimo, ambitiosus † non potest præsentari, quia talis cupit præesse, & non prodesse: probatur in cap. per nostras. de iurepatronat. vbi prohibetur, ne quis se ipsum præsentet, vt euitetur ambitio, ex quo ambitiosus non potest præsentari, per c. in.

scripturis. 8. quæst. 1. Item 19 est alia † ratio, quia simonia, & lex Iulia, de ambitu æquiparantur. Doct. in rubr. de simon. Lambertin. vbi supra. artic. 12. sed proh dolor, quot ambitione ducuntur ad beneficia, non charitate!

20 Duodecimo, requisitus, † vt præsentetur, si ante præsentationē præsentationi consentit non potest præsentari, quia si eligendus consentiat electioni de se faciendæ, non tenet electio. cap. cum post. vbi glos. penult. & vlt. de elect. & vt euitetur ambitio, nam dictus consensus indicat ambitionem. cap. per laicos. 16. quæst. 7.

21 Decimotertio, Periurus † etiam sicuti eligi non potest, nisi peniteat, ita nec præsentari: quod procedit in eo, qui venit contra iuramentum assertorium; ex tali enim periurio potest quis beneficio priuari. Doct. in cap. quærelam. de iureiuran. Si autem simus † in eo, qui venit contra iuramentum appositum in contractu, quod periurium infamat, & tunc non satis est, vt eum peniteat; sed

sed debet ei fama restituī. Et est aduertendum, quod tali casu debet constare de confessione, & de expletione, seu satisfactiōne pœnitentiæ, de quo late Felin. in cap. testimonium. de testib. column. 11. Lambertin. vbi supra. artic. 15.

23 Decimoquarto. Infamis + infamia iuris, & facti non potest promoueri ad dignitates. cap. infamibus. de regul. iur. lib. 6. vbi Dyn. & Ioan. Andr. & accipitur hoc casu dignitas pro quolibet beneficio. Abb. & Doct. in dicto cap. querelam. de iure iurant. & sub hoc vocabulo promoueri includitur collatio, elec̄tio, & præsentatio, vt per Abb. in cap. super eo. de elect. num. 4. De + triplici autem infamia *iuris à iure* proueniente. cap. 2. §. porro. 3. quæst. 7. *facti* proueniente ab eo, quo apud aliquos quis infamis habetur. dicto §. porro. & *canonica*, quæ causatur à peccato mortali. cap. infamies. 6. quæst. 1. vide Abb. in dicto cap. testimonium. vbi late de testibus glos. Dyn. & Ioan. And. vbi supra. Infamatus + autem

infamia canonica, per solam absolutionem restituitur. Lambertin. vbi supra. artic. 17. Tales ergo infames infamia iuris, & facti non possunt presentari, nisi fuerint restituti ab habente potestatem, vel alias ab infamia liberati. vide Lambertin. vbi supra. artic. 16.

Decimoquinto, Sodomiæ + etiam non potest presentari, cum tale crimen sit enormé, & infame. Abb. num. 7. in cap. nisi cum priudem; vbi Doct. de renunciat. immo talis videtur irregulare. & talis dicitur filius diffidentiæ, idest de cuius salute est diffidendum. cap. vt clericorum. de vita, & honestate cleric. & clericus sodomita, debet detrudi in Monasterium, & deponi, & laicus excommunicatur, vt in cap. clerici. de excessib. Prælat. de hoc vide Lambertin. vbi supra. art. 18.

27 Decimosexto, Adulteri. etiam non potest præsentari. Ratio est, quia Doct. in cap. at si clerici. §. de adulterijs. vbi Abb. column. vlt. de iudic. præsupponunt adulterum esse priuandum beneficij,

ficijs: at facilius quis prohibetur ab acquirendo beneficio, quam priuetur. Abb. in dicto cap. super eo. colum. 2. de elect. dummodo adulterium sit manifestum, vel per propriam confessionem adulteri etiam extra iudicium, vel per famam, vel per sententiam. Lambertin. vbi supra, artic. 19.

Decimo septimo, Concubinatus non potest praesentari, quia nec etiam potest eligi. c. vlt. distinct. 33. & cap. maritum. eadem distinct. si tamen talis sit concubinarius notorijs per sententiam, vel per confessionem sponte factam, cum eo casu sit infamis, vel ex notorietate facti, quia habeat concubinam publice secum cohabitentem, & de hoc vide Abb. in cap. vestra. de cohabit. cleric. & mulier. & de talibus concubinarijs tractat Lamb. vbi supra. art. 20.

Decimo octavo, Vsurarius, cum non possit eligi. can. de Petro. distinct. 47. immo si electus sit deponi debeat. ca. Episcopus. dicta distinct. 47. Ideo praesentari non potest, talis enim infamis est.

Praxis Iurispatron.

cap. 2. §. porro. 3. quæst. 7. improbum fenus. & ibi glos. C. de his, qui not. infam. 30 Immo usurarius triplici pena punitur, si sit manifestus, nam reppellitur à communione. Abb. in cap. quia in omnibus. de usur. Decedens in tali peccato caret ecclesiastica sepultura. Clement. eos. vbi glos. de sepult. & repellitur ab oblatione facienda ecclesiae. Abb. in dicto cap. quia in omnibus, vbi docet, qui sint manifesti Usurarij, & glos. in cap. 1. & 2. de usur. lib. 6. & de manifestis usurarijs omnia supradicta sunt intelligenda; de quibus Lamb. vbi supra. art. 21.

Decimonono, Non potest 31 praesentari & falsificans litteras Apostolicas, cum talis sit ipso iure excommunicatus. cap. ad falsariorum. vbi Abb. & Doct. de crim. falsi.

32 Vigesimo, Criminosus & regulariter, & generaliter non potest praesentari, si inquinatus sit aliquo crimine inducente irregularitatem, degradationem, priuationem, beneficiorum, depositionem, excommunicationem, vel interdictum latæ sententiae, vel

I infam

infamiam iuris, vel facti. vi-
de Rocch. de Curte. de iure-
patronat. in verbo, honori-
cūm. quæst. 4. princip. nūm.
16. & Lambertin. vbi supra.
artic. 23. in ill. 23.

Vigesimoprimo, Illittera-
33 tus † non potest præsentari,
quia nec etiam potest ad or-
dines promoueri. c. illittera-
tus. distinct. 36. Item illittera-
tus eligi non potest. cap.
cum in cunctis. cap. nobis.
& cap. congregato. de elect.
Immo talis illitteratus est ir-
regularis, super quo casu Pa-
pa raro, aut nunquam di-
spensat. Nauarr. in suo ma-
nuali. cap. 27. num. 205.

Vincent. Mazzol. vbi supra
in dicta breui regula ad con-
fessarij, & confitentis. &c.
parte 2. folio 239. versic. il-
litteratura est. Hisce de cau-
34sis decretum fuit † in Con-
cilio Tridentino sessione vi
+ gesimatertia de reformatio-
nem cap. 4. ut ad primam tonsu-
ram (quæ saltem in præsen-
tando & volente benefi-
cium requiritur) non pro-
moueatur, qui nesciat fidei
rudimenta legere, & scribe-
re; Ad minores autem or-
dinēs promouendus saltem
p. 239.

linguām latinām debet in-
telligere. Concil. Tridentin.
35 vbi † supra cap. 11. & Cleri-
cus præsentatus antequam
instituatur debet ab Episco-
po, seu eius Vicario exami-
nari, vt habetur in dicto
36 Concilio Tridentino † sess.
24. de reformation. cap. 18.
etiam si institutio pertineat
ad inferiorem, non autem
ad Episcopum. Concil. Tri-
37 dentin. sessione 25. vide refor-
mat. cap. 9. adeout si præ-
sentatus sit illitteratus, &
se subiiciat examini, reijcien-
dus sit. Et ita Pisis serua-
38 tur; semper † enim præsen-
tatus examinatur, & quan-
do præsentatio fit coram
Capitulo Pisano semper præ-
sentatus examinatur ab Il-
lustrissimo, & Reuerendissi-
mo Domino Archiepiscopo
Pisano, seu eius Vicario,
qui fidem facit Capitulo de
præsentati idoneitate, vel in-
habitabilitate: de quibus vide
Lambertin. vbi supra. artic.
24. Et ideo si Prælatus ad-
39 misit quem † semel, vel bis
ad beneficium, potest etiam
tertio venientem ex causa
examinare, & tanquam il-
litteratum repellere. vide
Doct.

Doct. in capitulo diuersis fallacijs de cleric. coniugatis, & Lambertin. vbi supra. artic. 25.

Vigesimosecundo, Clericus † histrio, scurra, seu minus non potest præsentari, quia nec potest eligi. c. maritum. distinct. 33. immo talis non potest eucharistiam sumere. cap. pro dilectione. de consecrat. distinct. 2. cum sit notoriè infamis, sicuti 41 nec existens in † peccato mortali secundum glof. in dicto cap. pro dilectione; immo talis clericus non gaudet priuilegijs clericalibus. cap. vnico. de vita, & honest. cleric. lib. 6. Iecus est si in oc-

culto, vel honestæ rei causa aliquid ioco faceret. ad dicta in cap. donare. vbi glof. distinct. 86. vide Lambertin.

42 vbi supra. artic. 26. Et † scelus repulsus ab elezione, seu præsentatione tanquam criminosus, non debet amplius admitti ad idem, vel aliud beneficium durante impedimento. Abb. & Doct. in cap. super eo. de elect. Lambert. art. 27. vbi supra.

43 Præsentans † autem indignum si sit patronus ecclesiasticus, incidit in poenam c. per inquisitionem. de electione. secus si sit patronus laicus. ut late per Lambertin. artic. 28. vbi supra.

C A P V T D E C I M V M.

Qui sint illi, qui tanquam idonei, & digni possunt præsentari, & quid de præsentante minus idoneum, vel indignum.

S V M M A R I V M .

1 Clerici idonei præsentari possunt.

2 Clerici legitimi, seu natu-

rales dispensati rectè præsentantur.

3 Masculi, liberi, non curiales, nec coniugati, non bigami, nec neophiti, haben-

I 2 tes

132 . Pars II Lib. VI Cap. XI.

133. *Alii tenet legitimam etatem recte presentantur, & de alijs qualitatibus presentandorum.*

134. *Litterati, qui non sunt irregularis, nec criminosi, recte presentantur.*

135. *Clericus presentatus ad beneficia, cum habeat ius ad rem, tenetur deferre habitum clericalem, secus quan-*

do plures sunt presentati.

136. *Habitus clericalis quis sit,*

&

137. *Est vestis talaris, & tonsura.*

138. *Clericus non intrusus recte presentatur.*

139. *Concil. Tridentin. sessione vigesimaquarta de reformat.*

cap. 18.

140. *Clerici non excommunicati recte presentantur.*

141. *Idoneitas in presentando requiritur dum presentatur.*

142. *Idoneitas in presentando presumitur, sed intrinseca.*

143. *Idoneitas extrinseca, ut scientia non presumitur.*

144. *Eligentes tenentur eligere magis idoneum.*

145. *Election facta a maiore parte de idoneo tenet, si non sit appellatum.*

146. *Patronus tenetur presentare magis idoneum, licet*

aliqui contrarium teneant.

147. *Patroni Ecclesiastici presentantes non idoneum, ut indignum, ea vice perdunt ius presentandi.*

148. *Patroni laici si presentent non idoneum, possunt intra quadrimestre alium idoneum presentare.*

149. *Deuolutio fit ad Superiorum et apso quadrimestre, & idoneo non presentato.*

150. *Patroni laici si ignoranter presentent indignum, durante quadrimestre possunt alium dignum presentare.*

151. *Secus si scienter, nam tunc illa vice perdunt ius presentandi.*

152. *Patronus presumitur habere notitiam presentati.*

153. *Episcopus quando possit, cu non idoneo, vel indigno dispensare.*

154. *Eligendus est magis idoneus, & sanctus.*

155. *Indigni, & non idonei semper debent repelli.*

156. *Episcopus non potest dispensare contra fundationem circa inhabilitatem presentandi.*

157. *I* Donei possunt t presentari, & hi sunt digni, & boni fa-

famæ habentes infra scriptas
qualitates.

- 2 Prima est, † quod sint de legitimo matrimonio, vel si
- 3 sint naturales sint † dispensati ad beneficia. Secūdo, quod sint masculi. Tertio, quod sint liberi non serui. Quarto, quod non sint obligati ad ratiocinia, neq; negotiatores. Quinto, quod non sint curiales, qui nequeunt esse clerici. distinct. 51. & 59. per tot. Sexto, quod non habeant vxorem, qui nequeunt esse clerici. cap. coniugatus de conuers. coniugat. Septimo, quod non sint bigami. Octauo, quod non sint neophiti. Nono, quod non sint tales, qui sacramentum imprimens characterem bis recepissent. Decimo, qui poenitentiam solemnem non egerint; de qua in cap. in capite. distin. 50. Undecimo, qui honeste Domum suam nouerit rege re. Duodecimo, qui non sunt corpore vitiati. Decimotertio, habentes ætatem legitimam. Decimoquarto, qui no
- 4 sunt † irregularis. Decimoquinto, quod non sint criminosi. Decimosexto, qui non sunt Apostatae. Decimosepti-

Praxis Iurispatron.

mo, qui non sunt peregrini, seu vagabundi. Decimo octauo, qui sunt litterati. Decimonono, qui sunt clericis al tem primæ tonsuræ. Vigesimo, qui sunt vere clerici non coniugati, nec laici. Vigesimoprimo, quod si sumus in ecclesia regulari, sint regulares, in seculari secularares. Vigesimosecundo, clerici incedentes in habitu, & tonsura. cap. clerici, & cap. penult. de vit. & honest. cleric. Et quod clericis præsentati ad beneficium, † & sic habentes ius ad rem teneantur deferre habitum, & tonsuram, vide D. Quarantam in summario Bularij in verbo habitus. vbi re censet Bullam Sixti Quinti, fel. record. Quando autem plures sunt præsentati, per di etam præsentationem nullus acquirit ius ad rem. Mohedan. de præben. decis. 1. nu. 2. refert Marius Antonin. Variar. resolut. lib. 1. resolut. 104. num. 16. & ideo quando plures sunt præsentati, putarem, quod non teneantur incedere in habitu, & tonsura. Habitum † autem clericalis clericorum secularium, quis sit, non est iure statutus.

I 3 gloss.

134 Pars II.Lib.VI.Cap.X.

gloss. in Clemen. 1. in verbo
seculari in fine de elect. sed il-
le censetur habitus clericalis,
qui vsu, & consuetudine il-
lius Regionis, seu Prouinciae
admittitur, vt talis. late Co-
uarr. pract. quæst. cap. 32. lu-
lius Clarus in sua praxi cri-
min. quæst. 36. num. 11. vers.
dixi clericum coniugatum.
Usus autem inoleuit, vt cle-
7 ricalis habitus sit talaris ve-
stis, & tonsura, & ita dicitur
in dicta Bulla Sixti Quinti, &
per Quarantam vbi supra, &
fere vbique clericalis habitus
est nigri coloris, nisi aliud
suadeat dignitas, vel officij
eminentia. Vigesimotertio,
8 qui se t non intruserint in be-
neficio, ad quod volunt præ-
sætari. Vigesimoquarto, quod
vnus tantum præsentetur, se-
cus ad beneficium curatum,
ad quod patronus plures po-
test Episcopo nominare, seu
præsentare, ex quibus ido-
neum magis Episcopus eli-
9 get. Conc. Trident. t Sess. 24.
de reformat. cap. 18. Vigesi-
moquinto, qui non sunt væ-
natores, vt toto tit. de cleric.
venat. Vigesimosexto, qui
sint prudentes, & modesti.
cap. sit Rector distin. 43. non

deferant arma. cap. clericiar.
ma, de vita, & honest. cleric.
abstineant à crapula. c. à cra-
pula de vita, & honest. cler.
10 Vigesimoseptimo, qui t non
sunt excommunicati, suspen-
si, interdicti, irregulares, ne-
que alio crimine irretiti, &
quod tempore præsentatio-
nis sint absque peccato mor-
tali, & sic confessi bona fa-
mæ, & alias non repulsi à præ-
sentatione vitio suo. Et ido-
11 neitas t in præsentando de-
bet esse, dum præsentatur,
nec prodest si superueniat. ar-
gumento eorum, quæ dicun-
tur à Doct. in cap. si eo tem-
pore de rescript. lib. 6. & de-
his vide Lambertin. de iure
patron. lib. 2. par. 1. quæst. 10.
12 art. 1. Idoneitas t autem in
præsentando præsumitur; sed
intrinseca tantum. Nam si
contrarium nō appareat, qui-
libet bonus præsumitur. I. me-
13 rito. ff. pro socio. Extrinseca t
autem idoneitas, vt scientia,
litteratura & similia non præ-
sumuntur. gloss. in cap. si for-
te. de elect. lib. 6. in verbo.
cuidentem, & ideo text. in
cap. dudum. de præsumpt.
intelligendus est de intrinse-
ca idoneitate, & ideo quili-
bet

bet præsentatus debet examinari; prout supra dictum est. Vide Lambertin. vbi supra. art. 2. ad beneficium autem simplex idoneus est, qui omnino non est illitteratus. Card. Mant. decis. 115. num. 8. Rot. Rom. Habentes 14 autem † eligere debent eligere magis idoneum, nec sufficit eligere idoneum. cap. licet ergo. 8. quæst. 1. Quod 15 si ante electionem † non sit appellatum, & dictum, vt melior eligatur, tunc si elec-
tio fiat de idoneo à maiori parte, tenebit electio; ita in cap. constitutus. de appellat. vbi Doct. & in cap. 3. de 16 iure patron. concludunt † pa-
tronos etiam debere præsen-
tare magis idoneum, alias
vulnerare eorum conscientiam, quamvis Lambertin. vbi supra. artic. 3. vbi hoc di-
sputat late, teneat patronos salua conscientia posse præ-
sentare idoneum omisso magis idoneo. vide Farinac. de-
cis. 36. num. 3. parte 2. to-
mo primo.

17 Præsentantes † autem mi-
nus idoneum, vel indignum,
si sint patroni ecclesiastici,
qui dicuntur eligere, priuan-

tur ea vice iure præsentandi, sicut eligentes. iuxta text. in cap. cum in cunctis. §. vlt. de elect. Si autem sint patro-
ni † laici, vel clerici ratione patrimonij, si præsentent mi-
nus idoneū, intra quadrime-
stre possunt alium idoneum præsentare. cap. cum vos. & ibi glos. in verbo minus idonee. de offic. ordin. dummodo non intelligatur de idoneitate requisita in fundatione, vt quia præsentandus debeat esse sacerdos, nam tunc deuolutio fit ad su-
periorem, tunc enim videntur delinquere ea non seruando, & abutuntur iure fundatoris.
19 Sed si lapsum † sit quadrime-
stre, & non sit idoneus præ-
sentatus, deuolutio fit ad su-
periorem habentem institue-
re. Abb. & alij in dicto cap.
20 cum vos. Si autem † tales pa-
tronii præsentauerint indi-
gnum indignitate criminosa, sed ignoranter, poterunt intra quadrimestre alium
dignum, & idoneum præsen-
tare; sed si lapsum sit qua-
drimestre, deuolutio fit ad su-
periorem, qui eo casu prouidet beneficio de nouo Re-
21 cto. Si autem † scienter

I 4 præ-

præsentauerint talem indi-
gnum, ipso iure pro illa vice
priuati sunt iure, & faculta-
te præsentandi. §. si quis O-
ratorij, auth. de sacerd. Episc.
& ita dicit Holtien. in sua
summa in tit. de iurepatron.
§. in quibus. in princ. col. 3.
Abb. in dicto cap. cum vos.
vbi Bald. ait præsumi patro-
num † habere notitiam præ-
sentati, nisi contrarium pa-
teat per diueras coniectu-
ras: & ideo id videtur arbitrio
Ordinarij relinquendum
argum. text. in cap. de cau-
sis. in fine. de offic. deleg. de
quibus late per Lambert. vbi
supra. art. 4. Quando autem
Episcopus, & † in quibus ca-
sibus possit cum minus ido-
neo, vel indigno, & circa-

defectus præsentatorum di-
spensare, vide Lambert. vbi
supra. art. 5. satis sit id, quod
dicit tex. in dicto cap. licet
24 ergo, vbi is † eligendus est,
qui præstantior est ex omni
populo, qui doctior, & qui
sanctior, & in omni virtute
eminentior. Ideo indigni, &
25 non idonei † semper debent
repelli durante indignitate,
& defectu idoneitatis. Nullo
26 autem modo † potest Epi-
scopus dispensare circa inha-
bilitatem præsentati, quando
inabilitas causatur à lege,
modo, conditione, vel insti-
tutione per fundatorem ap-
positis: & de his vide Felin.
in cap. cum accessissent. de
constitut. & Lambertin. vbi
supra. artic. 6.

CAP V T V N D E C I M V M.

Præsentari debet clericus præsens,
non absens.

S V M M A R I V M.

1 Procurator pro constituen-
te, nec pater pro filio præ-

sentari possunt.

2 Præsens dicitur, qui exhibi-
betur sensibus corporis.

3 Præsentatio personalis præ-

sentandi requiritur in præsen-
tatione.

4 Præsentatio nulla est, si
præsentatus non sit præsens
intra quadrimestre.

5 Præsentatio quid sit.

6 Beneficium absenti confer-
ri potest.

7 Præsentatus debet esse præ-
sens, idque pro forma requi-
ritur.

8 Clericus absens notus potest
præsentari.

9 Episcopus admittens præ-
sentationem de absente, præ-
sumitur habere illius noti-
tiam.

10 Clericus absens præsen-
tus debet acceptare præsen-
tationem intra quadrimestre,
seu semestre.

1 P Rocurator pro † consti-
tuente, pater pro filio,
consanguineus pro consan-
guineo, cum promissione de-
rato non potest præsentari,
sed præsentari debet actuali-
ter præsens non absens. glos.
in clem. dudum. §. statuimus.
in verbo præsentari. de se-
2 pult. & is dicitur † præsens,
qui exhibetur sensibus cor-
poris, vt dicit dicta glos. &
facit text. in cap. nobis. & in

cap. vlt. de iure patron. requi-
ritur † enim personalis præ-
sentatio propter qualitates
requisitas in præsentandis :
quamuis enim patronus per
litteras possit præsentare,
absens autem præsentari non
potest: & verum est, quod
non sufficit præsentatio, nisi
4 præsentatus † sit præsens in-
tra quadrimestre coram ha-
bente instituere. Abb. in-
conf. 76. num. 2. par. 2. Et
5 ideo dicitur, quod † præsen-
tatio est exhibitio facta de
clerico præsente sensibus cor-
poris illi coram quo sit præ-
sentatio, licet contrarium
sit in collatione, quia absen-
6 ti † beneficium potest confer-
ri. cap. si tibi absenti. de præ-
ben. lib. 6. & similiter absens
potest eligi, & postulari. cap.
sacrorum. distinct. 63. & ra-
tio est, quia ipsem et confe-
rens omne ius tribuit, &
præsumitur tribuere merenti:
7 & pro forma † requiritur ac-
tualis præsentati præsentia:
& ideo non potest ex consue-
tudine introduci, vt absens
possit præsentari, quia talis
consuetudo esset absque ra-
tione, & in grauamen, &
præiudicium ecclesiæ. ad no-
tata

138 Pars II.Lib.VI.Cap.XI.

tata per Abb. & Doct. in cap. 1. de consuetud. de quibus vide Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 1. quæst. 11. artic. 1. & 2. Si tamen 8 clericus sit notus, adeo ut non indigeat examinatione secundum Bald. in cap. constitutus. il seconde. de appellat. colum. 2. & ibi Abb. quod enim patet expresse non est probare necesse; ideoque talis notus etiam absens potest præsentari. vide Marcum Antonium Genuensem Episcopum Isernien. in Praxi Archiep. Neap. cap. 82. num. 2. Rocch. de Curte de iure patron. verbo honorificum. quæst. 6. Rot. Roman. de iure patron. in nouis. decis. 3. dummodo talis notus sit Diœcesanus illius, qui debet instituere, nam si sit de alterius Diœcesi, non debet in-

stitui sine litteris commendatiis sui Episcopi. cap. fraternitatis. de cleric. non residen. & ibi Doct. de quo Lambertin. vbi supra. artic. 9 tertio. Et quando Episcopus, vel alias habens instituere acceptat præsentationem factam de absente, præsumitur habere notitiam ipsis absentis. Abb. in d. consil. 76. qui t absens presentatus debet acceptare, seu ratificare præsentationem de se factam infra quadri mestre, seu semestre, secundum qualitatem præsentatiuum per se, vel suum procuratorem habentem speciale mandatum ad acceptandum tale beneficium, vel per eius epistolam, ut notatur in dicto cap. si tibi absenti, & tradit Lambert. vbi supra. art. 5.

FINIS LIBRI SEXTI.

L I-

139
LIBER SEPTIMVS,

In quo continetur materia tem-
poris, quo fieri debet
præsentatio.

C A P V T P R I M V M.

Intra quod tempus fieri debet præsentatio.

S V M M A R I V M .

- 1 Præsentatio fieri debet in-
fra quadrimestre, si patro-
nus sit laicus, vel clericus pro
suo patrimonio.
- 2 Præsentatio à patrono ec-
clesiastico sit intra semestre.
- 3 Electio fieri debet intra
semestre.
- 4 Electus infra mensem de-
bet consentire.
- 5 Iuspatronatus si sit mix-
tum, semestre datur ad præ-
sentandum.
- 6 Idem est si ecclesia sit pa-
tron a ex donatione laici.
- 7 Tempus datum ad præsen-
tandum abbreviari non potest.

8 Patroni in fundatione pos-
sunt statuere tempus, intra
quod facienda sit præsentatio.

- 1 P Ræsentatio à patronis
laicis, vel clericis pa-
tronis ratione proprij pa-
trimonij facienda est intra
quadrimestre. cap. cum pro-
pter. de iurepatronat. à pa-
tronis autem à ecclesiasticis
facienda est intra semestre.
cap. vnico. de iurepatronat.
lib.6. cap. sicut. de supplend.
neglig. Prél. sicut enim Col-
lator habet semestre. cap. nul-
la. de concess. præben. ita.
patronus ecclesiasticus, qui
reputatur vt Collator. Ele-
cto-

3. Clerores tamen autem habent solum trimestre ad electionem faciendam a die vacationis. e. a. ne pro defectu. & ibi glos. & c. cum in cunctis. de elect. &
4. deinde tamen electis infra mensem debet consentire. capit. quam sit. vbi glos. de elect. lib. 6. & si fiat deuolutio ad superiorem. seruabitur tex. in dicto cap. nulla, & in electione seruabitur text. in dicto cap. ne pro defectu. Vide Lambertin. de iurepatronat. libro 2. par. 2. quæst. 1. artic. 1. Si autem iuspatronatus tamen fit commune, & laici, & ecclesiastici, tunc omnes dicti patroni habebunt semestre ad præsentandum. glos. in cap. vniuersal. de iurepatron. lib. 6. quia magis dignum. trahit ad se minus dignum. cap. quod in dubijs. vbi glos. in verbo consecratum. de consecr. eccl. vel altar. quod procedit etiam si laicus habeat maiorem partem, ut per Lambertin. vbi supra. art. 3.
6. Quid si ecclesia fiat patrona ex donatione sibi facta a patrone laico, habebit semestre ad præsentandum. d. c. vniuersal. §. verum. de iurepatr. lib. 6.

7. Tempus tamen autem datum tam laicis, quam ecclesiastici patronis ad præsentandum non crederem, quod ex consuetudine possit restringi, & abbreviari, vel ampliari, & prorogari, cum ita sit a lege statutum, quæ seruari ab omnibus debet: quia tamen consuetudo est altera lex, & multum operatur, in multis casibus fortasse contrarium dici posset, de quo vide Lambert. vbi supra. art. 6. stante maxime longissima præscriptione. Possunt tamen patroni in limine fundationis, cum consensu Episcopi apponere modum, quo succedentes patroni, si erunt ecclesiastici præsentent ante, vel post semestre, vel si erunt laici, præsentent ante, vel post quadrimestre, & abbreviare possunt tales terminos datos a iure: tali enim casu potest patronus cum Episcopi consensu apponere modum, vel conditionem non solum extra, vel præter, sed etiam contra ius commune. c. cum dilectus. vbi glos. in verbo constitutum. de consuetud.

CA-

C A P V T S E C V N D V M.

Quando incipiat currere patronis tempus datum
ad præsentandum.

S V M M A R I V M.

- 1 Tempus datum ad præsentandum incipit currere etiam ignorantia à die vacationis.
- 2 Tempus datum ad elendum, & conferendum currit à die scientiae, vel cessationis impedimenti.
- 3 Ratio diuersitatis dictorum casuum.
- 4 Patroni habent ius patronatus ex gratia.
- 5 Tempus datum ad præsentandum currit à die scientiae cessationis.
- 6 Et à die cessationis impedimenti in certis casibus.
- 7 Tempus prædictum non currit patrono, si superior eum præsentare vetet.

1 **T**empus autem t̄ prædictum patronis præsentare habentibus incipit currere à die vacationis. cap. 2.

- de suppl. negl. Præl. cap. 2.
- §. cum vero. de concess. præbent. cap. eam te. de iurepatronat. vbi Abb. Rot. Rom. de iurepatronat. in antiquis. decif. 1. quod currit etiam ignorantibus, & impeditis;
- 2 tempus autē t̄ datum ad elendum, vel conferendum, & id simile incipit currere à die scientiae & cessationis impedimenti, non à die vacationis. ca. quia diuersitatem. de concess. præbend. & ratio
- 3 diuersitatis t̄ est, quia Episcopi habent ius conferendi beneficia iure ordinario, cum sub eis subsint omnes basilicæ ecclesiæ suæ Dioecesis. c. omnes basilicæ. 16. q. 7. electores etiā habent ius elendi à iure, vt in tit. de elect. sed
- 4 patroni t̄ ex gratia habent ius patronatus. dicto c. 3. de iurepatron. quæ gratia debet in quantum potest restringi,

vt

ut minus lēdatur ius commu-
ne. vide Lambertin. de iure-
patronatus lib. 2. part. 2. q. 1.
art. 8.

5 Sed aduertas † quod ho-
die tale tempus non currit,
nisi à die scitæ vacationis,
Card. Seraphin. decis. 380.
num. 1. Rot. Rom. pér ea-
quæ ibi dicit, stante maxime
verisimile ignorantia, Rota-
Rom. decis. par. 1. decis. 421.
in nouiss. quando Rector de-
cederet, puta Mediolani, seu
in Gallia, & patronus, & be-
neficium esset Pisis, forsitan
totum quadrimestre posset
transire à die vacationis, an-
tequam patronus certo sciret
defunctum esse Rētorem.

6 Similiter non † currit impe-
dito iusto impedimentoo, quia
tempus non currit impedito.
Card. Mantica decis. 30. nu-
2. Rot. Rom. Card. Seraph.
decis. 220. num. 4. puta si pa-
tronus sit absens reipub. cau-
sa, vel iniuste carceratus, vel

si non haberet tutum acces-
sum propter perhorrescen-
tiam alicuius inimici, cum
ecclesia sit pia, & cultrix iu-
stitiae, & quia ius patronatus
est concessum laicis ex gra-
tia, vt inuitentur ad fabri-
candas, & dotandas eccle-
sias: quod si tam stricte, &
cum summō rigore contra
eos procederetur, reiaceren-
tur à tali actione construendi
ecclesias cum maximo eccle-
siarum detimento; vide
Marcum Antonium genuen-
sem Episc. Isernien. in praxi
Archiep. Neapol. cap. 82. n.
1. varia de iurepatr. Farinac.
decis. 406. parte 2. tomo 1.
Quod si à superiore talem
potestatem habente mande-
tur patronis, ne præsentent,
7 quia † prætendit ecclesiam
esse liberam, non currit pa-
tronis tempus, quia tunc vi-
detur orta lis inter eos, &
Episcopum; de quo vide Lam-
bert. vbi supra art. 12.

CA-

C A P V T T E R T I V M.

Si lis sit occasione iurispatronatus, intra quod tempus sit terminanda.

S V M M A R I V M.

- 1 Lis occasione iurispatronatus non vacante ecclesia, non est terminanda intra certum tempus.
- 2 Si adueniente vacatione lis durat, elapsō tempore dato ad præsentandum, Episcopus Ecclesiam ordinare potest.
- 3 Episcopus debet ecclesiam liberam conferre sine mora.
- 4 Patroni si discordent, litis cunctus expectandus est.
- 5 Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 20. ubi in foro ecclesiastico causæ intra biennium sint terminadæ.
- 6 Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 10. in fine.
- 7 Patronus non præsentantibus deuolutio fit ad superiorem.
- 8 Patronis litigantibus super facta præsentatione nullum currit tempus.

9 Lis inter præsentatos, vel simul inter præsentantes terminanda est intra tempus datum ad præsentandum.

10 Idem est si lis sit inter patronos super iurepatronatus.

11 Lite stante super iurepatronatus, si ante litem contestata fiat præsentatio, quasi possidens præfertur.

12 Episcopus potest Ecclesiam conferre lite non finita intra debitum tempus.

13 Lis inter compatrienos laicos, & ecclesiasticos intra semestre terminatur.

14 Lite vertente super iure eligendi, & non finita intra semestre, superior prouidet.

15 Patroni durante tempore dato ad præsentandum quocunque præsentare possunt.

Quod si lis sit occasione iurispatronatus, infra quantū tempus debeat

beat terminari, constitue cum
Lambert. de iurepatr. lib. 2.
part. 2. quæst. 1. art. 9. plu-
res casus.

1 Primus † est, quando ecclæ-
sia non vacante lis est super
iurepatronat. seu super eius
quasi possessione, & tunc nul-
lum consideratur tempus,
sed finis litis expectabitur, &
adueniente vacatione quasi
possidens admittetur ad præ-
sentandū. Quod si dicta † lis
etiam post ecclæsia vacatio-
nem durauerit post elapsum
semestre, seu quadrimestre,
poterit Episcopus ecclæsiam
ad libitum suum ordinare. ad
tex. in cap. eam te. de iure-
patronatus.

Secundus est casus, quādo
ecclæsia vacauit, certumque
est eam semper fuisse liberā,
quia antea ab Ordinario tan-
quam libera fuit collata plu-
ries, & nunc aliqui laici præ-
tendunt iuspatronatus; tunc
3 Episcopus † eam debet con-
ferre, nullo tempore expe-
ctato. Card. in clein. plures.
S. vlt. num. 1. de iurepatro-
natus, debet enim conserua-
ri collator in sua quasi pos-
sessione, argumento tex. in cap.
consultationibus. de iurepa-

tronatus: quando vero tunc
non constat clare ecclæsiam
esse liberam, tunc Episcopus
non potest eam conferre, sed
debet in ea constituere Eco-
nomum, qui ecclæsæ deser-
uiat, fructus exigat, & reser-
uet pro futuro Rectore. cap.
cum vos. de offic. ordin.

4 Tertius est casus, † quando
constat ecclæsiam vacantem
esse patronatam, sed patroni
sunt discordes, quia diuisi-
runt vota sua plures præsen-
tando, & super hoc litigatur:
& tunc non currit nec seme-
stre, nec quadrimestre; sed
expectabitur finis litis, cum
pertineat ad Ordinarium di-
scernere numerum vocum,
merita præsentatorum, & li-
tem finire. super quo vide
dicta per Innocen. in cap. 1.
& cap. 3. de iurepatr. Hodie
autem, seruari debet Conc.
5 Trident. † Sess. 24. de reform.
cap. 20. vbi causæ omnes ad
Forum ecclæsticum, quo-
modolibet pertinētes etiam si
beneficiales sint, in prima in-
stantia coram Ordinarijs lo-
corum dumtaxat cognoscantur,
atque omnino saltem in-
fra biennium à die motæ litis
terminentur: alioquin post id
spa-

spatium, liberum sit partibus, vel alteri illarum, Iudices superiores, alias tamen competentes adire, qui causam in eo statu, quo fuerit assumant, & quamprimum terminari current. Accedit id, quod dicit idem Concil. Trid. † Sess. 25. de reformat. cap. 10. in fine. vbi monet tam Ordinarios, quam alios quoscumque Iudices, ut terminandis causis quanta fieri poterit breuitate studeant.

Quartus est casus, quando constat ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in praesentando, & labitur semestre, seu quadrimestre: & tunc ex deuolutione Episcopus eam confert. ad notata in dicto cap. 3. de iurepatr. vbi Card. col. vlt.

Quintus est casus, † quando patroni inter se litigant, non super iurepatronatus, nec super eius quasi possessione; sed super forma praesentationis, quia vnu dicit praesentationem de altero tanquam de absente factam non teneare, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente: & tunc nullum cur-

Praxis Iuri patr.

rit tempus; sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi. Cardin. in dicta Clement. plures. §. vlt. num. primo.

6 Sextus est casus, † quando est lis inter praesentatos tantum, vel inter eos etiam cum praesentantibus super iurepatronatus, eiusq; quasi possessione: & tunc si lis non finiatur intra semestre, seu quadrimestre, Episcopus ecclesiā debet conferre. ita lo. Andr. Cardin. Abb. & alij in dicto cap. cum vos. de offic. ordin. Card. dicto §. vlt. & col. vlt.

7 Septimus est casus, † quando esset quæstio inter patronos, puta, quia vnu negat alium esse patronum, quia iuspatronatus amisit, vel eo fuit priuatus, & ideo ad tantum iuspatronatus pertinere: & tunc si lis non sit terminata intra sex, vel quatuor menses, Ordinarius eam conferre debet.

8 Octauus est casus, † quando litigatur de iurepatronatus inter patronos, & alter eorum est in quasi possessione, alter non: si omnes praesentent ante litem contestatam, debet institui praesenta-

K tus

146 Pars II.Lib.VII.Cap.III.

tus à quasi possessore. ad cap. consultationibus . de iurepatronatus .

12 Quod autem † dictum est supra, non terminata lite intra tempus debitum debere Episcopum ecclesiam conferre , procedit si sine scandalo pos- sit conferre , & nisi contraria adsit consuetudo in loco. Lapus allegat. 78. num. 17. vbi ait, vsum , quo superior lite non finita cōferat ecclesiam, recessisse ab aula: & Pisis hu- iusmodi adest consuetudo: & certe magnum damnum ec- clesiæ infertur propter huiusmodi lites , & discordias .

13 Quod si lis sit inter † compa- tronos laicos , & ecclesiasti- cos super iurepatronatus, vel eius quasi possessione , lis erit finienda secundū supradicta intra semestre propter mixtu- ram , quia magis dignum- trahit ad se minus dignum .

Hostien. in sua summa in tit. de iurepatronat. §. quid juris si propter, & §. in quibus dif- ferant . Stante † autem lite super iure eligendi inter ha- bentes eligere , & non finita intra trimestre, Superior pro- uidere non potest. cap. 2. de in integr. restitut. cap. cum. dilectus. de consuetud. & cap. ex parte de arbitr. sed expe- ctabitur litis euentus: quod declara , vt per Lambert. vbi supra art. 11. Aduertendum est † etiam, quod patroni po- sunt valide præsentare perto- tum quadriimestre , seu se- mestre, & quandocumque duran- te dicto tempore; per quadri- mestre patroni laici, per se- mestre patroni clerici. Abb. in cap. cum vos. num. 6. de offic. ordin. Rot. Rom. de iu- repatronat. in antiquis de- cis. 10. num. 1. tradit Lambert. vbi supra art. 13.

CAPVT

C A P V T Q V A R T V M.

Quadrimestre, seu semestre quomodo computetur, & an sit semper continuum: & quid si praesentatus non consentiat praesentationi, an habeat patronus nouum tempus.

S V M M A R I V M.

- 1 Quadrimestre, seu semestre quomodo computetur.
- 2 Curritque de momento ad momentum.
- 3 Exemplum cursus dicti temporis.
- 4 Tempus, dies, & hora attenditur, quando fuit publicum rectorem obijisse.
- 5 Quadrimestre, & semestre est semper continuum.
- 6 Tempus continuum, & utile quid.
- 7 Patronus nouæ ecclesiæ tenetur praesentare Rectorem intra quadrimestre à die donationis.
- 8 Patronus quando habeat nouum tempus ad praesentandum.
- 9 Et in eo non est computanda pars primi temporis.

- 10 Quod non procedit, si patronus verè non praesentauit.
- 11 Nec in electione.
- 12 Patronus laicus durante quadrimestre potest variare.
- 13 Patronus, qui praesentauit indignum, si sit restitutus, eidem remissum censemur tempus amissum.
- 14 Et si sit restitutus aduersus sententiam, habet nouum tempus integrum.
- 15 Patrono currit tempus à die veræ vacationis.

- 1 **Q** uadrimestre, seu † semestre quomodo computetur, tradit Rot.Rom. de iure patronat. in antiquis decif. 10. num. 2. remittendo se ad Hostien. in cap. licet. de supplen. neglig. Præl. ad Io. Andr. in cap. quam sit. de elect. lib. 6. & ad Doct. in l.

K 2 vbi

148 Pars II.Lib.VII.Cap IV.

vbi lex. fl. de reg. iur. & tradit
Lambertin. de iurepatr.lib. 2.
par. 2. quæst. 1. artic. 14. Si
2 enim dies † vacationis fuerit
in die octaua Ianuarij, die se-
ptima Aprilis erit ultima dies
trimestris. & ideo tale tem-
pus currit de momento ad
momentum, & in eo erit at-
tendenda hora. Doct. in
dicto cap. quam sit. S. electus
super gloss. in verbo mensem.
de elect. lib. 6. Et sit exem-
3 plum, † vt in praecedenti ho-
ra illius horæ, qua vacauit
ecclesia, licet sit eiusdem diei
computetur tempus: vt si dies
vacationis fuerit hora deci-
manona, hora decima octaua
currentis diei temporis à iure
præfiniti debet attendi: & at-
4 tenditur tempus dies, & ho-
ra, in quibus fuit publicum,
& notorium Rectorem dece-
sisse; potest enim accidere,
quod moriatur Rector hora
decima quinta, & quod non
publicetur nisi hora vigesi-
5 ma. Tale autem † tempus qua-
drimestre, seu semestre est sem-
per continuum, & quocum-
que die currit. cap. 3. de iu-
repatronat. Lambertin. vbi su-
6 pra ar. 15. Tempus † autem
continuum est, quod diebus

7 feriatis, siue non feriatis cur-
rit in præsentia, & absentia,
siue adsit, siue non copia lu-
dicis. Tempus autem vtile
est, quod non currit diebus
feriatis, nec in absentia par-
tis, neque vbi deest copia lu-
dicis. gloss. in Clem. vnicam
verbo continuum. de restitut.
in integr. vbi ait vtile aliquan-
do esse continue vtile, ali-
quando non. Si vero † de
nouo construatur ecclesia,
cum dos sit assignanda in ipsa
impositione primi lapidis, &
ne dos remaneat poenes do-
tantem, tenetur ipse patronus
à die dotationis infra quadri-
mestre, si laicus, infra semes-
tre, si ecclesiasticus præsen-
tare Rectorem: quamvis enim
tunc ecclesia non egeat Re-
ctore quoad spiritualia, eget
quoad temporalia, vel saltem
currit tempus à die, in quo
aduenit dies solutionis dotis,
nisi ante illud tempus esset
ecclesia ædificata: quia à die
perfectionis ædificij curret di-
ctum tempus, licet non adue-
nerit dies solutionis. Quod si
assignatio dotis sit omis-
sa, quo casu ecclesia dotanda
erit ab Episcopo, completa
constructione auctoritate Epi-
scopi,

scopi incipiet currere dictum tempus, ut per Lambertin. vbi supra art. 16.

8 Patronus etiam† habet nōnum semestre si clericus, quadri mestre si laicus ad præsentandum à die, quo præsentatus noluit consentire præsentationi, vel à die, quo præsentationem prius acceptatam renunciauit, vel à die mortis præsentati adhuc non instituti: & hoc tempus adeo est nouum, vt nullo modo in 9 eo † computanda sit pars pri mi semestris, seu quadri mestris. argumento tex. de elect. loquentis in cap. si electio. de elect. lib. 6. vbi Doct. extendunt text. ad collationem, & postulationem, & super glos. ibidem in verbo integrum extendunt illum ad præsentationem. Rot. Rom. de iurepatronat. in nouis decis. 8. nisi super his fraus intercessis. 10 set. Et † securus est etiam si pa tronus elegit, & députauit præsentandum; sed eum non præsentauit actualiter. Lam bertin. vbi supra art. 17. quod 11 securus † esse ibi dicit in electio ne, cum electus habeat Ius in re, non ad rem, sicut præsen tatus, vt ibi per eum: idem est

Praxis Iurispatron.

si patronus ecclesiasticus pre sentet aliquem, qui postea re pellatur ob occultum crimen ante institutionem. ad tex. in dicto. cap. si electio de elec t. 12 lib. 6. Patronus † autem lai cus tali casu durante quadri mestre tantum potest variare, & alium præsentare, vt per Lambertin. vbi supra art. 18. 13 Si vero patronus † qui præ sentauit indignum, sit à Papa restitutus, vt possit iterum præsentare, & restitutus sit aduersum lapsum temporis, censetur tantum restitutus ad tempus amissum. gloss. vlt. in fine in dicto cap. si electio. Si 14 autem † sit restitutus aduersus sententiam priuatiuam, potestatis, & tunc totum tempus quadri mestre, seu se mestre de nouo habebit. glos. in dicto cap. si electio in verbo occultum.

15 Tempus † autem à die ve ræ vacationis currit patrono; & ideo si Rector sit vere pri uatus beneficio, & tamen publicè regit, & administrat in illo; tunc patrono non currit tempus à die dictæ pri uationis, sed à die mortis prædicti Rectoris. Lapus allegat. 78. dubio 4. num. 12.

K 3 &

& sequentibus. Lambert. vbi
supra art. 20. & ratio est in-

hoc casu, quia patronus non
id tenetur diuinare.

CAPVT QVINTVM.

Quid requiratur quando pro patrono præsentat eius pro-
curator, & quid in præsentato.

SVM MARIVM.

- 1 Procurator præsentans de-
bet infra tempus iuris man-
datum exhibere.
- 2 Paria sunt non præsen-
tare, vel insufficienter præsen-
tare.
- 3 Patronus intra tempus iu-
ris potest ratificare gesta per
compatronos, vel per suos
procuratores.
- 4 Præsentatio procuratoris
remanet nulla non exhibito
mandato intra tempus iuris.
- 5 Multi procuratores deci-
piuntur non exhibendo man-
datum.
- 6 Præsentatio fieri debet in-
fra tempus iuris præsente præ-
sentando.
- 7 Præsentatus debet accepta-
re præsentationem in tempore
debito.

8 Patronus post factam præ-
sentationem non tenetur aliam
facere instantiam.

9 Instituere habenti nullum
est præfixum tempus.

10 Præsentatus non tenetur in-
stare pro institutione infra di-
ctum tempus datum ad præ-
sentandum.

Procurator + patroni, si
infra legitimum tempus quadrimestris, seu seme-
stris procuratorio nomine præsentet, debet infra dictum
tempus fidem facere de suo
mandato, eamque apud acta
exhibere in forma authenti-
ca. Lapis allegat. 22. Lam-
bert. de iurepatronat. par. 2.
lib. 2. quæst. 1. artic. 20. Pa-
ria enim + sunt non præsen-
tasse, vel minus sufficienter
præsentasse. cap. si quis iu-
sto.

- sto. vbi glof. in verbo admit-
ti. de elect. lib. 6. Præsenta-
tio namque requirit certum
patroni mandatum. Card. in
cap. vlt. colum. vlt. de con-
cess. præbend. Potest etiam
3 infra † dictum tempus patronus ratificare gesta per com-
patronos , vel procuratores
suos, etiam per litteras , vt in
cap. ea noscitur. de his , quæ
funt à Præl. Rocch. de Cur-
te. de iurepatronat. in verbo
honorificum. quæst. 5. num.
23. & sequentibus : & de ra-
tificatione patroni, vide Ab-
bat. in consil. 76. parte 2. Et
4 ideo † elapso dicto tempore ,
& non sequuta mandati exhi-
bitione , seu patroni ratifica-
tione, præsentatio nulla, & in-
vialida remanet, & deuolutio
fit ad supériorem , qui tunc
ob patroni negligentiam con-
fert ecclesiam. Et in praxi
5 est † animaduertendum circa
prædicta, quia multi tāquam
procuratores patronorū ab-
sentium præsentant, & postea
infra dictum tempus nō exhi-
bent mandatum, nec procu-
rant patronorum ratificatio-
nem, & nihil efficiunt, & lites
fuscidant inanes. de hoc vide
Farinac. parte 2. tomo 1. de-
cis. 443. numero tertio.
6 Præsentatio † autem de-
bet intra legitima tempora-
fieri actualiter præsente præ-
sentando. Rot. Rom. de iure-
patronatus in nouis. decis. 3.
7 qui † præsentatus debet om-
nino intra dictum tempus
datum ad præsentandum
acceptare præsentationem.
argumento text. in capitulo
quam sit. de election. lib. 6.
& tradit Lambertin. de iure-
patronatus. libro 2. parte 2.
quæst. 1. artic. 22. Sed pa-
8 tronus † post factam præsen-
tationem non tenetur intra
dictum tempus , nec postea
facere instantiam coram Su-
periore , vt instituat præsen-
tatum. Rot. Roman. de iu-
repatronat. in nouis. decis. 4.
9 Nullum † enim tempus re-
peritur à iure statutum su-
periori ad faciendam insti-
tutionem , licet ad præsen-
tandum à iure statutum sit
10 tempus: immo † nec etiam
præsentatus tenetur infra
dictum tempus facere instan-
tiam , pro assequenda insti-
tutione. per dicta à Doct. in
cap. cum vos. de offic. or-
dinar. in cap. 3. cap. si ve-
ro. & in cap. eam te. de iu-

K 4 re.

repatron. Vide Rocch. de
Curte, de iurepatron. in ver-

bo honorificum. quæst. 36. &
Lambert. vbi supra. art. 23.

C A P V T S E X T V M.

Quid si patronus erret præsentando coram Ordinario, cum deberet præsentare coram
alio, & an præsentatio præsuma-
tur facta tempore debito.

S V M M A R I V M.

- 1 Patronus si iusto errore præsentet coram ordinario, potest iterum coram habente instituere, præsentare etiam lapsu termino.
- 2 Secus si præsentet coram inferiore, cum deberet præsentare coram Ordinario.
- 3 Patronus si absit contradiccio, non tenetur probare se præsentasse in tempore.
- 4 Præsentatio quando præsumatur, vel non, facta in tempore.
- 5 Præsentatio si fuit admis- sa, præsumitur facta in tempore.
- 6 Præsentatio admittitur si & in quantum.
- 7 Patroni non possunt mo-

ram purgare si lapsus sit tempus

pus.

8 Episcopus potest elapsu tem-

pore admittere patronum ad

præsentandum.

9 Secus est si Episcopus non

contulerit, nam tunc deolu-

tio fit ad Superiorem.

10 Patronus scienter præsen-

tans indignum non admitti-

atur.

P Attronus si præsentet co-

ram Ordinario, quando

tamen facultas instituendi spe-

ctat ad alium Inferiorem ex

legitima præscriptione, seu

priuilegio; quia patroni in-

tentio fundata erat in Iure

per text. in cap. omnes Basi-

licæ. 16. quæst. 7. quamvis

lapsus sit tempus datum ad

præ-

præsentandum, & sciat tunc præsentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiae coram habente instituere; nemo enim tenetur scire iura priuatorum. c. porro. de priuileg. Si autem tempus institutio spectet ad Ordinarium, & patronus coram inferiore præsentet, tunc lapsus tempore patronis à iure dato ad præsentandum non poterit de nouo præsentare, quia Ordinarius iure communis habet illam auctoritatem instituendi, & neminem iuris ignorantia excusat, vniuersus quisque enim scire leges tenetur. I. leges sacratissimæ. C. de legib. nisi dictus inferior esset in quasi possessione instituendi. Vide Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 2. quæst. 1. artic. 24.

3 Patronus autem, seu presentatus, si nullum habeat aduersarium, & nulla adsit contradictione, non tenetur probare præsentationem fuisse factam statuto tempore, quia actus reperitur factus, & præsumitur factus debito tempore. vide Mascardum de probationibus. conclusio.

1218. Doctor. in cap. vt circa. S. 1. de elect. lib. 6. Si autem adsit aduersarius, qui id neget, & præsentatio non fuerit admissa ab eo, qui debet instituere ex causa, quia lapsus erat tempus: & tunc non est præsumendum præsentationem fuisse factam infra debitum tempus. Si autem ex alia causa non fuit admissa præsentatio, tunc præsumitur tempus non fuisse elapsum. Verum si indistincte absque causæ expressione præsentatio non fuerit admissa, & tunc non præsumitur facta debito tempore; cum simus in incerto cur fuerit reiecta. Rot. Roman. de iurepatronat, in antiquis. decis. 12. Si autem præsentatio fuerit admissa præsumitur facta debito tempore, etiam si fuerit admissa si & in quantum, prout de stylo fieri consuevit. Lamb. vbi sup. art. 25. Neque possunt patromi, qui non præsentauerunt infra debitum tempus moram purgare, & quia vbi exequitio facta est à iure non admittitur moræ purgatio. Doctor. in 1. si insulam. ff. de verbor. obligat. glos. & Doct. in cap. mo-

mora. de regul. iur. libro 6.
& in hoc casu exequutio fit
iure, quo deuoluitur sta-
tim ad superiorem libera-
conferendi facultas, prout
dicit Abb. in cap. vlt. de iu-
repatron. & Rot. Roman. de
iurepatronat. in nouis. deci-
sio. 6. Potest tamen † Epi-
scopus elapso tempore face-
re rem gratam patrono, eum-
que ad præsentandum admit-
tere; ut per Lambertin. vbi
supra artic. 27. num. 3. per
text. in cap. 2. de supplend.
neglig. Præl. ponderando ibi

verbum, liceat, quod ponit
causam in voluntate illius,
cui licet, & idem est in alio
habente instituere. Quod
non † procedit, si Episcopus,
vel alius superior infra suum
semestre non contulerit, cum
tunc deuoluatur ad alium
superiorem. cap. secundo. de
concess. præben. Non † po-
test tamen admitti patronus,
qui scienter præsentauit in-
dignum, & pro illa vice fuit
iure suo priuatus, cum tunc
priuatio sit in poenam. c. cum
vos. de offic. ordin.

CAPVT SEPTIMVM.

An Ordinarius possit abbreviare tempus datum
ad præsentandum.

SUMMARIUM.

- 1 Tempus datum ad præsen-
tandum an possit abbreviari
ab ordinario.
- 2 Edicto posito cum minori
termino si alius petat tempus
datum iure, obtinet.
- 3 Et si in termino edicti nul-
lus compareat, sit institutio.

- 4 Collegi major pars potest
abbreviare tempus, & præ-
sentare.
- 5 Si in termino edicti nul-
lus comparuit, tamen re in-
tegra intra tempus iuris pa-
tronus præsentare potest.
- 6 Et si effet facta institu-
tio, patronus potest in eam
consentire.

7 Pa-

7 Patroni si sinant scienter
labi tempus edicti, non ad-
mittuntur postea.

1 Ordinarius † an possit
abbreviare tempus da-
tum à iure patronis ad præ-
sentandum in appositione
edicti secundum dispositionē
tex. in cap. vlt. de elect. lib.
6. vbi gloss. & Doctor. dicunt
dictum tex. procedere etiam
in præsentatione, & ita de sti-
lo seruatur: Si alij compatro-
ni non compareant in termi-
no edicti, an eis præiudicium
afferatur, cōstituas super hoc
articulo sequentes casus.

2 Primus casus † est, quando
fuit positum edictum, cum
minori termino, & tunc si
quis compareat, & dicat se
velle expectari per totum
tempus sibi à iure concessum,
audietur, sed procedetur ad
ulteriora, & si producet iura
sua super eis iudicium dabitur.

3 Secundus est † casus, quādo
in termino edicti nullus com-
paruit, & est certum alium
habere iura minima in dicto
iure patronatus, & tunc po-
test procedi ad institutionē,
sed melius esset dictum cer-

tum patronum citare citatio-
ne speciali.

4 Tertius est casus †, quando
ius patronatus competit Col-
legio, & tunc maior pars po-
test abbreviare tempus iuris,
& vocata minori parte præ-
sentare, sicut fit in electione
secundum dicta per Abb. &
Doctor. in cap. cum nobis.
de elect.

5 Quartus est † casus, quando
termino edicti nullus compa-
ruit, & præsentantes eorum
iura produxerunt, & tunc re
integra ante institutionem
admittetur patronus ad præ-
sentandum, si duret tempus
patronis à iure concessum.

6 Sed si † sit facta institutio,
posset patronus pro conserua-
tione sui iuris repræsentare
institutū, & in eum consenti-
re. Si autem † patroni sciant
edictum, & sinant labi tem-
pus, quia tunc videntur tacite
approbare præsentationem
factam, si probetur dicta
scientia, non debent vlo mo-
do ad præsentandum admit-
ti: & de his vide alios dedu-
centem Lambertinum de iu-
re patronatus libr. 2. part. 2.
quæst. 1. art. 28.

CA.

C A P V T O C T A V V M.

Tempore vacationis ad quem pertineat Ecclesiæ custodia.

S V M M A R I V M.

1. *Custodia Ecclesiæ spectat ad habentem ius instituendi, si non sint patroni Ecclesiastici.*
2. *Si sint laici, spectat ad Episcopum.*
3. *Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 18. ubi Episcopus prouidit Ecclesiæ vacanti de Vicario.*
4. *Quando institutio spectat ad inferiorem, Episcopus Vicarium, inferior æconomum ponit, si vacet parochialis Ecclesia.*
5. *Æconomus in Ecclesia vacante ponitur ab habente illius custodiā.*

Tempore vacationis ille habet † custodiā ecclisiæ, qui habet ius instituendi gloss. penult. in fine in c.

cum vos de offic. ordin. & si patroni sint ecclesiastici, custodia ecclisiæ spectat ad eos, & ideo Episcopus in ea non ponet economum. Innocent. & alij in cap. vnico vt ecclesiast. benefic. & in c. 1. 2. Ne se. vacant. Si autem † sint patroni laici, custodia pertinet ad Episcopum, quia laici non debent se intromittere de rebus ecclisiæ, nisi quo ad defensionem. q. 1. cum quatuor sequentibus capitulis 10. q. 1. Innoc. in dicto c. cum vos. ubi Abb. Card. & alij, nisi aliud esset de priuilegio speciali. Sed hodie debet seruari † Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. ubi vacante ecclisia parochiali cuiuscunque iurispatronatus, Episcopus in ea idoneum Vicarium, debet constitueri cum congrua eius at-

bi-

bitrio fructuum portionis as-
signatione, qui onera ipsius
ecclesiæ sustineat, donec ei de
Rectore prouideatur: & ita
de stilo seruatur. Quod etiam
4 procedit, si parochialis + ec-
clesiæ institutio pertineat ad
inferiorem. Praxis Archiepi-
scop. Leonis. part. 2. de col-
latione benefic. cap. 18. nu.
52. de qua re vide Lambert.

de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 1.
5 art. 29. Et generaliter in ec-
clesia + vacante ille ponit
Oeconomum, donec ei de
Rectore prouideatur, qui ha-
bet illius custodiam. per tex.
in dicto capitulo cum vos. &
de tali œconomio loquitur
Lambertinus vbi supra arti-
culo 30.

C A P V T N O N V M.

Quid agendum, stante discordia inter patronos
cum scandalo.

S V M M A R I V M.

- 1 *Discordia patronorum stan-
te Episcopus potest claudere
ostia Ecclesiæ, aliaq; facere.*
- 2 *Dummodo prius eos ad
concordiam reducere curaue-
rit, Ecclesiæ conserre po-
test.*
- 3 *Etiamsi dignus fuerit pre-
sentatus.*

1 **S**i inter patronos + sit di-
scordia, & de facto ve-

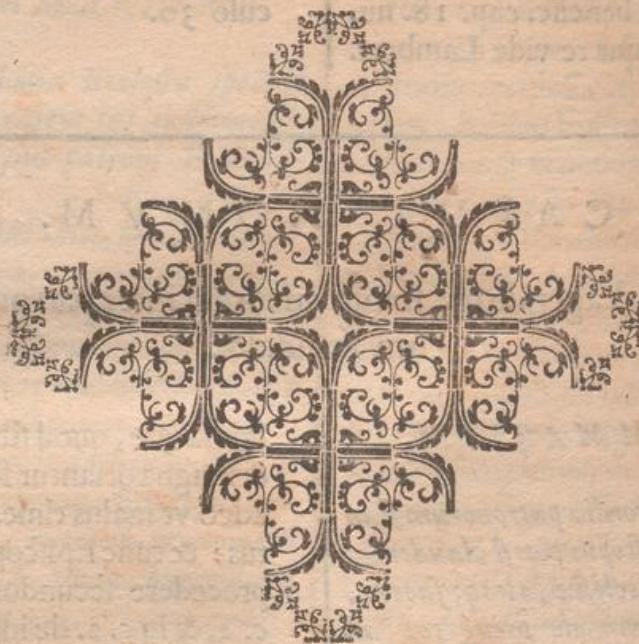
lint facere, quod sibi placet,
& magna oriuntur scandala,
adeo ut malus timeatur euen-
tus: & tunc Episcopus potest
procedere secundum tex. in
c. 1. & in c. 2. de iurepatron.
scilicet iubere, ut claudantur
ostia ecclesiæ, de ea reliquiæ
sanctæ extrahantur, & deni-
que recurrere ad brachium
seculare, ad Papam, & ad
Deum omnipotentem: & elap-
sso quadrimestre, seu seme-
stre poterit eam libere confer-

re;

158 Pars II.Lib. VII. Cap. VIII.

2 re ; dummodo prius † eos re-
ducere ad concordiam cona-
tus sit , & eam confert si sine
scandalo id facere possit . ad
tex. in cap. 3. de iurepatron.
3 etiam si præsentatus † esset

habilis, & dignus ad scanda-
lum vitandum . Vide de hoc
late dicentem Lambertinum
de iurepatronatus . libro 2.
parte secunda. quæstione 1.
articulo 31.

LL

LIBER OCTAVVS,

In quo continetur, vbi & qualiter
fieri debeat præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio infra quod tempus, & quo loco
facienda sit.

SUMMARIUM.

- 1 Præsentatio fieri debet du-
rante tempore dato ad præsen-
tandum.
- 2 Patronus secuta morte Re-
ctoris statim potest præsen-
tare.
- 3 Honestum est præsentare
post sepulturam Rectoris.
- 4 Præsentatio fieri potest qua-
cumque hora diei.
- 5 Et quacumque die.
- 6 Actus voluntarij quolibet
die fieri possunt.
- 7 Processus non fit diebus fe-
riatis, quando lis est super be-
neficio in forma iudicij.
- 8 Præsentatio potest fieri de
nocte.

9 Præsentatio est actus volun-
tarius, & extrajudicialis, fie-
riq; potest extra territorium
habentis instituere.

10 Processus extra territorium
habentis instituere fieri ne-
quit si lis fit inter præsentatos.

11 Præsentatio fieri potest in
quocumque loco honesto.

12 Præsentatio si fiat iure col-
legij, facienda est in loco con-
sueto dicti Collegij.

1 **P**raesentatio facienda est
intra tempus datum ad
præsentandum, idest eo du-
rante quandcumque, vt to-
to tit. de iure patronat. & in
superiori libro pluries dictum
2 est. Et ideo patroni t statim
sequu-

sequuta morte Rectoris possunt nouū præsentare Rectorem, etiam non sepulto Rector. Doct. in cap. bonæ il seconde, vbi Innocen. Card. Abb. & alij, de elect. De honestate tamen patroni † possent exspectare, vt cadauer prius sit traditum sepulturæ, & postea præsentare. ad text. in cap. obeuntibus. distin. 63. & cap. postquam. distin. 50. Et eadem ratione præsentatio † fieri potest quacumque hora diei, cum in ea de necessitate nō requiratur, quod celebretur Missa de Spiritu sancto, vt per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. parte secunda, quæst. 2. art. 2. Et ideo præsentatio † fieri potest quocumq; die etiam feriato, etiā paschali, cum sit quid extra iudiciale, & sapiat spiritualitatem. Dominic. in cap. concertationi de appellat. lib. 6. Actus etiam † voluntarij omnibus diebus fieri possunt. Hosten. in summa tit. de ferijs. S. quid in his agi debeat. per l. actus. C. de ferijs: & præsentatio est de actibus voluntarijs. vide Rocch. de Curte de iurepatronat. verbo honorificum quæst. 35. num. 66.

7 Si autem † super beneficio ligetur in forma Iudicij, tunc talis processus non fiet diebus feriatis in honorem Dei, cum sit in forma Iudicij. glos. in Clemen. dispendiosam verbo beneficij de iudic. vide Clem. sæpe, & ibi gloss. de verb. significat. vide Lamber. vbi supra art. 4. Et cum tempus † datum ad præsentandum currat de momento ad momentum, potest fieri etiam de nocte talis præsentatio. Lambertin. vbi supra art. 5. & dantur multi casus, in quibus patroni possunt præsentare post lapsum tempus eis concessum, de quibus in præcedenti libro diximus, & breuiter tradit Lambert. art. 5. vbi supra, & per rationes suæ prædictas, quia præsentatio † est actus voluntarius, & extra iudicinalis. Cardin. & Abb. in cap. nouit. de offic. leg. Potest fieri etiam extra territorium, & Dioecesim habentis instituere, vbiunque reperiatur is, coram quo fieri debet præsentatio, & etiam institutio. Si autem inter † præsentatos sit lis, processus extra territorium habentis institutio fieri non posset; vide Bald. in l.

in l. 3. ff. de offic. procons. & leg. Cardin. & Abb. in dicto cap. nouit. & Lambertin. vbi supra art. 6. Et quamvis + ele-
ctio sit facienda in ecclesia. cap. cum terra. & cap. quod sicut. de eleet. vel in alio loco honesto, de consuetudine, nihilominus præsentatio fie-

ri potest in ecclesia, & in omni loco honesto, in quo reperiatur Episcopus, vel alius habens instituere. Si autem præsentatio + fiat iure Collegij, tunc fieri debet in loco consueto dicti Collegij. Lambertin. vbi supra articulo septimo.

C A P V T S E C V N D V M.

Qualiter fieri debeat præsentatio à populo, à Collegio, vel à patronis particularibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Præsentatio qualiter fiat quando plures sunt patroni.
- 2 Consensus omnium requiri-
tur, quando aliquid spectat ad omnes.
- 3 Consensus maioris partiis quando minori præjudicat, si-
mul expeditur.
- 4 Commune quando aliquid est pluribus ut singulis, consen-
sus separate præstari potest.
- 5 Præsentatio si facienda sit nomine collegij, omnes patroni sunt vocandi.
- 6 Alias poterunt agere de-
Praxis Iurispatron.

contemptu.

- 7 Patroni ut singuli singula-
lariter possunt præsentare, &
compromittere.
- 8 Patroni sunt vocandi, &
valei vocatio etiam si dictum
sit a delectionem.
- 9 Patroni quando ut singuli
debeant præsentare, consuetu-
do seruetur.
- 10 Modus seruandus in coa-
dunandis patronis.
- 11 Parochiani præsentare de-
bentes vocandi sunt, & simul
conuenire debent.
- 12 Pisis parochiani patroni co-
ueniunt in ipsa ecclesia vacante.

L 13 Po-

13. Populi si sit iuspatronatus, omnes de populo vocandi sunt.
14. Consuetudo Pisanæ Dioœcesis quando iuspatronatus spectat ad Communitatem.
15. Antiani electi à populo vice populi præsentant.
16. Priores Pisarum vice populi præsentant.
17. Filiæfamilias, feminæque quando domicilium habent vocari debent, quando ad populum spectat præsentatio.
18. Masculi hodie tantum admittuntur quando ad populum spectat præsentatio.
19. Pupilli, vel eorum tutores admittuntur, quando omnes de populo vocantur.
20. Pupillus infans si non habeat tutorem, pro eo potest præsentare consanguineus.
21. Patroni iure Collegij aliquem non patronum ad præsentandum admittere nō possunt, etiā uno tantū contradicente.
22. Maior pars Collegij non potest compromittere præsentationem etiam uno contradicente.
23. Secus si habeant iuspatronatus ut singuli.

P Ræsentatio qualiter † sit facienda præsertim cum

- plures sunt patroni, requirit, vt considerentur ea, quæ ponit Bart. in l. omnes populi. num. 15. & sequentibus. ff. de iust. & iur. Primum est, quod in his, † quæ pertinent ad plures, & vniuersos, requiritur simul omnium consensus. cap. in genesi. de electione. Secundum in his, † in quibus cōsensus maioris partis minori præiudicat, etiamsi pertineat ad plures, vt singulos, requiritur, quod illa fiant simul. l. & suum hæredem. s. hodie. ff. de pact. Et ideo cum aliquid est commune † pluribus, vt singulis, & consensus vnius partis alteri parti non præiudicat, licet fiat separatim tenebit actus. per text. in l. fundum. ff. de seruit. rust. præd. His suppositis constitue infrascriptos casus.
5. Primus † est casus quando patroni sunt vocandi, vt quia ratione Collegij debeat præsentare: non solum sunt ipsi vocandi, sed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, si eiusdem procuratoris notitia habeatur. Cardin. in cap. 3. quæst. 7. de iurepatronat.
6. Secundus † est casus quando

do dicti patroni erant vocandi ad præsentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores: poterunt agere de contemptu, vt in electione. secundam Cardin. in dicto cap. 3. quæst. 7.

7 Tertius † est casus, non solum possunt patroni singulares singulariter præsentare, & non potest agere de contemptu non vocatus; sed etiam possunt singulariter compromittere præsentationem in aliquos; quod si patroni vocent compatronos ad præsentandum, cautius aget, quamvis ad eos iure singulari spearet præsentatio.

8 Quartus † est casus; quando patroni sunt vocandi etiā. si vocentur ad electionem, & non dicatur, ad præsentationem tenebit vocatio. Federic. conf. 102. num. 1.

9 Quintus est † casus quando patroni, vt singuli præsentare debent, licet possint præsentare separatim, si tamen consuetudo sit in loco de hoc obseruata, seruari debet. Abbas conf. 76. par. 2. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo honorificum. quæst. 60. in fine. Lapus allegat. 78. num. 2.

10 Et quis modus sit † seruandus in coadunandis patronis, & numquid maior pars possit citari facere minorem, & restringere terminum præsentandi à iure præfixum, vide Abbat. in cap. cum nobis. num. 9. de elect. & de his Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 2. art. 8. præsertim num. 10. & sequentibus. Quod si Parochiani † debeant præsentare, vt vniuersi, quia hoc vt vniuersi habent ex cōsuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, construxerunt, vel dotauerunt ecclesiam: tunc vt vniuersi illud ius habentes vocari debent, & in vnum locum conuenire. iuxta dicta à Ioann. Andr. in cap. 3. de iurepatronat. Et ita † seruatur Pisis in ecclesijs, quarum ius patronatus pertinet ad Parochianos, qui vocati hora destinata simul conueniunt in ecclesia vacante, ibique per secreta suffragia eligunt præsentandum, & de tali actu loquitur Lambertin. vbi supra art. 9. quo casu locatores Domorum existentium intra Parochiam sunt vocandi, nisi habitatores sint vocati in fun-

L 2 datio-

uatione, vt quia in fundatione fuerit reseruatum iuspatronatus habitantibus in Parochia. Nam tunc habitantes tantum vocabuntur, & in hoc etiam attendi debet loci consuetudo. Lambertin. vbi supra. artic. 10. num. 4. & sequentibus. Quando tamen iuspatronatus pertinet ad populum, tunc omnes de populo erunt vocandi, non autem solum regentes Vniuersitatem. toto titulo. ff. quod cuiusque Vniuersitatis nom. & ita seruatur tamen in Dioecesi Pisana, in qua quædam Ecclesiæ rurales sunt iurispatronatus Communitatum dictarum Villarum, & hominum ibidem habitantium: & vacante ecclesia dicti habitatores conueniunt simul in ecclesia pro electione praesentandi. Verum tamen si populus solitus sit eligere Antianos, vel alios, penes quos sit omnis populi potestas. ad tex. in S. Senatusconsultum instit. de iure nat. gent. & ciu. & tunc iij soli praesentant; vt est Pisani, vbi tamen Domini Priores populi dictæ Ciuitatis eligunt nomine populi Priorem ad Prioratum Ecclesiæ sancti Sixti

dictæ Ciuitatis, cuius ecclæsiæ fuit etiam Prior Dominus Vincentius Mazzolius Decanus Pisanus, auunculus meus carissimus; cuius anima requiescat in pace; & de hoc vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. & eundem. art. 12. vbi ait in omnibus casibus, in quibus tamen filij familias, feminæ, virgines, & viduæ semper quando domicilium praesentant, admitti debent ad praesentandum, quia alias de iure tales interuenire deberent in gerendis per populum: licet hodie tamen secundum consuetudinem seruetur contrarium secundum aliam doctrinam Innoc. in cap. 2. de noui oper. nunciat. & ita seruatur in supradicta Dioecesi Pisana, in qua tantum viri admittuntur. Et in dictis casibus tamen quando omnes de populo vocantur, tunc pupilli maiores septennio, vel eorum tutores admittuntur ad praesentandum, cum omnes dicantur de populo. Lambert. vbi supra. art. 13. si non habeant tutorem, tunc eorum portio accrescit cōpatronis. Quod si iuspatronatus totum 20 pertineat ad infantem tamen non ha-

habentem tutorem, sufficeret, quod aliquis suus consanguineus pro eo præsenteret, & erit actus validus, etiā non secuta ratificatione, cum pro eo infante utiliter agat. Lambertin. vbi supra art. 14.

21 Si autem iuspatronatus speget ad aliquos iure singulorum, seu iure Collegij, tales non possunt admittere non patronum ad præsentandum, uno ipsorum contradicente. argumento tex. in cap. scriptum, vbi Abb. num. 3. de elect. & in cap. quia propter. & in cap. in causis. de elect. & de hoc Lambertin. vbi supra artic. 16. Et eadem ratione maior pars patronorū

non potest in aliquem compromittere præsentationem in vita, minori parte, seu uno tantum contradicente. Abb. in capit. cum Vintoniensis. num. 3. de elect. & in dicto cap. in causis; quod procedit in habentibus iuspatronatus iure Collegij, seu Vniuersitatis; si enim non essent patroni habentes iuspatronatus, ut singuli possent separatim, & ad libitum infra legitima tempora præsentare, seu compromittere; de quibus vide Lambertin. vbi supra. artic. 17. Nec in præsentatione seruari debet forma tradita in c. quia propter. de elect. vbi hoc declarat Abb.

C A P V T T E R T I V M.

Quis debeat facere conuocare Collegium, quando iuspatronatus pertinet ad Collegium.

S V M M A R I V M A.

- 1 Collegium quando habet præsentare, quis illud conuocat.
- 2 Habens potestatem illud Praxis Iurispatron.

conuocandi,

- 3 Vel si nullus habeat potestatem, antiquior conuocat.
- 4 Minor pars potest conuocare maiorem, si labatur tempus.

L 3 5 Et

166 Pars II. Lib. VIII. Cap. III.

150 Et si non poterit conuoca-
re, poterit præsentare.

16 Canonici conuocati si sint,
& duæ partes ex illis rema-
neant, possunt actum expe-
dire.

17 Sed si duæ partes receße-
runt, tertia pars nihil agere
potest.

18 Omnibus conuocatis si com-
pareant duæ partes, validè
fit præsentatio.

19 P̄is̄ conuocatio fit à se-
niori, quando Collegium ha-
bet ius patronatus.

1 **Q** Vando quæritur † quis
debeat conuocari fa-
cere eos, quorum
interest quando ius patrona-
tus pertinet ad Collegium,
seu Vniuersitatem, consti-
tuas cum Lamberrin. de iu-
re patronatus. lib. 2. part. 2.
quæst. 2. artic. 19. fequen-
tes casus.

2 Prius est † casus si sit ali-
quis, qui ex priuilegio, sta-
tuto, seu consuetudine ha-
beat talem potestatem con-
uocandi, ille id poterit fa-
cere; sed si vellet abbrevia-
re terminum iuris datum ad
præsentandum, non posset.
Abb. in cap. cum nobis. nu-

mero 9. de electio.

300 Secundus est † casus, si
nullus sit, qui habeat talem
potestatem, antiquior faciet
conuocationem. Abb. in ca-
pitulo 1. num. 4. de maiorit.
& obed. quod procedit in
Collegijs ecclesiasticis. In-
nocen. & Abb. in dicto c. 1.
& quando est Vniuersitas se-
cularis, duæ partes debet con-
gregare tertiam partem, &
expedire actum, si tertia
pars non venerit. Abb. & Fe-
linus in cap. cum omnes. de
constitut.

4 Tertiis est † casus, stante
fine termini iuris dati ad eli-
gendum, seu præsentandum,
pars præfens etiamsi sit mi-
nor, vel vnuſ tantum, poterit
conuocare maiorem partem.
Abb. dicto cap. cum omnes.

5 num. 13. Si autem † non
possit alios conuocare ex ali-
qua causa, poterit solus actū
electionis, seu præsentatio-
nis expedire. Innoc. nu. 6.
in cap. cum nobis olim. vbi
Abb. num. 9. in fine. de elec-
tio. Nam iura Collegij in-
vno conseruantur etiam alijs
mortuis, vt notatur in c. 1.
de elect. vbi Abb. num. 6.

6 Quartus † est casus; si ca-

nonici omnes de Collegio sunt vocati pro electionis præsentationis, vel alterius negotij expeditione, si duæ partes remanserunt, semper poterunt actum expedire, est enim idem, ac si tertia pars vocata holiuisset venire, nam paria sunt non venire, vel venire, sed non expectare usque ad finem, ut in cap. de iudic. & in cap. certum. quæst. 3. ita Abb. in dicto cap. cum nobis. num. 10. Quintus est casus; Si in casu præmisso duæ partes recesserint, vel ultra, tunc tertia pars nihil agere potest, quia Capitulum non conseruatur in minori parte, ut in cap. ecclesia. il. secundo. de elect. & illi recedendo viden

tur reuocare vocationem factam, nisi instet finis termini iuris, ut per Abb. in dicto cap. cum nobis. num. 10.

Sextus est casus, vocatis omnibus, si tamen compareant duæ partes tantum, valebit præsentatio, quæ ficit per maiorem partem illarum duarum partium. ita Ioan. Cald. consil. 11. de iurepatron. & quando debeant venire ad sonum campanæ, ponit Abb. in dicto cap. in causis. num. 5. de elect. & vide Felin. in cap. cum omnes. de constitut. Pisis est quando ius patronatus pertinet ad Vniuersitate, puta Parochianorum, conuocatio fit à seniori.

C A P V T Q V A R T V M.

Ius patronatus si spectet pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium existentem de Collegio, quomodo fiat præsentatio.

S V M M A R I V M.

I Patronus si quis pro parte

fit, pro alia Collegium, de quo & ipse unus est, quomodo debeat presentare. Et debet

L 4 bet

bet eundem præsentare.
2. Quilibet potest fungi dupli-
ciori officio. 4. Collegij actas si rite non
fiat, etiam minor pars appellare potest.
5. Dummmodo allegetur causa
rationabilis.

1. **S**i quis t̄ habeat Iuspatro-
natus de per se ut singu-
laris persona in aliqua ecclē-
sia, cuius iurispatronat. pars
pertineat ad Collegium, pu-
ta Capitulum, cuius ille e-
tiam est Canonicus, poterit
præsentare cum Capitulo, tā-
quam unus de Capitulo, &
postea de per se, ut patronus:
2. quilibet t̄ enim potest fungi
duplici officio, licet sit una
persona. cap. à collatione
de appellat. lib. 6. Abbas in
cap. cum olim. n. 2. de re iud.
3. Debet t̄ tamen unum & non
diuersos præsentare, quia
qua conscientia ducitur ad
præsentandum unum iure
Collegij, eadem conscientia

dēbet duci ad præsentandum
eundem iure singulari. per
cap. penult. §. porro. de elect.
lib. 6. Lapis allegat. 2. 2. n. 4.
& §. de quo vide Abbat. &
Felin. num. 3. in d. cap. cum
olim. Vide Lambertinū de
iurepatron. lib. 2. par. 2. q. 2.
4. art. 20. Quod si t̄ actus ca-
nonicē non fieret, poterit à
minorī parte appellari. cap.
cum nobis olim. de election.
Ideoque dicunt Doctores,
quod ad impediendum actū
ni Vniuersitatis, ne fiat, sufficit
contradic̄tio minoris partis.
per cap. 1. de his quæ fiunt à
maiori par. cap. Immo suffi-
cit contradic̄tio vnius can-
ni Nicæna. vbi Archid. dist. 31.
§ dummmodo t̄ allegetur causa
rationabilis, quare fieri non
debeat. Vnde clarum est, v-
num solum cum iustitia posse
impedire Vniuersos: & talis
cōtradic̄tio est appellatio ex-
trajudicialis. Lambertin. vbi
supra art. 21.

CA-

C A P V T Q V I N T V M.

Quæ actio competit patronis contra impedientes eos præsentare.

S V M M A R I V M.

- 1 Patronis competit actio confessoria, & negotoria contra impedientes eos præsentare.
- 2 Actio illa an competit uti-
lis, vel directa.
- 3 Actio directa eis com-
petit.
- 4 Author de his dixit.

Patronis t̄ contra impe-
dientes eorumdem pa-
tronorum præsentationem
competit actio confessoria, &
negatoria. Rocch. de Curte
de iure patron. verb. ius. q. 1.
princ. nu. 6. & ita communi-
ter. glos. in f. in cap. exâmi-
nata. de iudic. vbi Ant. de
Bur. Abbas, & alij. An au-

tem talis t̄ actio competit di-
recta, vel utilis, vide glos. in
l. in rem. S. loca sacra. ff. de
rei vendic. Bald. Cardin. &
Barbat. in cap. quanto. de
iudic. & concludunt Abbas,
3 & alij competere t̄ directam,
quia non datur pro ipsa ec-
clesia, sed pro ipso iurepatro-
natus, seu iure præsentandi;
quod ius est in dominio pa-
tronorum. vide Felinum, &
alios in dicto cap. quanto. &
Lambertinum de iurepatron.
lib. 2. par. 2. quæst. 2. art. 22.
Et de his actionibus vide
Doctores in S. æquè. Inst. de
4 action. vbi & ego t̄ latè dixi,
dum essem publicus Professor
in florentissimo Pisano Gym-
nasio.

CA-

CAPUT SEXTUM.

Quomodo facienda sit præsentatio, an præsentari possint plures, & numquid præsentatio possit compromitti, vel fieri sub

conditione.

SVM MARIVM.

- 1 Patroni dicuntur præsentare proprie-
- 2 Abusus vero eligere.
- 3 Forma præsentationis.
- 4 Patronus dicens volo præsentare, si concurrunt alia
requisita præsentare dicitur.
- 5 Idem est si dicat, præsento vobis ad talem Ecclesiam.
- 6 Idem etiam est, si dicat præsento Titium præsentem non addito cognomine.
- 7 Si autem dicat, præsento quem talis præsentabit, non
præsentat.
- 8 Elettio non valet, si eli-
gens dicat, eligo quem talis ele-
gerit.
- 9 Patroni possunt plures præ-
sentare, ut Episcopus unum
instituat.
- 10 Collegij pars si unum, alia

1 pars æqualis alterum præsen-
tent, magis idoneus instituen-
dus est.

11 Patroni possunt compromit-
tere potestatem præsentandi.

12 Patronus factio compromis-
so, re non integra non potest
præsentare.

13 Compromissarij si præsen-
tent indignum, & compro-
mittentes ratiocinat, perduntius.

14 Compromittentes eligunt, si
electus in compromissarijs re-
nunciet.

15 Præsentatio sub quavis con-
ditione fieri potest, dummo-
ndo purificetur infra tempus
indatum ad præsentandum.

16 Patronus ecclesiasticus po-
test duos sub conditione pre-
sentare.

1 **P**atroni dicunt ut pro-
prie præsentare Recto-
rem

rem ad vacantem ecclesiam.
cap. quod autem. ibi præsen-
tatus, & ibi præsentatio. cap.
quia clericu. ibi præsententur.
cap. illud. ibi, ad præsentatio-
nem. ca. cum laici. ibi, ad eo-
rum præsentationem. & in
cap. consultationibus. ibi, ad
præsentationem. & ibi, tem-
pore præsentationis. & alibi
in titulo de iurepatronatus.

2 Igitur † inproperiè, & abusu
eligere dicuntur: nec sufficit
patronis post vacationem co-
gitare super nominatione
præsentandi; sed necesse est
actualiter eum præsentare.

3 Forma † autem huiusmodi
præsentationis erit compare-
re coram Superiore, vel alio
habente ius instituendi, vna-
cum præsentando duobus te-
stibus & notario, dicendo.

Coram Domino &c. Com-
paret Raynuttius patronus ec-
clesie S. Bartholomæi vacan-
tis per obitum presbyteri An-
tonij, vltimi illius Rectoris:
& præsentat coram vobis ad
dictam Ecclesiam Presbyte-
rum Nicolaum Clericum Pi-
sanum præsentem & accepta-
tem, petens dictam præsen-
tationem admitti, dictumque
præsentatum institui; & prout

infra formam præsentationis
afferemus. De qua praxi vi-
de Abbatem in cap. vlt. de
iurepatron. & Lambertinum
de iurepatronat. lib. 2. par. 2.
quæst. 3. art. 1. n. 5.

4 Quod si ignorantē † pa-
tronus coram Superiore, &
præfente præsentando diceret
hæc verba, Volo præsentare
vobis talēm pro Rectori, &c.
quia tunc cum facto fiat præ-
sentatio, debet intelligi, id est
Præsento, cum adsint re-
quisita in præsentatione,
scilicet persona præsentan-
tis, præsentia præsentati, &
habentis instituere, vt per
Lapum alleg. 75. Lambertin.
vbi sup. art. 2. & art. 11. nisi
præsentandus esset notus, vt
supra dictum est. Eadem
ratione † dicendum est, si ad-
sint tres illæ personæ requisi-
ta in præsentatione, & dicat
patronus, Præsento vobis ad
talēm ecclesiam; & non dicat
quem: vel dicat, Præsento Ti-
tium; & non dicat cui, censem-
tur nihilominus facta præsen-
tatio, vt per Lambertin. vbi
sup. art. 3. Idem est † si præ-
sentet Titium clericum præ-
sentem, cum alijs requisitis,
non addito alio cognomine
di-

diciti Titij, dummodo constet
 de quo præsentans senserit.
 Lambertinus vbi sup. art. 4.
 7 Si autem † patronus dicat,
 Præsento quem talis præsen-
 tabit; nulla est præsentatio,
 nisi secuta præsentatione il-
 lius talis. Vnde per illa ver-
 ba potius ordinatur, & con-
 stituitur procurator ad præ-
 sentandum; quod vacante
 ecclesia fieri potest. cap. vlt.
 de concess. præberid. argu-
 mentando à contario sensu.
 8 Quāmuis non † valeat elec-
 tio, si dicatur, Eligo quem
 voluerit Decanus. cap. in
 electionibus. vbi gloss. in
 verb. incerta. de elec. lib. 6.
 Potest tamen fieri electio sub
 conditione, si talis non obti-
 nebit. glos. vlt. in cap. cum
 terra; & ibi Doctores, de
 elec. vel cum consilio certæ
 personæ. per text. in cap. cum
 inter il terzo, de elec. vide
 Lambertin. vbi supra art. 5.
 9 Adnotandum † est etiam,
 quod patroni possunt ad va-
 cantem ecclesiam plures præ-
 sentare, ea lege, vt unus ex
 eis ab Episcopo eligendus in-
 stituatur. ita habetur in Cle-
 ment. plures in vers. quibus
 etiam, de iurepatronat. quod

procedit in omnibus patronis
 tam clericis, quā laicis, dum-
 modo eis non competit ius
 patronatus iure vniuersali pu-
 ta Collegij, vel Vniuersitatis,
 quod declarā, vt per Lamber-
 tin. vbi supra art. 6. & 8. vbi
 si iuspatronatus pertineat ad
 Collegium, & media pars præ-
 sentet † vnum; altera alterum
 valet vtraque præsentatio, &
 erunt attendenda maiora me.
 11 ita præsentatorum. Patroni †
 possunt insuper compromit-
 terē in certas personas po-
 statem præsentandi, & pos-
 sunt eligere aliquos, à quibus
 eligantur compromissarij, qui
 postea præsentent illum, qui
 eis placuerit, & sic à princi-
 pio possunt esse compromissa-
 rij incerti, certificandi tamen
 pereos, quibus est data po-
 stas eos eligendi. ita est text.
 in cap. in causis. vbi Abb. &
 Doctor. de elec. Lapus alle-
 gat. 78. num. 5. Lambertin.
 12 vbi supra art. 7. & in casu † ta-
 lis compromissi, re non inte-
 gra patronus non potest præ-
 sentare. Doctor. in dicto cap.
 in causis: & si compromissa-
 rij non præsentēt debito tem-
 pore, sit deuolutio ad superio-
 rem. cap. si compromissarius.
 de

1 de elect. lib. 6. Et si compro-
2 missarij præsentent indignū,
3 & compromittentes ratam
habuerint præsentationem,
amittunt pro illa uice ius pre-
sentandi. dicto cap. si com-
promissarius. §. si vero eligat.
4 Et t̄ sicut electo à compro-
missarijs renunciante eligunt
compromittentes dicto §. si
vero eligit; ita renunciante
præsentato, vt per Lambert.
vbi supra dicto art. 7.
5 Potest etiam fieri t̄ præsen-
tatio sub conditione incerta,
dubia, & obscura, dummo-
do talis conditio infra tem-
pus datum ad præsentandum
purificetur, incertitudo cer-
tificetur, & obscuritas fiat
clara. ad text. in dicta Cle-
ment. plures. de iurepatrona-

tus. quod procedit etiam in
patrono ecclesiastico. Nec
obstat, quod præsentatio ec-
clesiastici habeat vim electio-
nis, quia, vt dicit Rocch. de
Curte. de iurepatronat. ver-
bo honorificum. q. 9. num. 34.
illud procedit quo ad hoc, ne
patronus ecclesiasticus va-
riare possit, sicut nec elec-
tores variant, non autem quo
6 ad reliqua. Potest tamen ec-
clesiasticus præsentare duos
sub conditione, & successiue
pro eius securitate, vt euitet
lapsum temporis, puta præ-
sento Stephanum, qui si fue-
rit indignus, vel non idoneus
præsento Laurentium. de
quo per Lambertin. vbi supra
artic. 9.

C A P V T S E P T I M V M.

Ponitur forma præsentationis.

S V M M A R I V M.

- 1 Forma præsentationis.
2 Edicti forma ponitur in-
fra.

- 3 Scriptura in præsentatione
non est de substantia.
4 Cautela est etiam in præ-
sentatione scripturam adhi-
bere.

For-

Forma nunc † ponitur præsentationis faciēdæ, vt de praxi constet. quam ponit, & declarat Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. ar. 11. quæ est huiusmodi.

Iacobus Gallettus laicus nobilis Pisanius, patronus, seu in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi existens parochialis Ecclesiæ sancti Petri ad hischiam Pisarum vacantis per obitum venerabilis presbyteri Sigismundi de Nobilibus vltimi, & immediati Rectoris illius extra Romanam Curram defuncti, & infra quadrimestre à iure patronis laicis concessum, constitutus coram vobis admodum Reuerendo Domino N. Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Pisani, cōfidens de bonis moribus, & idoneitate Venerabilis presbyteri Torpetis de Gaddis sacerdotis Pisani, eumdem Torpetem coram vobis præsentat ad regimen, curam, & administrationem prædictæ Ecclesiæ sancti Petri, sacerdotem litteratum, & idoneum ad dictum beneficium assequendum, præsentem,

coram vobis existentem, & acceptantem; Petens dictam præsentationem admitti, dictumq; sic præsentatum ad dictam ecclesiam institui omni meliori modo.

Quo facto D. Vicarius de stylo dicit, visis, & auditis prædictis prædictam præsentationem admisit si & in quantum & successiue commisit fieri edictum in forma, præsentibus duobus testibus, & notario, qui se roget de prædictis, & omnia apud acta Curia reponat; cuius dicti forma † ponitur in cap. vlt. de elect. lib. 6. & ponitur in libro sequenti cap. 2. in qua præsentatione de necessitate, & de † substantia non requiritur scriptura, nam glossa in cap. 1. §. postquam autem in verbo in scriptis de censib. lib. 6. enumerat casus in quibus de substantia requiritur scriptura, & non enumerat istum; bene tamen † est ad cautelam adhibere super hoc actu scripturam, maxime pro probanda quasi possessione. & de hoc Lambertin. vbi supra art. 12. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. Et in fine dictæ præsentationis Cancel-

cellarius Curiæ Archiepiscopalis ponit diem, in qua dicta præsentatio fuit facta, & admissa cum duobus testibus, & commissio edicti.

C A P V T O C T A V V M.

Præsentatio fieri debet coram habente instituere, & præsentatus debet præsentationem acceptare.

S V M M A R I V M.

<p>1 Præsentatio fit coram habente instituere.</p> <p>2 Patronus si per epistolam præsentet, epistola intra debitum tempus est exhibenda.</p> <p>3 Præsentatus si intra debitum tempus deferat instrumentum habenti instituere, valet præsentatio.</p> <p>4 Sede vacante præsentatio fit coram Capitulo.</p> <p>5 Laicus non potest ecclesiam conferre.</p> <p>6 Ecclesia patronata in confinibus duarum diaecesis erit communis Episcopis illarum.</p> <p>7 Quamvis alij dicant spe-
ctare ad Episcopum, in cuius Diaecesi est caput ecclesiae.</p> <p>8 Alij afferunt illius Episcopi</p> | <p>esse, in cuius Diaecesi est porta ecclesiae.</p> <p>9 Præventioni est locus, quan-
do instituendi potestas est pa-
nes duos in solidum.</p> <p>10 Præsentatio si fieri debeat cum consensu alicuius, con-
sentire debens præsens erit.</p> <p>11 Præsentatus debet accepta-
re præsentationem, & Præsen-
tatio facta de præsente, & ta-
cente valet.</p> <p>12 Absens notus præsentatus debet intra debitum tempus consentire, & acceptare.</p> <p>13 Præsentationis acceptatio fieri debet intra debitum tem-
pus.</p> <p>14 Præsentatus non potest cogi ad præsentationem acceptandam.</p> <p>15 Præsentatus post præsen-
tationem potest patrono gratias agere.</p> |
|---|---|

16 Cle-

176 Pars II.Lib.VIII.Cap.VIII.

- 16 Clericus potest precari patronum pro beneficio obtinendo.
- 17 Beneficio de accepto tenetur quis gratias agere. Ingratitudo vitium pessimum.
- 18 Præsentatus post præsentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam.
- 19 Præsentatus non potest imponere censum ecclesiæ patrono soluendum.
- 20 Fructus præsentationis sūt quia ordinarius non potest instituere sive præsentatione.
- 21 Præsentatio acquirit præsentanti ius præsentandi.
- 22 Præsentatio revocat ordinacionem ordinarij.
- 23 Præsentatus habet ius pendæ institutionis.

1 **P**raesentatio t de necessitate debet fieri coram habente instituere, & vera est præsentatio, quando persona præsentat sensibus corporeis exhibetur coram habente instituere. cap. ea noscitur, ibi ipsis Dicefanis præsentauit, vbi Abb. de his, quæ fiunt à Præl. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepatronat. Et si patronus t præsentet per epistolam ad hoc vt valeat præsentatio,

- debet epistola præsentari habenti instituere infra tempus datum ad præsentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 4. artic. 2.
- 3 Et si t ipse præsentatus infra dictum tempus deferat instrumentum habenti instituere, tenet præsentatio. ita Lapus allegat. 75. num. 6. & Lambertin. vbi supra artic. 3. Et
- 4 quando t præsentatio deberet fieri coram Episcopo, sede Episcopali vacante fiet coram Capitulo, secundum Io. And. in cap. nobis. de iurepatron. per text. in cap. 1. de institut. lib. 6. Non potest t tamen laicus concedere, seu conferre ecclesiam patronatā absque Episcopo, etiam stante consuetudine. Rocch. de Curte de iurepatron. in verbo honorificum. quæst. 62. num. 98. Abb. in cap. quod autem, in fine, de iurepatronatus: nisi hoc habeat ex priuilegio Papæ, de qua re vide Lambert. vbi supra art. 5. Si autem ecclesia t patronata sita sit in confinibus duarum Dioecesum, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quo ad Parochialia. gloss. vlt. in fine in c. licet in regulis 16. quæst.

quæst. 3. sicuti & arbor in confinio posita. §. insula. instit. de rer. diuīs. & si Episcopi discordent, superioris Metropolitani partes erunt ordinare, ut alternis vicibus illi Episcopi ecclesiam ordinent. ita est text. in Clemen. plures. §. & vt facilius. de iurepatronatus: quamuis alij dicant † illius Episcopi prædictam ecclesiam esse, in cuius Dioecesi situm est caput ipsius ecclesiae, argumento text. in l. cum in diuersis. ff. de Relig. & sumpt. fun. Alij 8 putarunt † illius Dioecesis ecclesiam esse, in cuius solo sita est porta ecclesiae, argumento text. in l. prædijs. §. qui domum, & quod ibi notat Bart. ff. de legat. 3. De qua re vide Bellencinum in suo tract. de charitatio subfido quæst. 52. & Lambert. vbi supra art. 6. vbi aiunt patronos recte præsentare coram uno ex dictis Episcopis. 9 Quando autem † apud duos insolidum est potestas instituēdi, tunc est locus præventioni, ut per Lambertin. vbi supra art. 7. Quod si præsentatio † sit facienda cum con-

Praxis Iurifpatron.

sensu alicuius, requiritur ille, qui debet consentire cum illo, qui debet præsentare. Lopus dicta allegat. 75. Cardin. in clem. 1. quæst. 9. de iurepatronatus. Insuper præsentatus † debet acceptare præsentationem. Calderin. consil. 17. de iurepatron. Lopus allegat. 8. quando autem quis est præsens, & sinit præsentari, intelligitur consentire, & acceptare, nec aliud requiritur. Cardin. in capitulo vlt. de iurepatron. col. vlt. 12 Vbi autem † permittitur, quod absens notus præsentetur, tunc expresse infra tempus datum ad præsentandum debet consentire, & acceptare præsentationem. Rocch. de Curte. de iurepatron, in verbo honorificum. quæst. 36. Lambertin. vbi supra libro 2. parte 2. quæst. 5. artic. 1. Et 13 sic acceptatio † præsentati fieri debet intra semestre, vel quadrimestre datum ad præsentandum. Cardin. in dicto cap. vlt. colum. vlt. etiamsi patronus sit clericus, vel laicus, cum in tali præsentatione non habeat locum. text. in cap. quam sit. in

M prin-

princip. de elect. lib. 6. ita
 Abb. in consil. 75. parte 2.
 & Lambertin vbi supra arti-
 culo 2. num. 4. sed non † po-
 test cogi præsentatus ad ac-
 ceptandum præsentationem;
 Nam beneficium non conser-
 tur in inuitum. cap. benefi-
 cium. de regul. iur. libro 6.
 tex. autem in capit. vt quis
 duas. de elect. lib. 6. habet
 in locum in præsentatio per pa-
 tronos habentes ius præsen-
 tandi iure vniuersali, secus si
 absint patroni iure singulari,
 & vniusquisque pro iure suo,
 vt per Lambertin. vbi supra
 artic. 3. in fine.

15 Potest etiam † præsentatus
 absque labore simoniæ post præ-
 sentationem agere gratias
 præsentanti, cum possit, &
 quod plus est, preces † offer-
 re patrōno pro beneficio ob-
 tinendo: de quibus precibus
 tractat Abb. in cap. per in-
 quisitionem. colum. 2. de
 elect. Immo tenetur † quis
 de accepto beneficio gratias
 referre, est enim ingratus,
 qui non reddit, vel dissimu-
 lat, omnium ingratissimus,
 qui obliuiscitur, immo, vt
 alius dixit, immemores bene-

ficij omnes oderunt: etenim
 ingratitudo est ventus vrens,
 siccans fontes pietatis, &
 fluenta gratiæ. Sanct. Ber-
 nard. in sermone 2. de con-
 temptu Mundi. vide de hoc
 Lambertin. vbi supra artic. 5.

18 Si autem † post præsentatio-
 nem præsentatus absque ali-
 quo pacto, sed ex mera libe-
 ralitate det aliquid tempora-
 le ipso patrono, non commi-
 ritur simonia; dummodo non
 habuerint mentem corrup-
 tam. arguento eorum, que
 dicuntur per Abb. & Doct.
 in cap. & si quæstiones de
 simonia. & in hoc confide-
 rari debet qualitas dantis,
 recipientis, & muneris. Si
 autem † præsentatus impone-
 ret censum Ecclesiæ soluen-
 dum patrono, debet puniri
 pena arbitraria, & si ante
 præsentationem dictum cen-
 sum promisit, est simoniacus,
 vt per Doctor. in cap. grauis.
 de censibus.

20 Fructus autem † præsen-
 tationis sunt isti. Primus, sine
 præsentatione Ordinarius no-
 id potest quem instituere ad Ec-
 clesiæ patronatam. Secun-
 dus, præsentatio † acquirit
 præ-

præsentanti ius præsentandi. cap. consultationibus. de iure repatronatus. Tertius, præsentatio † reuocat ordinatio- nem factam ab Ordinario si-

ne præsentatione. Quartus, 23 quia † præsentatus habet ius petendæ institutionis ab Ordinario; de quibus vide Lambertin. vbi iupra art. 7.

CAPUT NONVM.

Præsentatus habet ius ad rem, non in re.

SUMMARIUM.

- 1 Præsentatus habet ius ad rem, non in re.
- 2 Si acceptauit præsentatio- nem.
- 3 Per præsentationem non contrahitur matrimonium de præsenti inter præsentatum, & Ecclesiam.
- 4 Præsentatus per institutio- nem acquirit ius in re.
- 5 Præsentandi facultas uti- lior videtur, quam facultas instituendi.
- 6 Præsentatus ante institutio- nem se ingerens in recolle- tione fructuum, cadit a iure suo, & collitiganti da- tur.

- 7 Quod procedit si admini- stret in spiritualibus, vel tem- poralibus.
- 8 Et id procedit etiam secu- ta institutione, a qua fuit ap- pellatum.
- 9 Concil. Tridentin. sessione vigesima secunda de reform. capitulo undecimo, vbi usur- pans fructus beneficij, si sit patronus perdit ius patronatus.

Praesentatus a † patronis laicis, vel clericis ha- bet ius ad rem, non in re. Cardin. Seraphin. decisione 1238. num. 4. Abb. in ca- pitulo cum Bertoldus. oppo- sit. 2. de re iudic. & ibi Felin. colum. 1. & 2. vbi de-

M 2 clarat

clarat quid sit ius ad rem, et vel ius in re. Quod est verum, si si praesentatus acceptat ipsam presentationem.

Calderin. consil. 17. de iure patronatus. etiamsi presentatione non fuerit admissa ab eo, cui facta est, ut per Lambertin. de iure patronatus. libro 2. parte 2. quæst. 5. artic. 8. num. 4. & vndecimo.

3 Et ideo per tibi presentationem non contrahitur matrimonium inter praesentatum, & ecclesiam de praesenti, sed de futuro, cum per eam tribuatur ius ad rem. Lapus allegat. octaua in principio. & allegat. 75. numero 4. & Calderin. consil. 9. de iure patronatus. & per Lambertin. vbi supra articulo 9.

4 Et ideo per tibi institutionem, praesentatus acquirit ius in re, & maius ius consequitur ab instituente, quam a patrono, & pinguius habet Episcopus in beneficio, quam patronus. Abb. in cap. in Lateranensi. de præbendis. Rota Roman. de iure patronatus in nouis. decis. vndecima, num. 2. Felin. in capitulo cum venerabilis. colum. 12.

in fine, de exceptione. Vbi ait, si sibi daretur optio, magis eligeret facultatem praesentandi, quam instituendi, quia patronus, prout vult prouidet ecclesiæ, & sine presentatione non potest dari institutione in beneficijs iurispatronatus regulariter, nisi sit derogatum per Summum Pontificem. Et ideo praesentatus tibi ante institutionem, ingerens se in recollectione fructuum beneficij, ad quod fuit praesentatus, vel in dicti beneficij administratione, cadit a iure suo, & si lis sit cum eo, colligitati tribuitur. clemens, vnicus. de sequestr. possess. & fruct. Rebuff. in sua praxi beneficiaria. titulo de subrogationibus. num. 8. Mandoſius in verbo, priuationes. folio 35. Quaranta in summa Bullarij, in verbo beneficiorum possessio. fol. 97 & late Crescentius decil. 6. de iure patronatus. Rot. Roman. qui omnes concludunt text. in cap. auaritia. de elec. tio. lib. 6. habere locum in omnibus beneficijs. Quod procedit tibi si praesentatus ad ministret in temporalibus, vel

vel spiritualibus, per se, vel
per mediatas personas in to-
tum, vel in partem: is enim
semper amittit ius petendi
institutionem ipso iure, ut per
Lambertin. vbi supra articulo
8 vndeциmo. Quod t̄ procedit
etiam secuta institutione, à
qua fuit appellatum, & per
appellationem fuit impedi-
ta possessio, ut per eundem

Lambertin. vbi supra articu-
lo 12. Hodie autem contra
vsurpantes fructus beneficio-
rum, vel aliorum locorum
piorum, adest t̄ Decretum
Concil. Tridentin. sess. 22.
de reformat. capitulo vnde-
cimo, quod si usurpans eius-
dem Ecclesiae patronus fue-
rit, perdit ius patronatus ipso
iure.

FINIS LIBRI OCTAVI.

Praxis Iurispatron.

M 3 LI

LIBER NONVS,

Continet quid agendum sit ab habente instituere, coram quo

fit præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio quomodo admittenda sit ab habente instituere.

SUMMARIUM.

- 1 Præsentatio acceptari debet a superiori si & in quantum.
- 2 Præsentatione facta fit citatio per edictum, vel specialis.
- 3 Clausula, si & in quantum, quid importet.
- 4 Edictum fit nomine illius, coram quo fuit facta præsentatio.
- 5 Edictum non fit quando Episcopus confert.
- 6 Edictum fit in omnibus beneficijs, & dignitatibus.
- 7 Capitulum Pisanum facta præsentatione semper ponit edictum.
- 8 Edictum apponitur in territorio habentis instituere, vel alieno cum licentia.
- 9 Edictum est necessarium, nec potest omitti.
- 10 Edicta tot fiunt, quot sunt præsentationes.
- 11 Præsentati primo debent speciali citationes citari.
- 12 Aduersarius certus debet nominatim citari.
- 13 Coelectus certus, speciali citatione citandus est.
- 14 Institutio est nulla si facta fit elapso termino edicti, & certus præsentatus non fuit specialiter citatus.
- 15 Forma dat esse rei.
- 16 Præsentatus non citatus co-

- parens actum validat.
- 17 Certi sunt, quorum certitudo notaverat ante edictum.
- 18 Institutio valet etiam presentato non citato, qui ius non habeat.
- 19 Citatio non requiritur, quando clare constat de non iure oppositoris.
- 20 Vt quando fit prouisio a Sede Apostolica.
- 21 Edictum omitti potest stan te legitima consuetudine.
- 22 Electus etiam si electioni non consenserit citandus est.
- 23 Institutio est nulla, si aliqui sint citati, alijs non.
- 24 Citatio tria quando non fit, fieri debet unica cum peremptorio.

Superior, coram quo fit presentatio, debet presentationem acceptare non simpliciter, sed cum adiectione + si & in quantum, scilicet si & in quantum de iure admitti debeat, & presentanti ius competit, & presentato nihil obijciatur; & ideo sequetur + citatio particularis, vel per edictum ad text. in capitulo ultimo. de electio. libro 6. vbi gloss. 2. in fine dicit illum text.

procedere etiam in praesentatione. & ita seruatur in prax. Roche. de Curte. de iure patr. in verbo honorificum. q. 38. num. 69. Lambert. de iure patronati. lib. 2. par. 2. q. 6. artic. 2. quae clausula, si & in quantum + importat admissionem in his, quae sunt admittenda, & nihil ponit inesse; & pendet a futuro evenitu, & conditionalem dispositionem reddit, & alios effectus parit, vt per Doct. Martinum in tract. de clausulis par. prima, clausula 152. si & in quantum, & clausula 362. si & in quantum.

4 Edictum + autem fit nomine illius, coram quo est facta presentatio, & in eo fit mentione ecclesiæ vacantis, patro ni presentatis, & clericis presentati; idemq; edictum affigitur ianuis vacantis ecclesiæ, & ecclesiæ cathedralis cum termino peremptorio non uem, vel trium dierum, ad dicendum, & opponendum &c. & ita de stylo seruater. Tex. autem in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6. non debet seruari + in collatione, vt ibidem dicit glos. vlt. I. And. & Archidiac. Nec in prouti-

M 4 sio-

sionibus, quæ fiunt in Curia Romana per Sedem Apostolicam. Doctores in cap. nihil de elect. Lambertin. vbi sup. art. 3. Et textus in d. cap. vlt. debet seruari in dignitatibus, & in omnibus beneficijs va-
6 cantibus & à quocumque ha-
bente ius instituendi, siue
Episcopo, siue alio Inferiore.
Lambert. vbi sup. art. 4. & 5.
7 Et ita & seruat Capitulum Pi-
sanum, coram quo multæ fūt
præsentationes, quæ admit-
tuntur more solito, cum edi-
cti appositione: quod edictum
8 vel citatio & apponi potest in
territorio habentis instituere,
vel in alieno, obtenta licentia
à Superiore loci. Oldradus
consil. 88. de quo vide Lam-
bertinum vbi sup. artic. 7. Et
9 appositiō & talis edicti non
potest omitti; sed semper est
necessaria, siue ad sit discordia,
seu concordia patrono-
rum, vt habetur in dict. tex.
cap. vlt. de elect. lib. 6. in fin.
qui dicit, quod etiam si elec-
tio in concordia celebrata
fuerit, volumus obseruari: &
declarat Lambertin. vbi sup.
10 artic. 8. Si verò & plures sint
compræsentati, tot debent fie-
ri edicta, quot sunt præsenta-

ti: & ita in praxi seruatur.
11 Benè verum est, quod & illi,
qui prīmō fuerunt præsenta-
ti, & pro quibus præsentatis
fuerunt affixa edicta, debent
citari citatione particulari.
Ioan. Andr. & Domin. de
sancto Gemin. in d. cap. vlt.
de elect. lib. 6. & Lambertin.
12 vbi supra art. 9. Et ratio & est,
quia vbi est certus aduersa-
rius, debet nominatum citari:
& vbi est vel esse potest incer-
tus, debet fieri citatio gene-
ralis per edictum. Card. in-
cap. ex tuæ. de cleric. non-
refid. Lambertinus vbi supra
art. 10. n. 1. 2. & 3. & ita di-
cit textus in dicto cap. vlt.
13 Coelestum & certum, vel op-
positorem omnino esse citan-
dum citatione speciali, certa,
& actuali: & ideo non sufficit
generalis citatio per edictū.
14 Nec & sufficit factum fuisse
mandatum decitando: quod
si eo casu facta generali cita-
tione per edictum dumtaxat
ad institutionem procedere-
tur, institutio ipso iure esset
nulla, tanquam facta contra
formam dicti cap. vlt. vbi ha-
betur, talem actum iuribus
omnibus carere: quibus ver-
bis demonstratur, quod actus
con-

contra dictam dispositionem factus, est ipso iure nullus. Domin. de sancto Gemin. in cap. ex eo. colum. 1. de elect. lib. 6. Lambertinus vbi supra art. 12. Forma tamen enim est illa, quae dat esse rei. I. Julianus. §. si quis. ff. ad exhibend. & qua deficiente actus corruit: processus tamē factus quoad alia remanet validus. Lambertinus vbi sup. art. 16. & 17
 16 Si tamen tamen absque citatione particulari compareat com præsentatus, conradicens auditetur, & valebit actus: quando enim quis est citandus, si compareat ad Iudicium absque citatione, & respondeat, 17 valet actus. Et tamen dicuntur illi, quorum certitudo erat nota ante dicti appositione: de quo vide latè Lambertin. 18 vbi supra art. 11. Quod tamen si clarè constet compræsentatum, seu oppositorem ius non habere, valida etiam erit institutio, illo non vocato: & ita in hoc casu non procedit tex. in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6
 19 Qui limitatur, ut non tamen requiratur citatio, quando constat de non iure oppositoris per alicuius rei dispositionem. 20 Item limitatur, tamen quando pro-

ibidem
 uisio fit à Sede Apostolica ex plenitudine potestatis. Lā. bertinus vbi supra artic. 13.
 21 Et quod tamen stante consuetudine legitima possit omitti tale edictum, ponit Lambertinus vbi supra art. 14. Et in casu dicti cap. vltimi, scien-
 22 dum est, quod vocari tamen debet electus, etiamsi electioni non consenserit: secus in præsentato, qui non debet citari, nisi præsentationem acceptauerit. Lambertinus vbi supra artic. 15. Tunc enim electus habet ius in re; sed præsentatus, ante acceptationem, nullum ius habet in re: & si ne citatione potest Superior non confirmare, sed cassare præsentationem. Ioan. And. in dicto cap. vlt. ex quo videt præsentationem non esse canonicam, ut per Lambertinum vbi supra art. 18. Ve-
 23 rum tamen si necessarium esset plures citari, & aliqui fuerunt citati, alij non, vitiatur, & est nulla institutio in totum, tam quoad vocatos, quam quoad non vocatos. Ioann. Andr. in dicto cap. vltimo; dummodo verum esset, quod non vocati habeant aliquod ius. Lambertinus vbi supra art. 20.

24 art. 20. Et † quando non fit
trina citatio, debet fieri cita-
tio vnica, apposito perem-
ptorio, secundum tex. in di-
cto cap. vlt. vbi Ioan. Andr.
secus quando fit trina cita-

tio. per tex. in l. tres denun-
ciaciones. C. Quomodo, &
quando Iud. Vide Innoc. in
cap. ad petitionem de accu-
sat. Oldrad. conf. 3. & Lam-
bertin. vbi sup. art. 21.

C A P V T S E C V N D V M.

Ponitur forma edicti continentis præsentationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Edicti forma facta præ-
sentatione.
- 2 Edicti forma in praxi.
- 3 Edictum vbi sit affigen-
dum.
- 4 Edictum debet remanere
affixum, durante termino in
eo contento.
- 5 Institutio facta ante lap-
sum termini in edicto appo-
sta nulla est.

Facta præsentatione ap-
poni debet edictum, cu-
i us † forma ponitur, & decla-
ratur à Lambertin. de iure
patron. lib. 2. par. 2. quæst. 6.
art. 22. & ideo in praxi forma
edicti erit tenoris infra scripti
videlicet,

N. Illustrissimi, & † Reue-
rendissimi D. D. Archiepisco-
pi Pisani, Insularum Corsice,
& Sardineæ Primatis, & in
eis Legati nati in spirituali-
bus, & temporalibus Vica-
riis, & Locumtenens genera-
lis. Vniuersis, & singulis hoc
præsens edictum inspecturis,
visuris, & audituris pariter, &
lecturis, salutem in Domino.
Vacante nouiter parochiali
ecclesia sancti Petri ad Ischiā
Pisarum per mortem Presby-
teri Sigismundi de Nobilibus
vltimi, & immediati Rectoris
eiusdēm, comparuit coram
nobis Iacobus Gallettus lai-
cus nobilis Pisanus afferens
se patronum, & habere ius pa-
tronatus, seu esse in quasi pos-
sessione ipsius, & iuris præsen-
tandi

randi Rectorem ad dictam ecclesiam, cum illa vacare contigerit: & sic praesentauit nobis venerabilem virum Presbyterum Torpetem de Gaddis clericum, & ciuem Pisanium in Rectorem dictae ecclesiae, petens illum a nobis institui. Nos dictam præsentationem sic coram nobis factam de dicto Presbitero Torpete infra tempus a iure patronis laicis datum ad præsentandum, de prædictis veram notitiam non habentes admisimus si & in quantum. Quare tenore praesentis editi nostri requirimus, & monemus omnes & singulos aliquod ius, ut praesentantes, vel ut praesentati prætendentes in prædictis, vel contra dictam præsentationem, seu personam praesentantis, seu praesentati opponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenus infra terminum dierum nouem, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & ultimo peremptorio termino eis, & cuiilibet ipsorum assignamus compare debeat coram nobis ad dicendum, opponendum, &

allegandum, quicquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam institutionem vigore dictæ præsentationis coram nobis factæ: alioquin dicto termino elapsso, & aliquo non comparente, & legitime se non opponente procedetur per nos iuribus praesentantium, & praesentati valentibus, & ipsius praesentati meritis requirentibus ad eius institutionem, prout iuris fuerit: non obstante, quod de tempore dato a iure ad præsentandum superstet: ut de præmissis nullus ignorantiam allegare possit, hoc praesens publicum, & generale edictum per infrascriptum nostrum Cancellarium describi fecimus, & sigillo nostro muniuimus, & per talem numerum nostræ Curiæ ad valvas ecclesiæ Metropolitanæ Pisarum, & dictæ Ecclesiæ sancti Petri ad Ischiam affigi fecimus a nemine auferendum sub excommunicationis pena, nisi per eundem nostrum nuncium. Datum Pisis in Archiepiscopali Palatiodie 26. Septembris 1609. stylo Pisano. Paulo Quinto Pontifice Ma-

Maximo, & Serenissimo Cosmo Medices Magno Hetru-
riæ Duce Quarto dominante, addita subscriptione Can-
cellarij Curiæ Archiepisco-
palis.

3. Vbi autem † tale edictum
affigi debeat, variæ sunt op-
niones relatæ à Lambertin.
vbi supra articulo 23. sed
ea seruatur, vt affigatur ad
valuas Cathedralis, & Ec-
clesiæ vacantis: & ita de sty-
lo seruatur Pisis. Quod edi-
ctum debet affigi, & leuari
per nuncium, qui in actis

Notario referat se ea imple-
uisse. Lambertin. vbi supra
artic. 24. Quod † edictum
debet remanere affixum, du-
rante termino in eo conten-
to. clemen. 1. vbi gloss. de-
iudic. & si fiat † institutio an-
te lapsum termini positio in
edicto nulla est; sed si po-
stea nullus compareat con-
tradictor, & terminus tran-
seat, validatur institutio, pro-
ut ex nunc, non prout ex
tunc. vide Lambertin. vbi su-
pra articulo 25.

CAP V T T E R T I V M.

Nunquid lapsus peremptorij in edicto appositi ex-
cludat non comparentem intra di-
ctum terminum.

S V M M A R I V M.

1. Peremptorij dicti lapsus
excludit non comparentem.
2. Peremptorium dicitur quia
perimit disceptationes.
3. Comparens post edictum
dicens se ignorasse, vel im-
peditum re integra auditur.
4. Præsentatione facta à ma-

la fidei possessore, affixo edi-
cto, & secuta institutione,
verus patronus non auditur.

5. Instituere habens ex officio
tenetur cognoscere de iuribus
presentantium.

1. **L** Apsus dicti † perem-
ptorij, de quo in cap.
ultimo

ultimo de elect. lib. 6. excludit non comparentem intra illius editi terminum, adeo ut postea nullatenus sit audiendus. Vide Oldrad. consil. 3. Ex eo enim † dicitur peremptorium, quia perimit disceptationes, id est non patitur ultra aduersarium tergiuersari. l. ad peremptoriū. ff. de iudic. facit tex. in cap. cum dilecti. de dolo, & contum. & glos. in dicto c. vlt. in verbo, peremptorio; ex officio tamen potest iudex de omnibus cognoscere. Si vero talis † non comparuit, quia editum vere ignorauit, vel vere fuit impeditus, tunc eo casu audiri debet, si res sit integra, quia adhuc non sit sequuta institutio. Oldrad. vbi supra. Lamber. de iurepatronat. lib. 2. part. 2. quæst. 6.

4 artic. 26. Quod si † præsentatio facta fuerit à malæ fidei possessore, & factum sit editum in forma, & sequuta sit institutio, si postea compareat verus patronus petens reuocari institutionem, non deberet audiri. Rocch. de Curte de iurepatronat. in verbo competens alicui. quæst. 22. col. 1. Lambertin. vbi supra art. 27. Et secundum tenorem dicti cap. vltimi debet superior † saltem ex officio, ante institutionem præmittere discussiōnem præsentationis, seu electionis: quæ discussio est de substantia, ut constet de iuribus præsentantium, & meritis præsentati. & ita loquitur text. in dicto cap. vltimo. vbi Ioann. Andr. Domin. & alij, & declarat Lambertin. vbi supra art. 28.

FINIS LIBRI NONI.

LI-

LIBER DECIMVS,

In quo continetur materia variationis in præsentando.

CAPVT PRIMVM.

Patronus laicus potest variare, & plures successive præsentare, non autem patronus ecclesiasticus.

SUMMARIUM.

- 1 Patronus laicus potest variare, & plures præsentare.
- 2 Patronus ecclesiasticus variare non potest.
- 3 Ratio diuersitatis.
- 4 Ratio alia diuersitatis.
- 5 Laici habent quadrimestre, ecclesiastici semestre ad præsentandum.
- 6 Variatio fit etiam in postulatione.
- 7 Patroni laici possunt variare, etiam publicato seruizio.
- 8 Ecclesiasticus patronus va-

riare potest, quando præsentatio non fuit perfecta.

9 Idem est si præsentatio fuit facta coram non habente ius instituendi.

10 Patronus si nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici variare potest.

11 Concil. Trident. sessione 24. de reform. cap. 18. vbi de parochialis Ecclesiæ prouisione.

12 Parochialis Ecclesiæ collatio si ad inferiorem spectet, inferior debet præuenire Superiorum, ut edictum pro cursu apponat.

13 Ca-

- 13 *Capitulum Pisanum confert quasdam parochiales servato Concil. Trid.* Ioan. Andr. Petr. de Anch. & alij. Abb. in dicto cap. quod autem. Calderin. cons. 16. de iurepatronat. Rocch. de Curte. de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 9. & 10. & latè Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7.
- 14 *Patronus Ecclesiasticus si variet non punitur.*
- 15 *Præsentatio secunda conualescit per cessionem primi præsentati.*
- 16 *Procurator laicus patroni Ecclesiastici variare non potest.*
- 17 *Beneficium si mixtum sit, & in concordia sit facta præsentatio, tenet, etiam si laicus postea variet.*
- 18 *Ius patronatus quando est mixtum, etiam laicus habet semestre.*
- 19 *Patronus Ecclesiasticus si per errorem contulit Ecclesiam, potest tamen postea præsentare.*
- 1 **P**atronus laicus † potest variare, & plures successive præsentare. cap. quod autem, & cap. pastoralis. de iurepatronat. Patronus † autem ecclesiasticus variare non potest. cap. cum autem. vbi gloss. penult. de iurepatronat. & Doctor. in præcitat. locis, & facit gloss. in cap. unico in verbo ecclesiasticus. de iurepatronat. lib. 6. & ibi
- 3 art. 1. Rationes † autem diuer sitatis plures ponuntur à Doctoribus supradictis: tu dic rationem esse, quia præsentatio ecclesiasticorum habet vim electionis, in qua electione nō cadit variatio, quia statim electo acquiritur ius in re. cap. publicato. vbi gloss. & cap. quod sicut. de elect. sed in præsentatione laici secus est, quia præsentatus tūc tantum acquirit ius ad rem...
- 4 Item † alia potest esse ratio, quia clerici facilius, & melius possunt inuenire, & noscere clericos idoneos, quam laici, qui cum sint extra clericalem militiam, possunt titubare, ut per Lambertin. vbi supra.
- 5 Et ex hoc † cum laici possint variare, habent tantum quadimestre, Ecclesiastici vero, qui variare nequeunt, semestre.
- 6 Item est † notandum, quod à postulatione potest variari.

ri. cap. bonæ, il seconde, de postulat. Prælat. & ibi Abb. num. 12. vide Ioann. And. in in cap. mutare. de regul. iur. 7 lib. 6. & patroni & laici possunt variare, si procedant per viam scrutinij, etiam publicato scrutinio. Abb. in dicto cap. publicato. nu. 5. de elect. vide Lambert. vbi sup. art. 2. 8 Aduertas & tamen, quod si actus præsentationis non fuit perfectus, quia deficiat aliqua ex personis requisitis de necessitate ad perfectionem præsentationis vel aliud, tunc etiam patronus ecclesiasticus poterit iterum canonice præsentare, & non dicetur variare. cap. vlt. de iurepatronat. Lambertin. vbi supra artic. 3. quia tali casu non potest dici perfecta præsentatio. Eadem 9 ratione & poterit patronus ecclesiasticus, si præsentauit coram eo, qui non habet ius instituendi, præsentare iterum alium habenti ius instituendi. Cardin. in Clement. 1. quæst. 9. de iurepatron. Idem 10 erit si patronus & nulliter præsentauit ratione Collegij ecclesiastici, tunc enim poterit alium cum Collegio præsentare, vt per Lambertin. vbi

11 supra art. 6. Hodie autem & secundum dispositionem Concil. Trident. Sess. 24. de reformat. cap. 18. quando vacat aliqua parochialis ecclesia, cuius ius patronatus pertineat ad ecclesiasticos tam viros, quam mulieres, nulla fit præsentatio; sed Episcopus ponit edictum per quod inuitantur omnes clerici ad concursum vacantis ecclesiæ: & peracto examine, Episcopus debet eligere magis idoneum, illiq; ecclesiam vacantem conferre. & extat Bulla Pij Quinti sanctæ memorie, quæ incipit, In conferendis, relatæ à Quaranta in summa Bullarij, in verbo beneficiorum parochialium collatio, tradit Flamin. Paris. de resignatio. benefic. lib. 10. quæst. 7. in principio, & late lib. 8. quæst. 9. nu. 77. & sequentibus. vbi num. 102. 12 dicit quod & si ecclesiæ curatæ vacantis collatio spectet puta ad Præpositum alicuius collegiatæ, debet idem Præpositus curare, vt fiat instrumentum publicum, in quo sit dies certus expressus, & annus, talis tenoris, quod protestatur se in ipsa ecclesia vacante conferenda Ordinarium Epi-

Episcopum præuenire, ipsamque conferre illi, quem Episcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examinatores approbauerint, ac ideo se Episcopo denunciare, vt edicta proponat, & curet, vt examen fiat suo tempore. Et 13 ita † vidi seruari in Capitulo Pisano, ad quod pertinet collatio quarūdam ecclesiarum Parochialium: præfertim vi di occasione parochialis ecclesiae sancti Apollinaris Communis Barbericinæ propè Vrbem Pisanam, cuius collatio spectat ad Capitulum; Nam dicta ecclesia vacante Capitulum committit talem vacationem notificari Ordinario, qui edictum ponit pro concursu, eoque terminato ille, qui ab Ordinario electus fuit, tanquam magis idoneus, cōparet coram Capitulo, & ab eodem recipit eiusdem Ecclesiae collationem, & prouisionem. Et de praxi circa: edictum, & concursum ad parochialem Ecclesiam conferendam. vide Quarantam vbi 14 supra. Verum si † ecclesiasticus patronus primo præsentauerit, & postea variando alium præsentauerit, non pu-

Praxis Iuri patron.

nitur; nec deuolutio fit ad superiorem, dummodo non præsentauerit indignum; sed prima præsentatio attenditur. Lambertin. vbi supra. articulo 9. Rocch. de Curte vbi supra, in verbo honorificum... quæst. 9. num. 31. Rot. Roman. decis. 16. incip. patronos clericos. de renunciatione. in antiquis, quæ ait con*15* sualescere † secundam præsentationem, quando prima præsentatio cessaret postea per renunciationem præsentati; si patronus tunc petat dicta secundam præsentationem admitti, quia tunc patronus videtur eam de nouo facere: & ideo cessante prima præsentatione, poterit de nouo præsentare; si duret tempus concessum ad præsentandum, & recedere à dicta secunda præsentatione facta, dum vigebat prima præsentatio, vt per Lambertin. vbi supra artic. 10.

Et ex dicta Decis. Rotæ 16 bes, quod † sicut patronus ecclesiasticus variare non potest, ita nec eius procurator, seu cessionarius siue clericus, siue laicus. Lambertin. vbi 17 supra art. 12. Si autem † be-

N ne-

neficium habeat duos com-
patronos, vnum clericum, alium laicum, qui concorditer vnum præsentauerunt, deinde laicus variando alium præsentauit; tunc primo præsentatus est instituendus. Abbas in dicto cap. cum autem. num. 4. de iurepatronat. talis enim est potior, cum fuerit ab utroque præsentatus: quod procedit etiamsi illi duo patroni essent laici, & in dicto casu vnum tantum variaret.

18 Quando autem iuspatronatus est commune clerici, &

laici, tunc etiam laicus habet semestre ad præsentandum, & variare potest; sed ecclesiasticus variare non potest. Abbas, vbi supra, & Lambertin. 19 vbi supra artic. 13. Si autem patronus ecclesiasticus, qui habet tantum iuspatronatus, ecclesiam vacantem alicui contulerit, & concederit, cum hæc sacere non possit, poterit tamen hoc non obstante ad illam alium præsentare, ut habetur in dicto cap. vlt. de iurepatronat.

C A P V . T S E C V N D V M .

Quando patronus laicus promisit vnum præsentare, an possit variare.

S V M M A R I V M .

- 1 Patronus si promisit vnum præsentare, an possit ab hoc recedere.
- 2 Promissio de præsentando facta ante vacationem beneficij est nulla, secus si post vacationem.
- 3 Si promissio facta sit vni,

- nulla est.
- 4 Actus factus contra proprium iuramentum quando valeat.

1 **P**atronus si promisit vnu præsentare, numquid possit postea variare: hos constitue casus cum Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. secunda,

da, quæst. 7. art. 15.

2 Primus \dagger est casus, quando fuit promissio facta per patronum alicui de præsentando quem velit in beneficio sui iuris patronatus, de quo loquitur cap. vlt. de concess. præb. & tunc dicas, quod si dicta promissio fuit facta, antequam beneficium vacasset, cum sit irrita ipso iure, seruari non debet, ut in dicto cap. vltimo. si autem promissio fuit facta ecclesia vacante, & tunc patronus non obstante tali promissione potest præsentare, vel saltē variare si est laicus: quod si iurauerit secus est, nisi absoluatur à iuramen- to ad effectum variandi.

3 Secundus \dagger est casus, quando fuit facta alicui à patrono promissio de eo præsentando,

& hæc promissio est nulla, cum sapiat symoniam, vide- tur enim initum pactum su- per præsentatione: si autem patronus vnum præsentauit, & iurauit non variare, tunc non potest variare, quia su- perior non debet admittere periurum ad præsentandum ne superior sit auctor periurij. cap. mulieri. de iureiuran. & Lambertin. vbi supra art. 16. 4 quamuis alias \dagger valeat actus factus contra proprium iura- mentum licet faciens efficia- tur periurus. gloss. in cap. vlt. verbo reuocatus de procurat. lib. 6. Felin. in cap. cum ac- cessissent. col. 5. de procurat. Abb. in cap. dilecto. uum. 10. & seq. vbi Doctor. de præben. Alexand. consil. 16. num. 3. libro 3.

C A P V T T E R T I V M.

Sicut patronus potest variare, ita eius procurator,
& quomodo fiat variatio.

S V M M A R I V M.

1 Patronus laicus potest va-

riare etiamsi eius procurator
alium præsentauerit, ita &
procurator variare potest.

N 2 2 Fa-

- 2 Factum à procuratore dicatur factum à principali.
- 3 Patronus laicus variare potest quomodo cumque sit patronus.
- 4 Collegium laicorum habens ius patronatus potest variare.
- 5 Præsentatus non potest impedire patronum ne variet.
- 6 Patronus potest variare vel unico actu plures præsentando, vel successiue.
- 7 Variatio permittitur accumulatiue, non priuatue.

1 **L**aicus patronus † varia-
re potest etiā si eius pro-
curator prius alium præsen-
tuerit, ita etiam eius pro-
curator variare potest. Rocch.
de Curte de iurepatr. in ver-
bo honorificum. quæst. 20. Fe-
lin. in cap. cum venerabilis.
num. 3. de exception. quod
2 enim facit † procurator dici-
tur fieri ab eius principali.
cap. mulieres. de senten. ex-
comin. I. 1. §. deicisse. ff. de
vi, & vi arm. quod non pro-
cedit, si dictus procurator ha-
beret tantum potestatem li-
mitatam ad unum præsentan-
dum. Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7.
artic. 17. & quilibet patronus

- 3 Laicus † etiamsi sit patronus ex priuilegio, vel ex præscrip-
tione, vel alio modo, varia-
re potest: quod declara, ut per
Lambertin. vbi supra art. 18.
Quod procedit etiam si ins-
4 patronatus pertineat ad Col-
legium, vel Vniuersitatem
laicorum, tunc enim potest
Collegium, seu Vniuersitas
vno præsentato variare, &
alium præsentare. Nec obstat
text. in cap. cum autem in-
fine de iurepatronat. quia ibi
loquitur de Collegio ecclæ-
siastico, nō de seculari, prout
declarat Lambertin. vbi su-
5 pra. art. 19. Neque potest †
primus præsentatus impedi-
re patronum, ne variet, &
ideo appellare contra ipsum
patronum, ut non præsentet
alium, nec tenet appellatio.
ita Abb. in cap. pastoralis de
iurepatronat. num. 1. & 2. vbi
Hostien. Innoc. Ioan. And. su-
per gloss. pen. & Card. col. 3.
& Lambertin. vbi supra. ar. 20
alias destrueretur tota mate-
ria variationis, & auferretur
talis potestas à iure patrono
laico concessa.
- 6 Variatio autem à patrono
fieri potest duobus modis.
6 Primo unico † contextu plu-
res

res præsentando secundum Clem. plures. §. vlt. de iurepatronat. vt is instituatur, quem Episcopus elegerit. vbi gloss. Cardin. & alij. Secundo modo potest fieri, plures ordine successu præsentando, & sic diuersis temporibus. dicto c. quod autem. cap. cum autem, & cap. pastoralis de iurepatr. nec per præsentationem secundi receditur à prima, sed Episcopus instituet, quem voluerit. Abb. Ioan. Andr. & alij in dicto cap. cum autem,

& Lambert. vbi supra art. 21. 7 Et ideo patronus variando † non recedit, sed accumulat: & ita variatio est permissa si præsentet cumulatiue, non priuatiue: nam si priuatiue absque causa permissa præsenteret, non audiretur: quod si secundo præsentet n̄ addendo, præsumitur cumulatiue præsentasse, n̄ quilibet præsumitur velle, quod ius patitur. vide Rocch. de Curte de iurepatr. verbo honorificum. q. 13. & Lamb. vbi sup. art. 22.

C A P V T Q V A R T V M.

Variatio permittitur ita tamen ut ultra duos non fiat.

S V M M A R I V M.

- 1 Patronus variando duos tantum præsentare potest.
- 2 Pluralis locutio duorum numero est contenta.
- 3 Variatio fieri non potest late pendente.
- 4 Nisi variando præsentetur unus ex præsentatis.
- 5 Episcopus in casu variatio-
Praxis Iurispatron.

nis potest instituere quæ vult.

6 Et magis idoneum eligere.

7 Patronus si prius dignum, postea indignum præsentauit, dignus institui debet.

1 **P**atronus † ergo potest variare, & pluries præsentare: ita fuit conclusum. Quod tamen intelligi debet, quod ultra duos variare non

N 3 pos-

1 possit, & ultra duas vices, ita
2 Calderin. conf. 16. de iurepa-
tronatus. pluralis enim locu-
tio duorum numero est con-
tenta. cap. pluralis. de regul.
iur. lib. 6. & infinitas est eu-
tanda. cap. cum in multis. de
rescript. lib. 6. & iuria loquen-
tia de dicta variatione hoc
innuunt, ita etiam Rocch. de
Curte vbi supra, in verbo, ho-
norificum. quæst. 10. faciunt
dicta per Bellencinum in tra-
statu de charitatiu subsidio.
quæst. 23. faciunt dicta per
Ias. in l. edita. col. 3. in fine,
C. de edendo, & ita seruari
in prax. & ita iudicando, &
consulendo refert Lambert.
de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 7
3 art. 23. Et tali & variationi
non est locus lite pendente
inter præsentatos à diuersis
patronis, de quo vide Rocch.
vbi supra, in verbo, honorifi-
cum. quæst. 23. & Lambert.
vbi supra, art. 24. & supra di-
4 ximus: nisi variando præsen-
taretur unus ex præsentatis
ab alio compatrono, quia tuc
per talem variationem lis si-

5 niretur: & semper in casu va-
riationis Episcopus, vel alias
habens instituere poterit quæ
vult instituere. ad cap. cum
autem. de iurepatronatus. &
declarat Lambertin. vbi sup.
art. 26. Quando autem Epi-
scopus debet eligere eum,
6 quem vult & instituere, si in-
ter eos sit unus idoneus, al-
ter magis idoneus, debet ma-
gis idoneum eligere, & insti-
tuere, aliter faciendo peccat,
& talis magis idoneus potest
appellare. Abb. in dicto cap.
cum autem. num. 5. Rocch.
vbi supra, verbo honorificu.
quæst. 15. & per Lamber. vbi
sup. artic. 26. Quod si patro-
nus & præsentauit primo vnū
idoneum, postea variat, &
præsentat non idoneum, seu
indignum, tunc Episcopus
primum instituet, nec patro-
nus tunc puniri debet, quia
iam præsentauerat dignum,
& idoneum, ita Paul. de Cit.
tad. de iurepatronat. par. 6.
quæst. 12. & per Lambertin.
vbi sup. art. 27

CA-

C A P V T Q V I N T V M.

Quid agendum quando habens instituere absque
causa non admittit præsentationem.

S V M M A R I V M.

- 1 *Habens instituere si dicat, non recipio, vel non admitto præsentationem, videtur eam reprobare.*
 - 2 *Præsentatio valet si non fuit admissa sine causa.*
 - 3 *Præsentatus debet agere contra habentem instituere, qui iniuste eundem noluit admittere.*
- 1 **S**i habens instituere præsentationem non admisit; sed malitiose distulerit, & dixerit hæc verba, non recipio, vel non admitto talem præsentationem, videtur ipsa reprobare. Rocch. de Curte. de iurepatron. in verbo, honosificum. q. 46. eo casu si habens instituere sine causa non

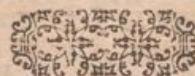
admisit, patronus nō tenetur alium præsentare, quia constabit coram Iudice appellationis præsentationem fuisse legitime factam, & ille præsentatus institui debet; ita Rota Rom. de iurepatr. in nouis. decis. 4. incip. secundum omnes. Abb. conf. 28. part. 2. Rocch. vbi supra. q. 46. tunc enim nulla adest culpa, vel negligentia patroni: debet tamen eo casu agere præsentatus contra superiorum, qui eum admittere iniuste denegavit. c. nullus. & c. pastoralis. de iurepatron. vbi habetur quod talis præsentatus potest adire Papam pro prouisione obtainenda. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. part. 2. quæst. 8. art. 2. & 16.

FINIS LIBRI DECIMI.

N 4 LI

LIBER VNDECIMVS,

Continet materiam fabricationis
processus, pro assequenda
institutione.

CAPVT PRIMVM.

Petitio institutionis à quo fiat, & quomodo, &
- quid Iudex discutere debeat.

SVM MARIVM.

<p>1 Præsentatus, & præsentas,
seu solus præsentatus institu-
tionem petere possunt.</p> <p>2 Præsentatus mediante pro-
curatore petere potest, & ob-
tinere institutionem.</p> <p>3 Pater pro filio, frater pro
fratre, cum promissione de-
rato possunt petere institu-
tionem.</p> <p>4 Institutio petitur, & pro
ea imploratur officium Iu-
dicis.</p> <p>5 Nec requiritur libellus, si
nullus ad sit contradictor.</p> <p>6 Libellus ad petendam in-</p> | <p>stitutionem debet continere
narrata in præsentatione.</p> <p>7 Quando valet secunda
præsentatio, debet prius irri-
tari prima præsentatio.</p> <p>8 Superior antequam insti-
tuat, debet cognoscere de iu-
ribus præsentantis, & præ-
sentati.</p> <p>9 Edicti termino elapso su-
perior debet assignare termi-
num ad producendum iura.</p> <p>10 Informatio ab habente
instituere fit fine strepitu, &
figura iudicij.</p> <p>11 In præsentato sufficit etas
legitima, litteratura suffi-
ciens, & morum honestas.</p> |
|---|---|

In

- 1 **I**N hoc iudicio † petenda
institutionis possunt esse
simul præsentans, & præsen-
tatus, vel solus præsentatus, &
petere institutionem, & po-
test patronus prosequi, & ve-
nire ad causam pro suo inte-
resse, mortuo præsentato, &
petere declarari iuspatrona-
tus ad se pertinere. Rot. Rom.
de iurepatronatus in nouis
decis. 2. incip. si à præsen-
tatis. Rocch. de Curte. de iure-
patronat. in verbo ius quæst.
1. num. 6. in fine. & Lamb.
de iurepatron. lib. 2. part. 2.
quæst. 8. art. 3. Et sicut pa-
2 tronus † potest per procura-
torem præsentare, ita & præ-
sentatus per suum procura-
torem etiam saicium potest
petere institutionem, & ob-
tinere. Quæ institutio debet
concipi in personam pro-
curatoris illius: & ita tanquam
3 procurator admittitur † pater
pro filio, frater pro fratre,
coniunctus pro coniuncto,
amicus pro amico, cum cau-
tione de rato. Lambertinus
vbi supra art. 4.
4 Institutio † autem petitur,
& pro ea obtinenda implora-
tur officium iudicis. Doctor.
in cap. cum Bertoldus de re
- 5 iud. Et in petendo dictum
officium † iudicis non requi-
ritur libellus, si nullus adsit
contradictor. Lambertin. vbi
supra art. 6. ideoque satis est
dicere, peto me institui ad be-
neficium, ad quod fui præ-
sentatus; videtur enim pete-
re omni iure, quo melius po-
test, secundum Innoc. in cap.
cum ecclesia num. 2. de cau-
possess. & prop. & declarat
Lambertin. vbi supra art. 7.
6 Et quando libellus pro obti-
nenda institutione debet for-
mari in eo narrentur omnia,
quæ in præsentatione nar-
ta sunt: processus autem su-
per tali præsentatione erit
extrajudicialis, & extraordi-
narius, ut supra diximus. Et
7 quando necesse est † cassari
primam præsentationem,
anequam secundo præsen-
tatus petat institutionem, de-
bet prius petere cassationem
dictæ primæ præsentationis,
quod procedit in præsen-
tatione facta à patrono ecclæ-
stico, secus si à laico, qui
variare potest. Innocen. in
dicto cap. cum autem. de
iurepatron. vbi Cardin. in
fine, & Abb. in notabilibus.
& per Lambertin, vbi supra
art.

art. 10. Antequam tamen
8 institutio concedatur, etiam
nullo stante contradicte
debet habens instituere ex
officio discutere negocium,
& videre iura præsentantis,
& præsentati. ad cap. vlt. de
elect. libro 6. Ideoque clap-
9 so t termino editi debet ta-
lis superior præfigere termi-
num competente eis ad pro-
ducendum eorum iura, &
videre debet per examen

de præsentati idoneitate, vt
per Lambertin. vbi supra, ar-
tic. 11. Et hæc omnia t fieri
debent sine strepitu, & figu-
ra iudicij. ad clem. dispen-
diosam de iudicijs. Et notes,
11 quod in t præsentato suffi-
cit ætas legitima, litteratura
sufficiens, & morum hone-
stas. ad glos. in cap. quando,
distinct. 23. vide Lambertin.
vbi supra. art. 12.

C A P V T S E C V N D V M.

Quæ opponi possint contra præsentantes,
seu præsentatos.

S V M M A R I V M.

- 1 *Contra præsentatum pos-
sunt multa apponi.*
- 2 *Simonia committitur in-
annexis spiritualibus.*
- 3 *Probari quæ debeant pro
obtinenda institutione.*
- 4 *Habens instituere tenetur
præsentatum instituere, si ni-
bit sit oppositum.*

1 **O**pponi possunt t multa
contra præsentates, seu

præsentatos posita à Lāb. de
iurepat. li. 2. par. 2. q. 8. art. 13
Oppositio autem potest fieri
per Superiorem habentem
instituere, ex eo quod patroni
non sint in quasi possessione
iuris præsentandi, vel quod
ecclesia sit libera, vel quod
præsentatio fuit facta de indi-
gno, de non idoneo, de in-
cognito absente, vel quod
præsentatio non fuit accepta-
ta infra tempus datum ad
præ-

- præsentandum, vel quod fuit post lapsum tempus datum ad præsentandum, vel quod fuit facta non seruatis conditionibus appositis in fundatione, vel non fuit facta eo modo, & coram quo fieri debet, vel quod per simoniam facta fuerit præsentatio:
 2 quia t̄ simonia committitur in annexis spiritualitati, vt est ius patronatus, sicut & in ipsis spiritualibus. cap. ex insinuatione, & cap. de iure. vbi Abb. de iure patronatus, & in c. quæ situm de rerum permitt. & talis præsentatio est nulla ipso iure. cap. vñico. de simonia in extraugantibus communibus: & per tales iucurritur excommunicatione, vel aliter, vt ibi.
 3 Ad obtinendam t̄ autem institutionē hæc probari de-

bent, scilicet præsentantem esse patronum, vel esse in quasi possessione iuris præsentandi, & cautius est semper allegare quasi possessionem, quæ facilius probatur; & præsentatum habere requisita necessaria, & esse præsentatum infra tempus debitum, eumque acceptasse præsentationem de se factam, vide Lambert. vbi supra artic. 14. & fuisse factum edictum in.
 4 forma. Nisi t̄ aliquid obijciatur contra præsentantem præsentatum, seu institutio- nem, habens instituere tenetur admittere, & instituere præsentatum. cap. mona- sterium, vbi glos. vltim. 16. quæst. 7. Paul. de Citad. de iurepatr. part. 6. quæst. 5. & Lambert. vbi supra art. 15.

C A P V T T E R T I V M.

Quid agendum, si superior spernat præsentationem, & ad quid teneatur dictus superior tali casu.

S V M M A R I V M.

3 Præsentatus à Superiori

Spretus debet appellare.

2 Et adire Superiorē dicti

Su-

Superioris, ut compellat di-
ctum habentem instituere.

3 Et si iniuste id fecerit,
tenetur dicto spredo prouidere.

4 Duobus litigantibus in Cu-
ria super aliqua Ecclesia
non valet alia præsentatio fa-
cta à patrono intra debitum
tempus.

5 Præsentatus obtinens pro-
uisionem Apostolicam non fa-
cta mentione de variatione,
nihil facit.

1 **S**uperiore † spernente
præsentationem præsen-
tatus habet remedium appelle-
tationis. glos. 1. in cap. pa-
storalis. de iurepatron. Item
habet aliud remedium, potest
2 enim † adire Superiorum illius,
qui debet instituere
per viam querelæ, & petere,
ut vi compellatur ille, qui de-
bet instituere, ad ipsum præ-
sentatum instituendum. Abb.
in dicto cap. pastoralis. vbi
glos. in verbo, malitiose, po-
nit quis probare debeat, &
quomodo, & an præsumatur,
quod malitiose habens insti-
tuere non admiserit præsen-
tationem, & ponit late Læn-
bertin. de iurepatronat. lib. 2.

3 par. 2. quæst. 8. artic. 18. Si
iniuste † igitur Superior spre-
uerit præsentatum, & alium
instituerit, vel minus ido-
neum, tenetur ex dicto cap.
pastoralis. ad prouidendum
tali præsentato spredo, de ali-
mentis, nec requiritur ad
hæc alimenta petenda ordo
iudicarius, seu libellus; sed
esse considerandam pauper-
tatem, & impotentiam talis
clericis respectu Episcopi. Ho-
stien. in dicto cap. pastora-
lis. in §. verumtamen. col.
vltima. de iurepatronatus. &
Lambertin. vbi supra. art. 20.
spretus autem dicitur expref-
ſe vel tacite, ut declarat Lam-
bertin. vbi supra. art. 25. Ea-
dem ratione † si duobus li-
tigantibus in Curia super Ec-
clesia, patronus Ecclesie id
sciens præsentet alium infra
tempus debitum Ordinario,
qui scienter illum instituat,
eo casu unus ex collitiganti-
bus, pro quo lata sit senten-
tia in Curia, habet actionem
contra patronum, & contra
Ordinarium. argumento tex.
in dicto cap. pastoralis. appa-
ret enim, quod talis institu-
tio malitiose facta fuit, & in
elusionem sententiae. Paul. de
Cit-

Cittad. de iurepatron.par.6.
quæst. 55. Lambertin. vbi su-
5 pra artic. 21. Et si vnuſ t ex
præsentatis obtineat prouis-
ſionem beneficij à Papa non
facta mentione de variatione
facta à patrono, cum illam
ignoraret, & de institutione

ſequita, talis prouisio apo-
ſtolica tanquam ſubreptitia
non valet in præiudicium di-
cti instituti, ita habetur in
cap. constitutus. in princip.
vbi Abb. & in cap. ad au-
dientiam. il feſcondo. de re-
ſcript.

C A P V T Q V A R T V M.

In diſcūſſione præſentationum citari debent con-
tradictores certi ſpeciali citatione, incerti
edicto generali.

S V M M A R I V M.

- 1 *Inſtitutio quomodo ſiat ad instantiam comparentium, & ſe opponentium.*
- 2 *Præſentati citari debent certa citatione ſpeciali.*
- 3 *Præſentatus abſens potest citari ad domum.*
- 4 *Præſentatio metu facta non tenet.*
- 5 *Idem eſt ſi ex impetu, vel iracundia.*
- 6 *Vel clandestine.*
- 7 *Patronus licet non præſen-
tauerit, potest tamen oppone-
re contra præſentatum ab alio.*
- 8 *Extranei etiam poſſunt op-
ponere contra præſentatum.*
- 9 *Oppofitio defectus notorij
contra præſentatum tolli non
poſteſt.*
- 10 *Populus quando de facto ſe
opponit contra præſentatum,
quid agendum.*
- 11 *Petitio talis qualis ſufficit
in proceſſu, pro aſſequenda
inſtitutione.*
- 12 *Exceptiones dilatoriæ ſunt
reijciendæ.*
- 13 *Litis confeſtatio non requi-
ritur in iudicio, quo petiſur
inſtitutio.*
- 14 *Et requiriſtur terminus ad
pro-*

probandum in hoc iudicio.

15 Et ita Pises seruatnr.

16 Iuramentū calumniæ praest.ri debet in hoc iudicio, quo petitur institutio.

HA&tenus viſum est quo modo superior habens instituere ex suo officio discutere debeat iura praesentantium, & praesentatorum.

1 Nunc est videndum † quomodo id fiat non ex officio Iudicis, sed ad instantiam comparentium, & se opponenter.

2 Imprimis † citari debent speciali citatione tanquam certi, illi, qui primo loco praesentauerunt, vel praesentati fuerunt, & alij incerti, edicto, generaliꝝ citatione citari debent. Doctor. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Si autem † compræsentatus, vel certus contradictor effet absens tunc satis est eosdem citari ad Domum eorum solitæ habitationis, vel in ecclesia, seu ad valuas illius; ad hoc vt ecclesiæ citius prouideatur, & sibi imputent, si in loco, vbi talis causa agitatur, procuratorem non reliquerunt. Lambertin. de iurepatronat.lib. 2.

4 par. 2. quæst. 9. art. 2. Quod †

si per metum facta sit presentatio, potest ipse patronus id opponere, quia talis presentatio non tenet: quod est verum quando metus fuit causa talis a&etus. Alex. conf. 16.

5 lib. 3. Ita † etiam non valet praesentatio facta ex impetu, vel iracundia. cap. auditis. ibi prorupit. de elect. Iracundia enim facit contractum non valere. I. quicquid calore. ff. de reg. iur. vide Firman. in tract. de Episcopo. par. prima

6 lib. 3. quæst. 35. Nec † minus valet praesentatio clandestine facta. ad text. in cap. quia propter. §. vlt. & ibi gloss. & Doctor. de elect. vt quia non sit facta coram habente instituere, quo casu non dicitur perfecta praesentatio. Lambertin. vbi supra artic. 7. Potest etiam † patronus quamvis non praesentauit, nec fuit spretus, opponere defectum, vel viuum contra personam, vel aliud simile. cap. nulli; & cap. sequenti. de elect. lib. 6. Lambertin. vbi supra artic. 8. In

8 super † omnes etiam extranei admittuntur ad opponendum contra praesentationem pro impedienda institutione, quia in edicto vocantur omnes,

nes, qui se volunt opponere. dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.
 9 Quod si † quis ad impedien-
 dam institutionem opponat
 contra præsentatum de noto-
 rio defectu, non potest postea
 pœnitentia ductus à tali op-
 positione recedere, argumen-
 to t̄ext. in cap. ab eo, & in
 cap. si forte. de elect. lib. 6.
 10 Verum si † populus potius de
 facto, quam de iure se oppo-
 nat contra præsentatum, quia
 nolunt illum in Rectorem, tūc
 si sit præsentatus ad benefi-
 cium curatum talis populi,
 contradic̄tio est admittenda
 si sit rationabilis ob timorem
 scandali: securus est in benefi-
 cijs simplicibus, in quibus
 nullum vertitur interesse populi. Lambertin. vbi supra
 artic. 11. Paul. de Citadin. de
 iurepatronat. par. 6. q. 19. Et
 est notandum, quod in fa-
 ciendo † processu pro asse-
 quenda institutione sufficit ta-
 lis qualis petitio, cum qua-
 concordari possit sententia.
 Clement. saepe circa princip.
 de verbor. significat. & exce-
 12ptiones † dilatoriae sunt repel-
 lenda, nisi essent necessariae
 pro legitimatione personarū.
 Cardin. in dicta Clement. s̄e-

13pe col. 5. Nec † hoc casu re-
 quiritur litis contestatio. Cle-
 men. dispensiosam. & ibi Car-
 din. de iudic. & quod in sum-
 marijs non requiratur litis
 contestatio, probat Lamber-
 tin. vbi supra art. 12.
 14 In hoc igitur † iudicio sum-
 mario pro assequenda insti-
 tutione publicato edicto, eius
 que peremptorio termino cla-
 p̄o, in quo factæ sint contra-
 dictorum oppositiones, & ex-
 ceptiones, & facta aliqua
 responsione, quæ loco litis
 contestationis habeatur; dan-
 dus est utriusque parti terminus
 ad probandum incumbētia:
 ita habetur in dicta Clemens.
 saepe. ibi terminum dare pos-
 sit. Et ita in praxi seruatur
 15 Pisis †, vbi secundum consti-
 tutiones synodales Pisanas
 datur terminus ad probandum
 triginta dierum utrum, quo
 termino durante possunt pre-
 sentari articuli, positiones,
 exceptiones, acta, iura, & mu-
 nimenta, quibus partes uti
 volunt: de quibus habetur in
 dicta Clemens. saepe. & quia
 positiones, & ibi gloss. & ibi
 dem in §. citationem vero
 habetur, quod etiam in tali
 16causa † debet præstari iura-
 men-

mentum calumniæ, & de veritate dicenda. vide Rocch. de Curte, de iurepatronatus

in verbo competens alicui. quæst. 14. col. 2.

CAPVT QVINTVM.

Quomodo probetur iuspatronatus antiquum.

SVM M A R I V M.

- 1 *Iuspatronatus antiquum probatur per instrumenta, & per autenticas scripturas. & num. 6.*
- 2 *Iuspatronatus quomodo probetur.*
- 3 *Exemplum in probando iurepatronatus.*
- 4 *Illusterrimus Cardinalis Lantes patronus Capellaniæ SS. Simonis, & Iudeæ.*
- 5 *Descendentia quomodo probetur.*
- 7 *Quasi possessio per tempus immemorabile continuata probatur.*
- 8 *Concil. Tridentin. Sessione vigesimaquinta de reformat. capitulo nono iubet iuspatronatus probari ex fundatione, vel dotatione.*
- 9 *Quasi possidens iuspatrona*

tus non tenetur probare descendiam.

- 1 *Iuspatronatus † antiquum est difficilis probationis, immo impossibilis: tamen probari potest per instrumenta, vel alias authenticas scripturas. Lambertin. de iurepatronatus, lib. 2. par. 2. quæst. 10.*
- 2 *art. 4. & quomodo † probetur iuspatronatus, tradit Rota Rom. in nouissimis. lib. 3. Decis. 1372. nu. 1. & Deci. 1014. & 254. dicto lib. 3. tradit Illusterrimus Card. Tusc. pract. conclus. iuris in littera I. conclus. 617. traditur etiam in praxi Archiepiscopali Leonis par. 2. cap. 21. de iurepatronatus. num. 1. 2. & 3. vide Farinacium tomo primo & 2. partis secundæ. Decis. 360. 374. 548. 541. 694. 146. 235. & par-*

& parte prima, tomo primo, &
secundo. Decis. 333. 222. 224.
481. 211. 77. & 518. & Card.
Mantic. Decis. 208. & 244. &
Cardin. Seraphinum. Decis.
1141. 1120. & 1103. Exem-
plum † sit, agitur de Capel-
lania sanctorum Simonis, &
Iudae existente in Primali
ecclesia Pisana fundata anti-
quitus ab Illuſtr. Viro Domi-
no Petro Lante, Patritio Pisa-
no, de quo extat sepulchrum
in ecclesia sanctae Mariae de
Araceli Romae. Nam ex illis
scripturis apparebit tantum
dictum Dominum Petrum
fundasse, construxisse, & do-
tasse dictam Capellaniam
cum consensu Ordinarij: &
cum dictae scripturae sint an-
tiquae tercentorum, seu quin-
gétorum annorum, effet pro-
banda descendentia proue-
niens à dicto Domino Petro,
quae descendentia in antiquis
probatur leuioribus probatio-
nibus. tradit Marc. Ant. Ge-
nuen. Episcopus Ifernien. in
sua praxi Curiæ Archiepisc.
Neapol. cap. 82. num. 1. va-
ria de iurepatronat. quae de-
scendentia verificatur in Illuſ-
trissimum, & † Reuerendissi-
mum Dominum Marcellum
Praxis Iurijpatron.

Lantem sanctæ Romanæ ec-
clesiæ Cardinalem amplissi-
mum, & in Illustrissimum Do-
minum Marc. Anton. eius fra-
trem Marchionē Turris An-
dreæ, & in Illustrissimum Do-
minum Federicum Lantem,
& alios nobiles de dicta fami-
lia. Nec regulariter † proba-
ri poterit talis descendentia
per tot ætates, cum antiqua
ignoretur nomina, præsertim
Pisæ, vbi iniuria temporum
deperditæ sunt scripturæ, &
documenta, effet enim pro-
bandum quomodo ab illo pri-
mo fundatore dictum iuspat-
ronatus deuenerit in anteces-
sores dictorum Nobilium
nunc viuentium, & conse-
quenter ad hos Dominos nūc
viuentes. Cum ergo dicta
Capellania reperiatur funda-
ta à dicto Domino Petro, &
nunc pertineat ad dictos Do-
minos de dicta familia, vrgen
tissima erit præsumptio per
legitimas ætates ad eosdem
Dominos nūc superstites per-
uenisse: & de modo talis pro-
bationis vide Abbat. in con-
sil. 54. par. 1. & consil. 102.
par. 2. Concurrit enim anti-
quitas facti, & etiam conti-
nuatio eiusdem familiæ, iun-

Octa

cta probatione famæ etiam per testes de auditu. Ex quibus dictum iuspatronatus an-

6 tiquum † probabitur: quod si nulla appareat fundatio, præsumitur acquisitum iuspatronatus, ex aliquo titulo habi-

7 li, & tunc sufficit † quasi possesso tanti temporis, cuius ini- tij memoria non extet, continua ab antecessoribus suis in eum. Hodie autem serua-

8 tur Concil. † Trident. Sess. 25. de reform. cap. 9. vbi decretū est, quod in probando iurepa- tronatus probetur illius titu- lus ex fundatione, vel dota-

tione, ex authen. documento, & alijs iure requisitis, siue etiam ex multiplicatis præ- sentationibus per antiquissi- mum temporis cursum, qui hominum memoriam exce- dat, alias secundum Iuris di- spositionem. vide Dec. consil. 174. num. 4. & Card. Man- ticam Decis. 198. 208. & 318

9 Rot. Rom. Et existens † in quasi possessione Iuris præfen- tandi non tenetur probare descendentiam. Cardinalis Seraphinus Decision. 1103. 1141. numero 11. 1232. & 1367.

C A P V T S E X T V M.

Quomodo probetur iuspatronatus modernum.

S V M M A R I V M.

1 *Iuspatronatus modernum est facilis probationis.*

1 *I*uspatronatus † modernum est facilis probationis. Nā satis est probare beneficium, fuisse fundatum, constructum, & dotatum de consensu Ordin-

narij, puta à Lothario, & à Lothario peruenisse in Renatum tanquam hæredem vniuersa- lem dicti fundatoris, vel eius- dem donatarium ex legitima donatione, & alia probanda erunt, posita per Lambert. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 5.

C A-

C A P V T S E P T I M V M.

Quasi possessio iurispatronatus, seu Iuris præsentandi
quomodo probetur.

S V M M A R I V M.

- 1 *Quasi possessio iurispatronatus est facilioris probatoris.*
- 2 *Concil. Tridentin. Sessione vigesimaquinta de reformat. cap. 9. requirit multiplicatas præsentationes per tempus im memorabile.*
- 3 *Stylus articulandi in praxi pro quasi possessione probanda.*
- 4 *Forma probandi quasi possessionem iurispatronatus.*
- 5 *Super singulis dictis singuli formantur articuli.*
- 6 *Quasi possessio iurispatronatus ex quibus dignosci possit.*

1 **F**acilior modus † probandi, & obtinendi in iure patronatus, est probare quasi possessionem iurispatronatus, seu Iuris præsentandi, & ideo quamvis aliquis se dicat,

& asserat patronum, si postea probet se esse in quasi possessione Iuris præsentandi, obtinebit. Talis autem quasi possessio probari potest per instrumenta præsentationum, & institutionum, vel quia patronis facta sunt solita fieri habentibus tale Ius, ad notata in cap. si vero, de iurepatronat. & secundum dicta in cap. consultationibus. de iurepatronat. & Concil. Tridentin. † Sess. 25. de reform. c. 9. requirit multiplicatas præsentationes per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat. vide Farinaccium parte prima, tomo primo, & secundo. Decis. 615. 195. 222. 224. 347. & de probatione huius quasi possessionis, vide Card. Mantic. Decis. 208. Rot. Rom. & Praxim Archiepiscopalem.

O 2 Leo-

Leonis par. 2. cap. 21. de iurepatronat. num. 1. & sequentibus, & Mascalum de probationibus. concl. 1217. Quare † stylus articulandi in praxi erit huiusmodi, quem etiā ponit Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 10. artic. 6.

4 Comparet † Nicolaus Mazzolius clericus Pisanus præsentatus ad Capellaniam sancti Ioannis Chrysostomi sitam in Primatiali ecclesia Pisana, & pro verificazione Iurium suorum principalium patronorum dictæ Capellaniæ existentium in pacifica quasi possessione iuris præsentandi ad dictam Capellaniam: & breuiter dicit se fuisse, & esse præsentatum ab Illustr. Domino Ioanne de Riccis Patritio Florentino patrono dictæ Capellaniæ, & existente in pacifica quasi possessione Iuris præsentandi ad dictam Capellaniam quando vacare contingit: quæ Capellania fundata fuit, constructa, & dotata ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Domino Iuliano de Riccis Archiepiscopo Pisano, &

post mortem dicti Illustrissimi Domini dictum iuspatronatus, deuenit in Petrum de Riccis, qui ad dictam Capellaniam vacantem præsentauit Presbyterum Franciscum de Vbertinis, qui fuit institutus, dictamq; Capellaniam per multos annos pacifice possedit: postea peruenit dictum iuspatronatus in Carolum filium dicti Petri, qui ad dictam Capellaniam vacantem per mortem dicti Francisci præsentauit Presbyterum Tiburtium Grilletum, qui fuit institutus: demum dictum iuspatronatus peruenit in Dominicum filium dicti Caroli, qui ultimo loco ad dictam Capellaniam vacantem per obitum dicti Tiburtij, præsentauit Presbyterum Iulium de Braccis clericum Pisanius, qui etiam fuit institutus: demum Petrus dicti Dominici filius, & hæres ad eandem Capellaniam vacantem per obitum dicti Iulij præsentauit dictum Comparentem: & hæc omnia probantur per instrumenta authentica. Et super † singulis superius dictis singuli poterunt for-

formari articuli, & ex quibus
6 dignosci † possit quasi posses-
sio iuris præsentandi ad be-
neficium. vide Decis. Rot.
Roman. lib. 3. in nouissimis
Decis. 680.

CAPVT OCTAVVM.

Quomodo probetur præsentatio, & institutio.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatio probatur per instrumenta, ita & institutio.
- 2 Et per litteras institutio-
nis sigillatas.
- 3 Et sufficit sigillum Ordinarij.
- 4 Et probanda est consuetu-
do, quæ fides adhibetur tali-
bus litteris.
- 5 Cautela est facere instru-
mentum presentationis, &
aliud institutionis.
- 6 Patronus esse quis non pro-
batur, si tanquam patronus
fuit honoratus.
- 7 Iuspatronatus probatur per
litteras antiquas in lapidibus
incisæ.
- 8 Sed quo ad primum funda-
torem ibi nominatum.
- 9 Litteræ antiquæ incisæ in-
Praxis Iurispatron.

lapidibus, quando, & quomo-
do probent.

IN materia probationis iu-
rispatronatus, & iuris præ-
sentandi probatur præsenta-
tio, & institutio † sequata
per instrumenta successuæ fa-
cta, si in authentica forma
producantur: & ita proce-
dunt notata in cap. si vero.
de iurepatron. quæ instrumen-
ta debent esse celebrata cum
notario, & testibus. Item
2 per † litteras institutionis ip-
sius Ordinarij cum suo sigil-
lo authentico probatur, si ad-
sint testes cum subscriptione
notarij. Et si litteræ Ordina-
rij sint † confectæ cum suo
sigillo tantum, probant, si
talis extet consuetudo. Bald.
in rubr. colum. penult. C. de

O 3 fide

fide instrum. Quapropter si
 4 hæc + articulentur, ponatur
 etiam, quod talis extat con-
 suetudo, nempe, quod litte-
 ris huiusmodi cum solo sigil-
 lo detur plena fides, & quod
 pluries, vel saltem bis ita fue-
 rit iudicatum, & in contra-
 dictorio iudicio obtentum.
 Sed cautela est in praxi ser-
 uanda + hæc, facere instrumen-
 tum cum notario, & testibus
 de ipsa præsentatione, & aliud
 simile instrumentum super
 institutione; de quibus vide
 Lambertin. de iurepatronat.
 lib. 2. par. 2. quæst. 10. artic-
 culo 4. & 7. Nec ad proban-
 dum quem + esse patronum
 sufficit probare illum fuisse
 honoratum tanquam patro-
 num in processionibus, & in
 alijs, quia in specie debet
 probari quasi possessio iuris
 præsentandi. Lambertin. vbi
 supra artic. 8.

Probatur etiam iuspatrona-
 tus per + litteras antiquas in-
 cisas in lapidibus positis in-

Campanili, vel in Ecclesia-
 stante temporis antiquitate,
 & nisi contrarium appareat.
 Rocch. de Curte. de iurepa-
 tron. in verbo honorificum.
 in fine. colum. 50. Quod pro-
 8 cedit + quo ad primum illum
 fundatorem tantum nomi-
 natum in dictis lapidibus,
 quia quo ad descendentes
 probanda erit descendencia,
 nisi in dictis lapidibus dice-
 retur iuspatronatus esse illo-
 rum, de familia Gualandorū
 nobilium ipsanorum, vel de
 alia familia, quia hoc face-
 ret pro illis de tali familia
 superstitibus, nisi contra
 eos esset legitime præscri-
 ptum. Lambertin. ibidem.
 9 art. 9. Et quando + litteræ
 antiquæ incisæ in lapidibus
 probent, vide Felin. in cap.
 cum causam. colum. 3. de
 probat. & quod probent ius-
 patronatus, & Ecclesiæ con-
 fectionem, probat Dec. con-
 sil. 135. col. 3.

CAP VT

C A P V T N O N V M.

Quæ exceptiones proponi possint contra probations iurispatronatus, & iuris præsentandi, & de processus publicatione.

S V M M A R I V M.

- 1 *Excipere quæ possint contradictores contra presentatum, & presentantem.*
- 2 *Exceptio, quod præsentans non sit de familia fundatoris.*
- 3 *Vel quod non interuenit consensus ordinary in fundatione.*
- 4 *Compatroni possunt esse testes in probando iurepatronatus.*
- 5 *Patronus, qui presentauit non potest esse testis in probando iurepatronatus.*
- 6 *Processus publicatio fieri debet.*
- 7 *Sed eius omissione non vitiat.*
- 8 *De processus publicatione notanda.*

- 1 **H**actenus t̄ visum est, quomodo Actor in

hoc Iudicio possit probare iuspatronatus, & ius præsentandi, eorumq; quasi possessionem. Nunc videamus quomodo contradicentes possint excipere cōtra prædictas probations: & distinguendum est, quod aut sumus in probatione iurispatronatus antiqui, aut moderni; Primo t̄ casu contra probationem iurispatronatus antiqui possunt contradictores excipere, illum, qui præsentauit non esse de illa familia, cuius se esse asserit, sed illud cognomen sibi assumpsisse, vt aliquando accidit, & iura patronatus usurpantur; vel excipere, quod nunquam Antecessores illius, qui præsentauit, fuerunt in quasi possessione dicti iurispatronatus, seu iuris præsentandi, vel quod scri

O 4 ptu.

pturæ ex aduerso exhibitæ nō sunt validæ, neque autenticæ, vel quod priuilegium allegatum nō est legitime scriptum seu signatum. Se-
 3 cundo casu contra probatio-
 nem iurispatronatus moderni possunt contradictores excipere plura, nempe non interuenisse consensum Ordinarij in fundatione, construc-
 tione, seu dotationē ecclæsiæ; vel interuenisse consen-
 sum illius, qui non habebat huiusmodi facultatem; vel
 quod fundator non poterat acquirere ius patronatus, quia erat hæreticus, vel criminofus talis, qui erat iurispatro-
 natus incapax: & si fundetur probatio iurispatronatus su-
 per præscriptione, poterit ex-
 cipi contra eam de inuali-
 do titulo, de mala fide, & de alijs, vel aliter, prout late-
 ponit Lambertinus de iure-
 patronatus lib. 2. p. 2. q. 10.
 4 art. 10. & in probando tū iurepatronatus possunt esse te-
 stes compatroni, nisi per hoc probarent ius suum, consan-
 guinei, & familiares, cum
 alias tales familiares admit-
 tantur, vt per Abb. post gloss.
 in cap. cum dilectus, de cle-

ric. non residen. & notatur in cap. litteras de præsumpt. Fe-
 lin. in cap. insuper de testib.
 5 Quo autem tū ad merita, vel demerita præsentati non ad-
 mittitur patronus præsentas, quia ex hoc recipit commo-
 dum conseruandi, vel acqui-
 rendi quasi possessionem, &
 prædicti, vt testes admittun-
 tur, quia ad probandas de-
 scendentias per eos notas fa-
 cilius deponunt, illisq; fides adhibetur, secundum tamen personarum, qualitates, vt per Doctor. in cap. quoties.
 de testib. & per Lambert. vbi supra artic. 12. Denique tali
 6 processus terminato illius pu-
 blicatio testium, instrumēto-
 rum, & gestorum producotorū fieri poterit ad hoc, vt partes scire possint an velint cedere,
 vel contendere. gloss. in clem.
 sepe. in verbo, non obstat. de
 7 verb. signif. Omissio tamen talis publicationis non vitiat hunc processum. vide Abb. in c. cum I. & A. num. 10. de re iudic. Et de tali publicatione
 8 tū processus, vide Rot. Rom. de testib. in nouis. decisi. 13. & Lambert. vbi supra articulo 13.

CA-

C A P V T D E C I M V M.

In tali causa possunt reprobari testes.

S V M M A R I V M.

- 1 *Quæ sunt post publicationem processus.*
- 2 *Repulsa testium sunt in iudicio, quo petitur institutio.*
- 3 *Testes an possint reprobari post publicationem processus.*
- 4 *Testes reprobatorij an possint per alios testes reprobari.*

1 **N**unc videndum est de his, quæ sunt post processus publicationem; ideoque notandum est in hoc iudicio post dictam publicationem posse reprobari testes, & sic potest fieri processus repulsa testium respectu personarum; vel respectu dictorum per eos: qui processus si omitteretur immineret

præiudicium, quod non esset reparabile in causa appellationis. ad ea, quæ dicit Abb. in cap. I. de exception. & in cap. cum I. & A. de re iudicata. Et quot testes requirantur ad reprobandum testes partis aduersæ, vide Abb. in cap. series. de testibus. Et nunquid possint post publicationem reprobari, ponit. Abb. in cap. præsentium. de testibus. Et de hac materia, & nunquid testes reprobatorij possint per alios testes reprobari, vide Abb. in capit. licet dilectus. & ibi Felin. de testibus. & Lambertin. de iure patronat. libro 2. parte secunda, quæstione 11. articulo primo.

C A-

CAPVT V N D E C I M V M.

In huiusmodi iudicio non est necessaria conclusio in causa.

SUMMARIUM.

- 1 *Conclusio in causa non est necessaria in iudicio, quo petitur institutio.*
- 2 *Conclusio in causa in beneficialibus non est necessaria.*
- 3 *Si tamen fiat, non potest reuocari.*
- 4 *Conclusio in causa quomodo fiat, & quando dicatur conclusum in causa.*
- 5 *De dicta conclusione in causa in beneficialibus.*
- 6 *In praxi non fit conclusio in causa in iudicio institutio-nis.*

Conclusio in causa † in hoc iudicio non requiritur, nec est de substantia, ita habetur in Clem. s̄epe. circa finem. & ibi glos. in verbo, conclusione. & ibi etiā Card. de verb. significat. In 2 beneficialibus enim † non est

necessaria conclusio in causa. Rot. Roman. de testibus. in nouis. decis. 1. incipiente, si post conclusionem. Si tamen sit facta, seruanda erit per regulā, quod potui nolui, quod volui adimplere nequui. ca. quoniam Abbas. de officio 3 deleg. Neque à parte † tunc potest reuocari, nisi Iudice volente, qui Iudex etiam post dietam conclusionem potest recipere probationes etiā inuita parte, præsertim vbi vertitur periculum animæ. vide Cappellam Tholosanā decis. 14. num. 3. Felin. in cap. cum dilectus. num. 13. & 14. & num. 27. & sequen-tibus. de fide instrumen. Lambertin. de iure patron. lib. 2. parte 2. quæst. 11. artic. 2. & Felinus vbi supra ponit, 4 quando † dicatur conclusum in causa, & quomodo talis conclusio fiat; & de conclu-sione

§ sione † in beneficialibus , vi-
de etiam Rot. Roman. de
probat. in antiquis. decis. 1.
incip. nota , quod postquam
est conclusum . Et in praxi

6 pluries † obtinui in contradic-
torio iudicio in beneficiali-
bus non esse necessariam con-
clusionem in causa .

CAPVT DVODECIMVM.

In tali iudicio necessaria est sententia diffinitiua,
& ab ea potest appellari.

S V M M A R I V M .

- 1 Sententia diffinitiua in iu-
dicio ad obtinendam institu-
tionem est necessaria .
- 2 Et ferenda est in scriptis .
- 3 Et potest concipi in perso-
nam principalis, sive eius pro-
curatoris .
- 4 In causa criminali, & ma-
trimoniali sententia concipi-
tur in personam principalis .
- 5 Institutio habet vim sen-
tentiae diffinitiue .
- 6 Si facta sit discussio ne-
gocii .
- 7 Institutio habet vim in-
terlocutoria , si facta sit per
simplicem informationem .
- 8 Appellari potest à sententia
institutionis ,

- 9 Praxis circa sententiam
institutionis , & circa appel-
lationem .
- 10 Sententia institutionis tran-
sit in iudicatum , si appellatio
non sit interposita , vel non
prosecuta .
- 11 Aliquando proceditur per
viam Euangelice denuncia-
tionis .
- 12 Patronus obtinens sen-
tentiam contra patronum totum
ius acquirit .
- 13 Sententia lata contra pre-
sentantem præjudicat præsen-
tato scienti , & patienti .
- 14 Res inter alios iudicata
quando alij noceat , vel non .
- 15 Exceptio rei iudicatae nocet
solum illis personis , inter quas
lata est .

16 Res

16 *Res iudicata nocet solum illis personis, inter quas lata est.*

17 *Sententia lata in actionibus præjudicialibus quando faciat ius quo ad omnes.*

1 **I**N huiusmodi iudicio terminando sententia diffinitiua est necessaria. clemen. s̄a. de verb. significat. ibi sententiam vero diffinitiua, vbi glos. in verbo, in scriptis, notat sententiam huiusmodi
 2 proferendam esse in † scriptis, in qua sententia potest fieri condemnatio expensarum factarum à viatore contra victimum, & illarum executio concedi. Rocch. de Curte. de iurepatr. in verbo. competens alicui. q. 23. col. 3. & habetur in c. finem litibus, de dolo, & contum. tradit Lamber. de iurepatr. lib. 2 p. 2. q. 11. art. 3.
 3 & sententia † in hoc casu potest concipi in personam principalis, siue eius procuratoris. c. querelam. & ibi Abb. n. 10. de elect. secus in † causa matrimoniali, & criminali, vel simili, in quibus sententia fertur in personam principalis duntaxat, non autem eius procuratoris. Et est notandum,

quod institutio, seu cōfirmatio † habet vim sententiæ diffinitiua, quando ad causam comparet contradictor, & proceditur cum causæ cognitione. Nam eo casu dicitur proprie sententia diffinitiua, præsertim si cognoscatur de iuribus præsentantium, quia cognosceretur tunc verus patonus, qui pro se sententiam habuit. ad dicta per Abb. in c. ex litteris. & in c. si vero. in fine. de iurepatr. Idem erit, si
 6 nullus † sit contradictor; sed superior ex officio discussit negotium cum causæ cognitione. Si autem hæc discussio facta sit à superiore per simpli- cem informationem, de qua loquitur Abb. in c. constitutis. ille secundo. n. 14. de appellat. hoc casu seruata forma. c.
 7 vlt. de elect. lib. 6. † institutio habebit vim sententiæ interlocutoriæ, prout declarat Lamber. vbi supra. art. 4. vide Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 522. n. 1. Iargetamen poterit & hæc dici sententia diffinitiua, cum negotium, de quo agitur, diffiniat. ad tex. in 1. 1. ff. de re iudic.

Sciendum est etiam, quod
 8 à † tali sententia institutionis quo-

quomodolibet lata appellari potest. dicto cap. constitutis. il seconde. de appellat. & c. pastoralis. de iurepatron. sed dictæ appellationi nō est deferendum, ne per eam impi- diatur possessio talis instituti. Lamber. vbi supra. art. 5. sed 9 in praxi vidi † seruari talem stylum, nempe quando adest contradictor, & proceditur cum causæ cognitione, Iudex profert sententiam declarando præsentatum fuisse, & esse instituendum, & facta parti notificatione, & trāsacto de- cendio, & non interposita, appellatione proceditur ad institutionem: aliquando etiā Iudex profert sententiam de- clarando præsentatum fuisse, & esse instituendum, & eodem tempore instituit vnico contextu. Verum si appella- 10 tio † non sit interposita, vel fuit interposita, sed non pro- sequuta, sententia institutio- nis transit in iudicatum; ita Card. in cap. consultationi- bus. de iurepatron. Rocch. de Curte vbi supra. q. 22. col. 1. 11 Quod si † sententia transi- tum fecerit in iudicatum, po- terit pars si foueat bonum- ius agere contra eum, qui ob-

tinuit, per viam euangelicæ denunciationis. Abb. in cap. ad audientiam. il seconde. nu- mero 11. & 12. de rescript. Lamber. vbi sup. art. 6. Si ve- 12 ro sententia † lata sit contra patronum ad fauorē alterius patroni, tunc totum iuspatro- natus, & ius præsentandi ob- tinenti acquiritur, & accre- scit, non quod proprie aliquid accrescat, cum tale ius diuidi non possit; sed quia non de- crescit. Bald. in cap. quanto. num. 9. de iudic.

13 Adnotes etiam, quod † si sententia lata sit contra præ- sentantem, præiudicat præsen- tato scienti, & patienti ob connexitatem iuris inter eos existentis, & è contra senten- tia lata contra præsentatum præiudicat præsentanti scien- ti, & patienti. vide Abb. in cap. quamuis. num. 20. 21.

& 22. de re iudic. Et quan- 14 do † res inter alios iudicata noceat alijs, vel non, & præ- fersim inter personas conne- xas, vide Abb. vbi supra, & ibidem Felin. qui ponit quan- do sententia lata contra sub- ditum noceat Domino, & è contra.

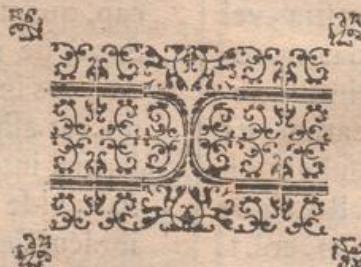
15 Item quando quæritur an ex-

222 Pars II.Lib.XI.Cap.XII.

exceptio rei iudicatæ alteri noceat nec ne, inspiciendum est, an sit idem corpus, eadem quantitas, idem ius, eadem causa petendi, & eadem conditio personarum, quæ nisi omnia concurrant alia res est. I. cum quæritur. I. quantitas, & I. & an eadem. ff. de except. rei iudicat. Et regulatriter res + iudicata non nocet nisi illis personis, inter quas lata est, & in illis causis, super quibus actum est, & eo modo, quo actum est. I. 2. C. quib. res iud. non noc. & I. 1. C. res inter alios actas, vel iudicatas alijs non nocere. Hostiens. in sua summa intent. de re iudic. in vers. quibus noceat, vel non noceat

res iudicata.

Et in actionibus præiudicibus ad hoc, vt sententia 17 lata faciat + ius, quo ad omnes sex requiruntur. Primum, quod sit legitimus petitor, & contradictor. Secundū, quod interuenerit plena defensio. Tertium, quod sententia fuerit lata verbis affirmatiuis. Quartum, quod nō fuerit detecta collusio. Quintum, quod verè causa sit præiudicialis. Sextum, quod fuerit principaliter discussum. Aretin. in §. præiudiciales num. 6 vbi las. num. 28. Instit. de action. Vide Alex. cons. 21. col. 1. lib. 1. Cephal. cons. 307. num. 78. & cons. 442. num. 49.

LI

LIBER DVODECIMVS,

In quo declaratur materia
institutionis.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit institutio.

SVM MARIVM.

- 1 *Institutio propria quid sit.*
- 2 *Institutio large sumpta continet inuestituram, & immissionem in possessionem.*
- 3 *Institutio, collatio, ordinatio, & confirmatio in quibus differant.*

Institutio † propria, per quam præsentatus à patrone instituitur, dicitur translatio iuris non libera à Superiori facta, ex qua plenum ius datur instituto, ita Abb. in cap. auctoritate. num. 7. de institut. quod sit iuris translatio, probat gl. of. in cap. 1.

de regul. iur. lib. 6. est translatio non libera, quia Superior velit nolit, tenetur præsentatum idoneum instituire. cap. pastoralis. & c. quod autem de iurepatron. & cap. decernimus. 16. quæst. 7. Institutio † tamen large, & in genere sumpta continet inuestituram, immissionem in possessionem, & institutionem auctorizabilem, quæ datur ab Archidiacono. cap. ad hæc. de offic. Archidiac. continet collationem, omnem modum prouidendi, & omnem canonicum titulum. gloss. in dicto cap. 1. vbi Dyn. Ioan. Andr. & Petr. de Anchar. & refert Lam-

224 Pars II.Lib.XII.Cap.II.

Lamber. de iurepatron.lib.2.
par.3. quæst.1. art.1. Sed in
casu nostro de institutione in
specie sumpta tantum tracta-
tur, quæ cadit super præsen-
tatione facta à patrono. Et

3 in quibus † differant electio,
nominatio, postulatio, præ-
sentatio, confirmatio, institu-
tio, ordinatio, & collatio.
ponit Abb. in dicto cap. au-
toritate de institut.

C A P V T S E C V N D V M.

Instituendi potestas regulariter penes Episcopum
residet, seu eius Vicarium.

S V M M A R I V M .

- 1 Episcopus solus de iure com-
muni potest instituere.
- 2 Nec requiritur consensus
Capituli.
- 3 Inferior potest instituere ex
privilegio, ita & Vicarius.
- 4 Episcopus potest delegare
facultatem instituendi.
- 5 Collatio, & præsentatio an-
te vocationem non possunt de-
legari.
- 6 Capitulum, seu eius Vica-
rius sede Episcopali vacante
potest instituere.
- 7 Episcopus ille instituit, co-
ram quo fuit facta præsenta-
tio, quando ecclesia est in con-
finibus duarum Diœcesum.

8 Delegatus ad ordinandam
ecclesiam ad præsentationem,
patroni debet operari, ut ha-
bens instituere instituat.

9 Beneficialis causæ cognitio
si alicui committatur, est etiam
commissa collatio, & institu-
tio.

1 **D**E iure communi † solus
Episcopus potest præ-
sentatos instituere. cap. ex fre-
quentibus. de institut. cap. 1.
de institut. lib. 6. cap. cum
satis. de offic. Archidiac. Cle-
ment. plures. de iurepatron.
& in pluribus Capitulis tituli
de iurepatronat. Abb. in cap.
cum ecclesia Vulterrana. co-
lumna 3. de ele&t. Dec. con-
fil.

fil. 121. quod limita secundum Felin. in cap. cum venerabilis. num. 32. & sequentibus de exceptione. potestq; solus Episcopus instituere absque consensu Capituli. Cardin. in Clem. prima de supplen. neglig. Præl. num. 11. & sequentibus. quod probatur in cap. nobis. de iurepatr. vbi dicit text. præsentationem esse faciendam Episcopo, nec de Capitulo t mentionem facit, & Episcopus habet intentionem fundatam super omnibus beneficijs suæ Diœcesis. Cardinalis Seraphinus decis. 1353. num. 3. Ideo & ab Episcopo solo fieri debet institutio, & ita seruatur in praxi, & de consuetudine, qua stante tenet institutio. cap. non est de consuetud. lib. 6. Potest autem Inferior t instituere absque Episcopo ex priuilegio, vt est in Capitulo Pisan. Eandem potestatem instituendi habet Vicarius Episcopi habens generale mandatum, ita colligitur ex dicto cap. ex frequentibus, & notatur in cap. vlt. de offic. Vic. lib. 6. in gloss. in verbo non possunt, vbi Archidiac.

Praxis iurispatron.

& Domin. tradit Sbrozius in suo tractatu de offic. Vicarij. lib. 2. quæst. 11. vbi num. 13. testatur hanc esse communem opinionem. Et ita in praxi seruatur, & tenet usus communis. Quæ instituendi facultas t potest ab Episcopo specialiter delegari etiam ante vacationem: & ratio est, quia institutio fit coacte ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis. Ioan. Andr. & Domin. in cap. si confirmationem. de elect. lib. 6. Non potest tamen delegari collatio, nec præsentatio ante vacationem ob dictum votum captandæ mortis. Abb. in cap. vlt. de concess. præben. Sede autem Episcopali t vacante Capitulum, seu eius Vicarius potest instituere. cap. 1. de institut. lib. 6. Calderin. cons. 3. de iurepatron. Abb. in cap. cum olim. de maior. & obedien. quamuis non possit conferre beneficia, quæ solet conferre Episcopus. dicto cap. 1. & cap. vnicō ne sede vacante. libro 6. tradit Quaranta in sua summa Bullarij, in verbo Capitulum sede vacante, versiculo nono quæro. Et si ec-

P cle-

226 Pars II. Lib. XII. Cap. II.

7. clesia † patronata sit in con-
finibus duarum Dioecesum,
Episcopus ille instituet, co-
ram quo facta fuit præsenta-
tio, supra dictum est in libro
octauo. cap. 8. Verum si Pa-
8. pat deleget alicui, vt ad præ-
sentationem eius, quem esse
patronum nouerit ordinet ec-
clesiam, talis Delegatus non
poterit præsentatum institue-
re, sed tantum debebit de-
clarare, vt instituat ille, qui
habet auctoritatem instituen-
di; ita habetur in cap. super
eo. de offic. delegat. Rocch.
de Curte, de iurepatronat. in
verbo competens. quæst. 33.
Ideoque talis delegatus po-
test mandare habenti insti-
tuere, vt instituat, & ordinet
ecclesiam, & vide Barbatiam
in dicto cap. super eo. col. 7.

& ibi Innoc. Abb. & alios di-
centes talem delegatum pos-
se instituere si consentiat ha-
bens ius instituendi, vel non
contradicat: sed contra di-
ctum text. in dicto cap. super
eo, opponitur de text. in Cle-
ment. auditor de rescript. vbi
habetur, quod quando com-
mittitur † alicui cause bene-
ficialis cognitio, committitur
& collatio, ergo & institutio.
Ad obiectum dicas dictam
Clement. auditor, loqui tan-
tum in collatione: non in in-
stitutione, & non corrigere
text. in dicto cap. super eo. ita
Abb. in dicto cap. super eo,
& Cardin. in dicta Clement.
auditor: & de his late Lam-
bertin. de iurepatronat. lib. 2.
parte 3. quæstione 1. articu-
lo nono.

C A P V T T E R T I V M.

Ius instituendi potest competere etiam Prælatis
inferioribus.

S V M M A R I V M.

1. Ius instituendi potest com-
petere etiam Inferiori.

2. *Institutio auctorizabilis an-*
possit competere Inferiori, du-
bium est.

3. *De-*

- 3 Deuolutio fit ad habentem
instituere, si patronus non
præsentauit, vel præsentauit
indignum.
- 4 Capitulum Pisanum habet
institutionem certorum benefi-
ciorum.
- 5 Concil.Trident. Seß.14. de
reform. cap. 12. ubi bodie fa-
cultas instituendi Episcopo tan-
tum reseruari debet.
- 6 Patronus secundum ius te-
netur præsentare coram Epi-
scopo.
- 7 Laicus potest instituere ex
Papæ priuilegio.
- 8 Vel ex consuetudine, seu ex
præscriptione.
- 9 Patronus potest ad tempus
clericum ponere, & deponere
cum consensu Episcopi.
- 10 Laicus non potest destitue-
re, etiam si possit instituere.
- 11 Inferior habens ius insti-
tuendi non habet ius desti-
tuendi.
- 12 Capitulum Pisanum habet
ius instituendi, & destituendi.
- 13 Religioſi si fiant patroni,
attamen non poterunt insti-
tuere.
- 14 Abbas habens Ecclesias si
bi pleno iure subiectas, in eis
habet etiam ius instituendi.
- 15 Institutio ad quos pertineat
- 16 regulariter.
- 16 Institutio ibi cadit, ubi ca-
dit præsentatio.
- 1 Vs † instituendi potest cō-
petere etiam inferioribus
Prælatis ex causa speciali, nē-
pe ex priuilegio, ex præscri-
ptione, seu ex consuetudine.
cap. 2. & cap. 3. de institut.
Cardin. in cap. cum veni-
sent. de institut. sed † institu-
tio auctorabilis, per quam
tribuitur potestas exercendi
curam, an possit spectare ad
Inferiorem Episcopo, nisi Epi-
scopi accedat assensus, du-
biu[m] est, vt notatur in cap.
cum satis de offic. Archid. Et
3 ad talem habentem † ius in-
stituendi, etiamsi sit inferior
fit deuolutio prouisionis, si
patronus non præsentauit, vel
indignum scienter præsenta-
uit: quæ institutio potest per-
tinere ad Inferiorem ex di-
spositione Fundatoris; quia
in limine fundationis cum
Episcopi consensu sit reserua-
ta institutio Inferiori. Abb. in
cap. nobis. de iurepatronat.
tradit Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 2. par. 3. quæst. 1.
4 art. 10. & ad † Pisanum Ca-
pitulum multorum beneficio.

rum spectat institutio, & adueniente vacatione instituit.
 5 Hodie autem † ex dispositio-
 ne Concil. Trident. Sess. 14.
 de reform. cap. 12. huiusmo-
 di institutio Episcopo, & non
 alteri Inferiori reseruari de-
 bet, & ibidem cap. 15. ha-
 betur, quod patronus † cef-
 sante priuilegio tenetur Epi-
 scopo præsentare, ad quem
 institutio iure pertinet, alias
 præsentatio ac institutio nul-
 læ sint, ac esse intelligentur :
 & in praxi in beneficijs de-
 nouo fundatis vidi seruari plu-
 ries : semper enim eorum in-
 institutio Illustrissimo Archie-
 scipoco Pisano fuit reseruata.
 7 Notandum † est etiam ,
 quod etiam laico potest ac-
 quiriri ius instituendi ex priu-
 ilegio Papæ . Cardin. in cap.
 nobis. §. cæterum. quæst. 6. de
 iurepatronat. Lambertin. vbi
 8 supra art. 11. Quod ius † ac-
 quiriri potest laico ex consue-
 tudine etiam, seu præscriptio-
 ne temporis immemorabilis,
 si fuerit per Papam approba-
 ta. Cardin. & Doctor. in cap.
 præterea il primo, de iurepa-
 tronat. Lambertin. vbi supra.
 art. 12. Et ad patronum po-
 test † spectare presbyterum

ad tempus ponere , & depo-
 nere, si retinuit dominium ,
 & custodiam rerum donata-
 rum ecclesiæ, vel hospitali de
 consensu Episcopi . Io. Andr.
 in cap. de monachis. col. 2. de
 præb. & ibi Card. quæst. 6. &
 Abb. quod procedit tantum
 in patrono ecclesiastico . di-
 cto cap. de monachis, & Car-
 din. in Clement. prima de
 supplen. neglig. Præl. Et da-
 to, † quod laicus habeat ius
 instituendi, non tamen habe-
 bit ius destituendi. Et si Præ-
 latus inferior habeat ius in-
 instituendi, non habet tamen
 ius † destituendi , nisi & hoc
 ius habeat ex Papæ priuile-
 gio . Lambertin. vbi supra
 12 art. 14. Et Capitulum † Pisa-
 num non solum habet ius in-
 instituendi, verum etiam ab an-
 tiquissimo tempore habet ius
 destituendi. Verum potest lai-
 cus instituere improprie, idest
 ordinare Priorem, seu Præfe-
 tum in Collegio laicali; sed
 talis non est institutio, de-
 qua nos loquimur , vt dicit
 Lambertin. vbi supra art. 15.
 13 Insuper † sciendū est, quod
 si aliquo legitimo titulo ad
 Religiosos, & Regulares exé-
 ptos peruererit iuspatrona-
 tus,

tus, non tamen ad eos transi-
uit ius instituendi: ita habe-
tur in cap. cum seculum .
de iurepatronat. & ibi Card.
Sed Episcopus instituet siue
alius inferior habens ius in-
stituendi, ad notata per Car-
din. in dicto cap. de Mona-
chis. quæst. 7.& per Lamber.
14vbi supra. artic. 16. Si vero †
Abbas habeat alias eccle-
sias sibi pleno iure subiectas,
in eis habebit etiam ius insti-
tuendi. cap. in Lateranen. &

ibi Doctor. de præben. Et ad
15 quos regulariter † pertineat
institutio, vide Hostiens. in
sua summa in tit. de institut.
in vers. quis possit instituere,
& in tit. de offic. Ordinarij.
S. quid pertinet. & Dinum ,
Ancharan. & Ioan. Andr. in
cap. primo de reguliur. lib. 6.
16 Quæ institutio † regulariter
ibi cadit, vbi cadit patroni
præsentatio, quæ præsentatio
vbi locum habeat, late supra
dictum est.

C A P V T Q V A R T V M .

Institutio debet fieri post præsentationem seruata
forma Iuris.

S V M M A R I V M .

- 1 *Institutio fieri non potest
antequam fiat præsentatio.*
- 2 *Et si ante fieret, per super-
uenientem præsentationem con-
uolidaretur.*
- 1 **I**nstitutio fieri non potest
antequam fiat præsentatio , præfertim cum ante in-
stitutionem seruanda sit for-
Praxis iurispatron.

ma text. in cap. vltimo. de
elect. lib. 6. Requisita ad in-
stitutionem obtinēdam, sunt,
vacatio beneficij , existentia
iurispatronatus, habilitas præ-
sentati , & præsentatio facta
in tempore. vide Farinac. par-
te secunda, tomo primo. De-
cif. 337. num. 1. quod si an-
te † præsentationem fieret
institutio, & postea subseque-
retur præsentatio, conuali-

P 3 dare-

daretur dicta institutio per su
peruenientem validitatem
ex vi dictae præsentationis. fa
ciunt notata in cap. cura. de
iurepatronat. ita potest intel

ligi Bald. in l. ex placito. C.
de rerum permut. & in l. siue
initio. C. de codicill. vide
Lamber. de iurepatron. lib. 2.
p. 3. quæst. 2. art. 1.

CAP V T Q V I N T V M.

Institutio facta spredo patrono nunquid sit ip
so iure nulla, an vero sit annullanda.

S V M M A R I V M.

- 1 Institutio facta spredo pa
tronu nulla est.
- 2 Collatio Episcopi facta ipsi
patrono ex post facto consen
tienti valet.
- 3 Institutio facta præsente
patrono valet.
- 4 Præsens & tacens habetur
pro consentiente.
- 5 Taciturnitas habetur pro
consensu.
- 6 Beneficium collatum tan
quam devolutum, cum non es
set devolutum, nulliter est col
latum.
- 7 Ratificatio patroni actum
conualidat.
- 8 Collatio Episcopi facta ab
sente patrono, qui postea pre

sentauit, nulla est.

9 Si tamen patronus postea
consentiat, valet.

10 Collatio Episcopi nulla ali
quando conualidatur.

11 Collatio Episcopi non valet,
si deuolutio fiat ad inferiorem.

12 Permutatio beneficiorum
sine consensu patronorum est
nulla.

13 Collatio Episcopi valet spre
to patrono, quando patronus
non potest præsentare quem
vult.

14 Collatio facta à legato de
latere spredo patrono ecclesi
stico valet.

15 Institutio facta ad præsen
tationem patroni, qui iufpa
tronatus donauit, non est ipso
iure nulla.

16 In-

- 16 *Institutio quando fit spredo patrono, non refert utrum sit verus patronus, vel in quasi possessione iuris praesentandi.*
- 17 *Institutio Episcopi facta spredo patrono potest a suo Vicario reuocari.*
- 18 *Collatio Episcopi praefertur si concurrat cum collatione Vicarij.*
- 19 *Institutio fieri potest etiam post mortem praesentantium.*
- 20 *Patroni laici possunt varia re intra debitum tempus.*
- 21 *Modus recognoscendi patronum est, quando post institutionem pronuntiatur patronus.*
- 22 *Casus, in quibus consensus patroni validat institutionem.*
- 23 *Patroni consensus habetur pro praesentatione in permutatione, & resignatione.*
- 1 **I**nstitutio † si fiat absque patroni praesentatione, & patrono spredo, nulla est. cap. decernimus. 16. quæst. 7. facit tex. in cap. illud. vbi Hostien. & Abb. de iurepatron. idem Abb. in capit. ex insinuatione. de iurepatronat. An autem talis institutio sit ipso iure nulla, vel potius sit annullanda, ponas plures con-

clusiones cum Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quæstione 2. artic. 2. num. 7. & sequentibus.

2 *Primat sit conclusio, quando Episcopus contulit beneficium patronatum ipsimet patrono ex post facto consentienti, & tunc valida est, secundum Abb in sua quæst. 5. incip. Augerio. in secundo dubio. num. 7. & ratio est, quia non potest dici facta sine consensu patroni, eo quia patronus assensum præstitit, licet ex post facto. vide Felin. in cap. cum Bertoldus. col. 4. de re iudicata.*

3 *Secunda † conclusio, quando institutio fuit facta alteri, sed præsente patrono, tali casu patronus habetur pro consentiente. Abb. vbi supra. in 4 dicta quæst. Quoties † enim agitur de præiudicio præsentis, & tacentis, qui contradicendo potest actum impedire; si non contradicat, habetur pro consentiente. glos. vlt. in l. Caius. ff. de pignorat. act. & in c. nonne. de præsumption. & in cap. is, qui tacet. de regul. iur. libro 6. faciunt dicta per Felin. in c. super eo. ante finem. de off.*

232 Pars II.Lib.XII.Cap.V.

- deleg. & in dicto cap. cum
Bertoldus. col. 4. limit. 3. Et
4 tali casu † taciturnitas habe-
tur pro consensu, fauore cul-
tus diuini, ut ecclesia ordine-
tur, si fuit præsens patronus
vocatus, seu non vocatus,
dummodo fuerit præsens.
- 6 Tertia † conclusio, quan-
do patronus est absens, & E-
piscopus beneficium contulit
tanquam deuolutum, cum
vere non esset deuolutum, &
tunc non tenet collatio, cum
nondum patronus esset pri-
uatus iure suo. per text. in
cap. ex parte. cum ibi nor-
atis. de concess. præben. Abb.
in dicta quæst. 5. incip. Au-
gerio. Rot. Roman. de iure
patron. in antiquis. decis. 10
Felin. in dicto cap. cum Ber-
toldus. colum. 4. limitat. 1.
- 7 Nec sequens † ratificatio pa-
tronii potest actum conualidare,
cum non possit à pa-
trono ratificari id, quod eius
nomine non fuit factum. cap.
ratum. de reg. iur. lib. 6.
- 8 Quarta conclusio † quan-
do Episcopus simpliciter con-
tulit beneficium absente pa-
trono, qui postea venit, &
infra tempus sibi à iure con-
cessum præsentauit alterum,
- & tunc collatio Episcopi est
ipso iure nulla. Abb. vbi su-
pra. colum. 14. dicto cap. de-
cernimus. Felin. in dicto ca-
cum Bertoldus. col. 3.
- 9 Quinta † conclusio, quan-
do Episcopus contulit bene-
ficium, & patronus infra de-
bitum tempus assensum præ-
stítit expresse, & tunc valet
collatio, prout ex nunc, non
prout ex tunc. Abb. vbi sup.
colum. 14. Felin. in dicto c.
cum Bertoldus. colum. 4. in
princip.
- 10 Sexta † conclusio, quando
Episcopus contulit bene-
ficium, & patronus infra de-
bitum tempus ei à iure datū
ad præsentandum non con-
sentit, nec contradicit, vel
scienter præsentauit indignū,
& sic remansit priuatus iure
suo; & tunc dicta collatio Epi-
scopi conualidatur irrevoca-
bilem absque noua collatio-
ne. Abb. vbi supra. Felin. in
dicto cap. cum Bertoldus co-
lumna 5. in fine. Si tamen †
collatio deuoluatur ad Infe-
riorem Episcopo habentem
instituere, & tamen Episco-
pus cōferat; talis collatio nul-
la est, cum spectet ad infe-
riorem. Abb. vbi supra, quo
casu

- casu Episcopus tenetur prouidere de alio beneficio illi, cui inale contulit dictum beneficium. cap. inter cætera iuncta ibi gloss. in verbo assignauit.
- 12 de præben. Similiter si beneficiati permutent beneficia, iurispatronatus sine consensu patronorum, & absque eorum consensu Episcopus confirmet permutationem, talis confirmatio est ipso iure nulla, p. tex. in dicto cap. decernimus, sed reconualescit per superuenientem patronorum. consensum tacitum, vel expreſſum, secundum Card. in Clement. 1. col. 14. de supplen.
- 13 neglig. Præl. Neque t̄ atten-ditur patroni consensus quando non potest præsentare quem vult, tunc enim sp̄reto patrono institutio, seu collatio Episcopi valida erit. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 6. limit. 6.
- 14 Septima t̄ conclusio. collatio beneficij facta à legato de latere, sp̄reto patrono ecclesiastico, valet: idem est si Papa disponit de beneficio patroni laici iurispatronatus expresse derogando, vt in cap. cum dilectus. de iurepatron. Abb. in cap. illud. in fine. de iurepatronat. Sed si institutio
- 15 fiat t̄ ad præsentationem patroni, qui antea iurispatronatus donauit, non est ipso iure nulla; fed debet irritari ad instantiam donatarij. ita habetur in dicto cap. illud. in fine. in vers. si vero. Et quando fit
- 16 institutio t̄ sp̄reto patrono, nō refert an sit verus patronus, an vero sit in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi, cum hæc duo æquipolleant. Cardin. consilio 69. num. 4. Rocch. de Curte. de iurepatronatus. in verbo, honorificum. quæst. 1. in fine.
- 17 Octaua t̄ conclusio, quod si institutio facta sit ab Episcopo sp̄reto patrono, potest eadem reuocari ab eius Vicario generali instanti patrono, & debet instituere præsentatum à patrono. ita Ioan. Andr. in cap. 2. de offic. Vic. lib. 6. per dictum cap. decernimus. 16. quæst. 7. cum nulla sit ea facta ab Episcopo, se-
cūs si esset valida. Verum
18 si eodem t̄ die sit facta collatio beneficij ab Episcopo extra Diœcesim, & ab eius Vicario generali in Diœcesi, præfertur facta ab Episcopo, quia su-

234 Pars II.Lib. XII. Cap. V.

superior. Calderin. cons. 2. de offic. Vicar. incip. an collatio Episcopi. vide Lambertin. artic. 3. vbi supra.

19 Insuper t̄ est notandum, quod institutio fieri potest per habentem instituere, etiā post mortem præsentantium, licet alij successerint patroni per ea, quæ dicit Bart. in leg. si ita. si domus. ff. de 20 leg. 1. Possunt t̄ tamen patroni succedentes variare si sunt laici, & si adhuc tempus duret datum ad præsentandum, quia dicuntur vna, & eadem persona successores cum prædecessoribus, per dicta ab Abb. in cap. cum accessissent. de constitutione quo vide Lambertinum vbi supra artic. 4. & etiam post institutionem potest fieri præsentatio. cap. si vero, vbi glof. vlt. de iurepatronatus. vbi Abbas. Et hic est vnu modus recognoscendi 21 verum patronum, vt t̄ sit ille, qui pronunciatur patron-

nus post institutionem factam ab Episcopo, & idem dicunt Doctor. in cap. eam de iurepatronatus, & Abb. in cap. per nostras numer. 3. de iurepatronatus. Et quamvis talis t̄ præsentatio non conualidet institutionem validam iam secutam, possunt tamen daricatus, vt supra, in quibus solus consensus patroni validat institutionem.

23 Et in t̄ permutatione, seu resignatione, consensus patroni habetur pro præsentatione: & in praxi vidi pluries consensus patronorum præstitos post institutionem, & ab Ordinario admissos, ex quibus conseruatur quasi possessio patronorum, & de hoc Lambertinus, vbi supra artic. 5. Scias tamen, quod pensio annua potest imponi super fructibus beneficij, quod est de iurepatronatus, sine consensu patroni vide Gigantem de pensionibus. quæst. 23.

CA-

C A P V T S E X T V M.

Habenti instituere nullum est à iure tempus præfixum ad institutionem faciendam.

S V M M A R I V M .

- 1 *Instituere habenti nullum est tempus præfixum ad instituendum.*
- 2 *Superior potest tempus præfigere instituere habenti.*
- 3 *Superior ubi non est præfixum tempus à iure, potest ex officio præfigere.*
- 4 *Archiepiscopus potest præfigere tempus Episcopo suffraganeo instituere habenti.*
- 5 *Superior si ex iure devoluto conferre debeat beneficium, habet semestre.*
- 6 *Papa nullo tempore limitato tenetur conferre beneficia.*

1 **T**empus à iure præfixum non reperitur habenti instituere, intra quod facienda sit institutio, sicuti præfixum est collatori ad conferendum. Rot. Roman.

de iure patr. in nouis. decis. 4. incip. secundum omnes. Post test † tamen per Superiorem certū tempus assignari habeti instituere infra quod si non instituerit, potest postea illū compellere. c. nullus. de iure patr. Lamb. de iure patr. lib. 2 par. 3. q. 2. art. 6. & quod Superior † ubi à iure nō est præfixum tempus possit certum tempus præfigere, aliaque facere, vide Abb. in cap. postquam. num. 8. in fine. de elect. & in cap. cum Ecclesia Vulterrana. num. 7. de elect. & in cap. ex parte. columna penult. de concess. præbend. & in cap. ab excommunicato. colum. 4. de rescript. facit tex. in cap. si Capitulo. in fine. de concess. præbend. libro 6. & tex. in cap. irrefragabili. §. excessus. & ibi Felin. de offic. Ordin. capit. sacro. in fine. de sentent. excō-

mu-

236 Pars II.Lib.XII.Cap.VI.

municat. & in clemen. prima de iurepatronatus. facit glos. penult. in cap. vlt. §. vlt. de consuetud. libro 6. & insuper Lambertinus vbi supra putat superiorem debere præfigere tempus duorum mensium ad instituendum, post quatuor menses datos ad præsentandum; sed hæc omnia arbitrio Superioris remittuntur. iuxta notata in cap. de causis. de offic. deleg. & ideo dicit Abb. in cap. 2. num. 12 de concess. præbend. Quod

4 si ad † Episcopum pertineat institutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, quod declarat Lambertin. vbi supra. articulo 7.

5 Adde † supradictis, quod si quis debeat conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia ha-

bentis instituere, eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum. Abb. in cap. causam quæ. numero 6. de elect. Rot. Roman. de supplen. neglig. Prælat. in nouis. decisio. prima, incip. fuit dubitatum. Rocch. de Curte. de iurepatronat. verbo, honorificum. quæst. 32. quod semestre currit à die notitiæ. cap. 2. & ibi gloss. in verbo, infra sex menses. de concess. præbend. & tradit Lambertin. vbi supra.

6 articulo 8. Papa vero † nullo tempore limitato astrin- gitur ad conferendum, etiam si sciat deuolutionem ad se factam, secundum loan. And. in capitulo 3. de præbend. libro 6. & ibi Philipp. Franc. columna tertia. Rot. Roman. de iurepatronatus. in nouis. decis. sexta. incip. si propter negligentiam. & Abb. in capitulo ultimo de iurepatronatus.

CA-

C A P V T S E P T I M V M.

Institutio potest fieri quocumque die, & quocumque loco honesto, & etiam extra territorium instituentis.

S V M M A R I V M.

1. *Institutio potest fieri etiam die feriata.*
2. *Et in Ecclesia, & in quocumque loco honesto.*
3. *Institutio aliquo instante, vel cum causæ cognitione fieri nequit extra diœcesim habentis instituere.*
4. *Institutio fit, etiam si præsentatio simpliciter admissa sit.*
5. *Et ideo in praxi præsentatio admittitur, si & in quantum.*
6. *Executor litterarum Apostolicarum procedere potest extra suam diœcesim.*

1. **I**nstitutio cum sit actus extra judicialis, potest fieri etiam die feriato, sicuti fit præsentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figura-

ram iudicij, ut supra dictum est in materia præsentationis. Institutio tamen potest fieri in Ecclesia, & in quocumque loco etiam non solito, dummodo honesto. Bald. Hostien. Imol. Præpos. & alij in cap. qua fronte. de appellat. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. q. 2. artic. 10. Extra territorium autem tamen Ordinarij, eiusque Diœcesim, numquid possit fieri institutio: dicendum est, quod si aliquo instante, vel ex officio habens instituere cum plena causæ cognitione ad institutionem procedat, tunc institutio fieri non potest extra territorium, nisi de consensu Ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus. Abb. in capit. nouit. num. 4. de offic. leg. Rocch. de Curte de iurepatron.

tron. in verbo, competens ali
cui. quæst. 34. Lambert. vbi
supra. artic. 11. Et talis in-
4 stitutio † dicitur fieri per so-
lam admissionem præsenta-
tionis sine aliqua conditio-
ne, etiamsi non dicat admit-
tens præsentationē. instituo,
sed dicat simpliciter, admitto.
Dominic. de sancto Gemi-
niano post alios in cap. 1. de
præbend. libro 6. Lambertin.
vbi supra. artic. 12. Et ideo
5 ad† excludendam institutio-
nem regulariter in praxi ad-
mittitur præsentatio non sim-
pliciter, sed cum additione,

si & in quantum. Exequitor
6 autem † litterarum Aposto-
licarum potest procedere
etiam extra suam Dioecesim.
vide Dominic. de sancto Ge-
miniano late de hac re diffe-
rentem. in cap. statutum.
§. in nullo quoque. num. 6.
de rescript. libro 6. Oldrad.
consil. 295. & Reuerendissi-
mum Dominum Marcum
Antonium Genuensem in
sua praxi Curiæ Archiepi-
scopalnis Neapolitanæ capi-
tulo 69. de causis deleg. plu-
ra frequentia in praxi. n. 3. &
ibi in adnotationibus. n. 12.

CAP VT OCTAVVM.

Institutio facta per errorem, vel per metum, vel
non canonice, non tenet.

SUMMARIUM.

- 1 *Institutio facta per errorem, vel non canonice, non tenet.*
- 2 *Error est, aliud pro alio putare.*
- 3 *Institutio metu facta non tenet.*

4 *Institutio facta impetu, ira, vel ebrietate, vel simoniace, non tenet.*

1 **I**nstitutio facta † per er-
rorem, vel non canonice,
non tenet. Firmā. in tracta-
tu de Episcopo in tertia par-
te secundæ partis principalis
tertij

tertij libri. argumento text. in l. si per errorem. ff. de iurisdict. omn. iudic. dicit id esse verum, in confirmatione: idemq; dicit procedere in institutione. Lambert. de iurepatronat. lib. 2. parte 3. quæst. 2. articulo 13. Error autem est, aliud pro alio putare. cap. quamuis. distinet. 38. & si instituens, errando vnum pro alio institueret, vel quia putabat præsentantes esse patronos, quos reperit non esse, vel præsentatum fuisse idoneum, quem non idoneum reperit: si autem institutio sit facta ab aliquo habitu per errorem tanquam tali, si error sit communis, quia communiter talis ab omnibus tenetur, valet institu-

tio. Firman. vbi supra. quæstio. 18. Innocen. in cap. nihil. & ibi Abb. de electio. Felin. in cap. Rodulphus. in fine. de rescript. Et sicuti supra dictum est, non † valeare præsentationem metu factam, ita & institutio metu facta non tenet. Firman. vbi supra. quæst. 19. & casu quo institutio non teneat, non per hoc vitiatur præsentatio. facit text. in cap. vlt. de elect. libro 6. eadem ratione non tenet † institutio facta impetuose, vel calore iracundia, vel per ebrietatem, vel per simoniam: & de cleroce peregrino dicendum est, quod potest institui eo casu, quo diximus supra posse præsentari. vide Lāb. vbi sup. ar. 17.

C A P V T N O N V M.

Institutio potest iterari.

S V M M A R I V M.

- 1 Institutio potest iterari.
- 2 Patronus si vult conseruare suum ius, potest reprepresentare, & tunc iteratur institutio.

3 Institutio secunda tenet, si prima fuit facta ab eo, de cuius auctoritate dubitatur.

1 Institutio † autem ab eadem persona iterari potest quan-

- quando de primæ institutio-
nis firmitate dubitatur, & tūc
secunda institutio tenet. ar-
gumento eorum, quæ dicit
gloss. vlt. in cap. vlt. 3. q. 4.
- 2 Et quando† patronus pro cō-
feruatione sui Iuris vult re-
presentare, iteratur institutio,
non pro necessitate instituti,
sed vt patronus conseruetur

in sua quasi possessione. Ve-
rum si † institutio facta sit ab
vno, de cuius auctoritate
dubitatur, si fiat alia institu-
tio ab altero, ea tenet. cap.
post electionem. de concess.
præben. Lambertin. de iure
patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2.
artic. 18.

CAP V T D E C I M V M.

Habens instituere si fiat patronus, vel ex iure deuoluto
debeat beneficium conferre, nunquid hæc
vnico actu expediat.

S V M M A R I V M .

- 1 Superior habens instituere
si fiat patronus, quomodo a-
ctum expedire debet.
- 2 Eo casu prius debet ipse,
vel eius procurator præsenta-
re, & post instituet.
- 3 Idem est, si superior sit pa-
tronus iure sui patrimonij, vel
ut compromissarius debeat
præsentare.
- 4 Episcopus factus patronus,
ut Episcopus potest actum si-
cuit vult expedire.

- 5 Superior si præsentare de-
beat cum consilio alterius, a-
ctus fieri debent separati.
- 6 Superior conferens benefi-
cium deuolutum expedit a-
ctum vnico contextu.
- 7 Institutio fieri debet serua-
to cap. vlt. de elect. lib. 6.

- 1 **D**ubium est † an habens
instituere si patronus
efficiatur, vel ex iure deuolu-
to conferre debeat benefi-
cium, possit hæc omnia vni-
co actu expedire. Ad cuius
du-

dubij resolutionem considerandi sunt infrascripti casus; de quibus loquitur Lambert. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 19. &

2 Primus est † casus, quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe quia esset Abbas alicuius ecclesiæ, & tanquam Abbas esset patronus alterius ecclesiæ, & tanquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta ecclesia patronata: tunc non expediuntur hæc vnicō actu; sed debet hæc separate fieri; idest, Primo debet tanquam Abbas præsentare, vel melius esset, quod procurator nomine Abbatis præsentaret, & postea Episcopus instituat secundum text. in cap. à collatione. de appellat. lib. 6. & in cap. cum olim cum ibi notatis per Felin. de re iudic. & eo casu seruandus erit tex. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Idem

3 est † dicendum quando ad habentem instituere spectat ius patronat. ratione sui patrimonij, vel si talis habeat copatronos. Idem etiam est, si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere,

vel eidem tanquam priuatæ personæ sit facta donatio ius patronatus.

4 Secundus est † casus, quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patro- nis trâslatum ius patronatus: & tunc est in Episcopi arbitrio negocium expedire vni- co actu, vel dupli- ci.

5 Tertius † casus, quando fit translatio ius patronatus in habentem instituere, cum reseruatione, quod præsentet cum consilio puta Archidiaconi, vel alterius, vel præ- sentet aliquem de tali fami- lia: & tunc tales aëtus sunt separatim expediendi. Abb. in cap. ne pro defectu. num. 4. de elect.

6 Quartus, & † vltimus est casus, quâdo ex deuolutione Superior debet conferre be- neficium: & tunc vnicō actu rem potest expedire, nisi es- set seruanda aliqua forma in fundatione apposita. vide Abbatem in cap. causam, quæ num. 6. de elect. Et ad institu- tionem semper † proceden- dum est ab habéte instituere seruata forma text. in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.

Praxis Iurispatron.

Q CA-

CAPVT V N D E C I M V M.

Qui debeant institui, vel reijci.

S V M M A R I V M .

1. *Institui possunt qui possunt præsentari.*
2. *Institui debet qui canonice fuit præsentatus.*
3. *Beneficium obtineri non potest sine canonica institutione.*
4. *Institutio fit ab eo, ad quem facta est deuolutio, quando quis requiritur habere beneficium sine institutione.*
5. *Possidens beneficium absque institutione quando sit tutus.*
6. *Institui non potest nulliter præsentatus, vel indignus.*
7. *Superior scienter confirmas indignum deponi debet.*
8. *Si per negligentiam instituat indignum perdit potestatem instituendi primum successorem in eodem beneficio.*
9. *Præsentatio si nulla sit, nulla erit & institutio.*
10. *Indignus præsentatus si fiat dignus, institui potest.*

Sicuti dictum est in materia præsentationis, ita

dicendum est in materia institutionis: id est illi debent, & possunt † institui, qui possunt præsentari; illi vero institui non debent, qui nequeunt præsentari. Verum regulariter † ille est instituendus, qui canonice fuit præsentatus ad beneficium iuris patronatus à vero patrono, seu ab alio existente in quasi possessione iuris præsentandi, qui que idoneus per examen repertus fuit, seruata tamen forma tex. in dicto capit. vlt. de elect. lib. 6. & quando unus tantum fuit præsentatus, & lapsum fuit tempus, ita ut patronus non possit amplius variare, vt late tradit Lamb. de urepatronatus. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Quod si † constaret quem habere beneficium sine institutione, dicas eum. dem esse instituendum: & ratio est, quia legitime non potest obtineri beneficium sine canonica institutione. cap. I. de

de reg. iur. lib. 6. & eo casu
 4 institutio † fieri debet ab eo,
 ad quem deuoluta est auctoritas, ad notata in cap. 2. de
 concess. præben. Si vero non
 5 constet, sed dubitetur † an-
 talis sit institutus, & tunc non
 prodest allegare præscriptio-
 nem, seu consuetudinem. cap.
 ex frequentibus. de institut.
 & si factum sit antiquum, &
 Prælatus tacite, vel expresse
 assensum præstítit, non tene-
 tur ille ostendere titulum; ;
 sed stabitur iuramento talis
 possidentis, nisi ius commu-
 ne esset contra possidentem,
 puta quia possideret duo be-
 neficia incompatibilia; secus
 si factum non sit antiquum.
 & super his vide Lamb. vbi
 supra art. 2.

6 Nunc est † notandum, ,
 quod nulliter præsentatus ,
 vel indignus non potest insti-
 tuī; sed repellendus est, alio-
 quin si Superior eum insti-
 tuat, puniri debet ipse Supe-
 rior. cap. nihil. & cap. cum
 nobis. vbi gloss. de elect. Do-
 ctor. in cap. cum vos. de of-
 fice. Ordin. Et scienter confir-
 mans † indignum debet de-
 poni, secundum gloss. in di-
 go cap. nihil. in verbo su-

spendatur. Firman. in tra-
 ctatu de Episcopo in secunda
 parte secundæ partis princi-
 8 palis. quæst. 5. Si vero † in-
 stituens per negligentiam in-
 dignum instituat, perdit po-
 testatem instituendi primum
 successorem, & debet suspen-
 di à perceptione fructuum
 proprij beneficij, donec vi-
 sum fuerit Superiori. dicto
 cap. nihil. & ibi Abbas, &
 Lambertin. vbi supra. art. 3.
 Et si nulla sit præsentatio, nul-
 9 la † erit & sequens institu-
 tio: & ideo cum præsentatio
 facta ab excommunicato, sit
 ipso iure nulla, ita & sequens
 institutio; ita Rot. Roman. de
 institut. in antiquis. decis. 1.
 Lambertin. vbi supra. art. 4.
 & Rocch. de Curte. in ver-
 bo, competens. quæst. 8. in-
 vers. suboritur nunc quæstio;
 quid si indignus præsentatur;
 10 sed † cum venit ad Ordinariū,
 cessat dictum vitium, an at-
 tendatur tempus præsentatio-
 nis, an date institutionis, cum
 in hoc nostro casu cadat tria
 tempora, scilicet præsentatio-
 nis, discussionis negocij, &
 institutionis: dicas quod si
 sit præsentatus indignus sci-
 ter à patrono, & in discussio-

Q 2 ne

ne negocij fiat dignus, potest institui: quod si reperiatur dignus tempore institutionis non puniretur instituens; sed præsentans. quod declara, ut per Lambertin. vbi supra. artic. 5. vide Paul. de Cittad. de iurepatronat. par. 6. quæstione 36. vbi concludit at-

tendi tempus datae, & sic factæ præsentationis; vide Felin. in cap. eam te. col. antepenult. de rescriptis. Abb. & Imol. in cap. dilectus. il secundo. de præbend. vbi tractant, quod tempus in rescriptis attendatur, datæ an executionis litterarum.

CAPVT DVODECIMVM.

Quis institui debeat quando plures à diuersis patronis fuerunt præsentati.

SUMMARIUM.

1. Institutum debet ille, qui à maiori parte præsentatus est.
2. Si per hoc scandalum non oriatur.
3. Maior pars patronorum, que dicatur.
4. Facienda est comparatio numeri ad numerum.
5. Dignus præsentatus à minori parte instituendus est excluso indigno præsentato à maiori parte.
6. Idem est, si maior pars ex casu sit priuata iure præstandi.

7. Maior pars sufficit, nec opus est, quod sit sanior.
8. Exemplum computationis vecum in iurepatronatus.
9. Superior potest instituere quem vult stante paritate, & eadem idoneitate præsentatorum.

Q Vando plures à diuersis patronis fuerunt præsentati, ille debet institui, qui à maiori parte fuit præsentatus. cap. 3. de iurepatronat. vbi gloss. Abb. & Card. Paul. de Cittad. de iurepatron. par. 6. quæst. 27.

Car-

Cardin. Mantic. Decis. 86.
Rot. Roman. & Card. Sera-
phin. Decis. 875. Rot. Rom.
& Farinac. parte secunda to-
mo primo. Decis. 202. nisi ad
scandalum evitandum † sit
necessa non admittere præ-
sentatum à maiori parte. di-
cto cap. 3. Maior autem † pars
dicitur, vt si sunt decem pa-
tronii, quatuor præsentent Le-
lium, tres Franciscum, & alij
tres Odoardum: nam Lelius
non habet maiorem partem
omnium, sed habet maiorem
partem respectu aliorum præ-
sentatorum, & ideo Lelius in-
stitui debet: secus est in Col-
legio, in quo requiritur ma-
ior pars totius Collegij, ita
Ioan. Andr. Abb. & Card. in
dicto cap. 3. Rocch. de Curte
de iurepatronat. in verbo ho-
norificum. quæst. 58. Lam-
bertin. de iurepatronatus. li-
bro 2. parte 3. quæst. 4. arti-
culo 2. Et sic facienda est cō-
paratio numeri † ad nume-
rum, ad hoc, vt præsentatus
à maiori parte possit institui,
dummodo sit idoneus. non
autem est facienda compara-
tio zeli ad zelum, seu meriti
ad meritum. Doctor. in dicto
cap. 3. Rocch. de Curte. vbi
Praxis iurispatron.

- supra. quæst. 15. Lambertin.
5 vbi supra art. 3. Si autem † à
maiori parte sit scienter præ-
sentatus indignus, & à mino-
ri parte dignus sit præsenta-
tus, talis dignus debet insti-
tui, quia scienter præsentans
indignum pro illa vice amittit
ius præsentandi, vt nota-
tur in cap. cum vos. de offic.
Ordin. Et idem dicendum.
6 est † in omnibus patronis ex
aliquo iure priuatis, quamvis
sint maioris numeri, eo enim
casu institui debet dignus
præsentatus à minori nume-
ro. Lambertin. vbi supra
art. 5. num. 2. secus si igno-
ranter fuisset præsentatus in-
dignus.
7 Est autem † animaduer-
tum sufficere in hac materia
præsentationem fuisse factam
à maiori parte patronorum,
nec est necesse eam esse fa-
ctam à saniori parte. per tex.
in dicto cap. 3. de iurepatron.
ibi, plurimorum eligitur, &
approbatur a sensu, & ibi no-
tatur. Abb. & Cardin. Rocch.
de Curte. vbi supra. quæst. 59.
& Lambertin. vbi supra art. 6.
8 Verum si duo sint † patroni,
& ex uno nascatur A. ex alio
autem B. C. D. & A. præsen-

Q. 3 tet

• tet G. & B. C. præsentent M.
 & D. præsentat alium, vel
 concurrit cum præsentatione
 facta ab A. in tali casu A. &
 G. præsentatus habent vnam
 vocem. Item B. C. & M. præ-
 sentatus habent aliam vocem
 quia maior pars idest B. & C.
 absorbet D. & sic hoc casu
 præsentati sunt pares in voci-
 bus, & est locus gratificatio-
 ni. ita Cardin. in Clement.
 plures. num. 3. de iurepatro-
 nat. Lambertin. vbi supra
 artic. 7. vide dicta supra in-

lib. 4. cap. 1. num. 33. & se-
 quentibus. & Cassad. de iure
 patronat. Decif. 2. Rot. Rom.
 ideoque habens instituere
 habet optionem, ut instituat
 quem vult. Est etiam locus
 gratificationi, quando t duo
 aequi idonei cumulative præ-
 sentati fuerunt, ut per Lam-
 bertin. vbi supra art. 11. & si
 institutio fieri possit valide,
 vel a Priore, vel ab Episcopo,
 aut tunc locus erit præventioni.
 Lambertin. vbi supra articu-
 lo 12.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Quis debeat institui quando duo æqualiter fue-
 runt præsentati, vel alter est ma-
 gis idoneus.

SUMMARIUM.

- 1 Superior data paritate
 præsentatorum instituit quem
 vult.
- 2 Magis idoneus autem si
 quis sit, is debet institui.
- 3 Præsentatus idoneus si sit
 pauper debet institui excluso

divite magis idoneo.

4 Quod non procedit si eccl-
 esia egeat.

1 **Q** Vando t duo æqualiter
 præsentati fuerūt, unus ab
 duobus patronis, alter ab
 alijs duobus, si æqualia sint
 merita præsentatorum, habes

in-

instituere poterit optare, & quem voluerit instituere, & sic est locus gratificationi. Ioan. Andr. in cap. cum au-
tem, vbi Abb. & Cardin. de iurepatronat. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3.
2 quæst. 5. artic. 1. Verum si \dagger ex duobus præsentatis, vt su-
pra, vnuſ fit magis idoneus,
quam aliis, magis idoneus
debet institui, quod locum
habet ante factam institutio-
nem. Nam si idoneus fuisset

institutus, teneret institutio-
nem. Dec. consil. 129. num. 2. &
Lambertin. vbi supra art. 2. Et
3 in tali \dagger concurſu, si idoneus
fit pauper, & magis idoneus
fit diues, pauper est instituen-
dus. Si vero \dagger ecclæſia effet
debitis onerata, diues debet
institui. Rocch. de Curte de
iurepatronat. in verbo hono-
rificum. quæſt. 15. col. 2. in-
fine, & Lambertin. vbi supra.
art. 3. vbi hæc declarat, & ra-
tiones diuersitatis affert.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Stante duorum præsentatione an debeat præferri is, qui
est de linea Fundatoris, vel Diœcesanus, vel com-
patronus, Nobilis, Potens, Litteratus,
vel bonus.

SVM MARIVM.

- 1 Præsentatus si sit de linea fundatoris, stante paritate est præferendus.
- 2 Diœcesanus idoneus præfer-
tur extraneo magis idoneo.
- 3 Præsentatus si sit de fami-
lia fundatoris, & idoneus, præ-
feretur extraneo magis idoneo.

- 4 Compatronus stante pari-
tate præfertur.
- 5 Idem est in præsentato, qui
sit intitulatus in dicta ecclæ-
ſia.
- 6 Nobilis præfertur in insti-
tutione, sed apud Deum non
est acceptio personarum.
- 7 Potens stante paritate præ-
fertur impotenti.
- 8 Doctor stante paritate præ-
feretur.

Q 4 fer-

- fertur non doctori.
- 9 Litterati viri sunt utiles ecclesia.
- 10 Theologus præfertur Canonista, & aliquando econtra.
- 11 Senex præfertur iuueni.
- 12 Constitutus in dignitate præfertur non habentii dignitatem.
- 13 Bonus præfertur prauo postea conuerso.
- 14 In beneficijs habentibus iurisdictionem præfertur prauus postea conuersus.
- 15 Legitimus præfertur legitimato.
- 16 Præsentantium qualitates non arctant habentem instituere.
- 17 Præsentatus à patronis, qui plus contulerunt, est præferendus.
- 18 Collegium si præsentet, attenduntur qualitates, & senior pars presentantium.
- 19 Episcopus instituit quem vult, data paritate inter præsentatos à masculo, & à femina.
- 20 Casus, in quo Episcopus etiam instituit quem vult.

¶ **P**atroni si in † pari numero se diuidant, & duo præsentent vnum extraneum, alij

- duo præsentent vnum de linea, seu sanguine Fundatoris, tunc præferendus, & instituendus est ille de linea Fundatoris, stāte idoneitate. ita Rocch. de Curte, de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 18. facit in simili text. in cap. bonæ il seconde, circa finem. vbi Abb. de postulat. præl. & tex. in cap. nullus inuitus. dist. 61. gloss. in cap. neminem. dist. 70. in verbo Ciuitatis. faciunt notata per gloss. & Doctor. in cap. si proponente. de rescrip. & vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5.
- 2 art. 4. Si autem † sit præsentatus æqualiter Dioecesanis idoneus, & extraneus magis idoneus, Dioecesanus debet institui. Rocch. de Curte vbi supra. Ita † si sit præsentatus extraneus magis idoneus, & alter de familia Fundatoris idoneus, talis de familia debet institui. Lambertin. vbi supra art. 6. Ita † etiam debet institui compatronus à medietate compatronorum præsentatus, excluso alio compresentato ab alia medietate, quia ille est compatronus, & de genere Fundatoris, nisi ille,

le, qui non est compatronus obtineat derogationē à summo Pontifice pro alia medietate. Lambertin. vbi supra artic. 7.

5 Similiter t̄ est præferendus in institutione is, qui fuerat intitulatus in ecclesia, & ordinatus ad titulum illius ecclesiae, secundum tex. in cap. postulasti. de iurepatronat. & præfertur non tanquam intitulatus, sed tanquam existens de illa ecclesia. Rocch. de Curte. vbi supra in verbo competens alicui. quæst. 27. & Lambertin. vbi supra art. 8.

6 Ita data t̄ paritate in præsentatione, nobilis præfertur ignobili in institutione. cap. dudum il primo, vbi Abbas num. 2. de elect. Lambertin. vbi supra art. 9. Sed in hoc consideres tex. in cap. venerabilis. de præben. vbi habetur, quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitæq; honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, nec apud ipsum est personarum acceptio. Similiter data illa

7 paritate debet t̄ præferri potens impotenti, ut melius conseruetur ecclesia. gloss. in cap. constitutis in verbo im-

potentiam, & ibi Abb. d̄ appellat. nisi talis potens eset prauus. Lambertin. vbi supra art. 10. Similiter t̄ data eadem paritate doctus præfertur indocto, & Doctor non Doctori. litteratura enim habetur in consideratione. cap. de multa in fine, & ibi Abb. de præben. Felin. in cap. cum adeo. eol. vlt. de rescript. cap. dudum il primo, iuncto ibi Abb. in quarto notabili. de elect. & Innoc. in cap. cum iam dudum ante finem de præbend. dixit viros litteratos t̄ ob litteraturam esse utiles ecclesiae vniuersali, & ideo extollendos esse ad præbendam, Canonicum, & dignitates. & cap. cum ex eo. de election. lib. 6. etenim tales litterati sunt tanquam stellæ, & firmamentum lucentissimum in ecclesia Dei. cap. super specula. de magistr. & supradicta procedunt, nisi aliter necessitas ecclesiae suaderet. vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. Insuper data t̄ eadem paritate præsentatus Canonista præfertur Theologo, si sit in loco, vbi magna versetur causarum ventilatio. Si autem sit

250 Pars II.Lib.XII.Cap.XIV.

sit in loco vbi pullulant hæreses, præfertur theologus. ita Hostien. in cap. 1. quem sequuntur alij Doctor. de confang. & affin. argumento tex. in c. in causis. in fin. de elect. & in dicto c. super specula. & de hoc Lamb. vbi sup. art. 12.

11 Similiter † data eadem paritate senex præfertur iuueni. Rocch. de Curte vbi supra, in verbo, in ecclesia. q. 4. in fine. & in verbo, honorificum.

12 q. 15. col. 2. Et † constitutus in dignitate præfertur alij dignitatem non habenti. vide Lamb. vbi sup. art. 13. Ita etiā

13 si † concurrant æqualiter præsentati, unus, qui semper fuit bonus, & alter, qui fuit prauus; sed postea pœnitentiam egit, & factus est bonus: debet in institutione præferri, qui semper fuit bonus. capit. nos cōsuetudinem. distin. 12. Rocch. de Curte. vbi supra. in verbo, onerosum. quæst. 3. antē finem. quod procedit in beneficijs non habentibus iurisdictionem: nam in beneficijs habentibus † iurisdictionem præferendus est ille, qui ex prauo factus est bonus; quia est magis utile populo talem habere, vt sciat

eis compati, eorumque misererri. ita debet intelligi glo. in cap. fidelior. distin. 50. & facit quod dicunt Doct. aliqui in proemio clement. vide Lambert. vbi supra art. 14.

15 Ita etiam data † paritate prædicta in præsentatione, debet præferri in institutione legitimus illegitimo legitima to, vt declarat Lambert. vbi supra art. 15.

16 Insuper † est notandum, quod qualitates præsentantium non arctant habentem instituere circa gratificatiō nem faciendam, sed informat eius conscientiam, vt potius gratificet præsentato ab habentibus iudicium rationis: & in simili paritate præferen-

17 dus † est in institutione ille, qui præsentatus fuit à patro nis, qui plus contulerunt; quamvis enim voces sint in æquali numero, tamen voces illorum, qui plus contulerunt sunt pinguiores. Lambert. vbi supra art. 16. & 17. Ve-

18 rum si † ratione Collegij plures præsentent, attendendæ sunt qualitates nobilitatis, doctrinæ, & potentiae præsen tantium, eorumque senior pars. Rocch. de Curte vbi sit pra in

ni pra in verbo honorificum
quæst. 59. col. vlt. & Lambertinus vbi supra art. 18. Si au-
tem tæqualiter facta sit præ-
sentatio à masculo, & à femi-
na, data paritate Episcopus
habet optionem, vt instituat
queum vult. Ita etiam tæ Epis-
copus habet optionem, si pa-

troni sint decem & quatuor
præsentent scienter indignū,
tres alium dignum, alij tres
alium dignum, tunc enim
excluso indigno Episcopus
habet optionem inter præ-
sentatos à tribus, vt ex eis in-
stituat, quem vult Lambert.
vbi supra art. 19. & 20.

CAPVT DECIMVM QVIN TVM.

Nunquid in institutione sit præferendus præ-
sentatus à pupillo, vel præsentatus ab
eius tutore.

SVM MARIVM.

- 1 Pupillus, & Tutor si in di-
scordia præsentent, quis debeat
institui.
- 2 Præsentatio facta à pupillo
maiore septenio præfertur præ-
sentationi tutoris.
- 3 Si tamen non sit indignus
præsentatus à pupillo.
- 4 Tutor si sciente pupillo præ-
sentet, & postea præsentet pu-
pillus, magis idoneus debet
institui.
- 5 Secus si pupillo ignorantem.
- 6 Idem dicendum est in viro,

& uxore.

- 7 Superior data paritate præ-
sentatorum potest quem vult
instituere.
- 8 Procuratores si duo separa-
tim à patrono sint constituti,
prior præsentans obtinet.

Pvpillus tæ si habeat ius-
patronatus, & habeat
tutorem, & tutor vnum, pu-
pillus alterum præsentet, quis
ex præsentatis sit instituen-
dus, dubium est. Ideo cum
Lambertin. de iurepatronat.
lib. 2. par. 3. quæst. 6. art. 1.
con-

252 Pars II.Lib.XII.Cap.XV.

constitutas casus infrascrip-
tos. & vide Cardin. Man-
ticam decis. 140.

2 Primus est si pupillus ma-
ior septenio præsentauit,
licet postea tutor eius magis
idoneum præsentauit, atta-
men præsentatus à pupillo
est instituendus.

3 Secundus † casus, si pupil-
lus prius præsentauit; sed in-
dignum, potest tutor supple-
re, & durâte termino dato ad
præsentandum alium præsen-
tare, nisi prius alium varian-
do pupillus præsentasset.

4 Tertius † est casus, si tutor
pupillo sciente, & non con-
tradicente prius præsentauit,
& postea pupillus alium præ-
sentauerit, in tali cōcursu ma-
gis idoneus debet institui, &
si sint æqualiter idonei, ha-
bens instituere optabit, & in-
stituet quem vult.

5 Quartus: tutor † si ignoran-
te pupillo prius præsentauit,
& postea pupillus sciens va-
cationem contradicat, & aliū
præsentet debito tempore, ta-
lis à pupillo præsentatus de-
bet institui; pupillus enim est
patronus, ipseque præsentare

6 debet. Ita † dicendum est in
viro, & vxore, quando iuspa-
tronatus competit vxori non
ex causa dotis, sed ex alia
causa. Si autem iuspatrona-
tus transit ad vxorem cum
vniuersitate data in dotem,
tunc est locus præventioni in-
ter virum, & vxorem, & qui
prius præsentat obtinet. Lam-
bertin. vbi supra. art. 3. nu. 7.
vide Rocch. de Curte. de iu-
repatronat. in verbo, ipse, vel
is, à quo. quæst. 28.

7 Et nota, quod † quando
ambæ præsentationes tenent,
data paritate præsentatorum
habēs instituere potest opta-
re, & quem velit instituere.
Lambert. vbi supra. art. 4. in-

8 fine. Verum si † duo sint pro-
curatores separatim constitu-
ti à patrono, cum clausula,
quod melior sit conditio oc-
cupantis, prior præsentas ob-
tinet: & in praxi ita seruatur,
& habui in facto, in quo qui-
dam patronus separate constitu-
erat duos procuratores,
quorum unus audita vaca-
tione præsentauit, & obti-
nuit. vide Lambertin. vbi su-
pra. art. 5.

CAPVT

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

Beneficium iurispatronatus nunquid dari possit in
Commendam, & an habens instituere
possit instituere absque patrono-
rum præsentatione.

SVMMARIVM.

- 1 Beneficium patronatum
non potest dari in Commen-
dam sine consensu patroni.
- 2 Casus, in quibus Superior
potest instituere sine patroni
præsentatione.
- 3 Præsentatus si ob scanda-
lum non sit instituendus, alius
non præsentatus instituitur.
- 4 Vel si præsentatus sit in-
dignus.
- 5 Vel quando præsentatio nō
est facta intra debitum tem-
pus.
- 6 Vel quando lis non est fi-
nita intra debitum tempus.
- 7 Vel quando paritas est in-
ter præsentatos, tunc Superior
instituit quem vult.
- 8 Vel quando Superior motu
proprio patronum instituit.
- 9 Deuolutio fit ad Episco-

pum, seu inferiorem habentem
instituere.

10 Et tunc debet conferre se-
cundum naturam fundatio-
nis.

11 Superior habens instituere,
extincto iurepatronatus fit
collator beneficij.

Beneficium iurispatrona-
tus t non potest dari in
Commendam perpetuam
absque patroni consensu. Io.
Andr. & alij in cap. nemo de-
elect. lib. 6. Et insuper no-
tes, quod t habens instituere
aliquando potest instituere
absque aliqua patronorum
præsentatione in pluribus ca-
sibus relatis à Lamb. de iure-
patr. lib. 2. par. 3. quæst. 7. ar-
tic. 2. 3. & sequentibus.

3 Primus est t casus, quando
præsentatus non potest insti-
tui

254 Pars II.Lib.XII.Cap.XVI

tui ob scandalum, tunc enim instituitur alias non præsentatus.

- 4 Secundus est † casus, quando patroni scienter præsentet indignum.
- 5 Tertius, quando † patroni non præsentant intra tempus eis à iure concessum ad præsentandum.
- 6 Quartus est † si lis non sit terminata infra debitum tempus, nisi obstat generalis consuetudo.
- 7 Quintus, quando † adest paritas inter præsentatos, tūc enim superior instituit quem vult ex præsentatis.
- 8 Sextus est † casus, quando Episcopus motu proprio absque præsentatione instituit patronum egenū, vt per Abb. in cap. per nostras. ybi Doctor. de iurepatronat.

- 9 Sciendū est † insuper, quod in casu devolutionis, deuolutio fit ad Episcopum, vel ad inferiorem habentem ius instituendi, Abb. in cap. cum

vos. post principium. de offic. ordin. Rocch. de Curte. de iurepatronat. in verbo, honorificum. quæst. 33. & Lambertin. vbi supra. art. 11. In materia deuolutionis vide Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 186. & Card. Manticam decis. 260. & Card. Seraphin. decis. 1173. 1270. 1309. & 1363. Talis tamen ad quem sit † deuolutorio, debet beneficium conferre secundum naturam appositam in fundatione. Felin. in cap. cum accessissent. colum. 7. de constitut. Rocch. de Curte vbi supra. quæst. 3. col. 1. & Lambertin. vbi supra. artic. 13. 11 Eadem ratione † extincto iurepatronatus, quia nullus sit hæres patroni ius, conferendi tale beneficium remanet penes habentem instituere Episcopum, vel inferiorem Prælatum. Abb. in capit. 1. numero decimo de electio. & Lambertin. vbi supra. articulo 12.

L I

LIBER DECIMVSTERTIVS

Continet materiam actualis institutionis, eiusque formam.

CAP V T P R I M V M.

Quibus verbis fit institutio, & an requiratur scriptura, & nunquid absens per procuratorem possit institui.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio dicitur quasi intus statio.*
- 2 *Institutio fit solo verbo.*
- 3 *Institutio, & inuestitura fiunt simul.*
- 4 *Institutio quamuis non requirat scripturam, bene est eam adhibere.*
- 5 *Gratia Apostolica probatur per litteras Apostolicas.*
- 6 *Institui potest praesens, & etiam absens.*
- 7 *Institutus debet acceptare beneficium, & tunc est suum.*
- 8 *In institutione recipienda etiam laicus potest esse procurator.*

Institutio \dagger dicitur quasi intus statio: & institutio, & inuestitura sumuntur pro eodem, quamuis inuestitura dicatur actualitas institutionis, seu inductio in corporalem possessionem. Institutio \dagger autem fit solo verbo, quando instituens dicit, instituo te ad præsentationem talis patroni in tali beneficio: sed quando sequitur, & dicit, de dicto beneficio te inuestio per annulum, vel per impositionem birreti, huiusmodi dicitur inuestitura: & sic \dagger fiunt simul institutio, & inuestitura, nec certa verborum requiritur.

ritur forma. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. parte 3. quæst. 11. art. 1. Et in Capitulo Pisano habetur certa forma tradendi institutionem beneficiorum existentium ad dicti Capituli institutionem.

4 Quamuis † autem in institutione non sit necessaria scriptura, tamen bene est eam adhibere: & in praxi institutio semper fit cum interuentu Notarij, & in præsentia duorum testium: & ita semper institutio probari potest: gratia † autem Apostolica non

probatur, nisi per litteras Apostolicas. vide Lambertin. vbi supra artic. 3.

6 Instituit autem potest presentis, & absens mediante eius procuratore habente ad hoc speciale mandatum. cap. accedens. de præben. Et institutus † non potest dicere beneficium suum esse, antequā illud acceptet. cap. si tibi absenti. de præben. lib. 6. vbi no-

8 tat Dominic. Et eo † casu potest esse procurator etiam laicus. Abb. in dicto cap. accedens. num. 6.

C A P V T S E C V N D V M.

Per institutionem quid transferatur in institutum.

S V M M A R I V M .

- 1 Possessio corporalis beneficij non transfertur in institutum per institutionem.
- 2 Sed plenum ius.
- 3 Praxis, ut institutus accedit ad beneficium, ut possessionem apprehendat.
- 4 Institutus ante acceptam corporalem possessionem non

potest administrare.

5 Actus fieri soliti in apprehensione possessionis.

6 Stylus Pisanae Diœcesis in tali apprehensione.

7 Institutio Clandestina non valet.

1 Per institutionem † non transfertur corporalis pos-

cessio beneficij in institutum.
Abb. in cap. cum Bertoldus.
num. 3. de re iudic. gloss. in
cap. per tuas. in verbo in pos-
sessione. de donat. Bene ve-
2 rum est, quod † per institutio-
nem plenum ius transfertur
in institutum, & beneficiatum
etiam absque corporali ap-
prehensione. Rocch. de Cur-
te. de iure patronat. in verbo
3 ius. quæst. 5. Sed in † praxi
vſus est inueteratus, vt habi-
ta institutione institutus per-
sonaliter accedat ad benefi-
cium, siue sit ecclesia, siue
altare, de manu alicuius cle-
ri corporalem possessionem
apprehendat, & ita solet ap-
poni in litteris institutionum.
vide Lambertin. de iurepatr.
lib. 2. par. 3. quæst. 11. art. 6.
4 Et nunquid possit † institutus
administrare ante appre-
hensionem dictæ possessionis, seu
installationem, in hoc casu
seruetur consuetudo loci.
5 Actus autem, † qui solent

fieri in apprehensione talis
corporalis possessionis, sunt, vt
institutus sedeat in sede Re-
ctoris, tangat altare, pulset
campanas, & ianuam ape-
riat, & claudat, vel similia
faciat. vide Lambertin. vbi
6 supra art. 7. & 8. Et Pisis † in
praxi seruatur, vt institutus
accedens ad ecclesiam faciat
prædicta præsentibus testi-
bus, & aliquando præsente
etiam Notario: & clericus,
qui immisit institutum in
corporalem possessionem, di-
cit orationem Sancti, sub cu-
iis titulo ecclesia, seu altare
decoratur, & postea scriptam
facit attestationem talis da-
tæ, & apprehensæ possessio-
nis, nominando testes in ea,
qui præsentes fuerunt, vel de
ea fit instrumentum publi-
cum à Notario. Et addas,
7 quod † si institutio fiat clan-
destine, ita ut probari nequeat
inuialida est. Lambertin. vbi
supra artic. 13.

Praxis iurispatron.

R C A-

CAPUT TERTIUM.

Cuius expensis fiat electio, seu institutio.

SVM MARIVM.

1. *Electio fit expensis electi.*
 2. *Expensæ fiunt à præsentante, & à præsentato, quando lis est inter patronos super iurepatronatus, vel super iure præsentandi.*
1. **E**lectio † tota fit expensis electi. cap. vt præteritæ. vbi gloss. & Doctor. de elect. sed secus est in præsentato, qui tenetur tantum ad expensas, quando agitur de meritis, vel de demeritis præsentatorum. Quando † autem agitur lis inter patronos super iure-

patron. vel super quasi possessione Iuris præsentandi, licet in consequentiam veniat victoria præsentati, expensæ tamen fiunt per ipsos patronos habito aliquali respectu ad expensas, quas præsentatus facere tenetur pro ipsa præsentatione, & pro assequenda institutione, & pro solita discussione, quæ fit ex officio ab habente instituere; sicut fieri solet quando præsentatio fieret in concordia: de quibus vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. tertia, quæst. 11. artic. 14.

CA-

C A P V T Q V A R T V M.

Ponitur forma litterarum Ordinarij continentium institutionem.

S V M M A R I V M.

- 1 *Forma litterarum continentium institutionem.*
- 2 *Forma Prouisionis Ordinarij.*
- 3 *Forma institutionis, quæ in Praxi seruatur in Capitulo Pisano.*

1 **F**orma † autem litterarū Ordinarij, continentium institutionem factam, ponitur à Lambertino de iurepatronat. lib. secundo, parte tertia, quæstione vndecima. art. 15.
2 & vlt. & forma † prouisionis factæ ab Ordinario ponitur, & declaratur à Rebuffo in sua praxi beneficiaria. folio mihi 32. in versic. forma collationis, & prouisionis Ordinariorum. Hic autem ponitur † forma, quæ in praxi seruatur à Capitulo Pisano.

I N D E I N O M I N E.
Amen.

NOs Canonici Sanctæ Primatialis ecclesiæ Pisanae (& ponuntur nomina omnium Dominorum de Capitulo præsentium) Coadunati in loco nostri soliti Capituli in ecclesia sancti Rocchi, de mandato admodum Reuerendi Domini N. Archipresbyteri dictæ ecclesiæ Pisanae per clericos Niccosiæ citati vna die pro altera, & pro hac hora, ut moris est facientes, & repræsentantes sic coadunati totum Capitulum dictæ Ecclesiæ, pro tribunali sedentes in dicto loco: Visa in primis à nobis præsentatione facta ab Illustri viro Domino Iulio de Gualandis patricio Pisano patrono pro mediata, & ab Illustri viro Domino

R 2 Fla-

Flaminio de Vpezzinghis patricio Pisano patrono pro altera medietate, & ita patronis in totum iurispatronatus, & iuris præsentandi Rectorē ad altare seu Capellaniam Cathedræ sancti Petri, sitam in dicta nostra ecclesia Pisana, vacantem per obitum venerabilis presbyteri Ioannis Garzonij ultimi, & immedia-
ti Rectoris eiusdem, de per-
sona Venerabilis presbyteri Alexandri Balestrij clericī, & ciuis Pisani ad regimen, & re-
ctoriam dictæ Capellaniæ, seu altaris Cathedræ sancti Pe-
trij modo suprascripto vacan-
tis; visaq; dicta præsentatio-
ne dicti Alexandri coram no-
bis facta per dictos Dominos Iulium, & Flaminium, & vi-
sa acceptione dicti Alexan-
dri, ut supra præsentati, &
instantia de prædictorum admissione, confirmatione,
& dicti Alexandri institutio-
ne, & prout hæc omnia in-
actis nostri Capituli adnota-
ta sunt. Visaq; de præmissis
admissione per nos facta, &
commissione dicti in forma,
dicti; dicti emanatione, &
affixione ad valvas dictæ no-

stra ecclesiæ Pisanae, & con-
tentis in eis, & quod nullus in termino edicti, neque po-
stea comparuit ad aliquid di-
cendum, vel opponendum
contra prædicta, & visa con-
tumacia omnium citatorum,
& in edicto compræhensorum
accusata, constitoq; nobis ad
dictos Dominos Iulium, &
Flaminium spectare, & per-
tinere dictum iuspatronatus,
& de eo esse in quasi posse-
fione pacifica, vt per plures
datas existentes in Archiuio
nostrî Capituli, & coram no-
bis exhibitas constat. Visisq;
videndis, & consideratis con-
siderandis, formaq; Iuris, sa-
crorum Canonum styli, &
consuetudinis nostri Capitu-
li, omnibusq; inuentis rite
concurre: & demum visa
attestatione idoneitatis dicti
Alexandri ab admodum Re-
uerendo Domino Vicario ge-
nerali Illustrissimi, & Reueren-
dissimi, in Christo Patris, &
Domini Domini Archiepisco-
pi Pisani, Insularum Corsicæ,
& Sardineæ Primatis, & in-
eis Legati nati emanata in-
forma authentica.

Iesu Christi Saluatoris no-
stri,

tri, eiusq; Gloriosissimæ Matris semper Virginis Mariæ, ac sancti Petri Principis Apostolorum, cuius glorioſo nomine, & titulo dictum altare, seu Capellania decoratur, non minibus inuocatis, suprascriptam præsentationem per dictos Dominos Iulium, & Flaminium factam de persona dicti Alexandri ad rectoriam, regimen, & curam dicti altaris, seu Capellaniæ confirmamus, approbamus, & emolgamus, ipsumq; Alexandrum in Rectorem, & Capellanum dicti Altaris, seu Capellaniæ Cathedræ sancti Petri, Iuriumq; & pertinentium eiusdem, cum omni plenitudine Iuris Canonici instituimus, & ordinamus, curam, regimen, & administrationem bonorum omnium spiritualium, & temporalium eiusdem sibi plenariè & integrè committendo: de quibus omnibus, & singulis eundem Alexandrum coram nobis genuflexum existentem, & humiliter petentem per birreti capiti suo impositionem, idem multum Reuerendus Dominus N. Archipresbyter de præsentia, & consensu omnium nostrum

Praxis Iuriſpatron.

inuestiuit: qui Alexander ad delationem dicti Domini Archipresbyteri iurauit manu tactis scripturis in forma, quod erit fidelis, & obediens Capitulo nostro, nobis, & successoribus nostris, iura, bona, & honores dicti Altaris, seu Capellaniæ defendet, manutenebit, & augebit pro posse, & de eis nihil vēdet, aut alienabit sine nostra expressa licentia, & prout de iure. Inuentarium quoque de bonis dicti Altaris, seu Capellaniæ conficiet, illudq; infra duos menses producet, & relaxabit in manibus Cācellarij nostri Capituli, & de obseruādis statutis, & consuetudinibus dictæ nostræ Pisanæ ecclesie. Quo circa committimus, & mandamus cuicunque presbytero nostræ ecclesiæ, quatenus ad dictum altare, seu Capellaniam accedat, ipsumq; Alexandrum, vel procuratorem suum eius nomine, seruatis seruandis in realem, actualem, corporalem, ac pacificam possessionem eiusdē Altaris, seu Capellaniæ, & annexorum ponat, immittat, & inducat, ac inductum manuteneat, & defendat, amoto

R 3 exin-

262 Pars II.Lib.XIII.Cap IV

exinde quolibet illicito deten-
tore, ac faciat dicto Alexan-
dro, vel procuratori suo de-
dicti Altaris, seu Capellanix
ac annexorum præfatorum
fructibus, redditibus, prouen-
tibus, iuribus, & obuentioni-
bus vniuersis integrè respon-
deri ac omnia singula, & alia
dicat, & faciat in similibus
possessionibus tradendis ne-
cessaria solita, & fieri consue-
ta. Mandantes &c. In quorū
fidem Acta fuerunt, hæc om-
nia Pisis in loco soliti Capi-
tuli dictorum dominorum.

Canonscorum in ecclesia san-
eti Rocchi coram, & præsentis-
bus ibidē venerabilibus pre-
sbyteris Gherardo Cepparel-
lio magistro scholarum dictæ
Ecclesiæ Pisanae, & Benedi-
cto de Sanguinis Cappella-
no dictæ ecclesiæ, ciuibus Pisa-
nis testibus, Dominicæ Incar-
nationis Anno 1610. Indi-
ctione quarta stylo Pisano;
die vero decimanona mensis
Martij. Paulo Quinto Summo
Pontifice, & Sereniss. Cosmo
Secundo Medice Magno He-
truriæ Duce 1111. dominatæ.

Locus Sigilli.

*N. Cancellarius dicti Capituli de
mandato subscripsit.*

FINIS SECUNDÆ PARTIS.

PRA-

P R A X I S
 I V R I S P A T R O N A T V S
 P A R S T E R T I A
 Continens modos amittendi
 Iuspatronatus.

L I B E R D E C I M V S Q V A R T V S.

*In quo continetur materia derogationis
 iurispatronatus.*

C A P V T P R I M V M.

Legatus à latere nunquid conferre possit bene-
 ficia iurispatronatus.

S V M M A R I V M .

1 Legatus à latere potest con-
 ferre beneficium patronatum
 sine consensu patroni Ecclesia-
 stici.

2 Nisi sit beneficium regula-
 re, vel electuum.

3 Vt laicorum.

4 Legatus à latere consentien-
 te patrono potest beneficium
 conferre etiam contradicente
 habente instituere.

5 Et potest conferre benefi-
 cium patroni laici, si iuspatro-
 natus habeat ex priuslegio,
 vel ex præscriptione.

6 Item & beneficium situm

R 4 in

*in sua Provincia, etiamsi pa-
tronus Ecclesiasticus sit alte-
rius Provincie.*

7 *Conferre tamen non potest,
si patronus antea praesentauit.*

LEGATVS à
latere † potest conferre be-
neficium pa-
tronatum abs-
que consensu patronorum, si
sint patroni clerici, quorum
beneficia legatus à latere
potest sibi referuare, eaque
vacantia conferre. ita est tex.
in cap. cum dilectus. vbi Ab-
bas de iurepatronat. & hæc
est communis opinio, teste
Rocch. de Curte. de iurepa-
tronat. in verbo, honorificum
quæst. 1. colum. 2. & quæst.
3. colum. 3. quod non proce-
dit † si beneficium sit regula-
re, vel electuum. cap. deli-
beratione. de offic. legati. li-
bro 6. vel si sit de iurepatro-
natus † laicorum, vel sit mix-
tum iuspatronatus clericorum,
& laicorum. Rocch. de Curte
vbi supra, in verbo ius. quæst.
7. colum. 2. Quibus tamen
consentientibus contradicen-
te Prælato ad quem pertinet
institutio, tamen † legatus hu-

A iusmodi beneficium patrona-
tum conferre potest, secundū
Dominicum de Sancto Ge-
miniano in cap. vnico. in-
fine. de iurepatronat. lib. 6.
late Lambertin. de iurepatr.
lib. 2. par. 3. quæst. 8. art. 1.

5 2. & 4. Item talis † legatus
potest conferre beneficia per-
tinentia ad laicos tantum ex
vi præscriptionis, seu ex Pa-
pæ priuilegio. ita Abb. Car-
din. Butr. & alij in dicto cap.
cum dilectus. & Lambertin.
vbi supra. artic. 3. Similiter

6 talis † legatus potest conferre
beneficium situm in sua Pro-
vincia, etiamsi persona ec-
clesiastica, ad quam perti-
net præsentatio, seu collatio
di eti beneficij, sit alterius Pro-
uinciae. ita Rom. in conf. 365.
quia attenditur locus benefi-
cij, & nō patroni, prout decla-
rat Lāb. vbi sup. ar. 5. & Rocc.
de Curte vbi sup. in verbo, ho-
norificum. q. 3. col. 3. Si autē
7 ad tale beneficium † sit facta
præsentatio à patrono, non
potest legatus illud conferre
in præiudiciū præsentati, nisi
stante reseruatione supradi.
Eta, qua stante præsentatio
patroni est ipso iure iurita.
Lamb. vbi supra. art. 6.

CA-

C A P V T S E C V N D V M.

Summus Pontifex conferre potest omnia beneficia, etiamsi sint iurispatronatus, & quando per litteras Apostolicas dicatur derogatum iurispatronatus.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiorum collatio spe*Etat ad Papam.*
- 2 Beneficia sunt reseruata in viginti sex casibus.
- 3 Papa potest conferre beneficia patronata.
- 4 Priuilegiatus non utitur suo priuilegio contra eum, qui priuilegium concessit.
- 5 Papa non præsumitur in dubio velle præiudicare laicis circa iuspatronatus.
- 6 Litteræ Apostolice non facientes mentionem iurispatronatus sunt inualidæ.
- 7 Regula 41. Cancell. Apostolic. circa derogationem iurispatronatus.
- 8 Papa mandante prouideri de beneficio ad cuiuscumque dispositionem pertinente, non comprehenditur beneficium

- iurispatronatus.
- 9 Etiam*si resoribat motupræprio.*
- 10 Vel *si* dicatur, quod talis prouideatur de beneficio etiā*si spectet ad alterius præsentationem.*
- 11 Vel *si* dicatur de beneficio ad quorumcumque præsentationem *spectante.*
- 12 Quando censeatur derogatum iurispatronatus clericorum, non procedit *si* clericis sint patroni ratione patrimonij.
- 13 Iurispatronatus laicorum non est derogatum etiam*si* dicatur, non obstante iurepatronatus laicorum.
- 14 Nec etiam, quando in litteris habetur, quod conferatur beneficium spectans ad Episcopi institutionem.
- 15 *Derogatum dicitur iurispatro-*

tronatus, quando Papa expres-
sè derogat.

16 Nec dicitur derogatum, si
mandet prouideri de primo be-
neficio quomodocumque va-
caturo.

17 Derogatio nunquam com-
prehendit iuspatronatus Re-
gum, Ducum, &c.

18 In permutationibus necesse
est facere mentionem iurispa-
tronatus.

19 Derogatio licet non præsu-
matur, secus tamen est si con-
sistat de certa scientia Papæ.

20 Derogatio iurispatronatus
clericorum non requirit ex-
pressionem.

21 Derogatio præsumitur, si
Papa disponat de tali benefi-
cio vacaturo.

1 **B**eneficiorum & collatio-
nem generaliter spestat ad
Papam, qui est ordinarius
Ordinariorū, & dominus om-
nium beneficiorum. cap. 2. de
præben. lib. 6. glos. vlt. in
cap. felicis. de pen. lib. 6. cle-
men. 1. in fine, vt lite pen-
den. Gomes. in proemio regu-
larum Cancellarię. in vers.
considerata etiam. nu. 7. & in
2 specie & sunt reseruata bene-
ficia in viginti sex casibus re-

latis in praxi Archiepiscopa-
li Leonis. p. 2. cap. 20. de re-
seruat. ideoque & potest con-
ferre beneficia iurispatrona-
tus clericorum, absque eo-
rum consensu: item, & lai-
corum, quia laicis iuspatro-
natus est concessum à Papa

ex gratia, & priuilegio non
priuatiue. Card. Tusc. pra-
etiarum conclusionem iuris
littera I. concl. 596. Et ideo

4 talis priuilegiatus & non po-
test vti suo priuilegio contra-
eum, qui sibi priuilegium con-
cessit: & de his vide plenis-
sime Felin. in suo tractatu,
quando literę apostolicę noc.
patron. eccles. qui tractatus
incipit, pro regula tenendum
est, & Lamb. de iurepatrona-
tus lib. 2. p. 3. q. 9. art. 1.
& 2. In dubio autem Papa

5 non & præsumitur velle præ-
judicare laicis. Et ideo lite-
6 rę & apostolicę sunt inualidę
si non faciunt mentionem iu-
rispatronatus ecclesiae obtentę
ex ratione tex. in cap. cum
dilectus. de iurepatronatus.
Abb. in capit. 3. de iurepa-
tronatus.

7 Hodie autem ex & regula
41. Cancellarię Apostolicę
relata à Quaranta in summa
Bul-

Bullarij, in verbo, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, in derogatione iurispatronatus debet fieri mentio iurispatronatus, dispositiū specificè, & determinatè, non autem conditionaliter; & si illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat: & si de hoc in literis prouisionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio similis mentio facta non fuerit, non censeatur quomodolibet derogatum. Et si Papa mandet prouide-
ri de beneficio ad cuiuscun-
que dispositionem pertinen-
te, non includitur beneficium iurispatronatus, cum disposi-
tio cadat pro institutione. Lapus allegat. 8. numero 6.
9 Idem † est, si Papa rescribat Motu proprio pro aliquo be-
neficiando. Abb. in capit. ad aures. colum. penult. de re-
script. Idem est, si dicatur
10 quod † prouideatur talis de
beneficio, etiam si ad alicuius præsentationem specta-
ret. intelligitur enim de præ-
sentatione competente pa-
tronoo ecclesiastico. cap. cum
in illis. de præben. libro 6. La-

11 ipus vbi supra. Idem est † si dicatur de beneficio ad præ-
sentationem quorumcunque spectante, quando enim de-
rogatur iurispatronatus lai-
corum expresse fieri debet
derogatio. Et quando dictū
12 est † censeri derogatum iuris-
patronatus clericorum, illud
non procedit, si clerici ha-
beant iuspatronatus ratione
patrimonij. Nec iurispatro-
13 natus laicorum † censetur de-
rogatum, etiam si in litteris
diceretur non obstante iure-
patronatus laicorum, & non
obstantibus statutis ecclesiæ,
quia tales non obstantiæ ten-
dent solum ad tollendam
subreptionem, non autem
ad alia iura specialiter peri-
menda, nisi id expresse dica-
tur. Rota Roman. de præben.
in nouis. decis. 1. Neque
14 censetur † derogatum iurispa-
tronatus laicorum, quando
in litteris habetur, quod Pa-
pa mandat conferri benefi-
cium spectans ad Episcopi in-
stitutionem. Lambertin. vbi
15 supra. artic. 30. Nam † tunc
dicitur derogatum, quando
Papa expresse derogat. Car-
din. Mantic. decis. 292. Rot.
Ro-

16 Roman. Quod t̄ procedit, etiam si Papa mandet prouideri de primo vacaturo, spestante ad collationem, prouisionem, electionem, & præsentationem quorumcūque; tunc enim, nec etiam beneficia patronata vacantia in Curia comprehenduntur. Cardin. Tusc. vbi supra. conclus. 618.

17 Notandum est t̄ insuper, quod litteræ Apostolicæ expresse derogantes iuripatronatus laicorum, nunquam comprehendunt iuspatronatus, spectans ad Reges, Dukes, Marchiones, seu alios Principes, nisi de his expresse dictum sit, talis enim derogatio potest esse periculo ecclesiæ; & ita disponitur per supradictam Regulam Cancellariæ Apostolicæ. tradit Flamin. Parisius de resignat. beneficiorum. par. 1. libro 2. quæst. 4. num. 48.

18 Item sciendum est, in permutationibus beneficiorum factis in Curia oportere in eis facere expressam mentionem iuriipatronatus laicorum. Lapus allegat. 96. Et quamuis in dubio non

19 præsumatur facta t̄ derogatio iuriipatronatus laicorum, tamen id non procedit, quando constet de certa scientia Papæ scientis beneficium esse de iurepatron. laicorum, tunc enim censetur derogatum dicto iuriipatronat. Rot. Rom. decis. 27. de rescript. in nouis. Et in litteris, in quibus t̄ agitur de derogatione iuriipatronatus clericorum, non est necessaria expressio dicti iuriisp. Rot. Rom. decis. 8. de iurepatronatus in antiquis. Item præsumitur 21 facta t̄ derogatio quando Pa- pa disponit de beneficio pro- 22 xime vacaturo. Et si t̄ adsint patroni alicuius beneficij non existentes in quasi possessione præsentandi, & alij tan- tum existentes in prædicta quasi possessione, licet non sint patroni, de his tantum existentibus in quasi posses- sione in literis mentio est fa- 23 cienda. Item t̄ sciendum est, quod si post impetrationem factam de beneficio iuriipat. absque mentione iuriipatron. patroni id scientes per qua- drimestre taceant, collatio conualidatur. Cardinal. in Cle-

Clementin. 1. de supplend. & Lambertin. vbi supra
negligent. Prxlat. & de his articulo 3. & sequentibus, vñ
+ omnibus vide Felin. vbi su- que ad art. 26.

CAPVT TERTIVM.

Quando patroni ex conuentione alternatim præsentant, cui censeatur præiudicatum per Papæ derogationem.

S V M M A R I V M .

1 Derogatio Papæ præiudicat patrono, ad quem illa vice spectabat præsentatio, si inter patronos seruetur alternativa.

2 Idem est, si Papa mandet prouideri de beneficio spectante ad præsentationem talis.

3 Derogatio iurispatronatus Collegij fit cum mentione Collegij.

1 **S**tante conuentione † inter compatronos, quod alternis vicibus præsentant, si Papa deroget expresse iurispatronatus pro vna vice, censetur derogatum, & præ-

judicatum illi patrono tantum, ad quem pro illa vice spectabat præsentatio, adeo ut in alia prima vacatione ad alterum patronum spectabit præsentatio. Ioan. de Anan. conf. 43. & facit text. in cap. mandatum, in cap. litteris, & in c. Abbatem de rescript. Rocch. de Curte de iurepatr. in verbo, ius. q. 6. col. 2. Lamb. de jurep. li. 2. par. 3. q. 9. ar. 26

2 Similiter † si Papa mandet prouideri alicui de beneficio spectante ad præsentationem talis, qui debet præsentare de consensu aliorum, includitur sub tali mandato. Io. And. in cap. cum in illis. §. vltim. de præben. lib. 6. Et in derogatione † iurispatronat. per-

ti-

tinentis ad Collegium non sufficit fieri mentionem de personis singularibus Colle-

gij: Sed fieri debet mentio per verbum collectiū. vide Lamb. ubi supra artic. 34.

CAP V T Q V A R T V M.

Quando soleat, & in quibus casibus Summus Pontifex derogare iuripatronatus.

S V M M A R I V M.

- 1 Derogationes conceduntur ex causis urgentissimis.
- 2 Derogatio conceditur quando beneficia vacant in Curia.
- 3 Nisi esset iuspatronatus Regum, Ducum, &c.
- 4 Derogatio conceditur quando iuspatronatus est mixtum.
- 5 Item quando iuspatronatus competit ex privilegio, prescriptione, seu consuetudine.
- 6 Item si sit beneficium litigiosum.
- 7 Derogatio aliquando fit pro duabus tertiijs partibus.
- 8 Derogatio conceditur pro medietate quando quis fuit presentatus à medietate patronorum.

- 9 Derogatio conceditur compatriono.
- 10 Derogatio conceditur Episcopo promoto circa beneficia prius obtenta.
- 11 Clausula, dummodo accedit consensus patronorum, quid denotet.
- 12 Derogatio habet clausulam pro hac vice tantum.
- 13 Derogatione obtenta debet probari beneficium esse de iuspatronatus.

SVmmus † Pontifex non solet concedere derogationes iurispatronatus nisi ex causis urgentissimis, quæ sunt plures, quarum

- 1 Prima † est, quoties beneficium iurispatronatus vacat in Curia: nam tunc Papa consuevit derogare. cap. 2. de

- de præbēn. lib. 6. tradit Staf-
fil. de lit. grat. & iust. fol. 54.
col. 1. Mandosius in tractatu
designat. grat. in verbo de-
rogationes iurispatronatus.
Sarnen. de trienn. possession.
quæst. 31. numer. 19. Quod
3 non procedit † in iurepatr.
Regum, Ducum, Marchio-
num, siue aliorum Princi-
pum, vt dictum est in præce-
denti cap. Couarr. practic.
quæst. cap. 36. num. 4. quam-
vis Parisius in loco proxime
citando dicat illud procede-
re in praxi quo ad Reges
tantum.
- 4 Secunda † causa, quoties
iuspatornatus est mixtum de
ricorum, & laicorum, quia
tunc derogatio conceditur in
totum. Mandosius vbi supra
col. 2. in fine, & ita commu-
niter est receptum, & in pra-
xi seruatur.
- 5 Tertia † causa, quando ius-
patronatus competit ex pri-
uilegio, præscriptione, aut
consuetudine. Nam tunc de
facili derogatur in totum,
cum & absque derogatione
receptum sit valere collatio-
nem. Cassador. decis. 4. &
decis. vlt. de iurepatronatus,
& decis. 4. de probat. & est
- communis opinio, teste Lam-
bertino de iurepatr. libr. 2.
patr. 3. quæst. 9. artic. 25. &
quæst. 8. art. 3. ~~missis~~
- 6 q. Quarta † causa, quoties be-
neficium erat apud Curiam
Romanam litigiosum. Cassa-
dot. decis. 3. vt lite penden.
Sarnen. in regula de impetr.
benefic. per ob. famil. Card.
quæst. 8. num. 7. Couarr. vbi
supra num. 7. & 8. ~~missis~~
- 7 Quinta † causa est, ex qua
solet derogari iuripatronat.
laicorum ex aliquo fauore
pro duabus tertij. Mandos.
vbi supra col. 3.
- 8 Sexta causa † est quando
quis fuit à medietate patro-
norū præsentatus. Nam tunc
derogatur pro alia medieta-
te, & ita communiter, & in
praxi seruatur: & hæc est ma-
gis frequens derogatio, & per
eam multæ lites tolluntur, &
celeriter beneficio prouide-
tur.
- 9 Septima †, quando Orator
est unus ex patronis, tunc
conceditur derogatio. Man-
dos. vbi supra colum. 3. ver-
sic. quæro.
- 10 Octaua † causa est inreten-
tione beneficiorum in fau-
rem promoti ad Episcopa-
tum,

tum, & fit mentio beneficium
esse iurispatronatus. Et scien-
tia dum. t. est, quod quando be-
neficium confertur cum clau-
sula, dummodo accedat pa-
tronorum consensus, requiri-
ritur expressus consensus, &
non sufficit tacitus inductus
ex lapsu quatuor mensium.
Et in tali derogatione t. in-
praxi solet seruari, vt. dica-
tur pro hac vice tantum.
Couv. dicto cap. 36. Et si
dictum sit, & narratum t. be-
neficium esse de iurepatrona-

tus, vt obtineatur derogatio,
debet is, qui obtinuit proba-
re dictum beneficium esse
iurispatronatus; alias impe-
tratio est nulla, teste Puteo
Decis. 120. lib. 2. Rot. Rom.
vide de his omnibus late
Flamin. Paris. de resignatio-
benefic. lib. 2. quæst. quarta,
num. 43. vsque ad finem, &
Rebuff. in sua praxi benefi-
ciaria in tertia parte signatu-
ræ, in versiculo necnon iuri-
patronatus.

CAP V T Q V I N T V M.

Quomodo expediatur præsentatio, quæ fit
per patronos regulares ad ecclesiam
parochiale.

S V M M A R I V M.

- 1 Præsentatio, quæ fit à re-
gularibus de clero seculari
ad parochiale ecclesiam,
quomodo fiat.
- 2 Ordinarius tunc debet re-
gularibus tempus dare ad con-
signandum certum redditum
præsentato.

- 3 Vel inferior, ad quem spe-
ctat institutio.
- 4 Si institutio fiat sine di-
cta assignatione, valeat.
- 5 Si dicta assignatio non fiat
intra dictum tempus, ordina-
rius potest dictum redditum
assignare.
- 6 Si in dicta assignatione
modus excedatur, appella-
ri

ri potest.

7 *Assignatio prædicta fieri debet super possessionibus dictæ ecclesie.*

8 *Taxatio iunc ea fieri debet, qua clericus possit vivere.*

9 *Episcopo debentur procura-
tio, cathedralicum, siue sy-
nodaticum.*

10 *Centum aurei pro parocho
sufficiunt annui.*

11 *Concil. Tridentin. sess. 24.
de reform. cap. 13.*

12 *Assignatio prædicta fieri
debet causa cognita.*

13 *De derogatione iurispatro-
natus regularium.*

1 **N**unc videamus † de ex-
peditione præsentatio-
nis, quæ fit per Religiosos re-
gulares, qui sunt patroni ec-
clesiastici, de aliquo clero-
ad ecclesiam parochiale-
secundum text. in cap. de-
monachis. de præben. & in-
Clement. prima, de iurepa-
tronat. & ibi Cardin. Rocch.
de Curte. de iurepatronat. in
verbo onerosum. quæst. sexta.
Paul. de Citad. de iurepatro-
nat. par. sexta quæst. 45. quo
2 casu † Ordinarius taliter præ-
sentantibus, vel eorum pro-

Praxis iurispatron.

curatori debet præfigere
tempus, intra quod dicti præ-
sentantes assignent dicto præ-
sentato congruam reddituum
portionem pro sui sustenta-
tione. dicta Clementina pri-
ma. Et si † institutio specta-
ret ad inferiorem, is infe-
rior debet recurrere ad Epi-
scopum, ut eis dictum ter-
minum statuat ad dictam
assignationem faciendam.
dicta Clementina prima, in
4 principio. Si vero † Ordina-
rius instituat absque dicta
assignatione, tenet institutio-
gloss. in dicta Clementina
prima, in verbo inhibentes.
5 quod si per † eos intra dictum
terminum non fiat talis assi-
gnatio, Diœcesanus potest
congruam reddituum alsi-
gnare portionem dicto præ-
sentato. dicta Clementina
prima, & ibi gloss. in verbo
deuoluatur: idq; potest face-
re, & ante, & post institutio-
6 nem. Verum si † excedatur
modus in dicta assignatione
nimis onerando dictos Reli-
giosos, poterunt appellare
infra debitum tempus ad Su-
periorem Diœcesani, ut mo-
deret dictam taxationem.
7 Et † talis assignatio debet fie-

S ri

ri in parte possessionum dictæ ecclesiæ, si habeat possessiones, vel alios redditurus.
 8 Et talis taxatio ea facienda est, qua clericus possit honeste viuere, & onera Episcopalia soluere, de quibus in cap. conquerente, & in cap. dilectus. de officio ordinis. ut est
 9 procuratio & annexa visitationi, & cathedralicū, siue synodaticū. cap. cauendum
 10. quæst. 3.
 10 Hodie & autem saltem centum aureos parochiales ecclesiæ annis singulis habere

debent, pro sustentatione
 11 Rectoris. Concil. & Trident. Sess. 24. de reformat. cap. 13. versic. ad hæc. Et talis assignatio debet fieri causa cognita, sed de plano: & de his omnibus vide Cardin. in dicta Clement. prima, quem refert Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 10. per omnes articulos d. quæst.
 13 Et de huiusmodi & derogatione iurispatronatus, vide Rebuff. in sua praxi beneficiaria in 3. par. signaturæ. in versic. nec non iurepatronat.

FINIS LIBRI DECIMI QVARTI.

LI

LIBER DECIMVS QVINTVS

In quo continetur quomodo amittatur ius patronatus vere.

C A P V T P R I M V M.

Ius patronatus aliquando amittitur absque delicto patroni.

S V M M A R I V M.

- 1 Ius patronatus amittitur aliquando sine delicto.
- 2 Ius patronatus amittitur di-
ruta Ecclesia.
- 3 Item dote consumpta.
- 4 Ecclesiam quis non reædi-
ficat, volente patrono reædi-
ficare.
- 5 Ius patronatus amittitur si
Papa illud auferat.
- 6 Item amittitur per non-
vsum.
- 7 Nisi talis non vsum veni-
ret, quia Ecclesia non vacavit
- 8 Ius patronatus amittitur,
si donetur, vel cedatur.

9 Item amittitur per vni-
onem.

10 Praxis circa unionem Ec-
clesiae patronate cum Eccle-
sia libera.

1 Ius patronatus † amittitur,
& patronus de eo priuatus
remanet absque delicto suo,
seu culpa: quod pluribus mo-
dis contingere potest.

2 Primo † ergo modo patro-
nus amittit ius patronatus,
absque suo delicto, videlicet
si ecclesia destruatur, & ibi,
vel alibi ab alio reædificetur;
nisi reædificatio fieret ex cæ-
mentis dirutæ ecclesiae, quia
tunc ratione fundi ambo erūt

3 patroni. Idem † si sit dos con-
sum.

S 2 sum.

276 Pars III.Lib.XV.Cap.I.

sumpta, nam redotans efficitur patronus. Est tamen notandum, quod patronus non tenetur reficere, sed redificare ecclesiam, si vult ius patronatus de novo acquirere; & qui tenetur ad ecclesie reparationem, tenetur etiam ad reparationem domus parochi: & si unus ex patronis non concurrit in redificatione, non acquiret ius patronatus, nec conferuabit ius antiquum, sed accrescit compatrionis. 4. Et volente † patrono dirutam ecclesiam redificare, non admittitur extraneus ad redificandum. Et de hoc modo vide Card. Tusc. pract. conclus. iur. littera I. conclus. 620. num. 4.

5. Securido, amittit † si Papa in totum auferat, vel supprimat ius patronatus, cum id habeat patronus ex gratia. c. 3. de iure patronat. vide Felin. in cap. quæ in ecclesiarum colum. 14. de constitut.

6. Tertio, amittitur † ius patronatus, si ecclesia patronata acquisiuit libertatem per nō usum præsentationis, quia patroni non præsentarunt. Abb. consil. 106. vol. 2. col. penult. facit cap. de quarta,

vbi Innoc. not. de præscript. & tempus præscriptionis sufficiet illud, quod requiritur ad præscribendum contra laicum: idem est si laicus contra laicum ecclesiae patronatæ præscribat ius patronatus.

7. Quod non † procedit, quando talis non usus fuit, quia casus vacationis non euenit etiam per centum annos, vel euenit, sed Papa contulit derogando patronis. vide Firmatum in tract. de Episcopo par. 3. quæst. 23. Vide Card. Tusc. vbi supra. num. 6.

8. Quarto, amittitur † ius patronatus si patronus illud cedat, donet, seu renunciet alteri cum consensu Episcopi, vel si ipsimet ecclesiae illud cedat. cap. unico. de iure patronat. lib. 6. de quibus modis transferendi, & sic amittendi ius patronatus, dictum est supra pluribus in locis.

9. Quinto, amittitur † ius patronatus, si ecclesia patronata vniatur alteri ecclesiae liberæ de patroni consensu.

10. Tamen † in praxi vidi seruari, quod quando ecclesia patronata vnitur ecclesiae liberæ de consensu patroni, & facultates ecclesiarum vnitrum

rum sunt aequales, pro vna vice confert Ordinarius, & pro alia vice præsentat patronus. ita contigit in Plebania sanctæ Iulie de Caprona, Pisanæ Dicecensis, quæ est liberæ collationis, eiq; fuit annexa ecclesia sancti Martini de Crespignano dictæ Dicecensis, quæ est de iurepatronatus hæredum Domini Leo-

nis de Cambinis, nam pro vna vice confert Illustrissimus Dominus Archiepiscopus Pisanius, pro alia vero vice præsentant Rectorem dicti hæredes, & sic alternatim proceditur. & de his omnibus vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 3. quæst. 7. per omnes articulos dictæ quæstionis.

C A P V T S E C V N D V M.

Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto patroni.

S V M M A R I V M.

- 1 Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto.
- 2 Ut si iuspatronatus venedatur.
- 3 Vel si patronus labatur in hæresim.
- 4 Seu si sit receptator, seu defensor hereticorum, seu schismaticus, &c.
- 5 Vel sit reus læse maiestatis.
- 6 Vel proditor patriæ.
- 7 Vel si occidat rectorem.
- Praxis iurispatron.

sui beneficij.

- 8 Patronus utram priuetur propter delictum iurepatronatus ab ecclesiastico, aut à seculari Iudice.
- 9 Iudex ecclesiasticus potest propter delictum priuare patronum iurepatronatus.
- 10 Iudex vero secularis id facere nequit.
- 11 Etiam si cum publicatione bonorum includeret iuspatronatus.
- 12 Et etiam si publicet bona patroni sine dicta inclusione

8 3 iu-

- 1 iurispatronatus, tunc enim
2 Episcopus priuat patronum.
3 Iuspatronatus an transeat
4 in fiscum.
5 Praxis est, quod transeat.
6 Sententia amittitur iuspa-
tronatus.
7 Secus est, si sententia es-
set lata in contumaciam.
- 1 **P**atronus † amittit iuspa-
tronatus ex suo delicto,
idque pluribus modis acci-
dit, &
- 2 Primo, si † iuspatronatus
vēdat, quod vendi non potest.
cap. de iure de iurepatrona-
tus: tunc enim vendens illud
amittit, & emens amittit præ-
cium, quod datur ipſi ecclē-
ſiæ, & ecclesia remanet libe-
ra. cap. quia clerici. de iure-
patronatus.
- 3 Secundo, si † patronus la-
batur in hæresim. ad text. in
cap. cum secundum. de hæ-
ret. lib. 6. cum ipso factō tunc
omnia eius bona ecclēſiæ ſint
applicata, & ſi reuertatur ad
fidem, illud non recuperat.
Abb. in cap. quia diligentia,
de elect. Quod etiam † proce-
dit in receptatoribus, & de-
fensoribus Hæreticorum, in
Schismaticis, Apostatis, &

- excommunicatis in fordeſcen-
tibus in excommunicatione
majori per annum.
- 5 Tertio, ſi † patronus com-
mittat crimen læſe maiesta-
tis humanae. Abb. in cap. cum
laici, de iurepatronat. vbi cum
que enim procedit à iure, vel
ab homine publicatio bono-
rum alicuius, eo caſu perdit
etiam iuspatronatus. Abb. in
dicto cap. quia diligentia in-
fine.
- 6 Quarto, ſi patronus † sit
proditor patriæ, tunc enim
priuatur iuspatronatus. ad
ea, quæ dicuntur in Clemen-
tine in agro. S. quia vero de
ſtatu monac.
- 7 Quinto, patronus † amit-
tit iuspatronatus, ſi ipſe, vel
alius pro eo occidat Recto-
rem beneficij patronati. cap.
in quibusdam. S. ſacri de poe-
niſi: niſi patronus id faceret
ad ſui defenſionem vim vi re-
pellendo cum moderamine
in culpatæ tutelæ, vt per glo-
ri. in dicto. S. ſacri. in verbo præ-
ſumpſerint, vel ſi aliter mor-
tem euitare non posset. Clem.
Si furiosus de homicid.
- 8 Numquid autem † patro-
nus propter delictum priue-
tur iuspatronatus, à Iudice
ecclēſiæ in.

ecclastico, vel seculari; dubium est inter Doctor. Ideo pro maiori declaratione constitueri sunt infra scripti causas.

9. Primus † est, quando Iudex Ecclesiasticus procedit contra patronum super priuatione ius patronatus principaliter, & id facere potest. dicto cap. in quibusdam: idem est si procederet contra patronum super alio delicto, super quo includitur etiam priuatio ius patronatus.

10. Secundus est † casus, quando Iudex laicus vult per suam sententiam confiscare tantum ius patronatus, & tunc huius Iudicis sententia non tenet super hoc. gloss. in cap. filijs 16. quæst. 7. in verbo propinquis.

11. Tertius est casus † quando Iudex laicus facit per suam sententiam publicationem omnium bonorum patroni, cum speciali mentione ius patronatus, & tunc huiusmodi sententia non valet. Abb. in cap. quanto. column. penult. de iudic.

12. Quartus est casus †, quando iudex laicus ob delictum patroni facit publicationem

omnium bonorum eiusdem, sine aliqua mentione iuris patroatus, & tunc non includitur ius patronatus, sed Episcopus potest se informare summarie, & patronum priuare. Ita procedit dictum. Butrij in Clement. pastoralis. de re iudic. & ex publicatione facta per Iudicem laicum ex delicto commisso a patrono contra ecclesiam, patronus remanet priuatus iure patronatus, ex Iuris dispositione, & ecclesia remanet libera.

13. Quintus, est casus † quando Iudex laicus publicat omnia bona patroni propter eius delictum: & tunc simul cum Vniuersitate publicata, in qua adest ius patronatus, a ius patronatus transeat in Fiscum, vide Felin. in dicto cap. quanto num. 3. de Iudic. Et in praxi † vidi in huiusmodi casu una cum dicta Vniuersitate transire ius patronatus in Fiscum, qui Fiscus adueniente vacatione vice patroni banniti, cuius fuerunt in Fiscum incorporata omnia bona, presentat Rectorem ad vacantia beneficia, & probatur dictum ius patronatus tanquam proueniens

niens ex persona dicti baniti.

15 Adnotandum est etiam, † quod per sententiam Iudicis compotetis ecclesiastici amittitur iuspatronatus, ut quando lis sit inter aliquos compatrones super iurepatronatus alicuius beneficij, & factis legitimis probationibus Iudex pronunciet iuspatronatus ad vnum pertinere, excluso altero: talis exclusus rema-

net eo priuatus omnino. Secundus si † in contumaciam, vel non legitime citatus priuatus fuisset; quia tunc nulla est sententia de quibus: vide Lambertin. de iurepatronat.lib.3. quæst.8. per omnes articulos dictæ quæst. & quod iuspatronat. non transeat in Fiscum in casu supradicto, vide proxim Archiepiscopalem Leonis in parte secunda. cap. 21. de iurepatron. num. 32. & 33.

C A P V T T E R T I V M.

Iuspatronatus amittitur si patronus se ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati.

S V M M A R I V M.

1 Patronus se ingerens in perceptione fructuum beneficij, cuius est patronus, perdit iuspatronatus.

2 Concil. Tridentin. sessione vigesima secunda de reformat. cap. II. & sessione vigesima quinta de reformat. capitulo nono.

3 Præsentatus lite pendente,

seu ante institutionem se ingerens in recollectione fructuum beneficij cadit a iure suo.

4 Cap. auaritia. de electione libro 6. procedit in omnibus beneficij.

1 Patronus † se ingerens in perceptione fructuum beneficij patronati, aut bona ipsius usurpans, priuatus est sta-

statim iurepatronatus, & est excommunicatus. ita habetur
 2 in Concil. Trident. † Sess. 22.
 cap. 11. de reformat. in vers.
 quod si eiusdem ecclesiæ, &
 Sess. 25. de reformat. cap. 9.
 in versic. patroni autem be-
 neficiorum. vide praxim Ar-
 chiepiscopalem Leonis par.
 cap. 21. num. 31. de iurepa-
 tronat. Præsentatus † autem
 lite pendente, seu ante insti-
 tutionem ingerens se in re-
 collectione fructuum benefi-
 cij, ad quod fuit præsentatus
 cadit à iure suo, & tribuitur
 colliganti. Clement. vnica.

de sequestr. possess. & fruct.
 Rebuff. in sua praxi beneficia.
 ria de subrogationibus nu. 8.
 Quaranta in summa Bullarij,
 in verbo beneficiorum posses-
 sio, & Crescent. Decif. 6. de
 iurepatronat. qui concludunt
 4 text. † in cap. auaritiæ, de
 elect. lib. 6. procedere etiam
 in omnibus beneficijs: & ideo
 si præsentatus se ingerat per
 se, vel per alium in totum,
 vel in partem, ipso iure amit-
 tit ius petendi institutionem.
 Cardin. Serafin. Decif. 598.
 & 1238. num. 9. & Cardin.
 Mantica Decif. 261.

C A P V T Q V A R T V M.

Clericus beneficiatus ad quid teneatur respectu
 beneficij duntaxat.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus Beneficiatus ad tria tenetur.
- 2 Idem tenetur incedere in habitu, & tonsura clericali.
- 3 Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6.
- 4 Constitutio Sixti V. de

habitu, & tonsura clerico-
 rum.

- 5 Clericus non punitur si ex iusto timore non deferat ba-
bitum.
- 6 Vel propter paupertatem.
- 7 Vel si unica vice tantum.
- 8 Vel propter infirmitatem.
- 9 Habitus clericalis quis sit.

10 Ha-

- 10 *Habitus clericalis determinatus non reperitur.*
- 11 *Habitus clericalis est ex usu.*
- 12 *Clericus ratione beneficij tenetur quotidie recitare Diuinum Officium.*
- 13 *Beneficium datur propter officium.*
- 14 *Causæ excusantes à recitatione officij.*
- 15 *Clericus ratione beneficij tenetur residere.*
- 16 *Concil. Tridentin. sessione sexta de reformat. capitulo 1. & 2. & sessione vigesimateria de reformat. capit. 1. & sessione vigesimaquarta de reformat. cap. 12.*
- 17 *Causæ excusantes à residentia.*
- 18 *Residere est deseruire.*
- 19 *Beneficiatus clericus tenetur recitare Officium iuxta consuetudinem suæ Diœcesis.*
- 20 *Clericus tenetur clericalem vitam, & honestatem servare.*

I Lericus & Beneficiatus ratione beneficij ad tria tenetur, nempe ad habitum clericalem deferendum, ad Diuinum officium persolendum, & ad residendum, seu

- inseruendum beneficio.
- 2 Primo, ergo & clericus beneficiatus tenetur in clericali habitu, & tonsura incedere, sicuti etiam tenetur clericus in sacris ordinibus constitutus: ita habetur in Concil. & Trident. Sess. 23. de reformat.
- 4 cap. 6. Hodie & insuper extat constitutio Sixti Quinti de habitu, & tonsura per clericos, seu milites beneficia, vel pensiones obtinentes deferendis, & de poenis contra inobedientes inflictis, publicata Romæ die 18. Ianuarij 1589. incipiente, cum Sacrosancta, quam refert Quarata in summa Bullarij in verbo habitus clericalis in principio. Quod
- 5 non & procederet si clericus ex iusta causa timoris clericalem habitum non deferret. cap. cleric. de vita, & honest.
- 6 cleric. vel si non deferret ratione paupertatis. Imola in Clement. 2. num. 9. de vita, & honest. cleric. Vel si & non deferret pro vniuersitate vice tantum. Farinac. pract. crim. in tit. de inquisit. quæst. 8. nu. 68
- 8 Vel si non & possit propter infirmitatem tonsuram deferre. Cappell. Tholosan. Decif. 104.

9 Du-

9 Dubium tamen est, quæ vestes sint clericis congruentes, & vere clericales, cum in dicta Constitutione Sixti Quintini nil aliud habeatur, nisi ut vestes sint talares: de qualitate autem illarum nec per illam constitutionem, neque per alia iura nihil statutum reperitur. Et quod cle-
ri seculares non habeant certum, & determinatum habitum, testatur glos. notabilis in clem. 1. in fine. de elect. interdicitur tamen clericis certarum vestium usus. dicto cap. clerici, & dicta clem. 2. Menoch de arbitr. iud. libro 2. centuria 4. casu 393. Diaz in sua praxi criminali canonica cap. 75. Ideo que est in hoc casu dicendum est pro resolutione, quod illæ sunt clericales vestes, & honestæ, quæ usu, & consuetudine illius Regionis, seu Provinciæ vbi commorantur, admis-
sæ fuerint. glos. in c. si quis virorum. distin. 30. & in dicto cap. clerici. in verbo deauratis. late probat Couar. p. & quæst. cap. 32. num. 7. Iulius Clarus in practica criminali q. 36. num. 11. & atten-
denda est consuetudo clericorum.

rum tantum. Farinac. vbi supra. num. 69. & vide Quarantam, vbi supra in additio. 12 Secundo, tenetur † Clericus Beneficiatus ratione beneficij recitare quotidie Diuinum Officium, idest septem horas Canonicas; & si eas non recitet legitimo impedimento cessante, fructus beneficij non facit suos pro rata omisi Officij, & temporis, sed eos tamquam iniuste perceptos in fabricas huiusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosinas erogare 13 tenetur: cum propter † Officium detur beneficium. ita habetur in constitutione Leonis decimi relata per Quarantam in Summa Bullarij in verbo horæ canonicae, & extat alia constitutio Pij V. edita die 12. Oct.bris 1571. relata per Quarantam ibidem, ad quarum declaracionem vide Domin. à Soto de iust. & iur. lib. 10. quæst. 5. artic. 6. & Nauarrum in suo manuali cap. 25. num. 122. & sequentibus, & Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. casu 429. vide Cardinal. Tolet. in Summa lib. 2. cap. 12. & Henriquez in Summa libr.

- libr. 13. de excommunicat.
cap. 13. num. 2. & eumdem
Nauarrum de oratione, &
horis canoniceis cap. 7. n. 31.
14 Et de causis + excusantibus
ab officio persoluendo, & de
tempore horarum canonica-
rum, vide Marcellum Fràn-
colinum præsiterum, & Do-
ctorem Bodianum, & Caro-
lum Macingum in suo tracta-
tu. de horis canoniceis.
15 Tertio tenetur + clericus
beneficiatus ratione benefi-
cij residere: & contra non-
residentes seruatur disposi-
tio sacrorum canonum, vt in
tit. de clericis non resident.
16 & in Concil. Trident. + sess.
6. de reformat. cap. 1. & 2.
& sess. 23. de reformat. cap.
1. & sess. 24. de reformation.
cap. 12. & super residentia
facienda per obtinentes pa-
rochiales Canonicatus, aut
dignitates, seu aliud benefi-
cium, extat constitutio Pij
Quinti publicata Romæ die
15. Iunij 1568. relata à Quar-
ranta in Summa Bullarij
in verbo residentia in prin-
cipio.
17 Quæ vero + sint iustæ cau-
sæ excusantes à personali re-
sidentia, & ex quibus licitum

fit per substitutum deserui-
re, plures enumerantur per
Ioan. de Silua in suo tractatu
de beneficijs par. 4. quæst. 6.
& Hoiedam in suo tractatu
de beneficiorum compatibi-
litate, & incompatibilitat. p.
1. cap. 17. & vide Quar-
rantam in dicto verbo residen-
tia. Et cum + residere sit de-
seruire, si beneficium non
requirat personalem residen-
tiam, tenetur attamen sal-
tem clericus beneficiatus de-
seruire beneficio suo celebra-
do singulis annis festum San-
ti illius, cuius titulo bene-
ficium decoratur, & cætera
onera à fundatore in funda-
tione apposita persoluere, &
adimplere.

19 Ergo clericus + beneficia-
tus tenetur recitare Diuinum
Officium iuxta consuetudi-
nem Diocæsis, in qua com-
moratur, & beneficium ha-
bet. Item tenetur deferre
habitum clericalem, qui ho-
die ex communi vñu est ve-
stis talaris nigri coloris non
alterius, nisi aliud suadeat
personæ dignitas. Et demum
residere in beneficio, & de-
seruire; cæteraque ad cleri-
calem vitam, decorum, &
hone-

20 honestatem & pertinentia
ad vnguem scruare, & alijs
sit exemplum viuens bono-
rum operum, & doctrinæ,

vt de illo merito illud affir-
mari possit, Christi bonus
odor est in omni loco.

Et ex his concluditur Praxis Iurispatronatus ad communem
utilitatem, & commodiorem usum collecta, ad laudem, &
gloriam Sanctissimæ, & Individua Trinitatis, & Gloriosissi-
mæ Mariæ semper Virginis Reginæ Cælorum, & Patroni mei
Sancti Petri Apostolorum Principis, & Sanctæ Ecclesiæ Do-
ctorum, Sancti Ioannis Chrysostomi, Sancti Thomæ de Aqui-
no, & Sancti Bonaventuræ, & Sancti Francisci, & Sanctæ
Catharinæ Virginis, & Martyris, totiusque Curiæ trium-
phantis. Amen.

F I N I S.

AV-

Pars III. T. V. Q. 16. 282

Излож

A V T H O R E S.

Q U I N H O C O P E R E

G I S T A N T V R.

A Bbas.
Alexander.
Antonius de Butriō.
Archidiaconus.
Aretinus.
Authenticæ constitutioñes
Baldus.
Barbatius.
Bartolus.
D. Bernardus
Bullarium.
Calderinus.
Cappella Tholosana.
Cardinalis.
Card. Mantica.
Card. Seraphinus.
Card. Tolet.
Card. Tuscus.
Card. Hostiensis.
Cassadorus.
Carolus Macingus.
Cephalus.
Clementinæ.
Codex.
Conc. Trid.
Couarruias.
Decanus Mazzolius.
Decis. Rotæ Rom. antiquæ , nouæ , & nouiss.

Decis. Verall.
Decis. Crescentij.
Decis. Farinacij.
Decius.
Decretum.
Decretalis.
Diaz.
Digesta.
Dinus.
Doctor Marta.
Dominic. à S. Geminiano.
Dominicus à Soto.
Farinacius.
Federicus de Senis.
Felinus.
Firmanus.
Flaminius Parsius.
Francus.
Geminianus.
Glossa.
Gomesius.
Hoieda.
Henriquez.
Hostiensis.
Iason.
Imola.
Innocentius.
Institutiones iuris ciuilis.
Ioannes Andreæ.

Io.

Io. de Anania.
Io. Calderinus.
Io. de Silua.
Iulius Clarus.
Lapus.
Ludouicus Romanus.
Lambertinus.
Mandosius.
Marius Antoninus.
Marcellus.
Marta.
Mascardus.
Menochius.
Marcus Antonius Peregrinus.
Mohedanus.
Nauarrus.
Oldradus.
Paulus de Citadinis.
Paulus de Castro.
Parisius.

Petrus de Anchiarano.
Philippus Francus.
Praxis beneficiaria.
Praxis Neapolit. Archiep.
Praxis Archiep. Leonis.
Præpositus.
Puteus.
Quaranta.
Rebuffus.
Regulæ Cancellariæ.
Rocchus de Curte.
Rot. Rom.
Sbrozzius.
Sextus decretalium.
Summa Bullarij.
Surdus.
Staphileus.
Speculator.
Silvester.
Tiraquellus.
D. Thomas de Aquino.

INDEX

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

I N D E X
LOCV PLETISSIMVS

Materiarum

PRAXIS IVRISPATRONATVS

Ordine Alphabetico digestus.

A

B B A S cum Capitu-
li consensu præstare
debet. libro 5. cap.
2. num. 17.

Abbas habens Eccle-
sias sibi pleno iure
subiectas habet etiam in eis ius
instituendi. lib. 12. cap. 3. n. 14.

Abbatissa eligitur per scrutinium.
lib. 5. cap. 5. num. 6.

Abbatissæ officium expirat trien-
nio. ibidem num. 8.

Abbatissa debet benedici. ibidem
num. 10.

Absens notus præsentatus debet
intra debitum tempus consenti-
re, & acceptare. lib. 8. cap. 8.
num. 17.

Acceptio personarum nō est apud
Deum. lib. 6. cap. 6. num. 2.

Index Praxis Iurisp.

Actio confessoria, & negatoria.

an directa, vel vtilis competat
patronis. lib. 8. cap. 5. num. 2.

Actio directa eis competit. ibi nu. 3.
& author de his dixit. ibidem
num. 4.

Actus factus contra proprium iu-
ramentum quando valeat. li. 10.
cap. 2. num. 4.

Actus fieri soliti in apprehensio-
ne possessionis. libro 13. cap. 2.
num. 5.

Actus voluntarij quolibet die fieri
possunt. lib. 8. cap. 1. num. 6.

Administratio perpetua quid sit.
lib. 5. cap. 5. num. 13.

Adulter non potest ad beneficia
præsentari. lib. 6. cap. 9. n. 16.

Aduersarius certus debet nomina-
tim citari. lib. 9. cap. 5. num. 12.

Aliquando proceditur per viam
Euangelicæ denunciationis. li-

a bro

I N D E X.

- bro 11. cap. 12. num. 11.
Annus ceptus habetur pro completo in fauorabilibus. libro 6. cap. 7. num. 4.
 Ambitiosus non potest ad beneficia praesentari. libro 6. cap. 9. num. 18.
 Apostata non potest praesentari. ibid. num. 16.
 Apostasia quae dicatur. ibidem.
 Appellari potest a sententia institutionis. lib. 11. cap. 12. num. 8.
 Archiepiscopus potest præfigere tempus Episcopo suffraganeo habenti instituere. lib. 12. cap. 6. num. 4.
 Absens potest constituere procuratorem ad vacatura. lib. 5. capitulo 4. num. 6.
Antiani electi a populo vice populi praesentant. libro 8. cap. 2. num. 15.
Beneficium si de iure vacet, patronus alium praesentare potest. lib. 5. cap. 6. num. 8.
 Beneficia patronata vacant per promotionem Rectoris ad Episcopatum. ibid. num. 14.
 Nisi talis promotus ea ex dispensatione retineat. ibid. num. 15.
 Beneficium primum vacat per aseptionem secundi incompatibilis. ibidem num. 16.
 Beneficia vacantia in curia sunt referuata. ibidem num. 21.
 Etiam si sit iuris patronatus. ibidem num. 22.
 Beneficia diocesis sive Papæ pri-
 uilegio sunt concedenda diocesanis, etiam patronata comprehenduntur. lib. 6. cap. 6. num. 6.
 Beneficium sacerdotale est, quando Rector tenetur Missam celebrare. lib. 6. cap. 7. num. 7.
 Beneficium non est sacerdotale, si in fundatione dicatur, quod Missa celebretur. ibidem n. 8.
 Beneficium sacerdotale est, quando Rector per se ipsum tenetur Missam celebrare. ibidem n. 10.
 Beneficium sacerdotale ex cursu longissimi temporis fit non sacerdotale. ibidem num. 12.
 Beneficium absenti conferri potest lib. 6. cap. 11. num. 6.
 Beneficio de accepto tenetur quis gratias agere. libro 8. cap. 8. num. 17.
 Beneficium si sit mixtum, & in concordia sit facta praesentatio, tenet etiam si laicus postea variet. lib. 10. cap. 1. numer. 17.
 Beneficialis causa cognitione si aliqui committatur, est etiam commissio collatio, & institutio. lib. 12. cap. 2. num. 9.
 Beneficium collatum tamquam deuolutum, cum non esset, illitter est collatum. lib. 12. cap. 5. num. 6.
 Beneficium obtineri non potest sine canonica institutione. lib. 12. cap. 11. num. 3.
 Beneficium patronatum non potest dari in commendam sine consensu patroni. lib. 12. cap. 16. num. 1.
 Beneficiorum collatio spectat ad

IX NE D^o EM XI

Papam. lib. 14. cap. 2. num. 1.
Beneficia sunt reseruata in viginti
sex casibus. ibidem num. 2.
Beneficiatus clericus ad tria tenet
lib. 15. cap. 4. numero 1.
Beneficium datur propter officium.
ibidem num. 13. & lib. 15. cap. 4.
Beneficiatus tenetur recitare Di-
uinum officium iuxta stylum
Diœcesis. ibi num. 19.
Bonæ fidei possessor recte præsen-
tat ad beneficia. lib. 5. cap. 3.
Bonæ fidei, vel malæ fidei posses-
sor quis sit. ibidem num. 3.
Bona fides, vel mala quando præ-
sumatur. ibidem num. 4.
Bonæ fidei possessor recte præsen-
tat etiam post item sibi mor-
tam, sed institutio retardatur.
ibi num. 11.
Bonus præfertur præmo postea
conuerso. lib. 12. cap. 14. nu-
mero 13.
Sed in beneficijs habentibus in-
risditionem præfertur conuer-
sus. ibidem num. 14.

C

Apitulum Ecclesiæ Pisanae tan-
quam ordinarius instituit, &
consensum præstat in quibusdam
Beneficijs. lib. 1. cap. 1. nu. 27.
Coactus dotare Ecclesiæ quando
efficiatur patronus. ibi num. 53.
Consensus Episcopi loci, ubi fun-
datur Ecclesia requiritur in fun-
datione. ibidem num. 30. & lib.
2. cap. 1. num. 6.
Ratio, quare dictus consensus

requiratur. d. lib. 2. cap. 1. n. 8.
Consensus dictus debet esse expre-
sus. ibidem. num. 9. & libro 4.
cap. 1. num. 10.
Consensus prædictus quando præ-
sumatur. ibidem num. 10. & lib.
4. cap. 1. num. 12.
Consensus Dicecesani, in cuius
diœcesi fundatur Ecclesia, requi-
ritur. ibi num. 11. & lib. 4.
cap. 2. num. 15. & lib. 15.
Consensus prædictus præstatut a
Capitulo Sede episcopali vacan-
te. ibi num. 12.
Consensus dictus requiritur, sine
laicus, sine clericis fundet Ec-
clesiam. ibi num. 13.
Etiam si fundatio fiat ex iussu re-
statoris. ibi num. 14.
Qui consensus etiam post funda-
tionem potest interuenire. ibi
num. 15. & lib. 16.
Consensus prædictus potest esse
etiam Prælati inferioris. ibi nu-
mero 17.
Consensus Episcopi, non simul ca-
pituli requiritur. ibi num. 18.
Consensus prædictus si absit, die-
cesanus potest Ecclesiæ de-
struere, non autem quia eam
fundauit. ibi num. 21.
Consensus dicecesani requiritur in
fundatione, constructione, &
dotatione. lib. 2. cap. 2. n. 8.
Coactus perficiens Ecclesiæ fit
patronus. lib. 2. cap. 3. num. 5.
Consensus dicecesani requiritur in
dotis datione. lib. 2. cap. 4.
num. 26.
Clericus si construat Ecclesiæ in
suo fundo, & daret de bonis

a 2 suæ

IX N^o D^o E^o XI.

suæ Ecclesiæ, ambo sunt pa-
tronii. ibidem num. 34.
Cappella si erigatur in Ecclesia
ratione fundi, Ecclesia sit pa-
trona lib. 2. cap. 7. num. 3.
Constituti sub alterius potestate
ædificantes Ecclesiam non sunt
patroni. ibidem num. 6.
Campi Sancti Pisarum miranda
lib. 3. cap. 2. num. 6.
Capitulum Pisanum habet iura
Episcopalia. libro 4. capit. 1.
num. 8.
Et consentit in translatione cer-
torum beneficiorum. ibi nu. 9.
Consensus tacitus aliquando suf-
ficit. ibi num. 11.
Consensus an requiratur quando
iuspatronatus transfertur inter
compatronos. ibi num. 13.
Consensus dictus non requiritur
quando Ecclesia donat iuspa-
tronatus Ecclesiæ. ibi n. 14.
Consensus præstitus ex post facto
valet in translatione iurispatro-
natus inter laicos. ibi num. 18.
Consensus prædictus non potest
interuenire post mortem testa-
toris. ibidem num. 19.
Licet aliquando seruetur contra-
rium. ibi num. 20.
Concurrentibus pluribus donatio-
nibus præualet confirmata ab
Episcopo. ibi num. 21.
Consuetudo Pisana in diuisione
iurispatronatus. ibidem nu. 32.
Coadiutoria cum futura successio-
ne. lib. 5. cap. 1. num. 14.
Collatio Ecclesiæ quæ. ibid. num.
17.
Commendatio Ecclesiæ quæ.

numero 12. ibidem.
Commisso Ecclesiæ quæ. ibi nu-
mero 19.
Capitulum Sede vacante non po-
test conferre beneficia. libro 5.
cap. 2. num. 19.
Capitulum Sede vacante habet in
restitutionem Episcopalem. ibi
num. 21.
Conuersi, & nouitij non sunt de-
Capitulo. ibi num. 18.
Concil. Trident. loca.
Sess. 25. de reformat. cap. 9. lib.
4. cap. 8. num. 6. & lib. 5. cap.
3. num. 18. & libro 6. capit. 9.
num. 37.
Sess. 25. de regul. & monialibus.
cap. 1. & 2. lib. 5. cap. 2. n. 14.
Sess. 24. de reformat. cap. 16. ibi-
dem num. 22.
Sess. 24. de reform. cap. 19. li. 5.
cap. 4. num. 4.
Sess. 25. de regul. & monialibus.
cap. 6. & 7. libro 5. capit. 5.
num. 7.
Et d. Sess. de reform. cap. 15. &
17. ibidem num. 12.
Sess. 14. de reform. cap. 10. lib. 6.
cap. 2. num. 3.
Sess. 24. de refor. cap. 17. lib. 6.
cap. 5. num. 2.
Sess. 23. de reform. cap. 6. lib. 6.
cap. 7. num. 2.
Sess. 7. de reformat. cap. 1. ibi-
dem num. 5.
Sess. 23. de reform. cap. 4. lib. 6.
cap. 9. num. 34.
Sess. eadem. capitulo 11. ibidem
num. 35.
Sess. 24. de reform. cap. 18. ibi-
dem num. 36. & d. lib. cap. 10.
num.

IX N D E X.

num. 9. & lib. 7. cap. 8. num. 3.
& lib. 10. cap. 1. num. 11.
Sess. 24. de reformat. cap. 20. li-
bro 7. cap. 3. num. 5.
Sess. 25. de reform. cap. 10. ibi-
dem num. 6.
Sess. 22. de reformat. cap. 11. li-
bro 8. cap. 9. num. 9. & lib. 15.
cap. 3. num. 2.
Sess. 25. de reformat. cap. 9. li-
bro 11. cap. 5. num. 8. & lib.
cap. 7. num. 2.
Sess. 14. de reformat. cap. 12. li-
bro 12. cap. 3. num. 5.
Sess. 24. de reformat. cap. 13. li-
bro 14. cap. 5. num. 11.
Sess. 23. de reform. cap. 6. lib. 15.
cap. 4. num. 3.
Sess. 6. de reformat. cap. 1. & 2.
ibidem num. 16.
Sess. 23. de reformat. cap. 1. ibi-
dem.
Sess. 24. de reformat. capit. 12.
ibidem.
Consuetudo Pisana circa procura-
tores ad præsentandum. libro 5.
cap. 4. num. 7.
Comes Nicolaus Gallettus Patro-
nus plurimum beneficiorum. ibi
num. 8.
Clerici dicuntur qui habent pri-
mam tonsuram. lib. 6. cap. 1.
num. 2.
Clericus primæ tonsuræ gaudet
privilegio clericali. ibi num. 4.
Clericus primæ tonsuræ præsen-
tari potest, nisi beneficium
maiorem requirat ordinem.
ibidem num. 7.
Clericus coniugatus non potest
habere beneficia. ibi num. 8.

Index Praxis Iuris pat.

Si tamen incedat in habitu & ton-
sura, ex dispensatione Apostoli-
ca potest habere. ibi num. 9.
Cardinalis potest ad beneficia
præsentari. lib. 16. cap. 5. n. 4.
Clericus quis non fit inuitus. ibi
n. 10.
Clericus inuitus cogi potest ad Pa-
pa ut accipiat beneficium. ibid.
n. 11.
Clericus quando possit præsentari
ad Altaria existentia in Ecclesijs
Regularium. ibid. n. 13.
Clericus Diœcesanus, non aduenia
præsentari debet. lib. 6. c. 6. n. 1.
Clericus potest ad beneficium præ-
sentari, si habeat etatem legit i-
mam. lib. 6. cap. 7. n. 1.
Clericus ante 25. annum non po-
ditest ad curata beneficia præsen-
tari. ibid. n. 3.
Cappellaniæ 70. fere adsunt in Ec-
clesia Pisana. ibid. n. 9.
Cappella S. Hieronymi in Campo
sancto Pisarum est Sacerdotalis.
ibid. n. 11.
Clericus debet esse actu clericus
ut valeat præsentatio. ibi. n. 15.
Clericus non Sacerdos potest præ-
sentari ad beneficium Sacerdo-
tale, cum Episcopi consensu.
ibid. n. 16.
Clericus patronus non potest se
ipsum præsentare. lib. 6. cap. 8.
numero 1.
Nec etiam ad beneficium sim-
plex ibi num. 3.
Casus, in quibus Prælatus ordinat
Ecclesiam sine patrono. ibi nu-
mero 5.
Clericus compatronus potest ab

a 3 al-

altero compatrōno præsentari .
ibid. num. 7. cap. 1. q. 2. ad 2.
Clericus compatrōnus non potest
se cum alijs compatrōnis præ-
sentare qibi num. 8. ad 2.
Clericus criminosis non potest ad
beneficium præsentari . libro 6.
Cap. 2. q. 1. ad 2. Clericus
Clericus seruans interdictum præ-
sentari potest . ibi num. 7. 1. n.
Clericus acuīsūt interdictum offi-
cium , non potest præsentari .
ibi num. 8. ibid. ad 2.
Concubinarius non potest præsen-
tarī ibidem num. 2. ad 2.
Criminosus regulariter , & genē-
raliter præsentari non potest .
ibi num. 3. 2. q. 2. ad 2.
Clericus existens . in peccato mor-
tali non potest præsentari . ibi
num. 4. 1. ad 2.
Clericus reiectus , ut criminosis a
præsentatione ; non debet ad-
mitti . ibi num. 4. 2. ad 2.
Clerici idonei præsentari possunt .
lib. 6. cap. 10. num. 1. ad 2.
Clerici legitimi , sen naturalēs dī-
spensati rectē præsentantur . ibi
num. 2. ad 2.
Clericus presentatus ad beneficia
cum habeat fūs ad rem , tene-
tur deferre habitum clericalem ,
sēcūs quando plures sunt præ-
sentati . ibi num. 5. ad 2.
Clericus non intrusus rectē præ-
sentatur . ibi num. 8. ad 2.
Clerici non excommunicati rectē
præsentantur . ibi num. 10. ad 2.
Clericus absens notus potest præ-
sentari . lib. 6. cap. 11. num. 8.
Sed debet acceptare præsentatio-

nem intra quadriimestre , seu se-
mestre . ibi num. 10. 1. ad 2.
Collegij maior pars potest abbre-
uiare tempus ; & præsentare .
ibid. 7. cap. 7. num. 4. ad 2.
Custodia Ecclesie spectat ad ha-
bentem instituere , si non sint
patroni Ecclesiastici . lib. 7. ca-
pit. 8. num. 1. ad 2.
Consensus omnium requiritur ,
quando aliquid spectat ad om-
nes . lib. 8. cap. 2. num. 2. ad 2.
Consensus maioris partis quando
minori præjudicet . ibi num. 3.
Commune quando aliquid est plu-
ribus ut singulis , consensus se-
paratē præstari potest . ibi nu-
mero 4. ad 2.
Consuetudo Pisana Dicēsis quan-
do inspatronatus spectat ad v-
niuersitatem . ibi num. 14. ad 2.
Collegium quando habet præsen-
tare , quis illud conuocat . lib. 8.
cap. 3. num. 1. ad 2.
Habens potestatem illud conuoc-
andi . ibi num. 2. ad 2.
Vel si nullus possit , antiquior con-
uocat . ibi num. 3. ad 2.
Canonici conuocati sīfīnt , & duæ
partes ex illis remaneant , pos-
sunt adūm expedire . ibi 6. 1. ad 2.
Collegij actus si ritē non fiat , etiā
minor pars appellare potest .
lib. 8. cap. 4. num. 4. ad 2.
Dummodo allegetur causa ratio-
nabilis . ibi num. 5. ad 2.
Collegij pars si vnum , alia pars a-
qualis alterum præsentent , mag-
is idoneus est instituendus . li-
bro 8. cap. 6. num. 10. ad 2.
Compromissarij si præsentent in-

IXNE DÆ ENXI

dignum, & compromittentes ratificent, perdunt ius. libro 8. cap. 16. num. 13. Compromittentes eligunt, si electus a compromissariis renunciet. ibi num. 14. Clericus potest precari patronum pro beneficio obtinendo. lib. 8. cap. 8. num. 16. Clausula, si & in quantum, quid importet. lib. 9. cap. 1. num. 3. Capitulum Pisanum facta presentatione semper ponit edictum. ibi num. 6. Coelectus certus speciali citatione citandus est. ibi num. 13. Certi sunt, quorum certitudo nota erat ante edictum. ibi numero 17. Citatio non requiritur quando clare constat de non iure oppositoris. ibi num. 19. Citatio tria quando non fit, fieri debet ynica cum peremptorio. ibi num. 24. Comparens post edictum dicens se ignorasse, vel impeditum, re integra auditur. lib. 9. cap. 3. num. 3. Capitulum Pisanum confert quasdam parochiales. lib. 10. cap. 1. num. 13. Collegium laicorum habens ius patronatus potest variare. lib. 10. cap. 3. num. 4. Contra presentatum possunt multa opponi. lib. 11. cap. 2. numero 1. Compatroni possunt esse testes in probando iurepatronat. lib. 11. cap. 9. num. 4.

Conclusio in causa non est necessaria in iudicio, quo petitur institutio. libro 11. cap. 11. num. 1. Conclusio in causa in beneficibus non est necessaria, ibi numero 2. Si famen fiat, non potest recuocari. ibi num. 3. Conclusio in causa quomodo fiat, & quando dicatur conclusum in causa. ibi num. 4. Conclusionis in causa in beneficibus varia. ibi num. 5. Conclusio in causa in iudicio institutionis in praxi non fit. ibi num. 6. Collatio, & presentatio ante vaccinationem non possunt delegari. lib. 12. cap. 2. num. 5. Capitulum, seu eius Vicarins sedis episcopali vacante potest instituere. ibi num. 6. Capitulum Pisanum habet institutionem certorum beneficiorum lib. 12. cap. 3. num. 4. Et habet ius instituendi, & destituendi. ibi num. 12. Collatio Episcopi facta ipsi patrono ex post facto consentienti valet. lib. 12. cap. 5. num. 12. Collatio Episcopi facta absente patrono, qui postea praesentauit, nulla est. ibidem num. 8. Sitamen patronus postea consentiat, valet. ibi num. 9. Collatio Episcopi nulla aliquando consolidatur. ibi num. 10. Collatio Episcopi non valet, si deuolutio fiat ad inferiorem. ibi num. 11. Collatio Episcopi valet spredo pa-

3 4 tro-

trono, quando patronus non potest præsentare quem vult. *ibid. num. 13.*
Collatio facta à Legato de latere spredo patrono ecclesiastico vallet. *ibid. num. 14.*
Collatio Episcopi præfertur si concurrat cum collatione Vicarij. *ibid. num. 18.*
Casus, in quibus consensus patroni validat institutionem. *ibid. num. 22.*
Compatronus stante paritate præfertur. *lib. 12. cap. 14. n. 4.*
Collegium si præsentet, attenduntur qualitates, & senior pars præsentantium. *ibid. n. 18.*
Casus, in quo Episcopus etiam instituit quem vult. *ibidem. num. 20.*
Casus, in quibus Superior potest instituere sine patroni præsentatione. *lib. 12. cap. 16. n. 2.*
Clausula, dummodo accedit consensus patronorum, quid denotet. *lib. 14. cap. 4. n. 11.*
Cap. auaritiae. de electione. *lib. 6.* procedit in omnibus beneficijs. *lib. 15. cap. 3. n. 4.*
Clericus Beneficiatus ad tria tenetur. *lib. 15. cap. 4. n. 1.*
 Et tenetur incedere in habitu, & tonsura clericali. *ibid. n. 2.*
Constitutio Sixti Quinti, de habitu, & tonsura clericorum. *ibid. num. 4.*
Clericus non punitur si ex iusto timore non deferat habitum. *ibid. num. 5.*
 Vel propter paupertatem. *ibid. num. 6.*

Vel si vñica vice tantum. *ibidem. 8. num. 7.*
 Vel propter infirmitatem. *ibid. 8. num. 8.*
Clericalis habitus quis sit. *ibidem. num. 9.*
Clericalis habitus determinatus non reperitur. *ibid. n. 10.*
Clericalis habitus est ex usu. *ibid. num. 11.*
Clericus ratione beneficij tenetur quotidie recitare Diuinum officium. *ibid. n. 12.*
Causæ excusantes à recitatione officij. *ibid. num. 14.*
Clericus ratione beneficij tenetur residere. *ibid. n. 15.*
Causæ excusantes à residentia. *ibid. num. 17.*
Clericus beneficiatus tenetur recitare officium iuxta usum suum. *Dioecesis. ibid. n. 19.*
Clericus tenetur clericalem vestem, & honestatem seruare. *ibid. num. 20.*
 Centum aurei anni pro parocho sufficiunt. *libr. 14. capit. 5. num. 10.*

DOnatarius an possit donationem præsentare. *lib. 1. cap. 1. num. 67.*
 Dotans præbendam Cathedralis, vel alterius Ecclesie, fit patronus cum consensu Episcopi, & Capituli. *ibid. num. 59.*
 Dotatio Ecclesie regulariter fit ante constructionem. *ibidem. num. 55.*

Dos

IXN IDCE IX.I

- Dos quanta sit Ecclesiæ assignanda. ibid. num. 56.
 Diœcesanus si nolit consentire fundationi Ecclesiæ, compellitur per eius superiorum. lib. 2. cap. 1. num. 19.
 Ut per eius Metropolitanum. ibid. num. 20.
 Dominus fundi sit patronus, si in in suo fundo sine eius scientia fundetur Ecclesia, si ratificet. lib. 2. cap. 2. n. 12.
 Dote incompetente quis non sit patronus ut dotans, sed ex priuilegio. lib. 2. cap. 3. n. 9.
 Dos Ecclesiæ danda est sufficiens, & perpetua. libr. 2. capit. 4. num. 1.
 Dos dicitur quia datur. ibidem. num. 2.
 Dos Ecclesiæ partim in mobilibus esse debet. ibid. num 3.
 Et partim in immobilibus. ibid. num. 4.
 Dos si à minore detur Ecclesiæ, non requiritur decretum Iudicis. ibid. num. 5.
 Dos prædicta potest constitui in re emphiteutica, seu feudal. ibid. num. 6.
 Non autem in usufructu. ibidem. num. 7.
 Nisi aliquod precium usufructus habeatur. ibid. n. 8.
 Dos Ecclesiæ constituitur sicut mulieri. ibid. n. 9.
 Dos sponte, vel coacte datur. ibid. num. 10.
 Dos quomodo constituatur. ibid. num. 11.
 Dos Ecclesiæ habet priuilegia do-
- tis mulierum. ibid. num. 12.
 Dotis priuilegia octo numerantur à num. 12. ad num. 21. ibid.
 Dotis priuilegia triginta septem. ibid. num. 21.
 Dotare coactus debet reficere expensas litiis. ibid. p. 22.
 Dos constitui debet ante constructionem. ibid. n. 23.
 Dotans insufficier non fit patronus. ibid. n. 27.
 Etiam si Diœcesanus consentiat, nisi suppleat dotem. ibidem. num. 28.
 Dos si pinguis sit, dotans potest aliquid annuum sibi reseruare. ibid. num. 29.
 Dans præcium pro emenda dote sit patronus. ibid. n. 30.
 Dos quando dicatur competens, & sufficiens. ibid. n. 38.
 Dotans Ecclesiam indotatam fit patronus de consensu diœcesani lib. 2. cap. 5. n. 1.
 Ditans Ecclesiam cum primo dotante fit patronus. ibid. n. 2.
 Dotans quando est diruta Ecclesia fit patronus. ibid. n. 6.
 Disposita in fundante, constitutente, & dotante procedunt in refundante, reædificante, & redotante. ibid. n. 12.
 Dotans Ecclesiam indotatam quando fiat patronus. lib. 2. c. 9. n. 8.
 Donatio iuris patronatus si duplex reperiatur, & utraque confirmata, præualet prima l. 4. c. 1. n. 22.
 Si secunda sola habeat consensum valet. ibi num. 23.
 Diuisio in iure patronatus quomodo cadat. ibid. n. 30.

Donans

IXN D D E N X . I

Donans iuspatronatus si quid recipiat, simoniam committit. lib. 4 cap. 4. num. 3.
 Donatarius si præsentare debeat ad alterius voluntatem, coniunctio hæc non tenet. ibi n. 4.
 Donatarij si plures sint, & unus renunciet, alijs accrescit. ibi num. 5.
 Data potestate conferendi potest quis præsentare, sed data potestate præsentandi non potest conferre. lib. 5. cap. 4. n. 10.
 Diœcesanis idoneis prius prouidendum est. libro 6. capit. 6. num. 4.
 Donatarius iurispatronatus potest donantem præsentare. lib. 6. capitulo 8. num. 10.
 Degradatus non potest ad beneficium præsentari. lib. 6. cap. 9. num. 12.
 Deuolutio fit ad Superiorem elapsi quadrimestre, & idoneo non præsentato. lib. 6. cap. 10. num. 19.
 Discordia patronorum stante, Episcopus potest claudere ostia Ecclesiarum, aliaque facere. lib. 7. cap. 9. num. 1.
 Dummodo prius eos ad concordiam reducere curauerit. ibi num. 2.
 Etiam si dignus fuerit præsentatus. ibi num. 3.
 Duobus litigantibus in Curia super aliqua Ecclesia, non valet alia præsentatio facta a patrone intra debitum tempus. lib. 11. cap. 3. num. 4.
 De processu publicatione notan-

da. lib. 11. cap. 9. n. 8.
 Delegatus ad ordinandam Ecclesiam ad præsentationem patrōni, debet operari, ut habens instituere instituat. lib. 12. cap. 2. num. 8.
 Deuolutio fit ad habentem instituere, si patronus non præsentauit, vel præsentauit indigne. lib. 12. cap. 3. n. 3.
 Dignus præsentatus a minori parte, instituendus est excluso indigne præsentato a maiori parte. lib. 12. cap. 12. n. 5.
 Idem est si major pars ex casu sit priuata iure præsentandi. ibi num. 6.
 Diœcesanus idoneus præfertur extraneo magis idoneo. lib. 12. cap. 14. num. 2.
 Doctor stante paritate præfertur non doctori. ibi n. 8.
 Deuolutio fit ad Episcopum, seu inferiorem habentem instituere. lib. 12. cap. 16. num. 9.
 Et tunc debet conferre secundum naturam fundationis. ibi num. 10.
 Derogatum dicitur iuspatronatus quando Papa expresse derogat. lib. 14. cap. 2. num. 15.
 Nec dicitur derogatum, si mandet prouideri de primo beneficio quomodo cuncte vacaturo. ibi num. 16.
 Derogatio nunquam comprehendit iuspatronatus Regum, Ducum, &c. ibi n. 17.
 Derogatio licet non præsumatur, secus tamen est, si constet de certa scientia Papæ. ibi n. 19.
 De-

IX Non DomiNI Eius XI

Derogatio iurispatronatus clericorum non requirit expressio-

nem. ibi num. 20.

Derogatio presumitur, si Papa disponat de fali beneficio vaca-

turo. ibi n. 21.

Derogatio Papae praedicat patro-

no, ad quem illa vice spectabat
præsentatio, si inter patronos

seruetur alternatiua. lib. 14. ca-

pitulo 3. num. 1.

Idem est, si Papa mandet pro-

uideri de beneficio spectante
ad presentatiouem talis. ibi nu-

mero 2.

Derogatio iurispatronatus Colle-

giij sit cum mentione Collegij.

ibid. num. 3.

Derogationes conceduntur ex cau-

ris yrgentissimis. lib. 4. cap. 4.

num. 1.

Derogatio conceditur, quando

bi beneficia vacant in Curia. ibi

num. 2.

Nisi esset iuspatronatus Regum,

ducum, &c. ibi n. 3.

Derogatio conceditur, quando

iuspatronatus est mixtum. ibi

num. 4.

Item quinque iuspatronatus com-

petit ex privilegio, præscriptio-

ne, seu consuetudine. ibi nu-

mero 5.

Item si sit beneficium litigiosum.

ibid. num. 6.

Derogatio aliquando sit pro dua-

bus tertis partibus. ibi n. 7.

Derogatio conceditur pro medie-

tate, quando quis fuit præsen-

tatus a medietate patronorum.

ibid. num. 8.

Derogatio conteditur compatro-

no. ibi num. 9.

Derogatio conceditur Episcopo
præmoto circa beneficia prius

obtenta. ibi num. 10.

Derogatio habet clausulam, pro

hac vice tantum. ibi n. 12.

Derogatione obtenta debet pro-

hari beneficium esse de iurispa-

tronatus. ibi num. 13. idem.

De derogatione iurispatronatus
regularium. lib. 14. cap. 5. nu-

mero 13.

Descendentia quomodo probetur.

ibid. 14. cap. 5. num. 5.

Eccllesia destructa, si de novo
aedificetur, qui primo fun-

dauit, nou est patronus. lib. 1.

cap. 12. num. 34.

Ex sola fundi assignatione non

efficitur quis patronus in to-

tum. ibi num. 33. idem.

Ex sola constructione Ecclesia no

acquiritus iuspatronatus, sed

requiritur, ut alter det fundum,

alter doteum. ibid. num. 42. idem.

Ecclesia vñilibet potest aedificari,

nisi sit prohibitum. lib. 2. cap. 2

num. 10.

Potestq; aedificari in fundo subie-

cto fideicomissio. ibid. num. 19.

Ecclesia si fundata sit in fundo cō-

muni, socius cogitur partem

stiam vendere. ibid. num. 20.

Ecclesia alibi aedificari potest, si no

possit aedificari vbi ius sit testator

ibi num. 21. ibid. num. 20.

Ecclesiam tenetur aedificare hæres

ex.

IX N I D E M X .

ex testamento imperfecto , si probari possit. libro 2. capit. 3. num. 13.
Episcopus antequam consentiat ædificationi Ecclesiae, debet habere assignationem dotis. lib. 2. cap. 4. num. 24.
Episcopus si consecret Ecclesiam indotatam , tenetur eam daturare. ibi num. 25.
Episcopus potest Ecclesiam daturare de bonis sua Ecclesiae. ibi numero 33.
Ecclisia tunc dicitur diruta, quando reædificata est reconsecranda. lib. 2. cap. 5. n. 5.
Ecclisia potest construvi de bonis prohibitorum donatis . libr. 2. cap. 6. num. 13.
Edictu de iurepatronatus est prohibitorum. ibid. n. 1.
Ecclisia matrix quando fiat patrona Ecclesiae fundatæ intra suos limites. lib. 2. cap. 7. n. 1.
Ecclisia si sit ad esse deducta de bonis restitutioi subiectis, quid agendum. ibid. n. 8.
Episcopus non potest Ecclesiam liberam efficere patronatam . lib. 2. cap. 9. n. 6.
Ecclisia libera nunquam potest fieri patronata nec per præscriptionem. ibid. n. 9.
Nisi concurrat tempus immemorabile. ibid. n. 10.
Quo casu non procederet , si ab initio constaret Ecclesiam fuisse liberam. ibid. n. 11.
Ecclisia potest præscribere aliam Ecclesiam. ibid. n. 13.
Emancipatus si sit hæres succedit

in iurepatronatus. lib. 4. cap. 2. num. 18.
Ecclisia fit libera patrono sine hæ rede succedente. ibid. n. 28.
Ecclisia si emat iuspatronatus , fit libera. lib. 4. cap. 5. n. 7.
Euictio pro iurepatronatus non cadit. ibid. n. 13.
Electio propriæ quæ. lib. 5. cap. 1. num. 11.
Electio confirmatur; præsentatio admittitur. ibid. n. 16.
Expectativa quæ ibid. n. 18.
Excommunicatus non potest præsentare. lib. 5. cap. 2. n. 3.
Ecclisia propriæ vacat per mortem rectoris. lib. 5. cap. 6. n. 2.
Et per renunciationem . ibidem . num. 3.
Ecclisia vacat si rector sit ea priuatus. ibid. n. 7.
Ecclisia commendata vacat per mortem commendatarij . ibid. num. 13.
Equites Hyerosolimitani præsentantur ad beneficia dictæ Religioñis. lib. 6. cap. 2. n. 4.
Equites cappellani Sancti Stephani Pisarum præsentantur ad Ecclesiæ sacerdotes. ibid. n. 5.
Episcopus ex dispensatione potest ad beneficium præsentare. lib. 6. cap. 5. num. 3.
Episcopus potest ex causa cum consensu patroni mutare legem foundationis beneficij. lib. 6. cap. 7. num. 17.
Episcopus licet potest conferre beneficium filio suo legitimo , lib. 6. cap. 8. n. 12.
Excommunicatus non potest præsen-

INDEX.

- sentari. lib. 6. cap. 9. n. 7.
 Excommunicatio, & interdictum
 fertur in clericos, & laicos. ibid.
 num. 5.
 Eligentes tenentur eligere magis
 idoneum. lib. 6. cap. 10. n. 14.
 Electio facta à maiori parte de
 idoneo tenet, si non sit appell
 latum. ibid. num. 15.
 Eligendus est magis idoneus, & san
 cus. ibid. num. 24.
 Episcopus, quando possit cum non
 idoneo, vel indigno dispensare.
 ibid. num. 23.
 Episcopus non potest dispensare
 contra fundationem circa præ
 sentati inhabilitatem. ibidem.
 num. 26.
 Episcopus admittens præsentatio
 nem de absente præsumitur ha
 bere illius notitiam. lib. 6. cap.
 11. num. 9.
 Electio fieri debet intra semestre.
 lib. 7. cap. 1. num. 3.
 Electus infra mensem debet con
 sentire. ibidem num. 4.
 Episcopus debet Ecclesiam liberā
 conferre sine mora. lib. 7. cap. 3
 num. 3.
 Episcopus potest Ecclesiam con
 ferre lite non finita intra debi
 tum tempus. ibidem n. 12.
 Episcopus potest elapsō tempore
 admittere patronum ad præ
 sentandum. lib. 6. cap. 6. nu. 8.
 Secus est, si Episcopus contule
 rit, nam tunc denolutio fit ad
 Superiorem. ibidem n. 9.
 Edicto apposito cum minori ter
 mino, si alius petat tempus da
 tum à iure, obtinet. libro 7.
 capitulo 7. num. 2.
 Et si in termino edicto nullus
 compareat, fit institutio. ibid.
 num. 3.
 Economus in Ecclesia vacante
 ponitur ab habente illius custo
 diam. libro 7. cap. 8. n. 5.
 Electio non valet, si eligens di
 cat, eligo quem talis elegerit.
 lib. 8. cap. 6. num. 8.
 Edicti forma ponitur. lib. 8. cap. 7
 num. 3.
 Ecclesia patronata in confinibus
 duarum diocesum erit commu
 nis Episcopis illarum. libro 8.
 cap. 8. num. 6.
 Quamvis alij dicant spectare
 ad Episcopum, in cuius diocesi
 est caput Ecclesia. ibidem
 num. 7.
 Alij asserunt illius Episcopi esse,
 in cuius diocesi est porta Eccle
 sia. ibidem num 8.
 Edictum fit nomine illius, coram
 quo fuit facta præsentatio. lib. 9
 cap. 1. num. 4.
 Edictum non fit quando Episcopus
 confert. ibidem num. 5.
 Edictum fit in omnibus beneficijs
 & dignitatibus. ibidem n. 7.
 Edictum apponitur in territorio
 habentis instituere, vel in alien
 o cum licentia ibidem n. 8.
 Edictum est necessarium, nec po
 test omitti. ibidem num. 9.
 Edicta tot sunt, quot sunt præ
 sentationes ibidem n. 10.
 Edictum potest omitti stante le
 gitima consuetudine. ibidem
 num. 21.
 Electus etiamsi electioni non con
 sen-

IXN D E E XI

senserit citandus est. ibidem
 num. 22.
 Edicti forma facta præsentatione.
 lib. 6. cap. 2. num. 1.
 Edicti forma in praxi. ibidem
 num. 2.
 Edictum ubi sit affigendum. ibid.
 num. 3.
 Edictum debet remanere affixum,
 durante termino in eo conten-
 to. ibidem num. 4.
 Ecclesiasticus patronus variare po-
 test, quando præsentatio non
 fuit perfecta. libr. 10. capit. 1.
 num. 8.
 Idem est, si præsentatio non fuit
 facta coram habente ius insti-
 tuendi. ibid. num. 9.
 Episcopus in casu variationis po-
 test instituere quem vult. lib. 10.
 cap. 4. num. 5.
 & magis idoneum eligere. ibid.
 num. 6.
 Edicti tempore elapsi superior
 debet assignare terminum ad
 producendum iura. lib. 11. cap.
 1. num. 9.
 Extranei etiam possunt opponere
 contra præsentatum. libr. 11.
 cap. 4. num. 8.
 Exceptiones dilatoriae sunt reij-
 ciendæ. ibid. num. 12.
 Excipere quæ possint contradicto-
 res contra præsentatum, & præ-
 sentantem. lib. 11. cap. 9. n. 1.
 Exceptio, quod præsentans non
 sit de familia fundatoris. ibid.
 num. 2.
 vel, quod non interuenit con-
 sensus ordinarij in fundatione.
 ibid. num. 3.

Exceptio rei indicatæ nocet solum
 illis personis, inter quas lata
 est. lib. 11. cap. 12. n. 15.
 Episcopus solus de iure communi
 potest instituere. lib. 12. cap. 5.
 num. 1.
 nec requiritur consensus capitu-
 li. num. 2.
 Episcopus potest delegare faculta-
 tem instituendi. ibi. n. 4.
 Episcopus ille instituit, coram
 quo fuit facta præsentatio, quan-
 do Ecclesia est in confinibus
 duarum diocesum. ibidem.
 num. 7.
 Executor litterarum Apostolica-
 rum procedere potest extra
 suam diocesim. lib. 12. cap. 7.
 num. 6.
 Error est, aliud pro alio putare.
 lib. 12. cap. 8. num. 2.
 Episcopus factus patronus ut Epi-
 scopus, potest actum sicut vult
 expedire. lib. 12. cap. 10. n. 4.
 Exemplum computationis vocum
 in iurepatronatus. lib. 12. cap.
 12. num. 8.
 Episcopus instituit quem vult data
 paritate inter præsentatos a ma-
 sculo, & a femina. lib. 12. cap.
 14. num. 19.
 Electio fit expensis electi. lib. 13.
 cap. 3. num. 1.
 Expensis fiunt a præsentante, & a
 præsentato, quando lis est inter
 patronos super iurepatronatus,
 vel super iurepræsentandi. ibid.
 num. 2.
 Ecclesiam quis non reædificat, vo-
 lente patrono reædificare. lib. 5.
 cap. 1. num. 4.

Filij

IX NI DI E XI

Filiij familias habent vocem in præsentando seorsum à patre habitantes, quando ius patronatus competit vniuersitati. lib. i. cap. 1. num. 17.

Fundare quando quis dicatur Ecclesiam. ibid. nu. 32.

Fundi, & aliorum assignatio fieri debet cum Episcopi consensu. ibid. num. 36.

Fundans, construens, & dotans Ecclesiam, nec dicens se velle esse patronum, tamet. ~~ut~~ patronus. ibidem. num. 38. & lib. 2. cap. 1. num. 7.

Fundans, construens, & dotans Ecclesiam sunt patroni insolidum. lib. 2. cap. 2. n. 1.

quod procedit alternatiuè vnum faciendo. ibid. n. 2.

Fundans, & construens possunt cogi ad Ecclesiam dotandam. lib. 2. cap. 4. num. 35.

idem procedit in Capella, seu Altari. ibid. num. 36.

Fundare, & construere Ecclesiam non sufficit, sed opus est eam dotare. ibid. num. 37.

Fundans diruta Ecclesia patronus remanet, si super eodem fundo reædificatur. lib. 2. cap. 5. n. 7.

Quid in patrono ratione constructionis. ibid. n. 8.

Fundans, construens, & dotans Ecclesiam possunt sibi aliquid reseruare, vel conditionem apponere cum consensu dioceſani. lib. 2. cap. 8. num. 1.

si id fiat in limine fundationis. ibid. num. 2.

etiam si sint personæ ecclesiastice. ibid. num. 3.

Fundator si sibi soli reseruauit ins. patronatus, ad alios illud non transiicit. lib. 4. cap. 2. n. 4.

idem si sibi, & descendantibus ma sculis reseruauit. ibid. n. 5.

Filius nolens adire hæreditatem patris, perdit ius patronatus. ibid. num. 15.

idem est in emphiteusi recepta pro se, & filiis hæredibus. ibid. num. 16.

Filius ex hæredatus non succedit in iure patronatus. ibid. n. 17.

Filius adoptivus, & hæres succedit in iure patronatus. ibid. n. 21.

Filius pro patre præsentare potest. lib. 5. cap. 2. num. 6.

Furiosus non præsentat. ibidem. num. 12.

Falsus procurator repellitur à præsentando. lib. 5. cap. 4. n. 18.

Filius familias potest ad beneficium præsentari. lib. 6. cap. 3. num. 8.

Filius si sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis cum dicto filio sit compromissum in patrè, pater poterit eligere filium lib. 6. cap. 8. num. 15.

Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum non possunt præsentare. lib. 6. cap. 9. n. 14.

Falsificans literas Apostolicas non potest præsentare. ibid. n. 31.

Filiij familias, tñminaque quando domicilium habent, vocari debent, quando ad populum spectat

I X N E D E X I.

- Etat præsentatio. lib. 8. capit. 2.
num. 17.
- Forma præsentationis. lib. 8. cap.
6. num. 3. & cap. 7. n. 1.
- Fructus præsentationis est, quia
ordinarius non potest institue-
re sine præsentatione. lib. 8. cap.
8. num. 20.
- Forma dat esse rei. libr. 9. capit. 1.
num. 15.
- Factum à procuratore dicitur fa-
ctum à principali. lib. 10. cap. 3.
num. 2.
- Forma probandi quasi possessio-
nem iurispatronatus. libr. 11.
cap. 7. num. 4.
- Facienda est comparatio numeri
ad numerum in computatione
vocum iurispatronatus. lib. 12.
cap. 12. num. 4.
- Forma literarum continentium
institutionem. lib. 13. capit. 4.
num. 1.
- Forma prouisionis ordinarij. ibid.
num. 2.
- Forma institutionis, quæ in Praxi
seruat in capitulo Pisan. ibid.
num. 3.

G

G Ratia Apostolica probatur
per literas Apostolicas. lib.
13. cap. 1. num. 5.

H

H Abens ius super fundo, vel
utile, aut directum dominiū,
si consentiat Ecclesiæ ædificatio-
ni, efficitur compatronus. li-

- bro 1. cap. 1. num. 40.
- Hodie per solam dotationem Cap-
pellaæ erectæ in aliquo Altari ali-
cuius Ecclesiae, acquiritur iuspa-
tronatus in totum. ibidem
num. 49.
- Hæres licet non sit missus in pos-
sessionem hæreditatis potest præ-
sentare. ibidem num. 64.
- Hæres fundans Ecclesiam iussu Epi-
scopi alibi contra testatoris vo-
luntatem poenam non incurrit.
lib. 2. cap. 1. num. 16.
- Hæres coactus ædificans Ecclesiam
iussu testatoris fit patronus. li-
bro 2. cap. 3. num. 6.
- Hæres si mibiatur infra tempus,
quo debebat Ecclesiam ædifica-
re, eius hæres tenetur. ibidem
num. 11.
- Hospitale si construi debeat, illius
vice non est construendum mo-
nasterium. ibidem n. 14.
- Hæreticus non est capax iurispa-
tronatus. lib. 2. cap. 6. n. 6.
- Hæres vniuersalis succedit in iu-
repatronatus, licet alij adiut
hæredes particulares. libro 4.
cap. 2. num. 14.
- Hæretici, alijque criminosi non
posunt præsentare. lib. 5. ca. 2
num. 5.
- Hæremita, & regulares non pos-
sunt præsentari ad beneficia se-
cularia. lib. 6. cap. 2. n. 1.
- Hæreticus non potest præsentari.
lib. 6. cap. 9. num. 13.
- Histrio, seu scurra non potest præ-
sentari. ibidem num. 40.
- Habitus clericalis quis sit. libro
6. capit. 10. numero 6. & li-
bro

I N D E X.

bro 15. cap. 4. numero 9.
 Et est vestis talaris, & tonsura.
 ibidem num. 7.
 Habitus clericalis determinatus nō
 reperitur. libro 15. cap. 4. nu-
 mero 10.
 Habitus clericalis est ex vſu. ibid.
 num. 11.
 Honestum est præsentare post se-
 pulturam rectoris. lib. 8. cap. 1
 num. 3.
 Habens instituere si dicat, non
 recipio, vel non admitto præ-
 sentationem, videtur eam repro-
 bare. lib. 10. cap. 5. n. 1.

I

Iuspatronatus est terminus æ-
 quiucus. lib. 1. cap. 1. n. 1.
 Iurispatronatus definitio vera. ibi-
 dem num. 2.
 Iuspatronatus est ius, idest quid in-
 corporale. ibid. num. 3.
 Iuspatronatus est ius partim spi-
 rituale, partim temporale. ibi-
 dem num. 4.
 Iuspatronatus est ex gratia con-
 cessum, & indiuiduum. ibidem
 num. 5.
 Iuspatronatus est diuiduum quo
 ad ius præsentandi. ibidem
 num. 6.
 Iuspatronatus aliud est clericorū,
 aliud laicorum. ibid. n. 7.
 Iuspatronatus est ius onerosum, &
 patronus tenetur Ecclesiam de-
 fendere, & habilem præsentare.
 ibidem num. 10.
 Iuspatronatus est ius vtile, & pa-
 tronus pauper est alendus de-

Index Praxis iurisp.

bonis Ecclesiae, dummodo prius
 alatur beneficiatus, & seruitia
 solita Ecclesiae præstentur. ibi-
 dem num. 11.
 Et est vtile alijs de causis. ibidem
 num. 13.
 Iuspatronatus competit masculo,
 & fœminæ. ibidem num. 14.
 Item illegitimis. ibidem num. 15.
 Papillo, & infanti. num. 16.
 Iuspatronatus potest haberi in Ec-
 clesia cathedrali. ibid. num. 19.
 Item in Collegiata. ibidem nu-
 mero 20.
 Item nunquid in Ecclesia conuen-
 tuali regularium. ibidem nu-
 mero 21.
 Item in Hospitali num. 22.
 Item an in sepulcro. num. 23.
 Iuspatronatus acquiritur, si adsit
 consensus Episcopi, vel Dioce-
 sani. ibidem num. 24.
 Idem consensus requiritur, quan-
 do iuspatronatus transfertur de
 vno in alium, nisi transeat cum
 vniuersitate. ibidem num. 25.
 Etiam inferioris consensus ali-
 quando requiritur. ibidem nu-
 mero 26.
 Iuspatronatus transfertur quatuor
 modis. ibidem num. 60. & libro
 4. cap. 1. num. 1.
 Primo per successionem. nume-
 ro 61.
 Secundo per permutationem.
 num. 65.
 Tertio per donationem. nume-
 ro 66.
 Quarto per translationem iuris-
 patronatus. num. 68.
 Iuspatronatus non transit ad ha-
 bentem re-

INDEX.

- redes extraneos, quando in fundatione dictum fuit, quod transiret ad heredes sanguinis. *ibidem num. 62.*
 Nec in fideicommissarium. *ibid. ntm. 63.*
- Iuspatronatus** an possit praescribi. *ibidem num. 74.*
- Iuspatronatus** est ius artificiale, creatur, & in esse deducitur hominis opera. *libro 2. capit. 1. num. 1.*
- Id sit mediante fundatione, constructione, & dotatione Ecclesiae. *ibidem num. 2.*
- Iuspatronatus** aliud in abstracto, & aliud quando ad esse deducitur. *ibidem num. 4. & 5.*
- Iuspatronatus** in abstracto est indiuisibile, sed quoad executionem diuisibile. *libro 2. cap. 2. num. 9.*
- In iusto plebano potest fundari Ecclesia intra fines suae Ecclesiae. *ibidem num. 15.*
- In iusto rectore potest construi Altare in eius Ecclesia. *ibidem num. 16.*
- In iusto patrono potest construi Altare in Ecclesia patronata. *ibidem num. 17.*
- Iuspatronatus** acquiritur re perfecta. *lib. 2. cap. 3. num. 1.*
- Iuspatronatus** potest reseruari heredibus, & extraneo. *ibidem num. 10.*
- Iuspatronatus** acquiritur ex sola dotatione concurrentibus alijs. *lib. 2. cap. 4. num. 31.*
- Iuspatronatus** acquiritur ex sex causis. *lib. 2. cap. 5. num. 3.*
- Iudeus non potest acquirere iuspatronatus, & si fiat christianus illud non recuperat. *libro 2. cap. 6. num. 5. & 11.*
- Infamis non potest acquirere iuspatronatus. *ibidem num. 9.*
- Illegitimus potest acquirere iuspatronatus. *ibidem num. 14.*
- Iuspatronatus** quibus modis acquiritur. *lib. 2. cap. 9. num. 1.*
- Iuspatronatus** aliquando competit ex priuilegio. *ibidem numero 3.*
- Etiam in Ecclesia Cathedrali. *ibidem numero 4.*
- Iuspatronatus** competit laicis ex gratia. *ibi numero 7.*
- Iuspatronatus** quibus in locis acquiratur. *lib. 3. cap. 1. num. 1.*
- Iuspatronatus** haberi potest etiam in Cathedrali. *ibidem num. 2.*
- Et in Ecclesia Collegiata. *ibidem num. 3.*
- Et in Monasterijs, in Parochiali, in Cappellis, in Altari immobili, & in Basilica. *ibidem num. 4. 5. 6. 7. & 8.*
- Iuspatronatus** potest haberi in Hospitali, & in Oratorio. *lib. 3. cap. 2. num. 1. & 2.*
- Iuspatronatus** haberi non potest in Sepulchro, nec in Collegio Scholarium. *ibidem numer. 3. & 4.*
- Nisi esset Collegium religiosum. *ibidem num. 5.*
- Iuspatronatus** cadit in sedilibus. *ibidem num. 7.*
- Iuspatronatus** transfertur cum vera vniuersitate accessoriè. *lib. 4. cap. 1. num. 2.*

Si

I N D E X.

- Si principaliter transferatur, requiritur Episcopi consensus. ibidem num. 3.
- Præsertim si transferatur in laicum, ibidem num. 4.
- Iuspatronatus transfertur ex legato. ibidem num. 5.
- Ratio quare tunc dictus consensus requiratur. ibidem num. 6.
- Iuspatronatus remanet penes dominantem, nolente ordinario consentire donationi. ibidem numero 27.
- Iuspatronatus competit hæredi ex traneo à die aditæ hæreditatis, siue à die, quo se mmiscuit. ibidem num. 28.
- Iuspatronatus diuiditur quo ad præsentationem. ibid. num. 31.
- Iuspatronatus transit in hæredes per stirpes, non per capita. ibidem num. 33.
- Iuspatronatus transfertur aliquando sub nomine collectivo. ibidem num. 38.
- Iuspatronatus transit ad quoscunque hæredes. lib. 4. capitulo 2. num. 1.
- Nisi ex fundatione transfire debat ad hæredes sanguinis. ibidem num. 2.
- Quod procedit etiam in iurepatronatus sepulchri. ibidem num. 3.
- Iuspatronatus transferri potest in præiudicium vocatorum. ibidem num. 6.
- Nisi competat tantum illis de parentela. ibid. n. 7.
- Et tunc non comprehenditur adoptius. ibidem num. 8.
- Iuspatronatus si sit reseruatum extraneo, eius hæredes erunt patroni. ibidem num 9.
- Iuspatronatus transit ad masculos, & feminas secundum comunem. ibid. num. 11.
- Illegitimi non succedunt in iurepatronatus, nisi sint hæredes. ibidem num. 23.
- Iuspatronatus non transit in fideicommissarium. ibidem numero 26.
- Si Trebellianica non sit deducenda. ibidem num. 27.
- Iuspatronatus træfertur per permutationem. libro 4. capit. 3. num. 1.
- In permutatione iurispatronatus quando requiratur consensus Episcopi. ibidem num. 2.
- Iuspatronatus de per se consideratum non potest permutari. ibidem num. 3.
- Iuspatronatus transfertur per donationem. libro 4. cap. 4. numero 1.
- Cum consensu Episcopi. ibidem numero 2.
- Ius accrescendi, vbi locum habeat. ibidem num. 6.
- Iuspatronatus non venit in donatione omnium iurium. ibidem num. 7.
- Nisi in ea dictum sit, accedente consensu Episcopi. ibidem numero 8.
- In donatione iurispatronatus quid seruandum. ibidem num. 9.
- Iuspatronatus transfertur per venditionem vniuersitatis accessoriæ. lib. 4. cap. 5. num. 1.

b. 2 Non

INDEX.

- Non autem ius decimarum. ibidem num. 2.
- Iuspatronatus non transit in venditione fundi, in quo sit Ecclesia. ibidem num. 3.
- Iuspatronatus quando transit cum vniuersitate, non requiritur consensus Episcopi. ibidem numero 4.
- Iuspatronatus de per se vendi non potest. ibi num. 5.
- Iuspatronatus in venditione vniuersitatis expressum non transit. ibidem num. 6.
- Iuspatronatus non potest cedi creditoribus. ibidem num. 8.
- Vel dari in solutum. ibidem numero 9.
- Iuspatronatus legari potest. ibidem num. 14.
- Iuspatronatus non potest dari in feudum. lib. 4. cap. 6. num. 1.
- Accessoriè autem sic. ibid. numero 2.
- Iuspatronatus, nec præsentatio locari possunt. ibid. num. 4.
- Iuspatronatus non potest obligari cum vniuersitate. lib. 4. cap. 7 num. 1.
- Transit autem in sequestrarium. ibidem num. 2.
- Idque procedit, siue iuspatronatus, siue vniuersitas sequestretur. ibidem num. 3.
- Iuspatronatus de per se non potest dari in dotem. ibidem num. 4.
- Transit tamen cum vniuersitate data in dotem. ibid. num. 5.
- Iuspatronatus transit in usufructuarium omnium bonorum.
- ibidem numero 6.
- Iuspatronatus transfertur per præscriptionem. libro 4. capit. 8. num. 1.
- Iuspatronatus transfertur per sententiam. ibi num. 7.
- Item per iuramentum. ibidem num. 8.
- Ius ad rem transfertur in præsentatum per præsentationem. lib. 5. capit. 1. num. 5.
- Ius in re transfertur in electum per electionem. ibidem numero 6.
- Installatio quæ dicatur. ibidem num. 20.
- Ius quale transferatur ex electione, præsentatione, collatione, & alijs modis. ibid. num. 23.
- Iuspatronatus si filio donetur, patri non competit præsentatio, lib. 5. c. 2. n. 8.
- Iuspatronatus quasi possidetur cum sit ius. lib. 5. cap. 3. nu. 27.
- Iura loquentia de electione procedunt in præsentatione. lib. 5. cap. 4. num. 17.
- Iuspatronatus si cadit, cadit & præsentatio. lib. 5. capitulo 5. num. 15.
- In Coadiutorijs ad beneficia patronata requiritur consensus patrornorum, si non sit derogatum. lib. 5. cap. 6. num. 20.
- Infidelis non potest ad beneficium præsentari. lib. 6. cap. 4. num. 7.
- Nec illegitimus. ibid. n. 3.
- Illegitimus ex dispensatione Apostolica potest ordinari, & præsentari. ibid. n. 4.

Irre-

IXN. D. E. M. X. I

- Irregularis non potest ad beneficium præsentari. *ibid. num. 5.*
 & d. lib. cap. 9. num. 9.
- Irregularis quis effici tur viginti tribus modis. *ibidem num. 6.*
- Irregularis quis sit. *ibidem num. 7.*
- Inuitus quis præsentari non potest. *lib. 6. cap. 5. num. 9.*
- Incogniti præsentari non possunt. *lib. 6. cap. 6. num. 5.*
- Interdictus an possit præsentari. *libr. 6. capit. 9. num. 4.*
- Interdictum fertur contra loca, non contra personas. *ibidem num. 6.*
- Irregularitas prohibet quem ad ordines promoueri. *ibidem num. 10.*
- Irregularitas contracta ante Baptismum tollitur per Baptismum. *ibid. num. 11.*
- Infamis non potest præsentari. *ibidem num. 23.*
- Infamia triplex, iuris, facti, & canonica. *ibid. n. 24.*
- Infamis infamia canonica per absolutionem restituitur. *ibidem num. 25.*
- Illitteratus non potest præsentari. *ibidem num. 33.*
- Idoneitas in præsentando requiritur dum præsentatur. *lib. 6. cap. 10. num. 11.*
- Idoneitas in præsentando præsumitur, sed intrinseca. *ibid. numero 12.*
- Idoneitas extrinseca, ut scientia non præsumitur. *ibid. n. 13.*
- Indigni, & non idonei semper debent repelli. *ibidem num. 25.*
- Index Praxis Iurispat.*
- Intrusus non potest præsentari. *ibidem num. 8.*
- Iuspatronatus si sit mixtum, semestre datur ad præsentandum. *lib. 7. cap. 1. n. 5.*
- Idem est, si Ecclesia sit patrona ex donatione laici. *ibidem numero 6.*
- Instituere habenti nullum est præfixum tempus. *lib. 7. cap. 5. num. 9.* & *lib. 12. capitulo 6. num. 1.*
- Ingratitudo vitium pessimum. *lib. 7. cap. 8. n. 17.*
- Institutio nulla est, si facta sit elapsio termino eeci, & certus præsentatus non fuit specialiter citatus. *lib. 9. cap. 1. numero 14.*
- Institutio valet etiam præsentato non citato, qui ius non habeat. *ibidem num. 18.*
- Institutio est nulla, si alij citati sint, alij non. *ibidem num. 23.*
- Instituere habens ex officio, tenetur cognoscere de iuribus præsentantium. *libro 9. capitulo 3. num. 5.*
- Iuspatronatus quando est mixtū, etiam laicus habet semestre. *lib. 10. cap. 1. n. 18.*
- Institutio petitur, & pro ea imploratur officium iudicis. *libro 11. cap. 1. num. 4.*
- Informatio ab habente instituere fit sine strepitu, & figura iudicij. *ibid. n. 10.*
- In præsentato sufficit ætas legitima, litteratura sufficiens, & morum honestas. *ibid. num. 11.*
- Institutio quomodo fiat ad instan

b 3 tiam

tiam comparentium, & se opponentium. lib. 11. cap. 4. numero 1.

Iuramentum calumniæ præstari debet in hoc iudicio, quo petitur institutio. ibid. n. 16.

Iuspatronatus antiquum probatur per instrumenta, & per authenticas scripturas. libr. 11. cap. 5. n. 1. & 6.

Iuspatronatus quomodo probatur. ibid num. 2. exemplum dictæ probationis. ibidem numero 3.

Illustrissimus Cardinalis Lantes patronus Cappellaniæ Sanctorum Simonis, & Iudæ in Pisana Ecclesia. ibi num 4.

Iuspatronatus modernum est facilis probationis. lib. 11. cap. 6. num. 1.

Iuspatronatus probatur per litteras antiquas incisas in lapidibus libro 11. cap. 8. num. 7.

Sed quo ad primum fundatorem ibi nominatum. ibi. num. 8.

Institutio probatur per instrumenta. ibidem. num. 1.

Et per litteras institutionis sigillatas. ibid. num. 2.

Et sufficit sigillum ordinarij. ibidem. num. 3.

Et probanda est consuetudo, qua fides adhibetur talibus litteris. ibid. num. 4.

In praxi non sit conclusio in causa in iudicio institutionis. libro 11. cap. 11. numero 6.

In causa criminali, & matrimoniali sententia concipitur in personam principalis. lib. 11.

cap. 12. numero 4.

Institutio habet vim sententiae definitiæ. ibid. num. 5.

Si facta sit discussio negotij. ibid. num. 6.

Institutio habet vim interlocutorię si facta sit per simplicem informationem. ibid. num. 7.

Institutio propriè quid sit. lib. 12. cap. 1. n. 1.

Institutio largè sumpta continet inuestituram, & immisionem, in possessionem. ibid. n. 2.

Institutio, collatio, ordinatio, & confirmatio, in quibus differat. ibidem num. 3.

Inferior potest instituere ex priuilegio, ita & Vicarius. lib. 12. capit. 2. num. 3.

Ius instituendi potest competere etiam inferiori. lib. 12. cap. 3. num. 1.

Institutio auctorabilis an possit competere inferiori, dubium est. ibid. n. 2.

Inferior habens ius instituendi, non habet ius destituendi. ibidem num. 11.

Institutio ad quos pertineat regulariter. ibid. num. 15.

Institutio ibi cadit, ubi cadit præsentatio. ibid. n. 16.

Institutio fieri non potest antequam fiat præsentatio libr. 12. cap. 4. n. 1.

Et si ante fieret, per superuenientem præsentationem connalidatur. ibid. n. 2.

Institutio facta spredo patrono, nulla est. libro 12. cap. 5. numero 1.

In-

L N D E U X I

Institutio facta præidente patrono, valet. ibidem num. 3.

Institutio facta ad præsentationem patroni, qui ius patronatus donauit, non est ipso iure nulla. ibid. num. 15.

Institutio quando fit spredo patrono, non refert utrum sit verus patronus, vel in quasi possessione iuris præsentandi. ibid. num. 16.

Institutio Episcopi facta spredo patrono, potest a suo Vicario recessari. ibid. num. 17.

Institutio fieri potest, etiam post mortem præsentantium. ibidem num. 19.

Institutio potest fieri etiam die feriata. lib. 12. cap. 7. num. 1.

Et in Ecclesia, & in quounque loco honestissimo. ibid. num. 7.

Institutio aliquo instante, vel cum causæ cognitione fieri nequit extra diœcesim habentis instituere. ibid. num. 3.

Institutio fit etiam si præsentatio simpliciter admissa sit. ibidem num. 4.

Et ideo præsentatio in praxi admittitur si, & in quantum. ibid. num. 5.

Institutio facta per errorem, vel non canonice non tenet. lib. 12. cap. 8. num. 1.

Institutio metu facta non tenet. ibid. num. 3.

Institutio facta impetu, ira, vel ebrietate, vel simoniacè non tenet. ibid. num. 4.

Institutio potest iterari. lib. 12. cap. 9. num. 1.

Institutio secunda tenet, si prima fuit facta ab eo, de cuius auctoritate dubitabatur. ibid. num. 3.

Institutio fieri debet seruato capitulo ultimo de electione lib. 6. lib. 12. cap. 10. num. 7.

Institui possunt, qui possunt præsenti. lib. 12. cap. 11. num. 1.

Institui debet, qui canonice fuit præsentatus. ibid. num. 2.

Institutio fit ab eo, ad quem facta est deuolutio, quando quis reperitur habere beneficium sine institutione. ibid. num. 4.

Institui non potest nulliter præsentatus, vel indignus. ibidem num. 6.

Indignus præsentatus si fiat dignus institui potest. ibid. num. 10.

Institui debet, qui a maiori parte præsentatus est. lib. 12. cap. 12. num. 1.

Si per hoc scandalum non oriantur. ibid. num. 2.

Institutio dicitur quasi intus statio lib. 13. cap. 1. num. 1.

Institutio fit solo verbo. ibidem num. 2.

Institutio, & inuestitura siunt simul. ibid. num. 3.

Institutio quamvis non requirat scripturam, bene est eam adhibere. ibid. num. 4.

Institui potest præsens, & etiam absens. ibid. num. 6.

Institutus debet acceptare beneficium, & tunc est suum. ibidem num. 7.

In institutione recipienda etiam laicus potest esse procurator. ibid. num. 8.

IX NE XI

Institutus ante acceptam corporalem possessionem non potest administrare. lib. 13. cap. 2. nu. 3.
 Institutio clandestina non valeret. ibid. nu. 7.
 Iurispatronatus laicorum non est derogatum etiam si dicatur, non obstante iurepatronatus laicorum. lib. 14. cap. 2. nu. 13.
 In permutationibus necessitate est facere mentionem Iurispatronatus. ibid. nu. 18.
 Iurispatronatus aliquando amittitur sine delicto. libro 15. capit. 1. num. 1.
 Amittitur diruta Ecclesia. ibid. num. 2.
 Et dote consumpta, & non sibi
 Iurispatronatus amittitur si Papa illud auferat. ibid. nu. 5.
 Item per non usum, num. 6. nisi talis non usus esset, quia Ecclesia non vacauit. ibid. nu. 7.
 Iurispatronatus amittitur si donetur, vel cedatur. ibid. nu. 8. item per unionem. nu. 9.
 Iurispatronatus amittitur aliquando ex delicto. lib. 15. cap. 2. nu. 1.
 Ut si vendatur Iurispatronatus. ibid. nu. 2.
 Vel si patronus labatur in haeresim. nu. 3.
 Seu si sit receptator, vel defensor haeticorum, seu schismaticus, & 1. ibid. nu. 4.
 Vel si sit reus laesae maiestatis. num. 5.
 Vel proditor patriæ. nu. 6.
 Vel si occidat rectorem sui beneficii. nu. 7.
 Index Ecclesiasticus potest propter

delictum priuare patronum iurepatronatus. ibid. nu. 9.
 Index vero secularis id facere non potest. ibid. nu. 10.
 Etiam si cum publicatione bonorum includeret, Iurispatronatus. ibid. nu. 11.
 Et etiam si publicet bona patroni sine dicta inclusione iurispatronatus, tunc enim Episcopus priuat patronum. ibid. nu. 12.
 Iurispatronatus, an transfeat in scum. ibid. 13.
 Iurispatronatus amittitur per sententiam. ibid. nu. 15.
 Institutio facta ante lapsum termini in edicto appositi, nulla est. lib. 9. cap. 2. nu. 5.
Legitimus a Papa si sit haeres succedit in Iurepatronatus. lib. 4. cap. 2. nu. 24.
 Idem est si illegitimus fiat religiosus. ibid. nu. 25.
 Locatores praesentant, quando Iurispatronatus pertinet ad parochianos. lib. 4. cap. 6. nu. 5.
 Et tunc admittuntur etiam mulieres. ibid. nu. 6.
 Lite mota: putatio patrono possessori, quid agendum. lib. 5. cap. 3. num. 6.
 Lite mota super proprietate ante item contestatam possessor presentat. ibid. nu. 8.
 Secus si post item contestatam. ibid. nu. 9.
 Lite non finita intra debitum tempus, praesentatus a bono fidei pol-

IX NE D I E M X I

possessore instituitur. ibidem num. 10.

Lite pendente si moriatur unus ex praesentatis, vel cedat, non potest alius praesentari. lib. 5. cap. 6. nu. 10.

Idem est si patroni sint Ecclesiastici. ibid. nu. 11.

Secus est si moriatur praesentatus ante lapsum quadrimestre. ibid. num. 12.

Laicus non potest praesentari ad beneficia. lib. 6 cap. 3. nu. 6.

Laicus potest habere praebendam separatam a canonica. ibidem. num. 7.

Literati, qui non sunt irregulares, nec criminosi, recte praesentantur. lib. 6. cap. 10. nu. 4.

Lis occasione Iurispatronatus non vacante Ecclesia non est terminanda intra certum tempus. lib. 7. cap. 3. nu. 1.

Si adueniente vacatione lis duret elapsum tempore dato ad praesentandum, Episcopus Ecclesiam ordinare potest. ibi nu. 2.

Lis inter praesentatos, vel simul inter praesentantes terminanda est intra tempus datum ad praesentandum. ibi nu. 9.

Idem est si lis sit inter patronos super Iurepatronatus. ibidem. num. 10.

Lite vertente super iurepatronatus, si ante litem contestatam fiat praesentatio, quasi possidens praefertur ibid. n. 11.

Lis inter compatronos laicos, & Ecclesiasticos intra semestre terminanda est. ibi nu. 13.

Lite vertente super iure eligendi, & non finita intra semestre, superior prouidet, ibid. nu. 14.

Laicus non potest Ecclesiam conferre. lib. 8. cap. 8. nu. 5.

Laici habent quadrimestre, Ecclesiastici semestre ad praesentandum lib. 10. cap. 1. nu. 5.

Libellus ad petendam institutionem debet continere narratio in praesentatione. lib. 15. cap. 5. num. 6.

Litis contestatio non requiritur in iudicio, quo petitur institutione. lib. 11. cap. 4. nu. 13.

Requiritur terminus ad probandum. ibi nu. 14.

Et ita Pisis seruatur. ibi nu. 15.

Literati antiquae incisae in lapidibus quando, & quomodo probent Iuspatronatus. lib. 15. capit. 3. num. 9.

Laicus potest instituere ex Papae priuilegio. lib. 12. cap. 3. nu. 7.

Vel ex consuetudine, seu praescriptione. ibi nu. 8.

Laicus non potest destituere etiam posse instituere. ibi nu. 10.

Literati viri sunt utiles Ecclesiae. lib. 12. cap. 14. nu. 9.

Legitimus praefertur legitimato. ibi nu. 15.

Legatus a latere potest conferre beneficium patronatum sine consensu patroni Ecclesiastici. lib. 14. cap. 1. nu. 1.

Nisi sit beneficium regulare, vel electuum. ibi nu. 2.

Vel laicorum. nu. 3.

Legatus a latere consentiente patrone potest beneficium conferre

I N D E X.

re etiam contradicente habente
instituere. ibi nu.4.
Et potest conferre beneficium
patroni laici, si habeat iuspa-
tronatus ex priuilegio, vel præ-
scriptione. ibi nu.5.
Item & beneficium situm in sua
Prouincia, etiamsi patronus Ec-
clesiasticus sit alterius Prouin-
cia. ibi nu.6.
Conferre tamen non potest, si pa-
tronus antea præsentauit. ibid.
num.7.
Literæ Apostolicæ non facientes
métionem Iurispatronatus sunt
inuallidæ. lib. 14. cap.2. nu.6.

M

Monasterium si alteri vniatur
quomodo remaneat Iuspa-
tronatus. lib.2. cap. 5. nu.9.
Mulier potest acquirere Iuspatro-
natus. lib. 2. cap.6. nu. 2.
Sed non quoad ius processionis.
ibi nu.4.
Masculinum concipit femininum.
ibi nu.3.
Meretrix potest acquirere Iuspa-
tronatus, sed non habet illius
exercitium durante meretricio.
lib. 2. cap 7. nu.7.
Mulieres exclusæ ab hæreditate,
paterna non succedunt in Iure-
patronatus. libr. 4. capit. 2.
num. 12.
Quod etiam in Monialibus dota-
tis procedit. ibi nu.13.
Mulier potest præsentare, & pro-
curatorem constituere. libr.5.
cap 4. nu. 15.

Monasterium si fundatum sit cum
pacto, quod Moniales nominen-
tur à fundatore, pactum seruan-
dum est. lib.5. cap. 5. nu. 11.
Mulier non potest ad beneficia
præsentari. lib 6. cap.3. nu.1.
Ratio, quia non potest ordinari.
ibi nu.2.
Mulier fit Abbatissa. ibi nu.3.
Et potest esse canonica. num.4. vt
est Pifis, num.5.
Masculi, liberi, non curiales, nec
coniugati, non bigami, nec neo-
phiti, habentes legitimam etæ-
tem recte præsentantur. lib.6.
cap. 10. nu. 3.
Modus seruandus in coadunandis
patronis lib.8. cap. 2. nu. 10.
Masculi hodie tantum admittun-
tur, quando ad populum spe-
ctat præsentatio. ibi nu. 18.
Maior pars Collegij non potest
compromittere præsentationē
etiam vno contradicente. ibid.
num. 22.
Secus si habeant Iuspatronatus,
vt singuli. ibi nu.23.
Minor pars potest conuocare ma-
iorem si labatur tempus. lib.8.
cap.3. nu.4.
Et si non poterit conuocare, po-
terit præsentare. ibi nu.5.
Modus recognoscendi patronum
est, quando post institutionem
pronunciatur patronus. libr.12.
cap.5. nu.21.
Maior pars patronorum, quæ dic-
tatur. lib. 12. cap. 12. nu.3.
Facienda est comparatio numeri
ad numerum. ibi nu.4.
Maior pars sufficit, nec opus est,
quod

I N D E X.

quod sit senior. ibi nu. 7.
Magis idoneus debet institui. lib.
12. cap. 13. nu. 2.

N

Nominatio quid sit. lib. 5. cap.
1. num. 10.
Neophitus non potest ad benefi-
cium præsentari. lib. 6. cap. 10.
num. 3.
Nobilis præfertur in institutione.
lib. 12. cap. 14. num. 6.

O

Ordinarius non potest abbre-
uiare tempus datum patro-
nis ad præsentandum. lib. 1. cap.
1. nu. 9.
Ordinarius si nolit consentire do-
nationi Iurispatronatus, cogi-
tur. lib. 4. cap. 1. num. 24.
Et ponitur ratio. ibi nu. 25.
Ordinarius non cogitur consenti-
re volenti dotare Ecclesiam fun-
dam. ibi nu. 26.
Optio quæ dicatur. libr. 5. capit. 1.
num. 22.
Ordines sunt septem secundum
Theologos, & secundum Cano-
nistas nouem. libr. 6. capit. 1. nu-
mero 3.
Opposito defectus notorij contra
præsentatum tolli non potest.
lib. 11. cap. 4. nu. 9.

P

Patronus honorem recipit ex
præsentatione, & honorari

debet in Ecclesia, & processio-
nibus. lib. 1. cap. 1. nu. 8.
Patronus, an quis fiat ex repara-
tione, vel refectione Ecclesie.
ibi nu. 44.
Patronus in præiudicium suorum
descendentium potest a se abdi-
care Iuspatronatus. ibi nu. 73.
Patroni sunt fundantes, construen-
tes, & dotantes Ecclesias. lib. 2.
cap. 1. nu. 3.
Patronus quis efficitur, si det do-
mum vt sit Ecclesia. lib. 2. cap. 2.
num. 11.
Promittens Ecclesiam construere,
compleere cogitur. libr. 1. cap.
3. num. 4.
Privilegia dotis. lib. 2. cap. 4. num.
12. & sequent.
Papa est supra omne Iuspatrona-
tus. lib. 2. cap. 7. nu. 2.
Pacta in limine foundationis appo-
sita sunt seruanda. lib. 2. cap. 8.
num. 5.
Poena in casu quo contra fieret,
quando seruetur. ibid. n. 6.
Patronus aliquando quis sit etiam
si nihil faciat. lib. 2. capitulo 9.
num. 2.
Patronus ex priuilegio an reputet
ur laicus, vel ecclesiasticus.
ibid. num. 5.
Præscribens vniuersitatem præ-
scribit Iuspatronatus in ea con-
sistens. ibid. num. 12. & lib. 4.
cap. 8. num. 2.
Populus quamvis nequeat præ-
scribere Ecclesiam liberam, po-
test aliquod ius acquirere.
ibid. n. 14.
Plures hæredes, vel donatarij sunt
pa-

I N I D E A X I.

patroni insolidum . lib.4. cap.1
num.29.
Plures contenti sub nomine colle-
ctiuo habentur pro vno. ibidem
num. 39.
Patre ob delictum spoliato iure-
patronatus , remanet etiam fi-
lius priuatus . libr. 4. capit. 2.
num.10.
Primogenitus si solus sit hæres ,
solus erit patronus . ibidem
num. 20.
Præsentatio vendi non potest . li-
bro.4. cap.5 n.10.
Præscripto vno fructu Iurispatro-
natus , non sunt præscripti alij .
lib.4. cap.8. num.3.
In dicta præscriptione requiri-
tur tempus quadraginta anno-
rum. ibid. num 4.
Item bona fides. ibid. num. 5.
Præsentatio quid sit. lib. 5. cap. 1.
num.1.
Præsentatio ante est ius , post fa-
ctum . ibid. n. 2.
Præsentatio potest dici donatio .
ibid. num. 3.
Patroni non dicuntur eligere .
ibid. num. 4.
Prouisio quid sit . ibidem num-
ero 8.
Postulatio quid sit . ibidem nu-
mero 9.
Promotio quæ. ibid. num. 21.
Præsentare possunt qui non sunt
prohibiti . lib.5. cap.2.num.1.
Patronus , & existens in posses-
sione , possunt præsentare .
ibid. num. 2.
Patronus Ecclesiasticus suspensus ,
non potest eligere . ibid. n. 4.

Pater , & filius admittuntur , si
Iuspatronatus sit populi . ibi-
dem num. 7.
Pupillus sine tutori potest præ-
sentare , item & minor . ibid.
num.9.
Patronus si præsentet bis cum
alio , ambo sunt patroni . ibid.
num. 23.
Possessor violentus non præsentat.
lib.5. cap. 3.num. 5.
Præsentatus à bonæ fidei possesso-
re præfertur. ibid num. 7.
Præsentatus à bona fidei posses-
sore præfertur , etiam si vnuis
patronus præsentauerit . ibid.
num.12.
Nisi ante institutionem confet
de proprietate . ibid. num. 13.
Præsentatio facta à patrono præ-
ualet præsentationi malæ fidei
possessoris . ibid. num. 14.
Patronus verus præfertur data-
paritate possessionis in concur-
su patronorum . ibidem nume-
ro 15.
Præsentatio effectum sortitur , si
sit confirmata . ibidem nume-
ro 19.
Patroni si admittunt in præsen-
tando alium , eundem posses-
sorem faciunt . ibid. num.22.
Potior est in possessorio qui ul-
timo loco præsentauit . ibid.
num.24.
Nisi in vltima præsentatione
ambo præsentassent . ibidem
num. 25.
Patronus debet præsentare , vel
eius procurator . libr. 5.cap.4.
num. 1.

Si

IX NI DI EM XI

Si vacet beneficium. ibidem numero 2.
 Procurator constitui non potest ad beneficia vacatura. ibidem numero 3.
 Procurator constitui potest ad consentiendū resignationi, seu permutationi. ibid. n. 5.
 Procurator generaliter constitui potest in beneficijs vacaturis ex iusta causa, & de consensu ordinarij. ibid. n. 9.
 Præventioni est locus, si duo sint procuratores patroni. ibidem num. 11.
 Et durante tempore secundus procurator variare potest, si patronus sit laicus. ibidem num. 12.
 Patronus potest præsentare etiam si habeat procuratorem, tunc autem procurator non potest. ibid. num. 13.
 Patronus potest variare si prius eius procurator præsentauit. ibid. num. 14.
 Procurator diuersorum patronorum, non potest diuersos præsentare. ibid. num. 16.
 Patronus potest præsentare etiam si procuratorem fecerit iurando eum non reuocare. ibidem num. 19.
 Periurium tunc evitatur, si obtineat absolutionem a iuramento. ibid. num. 20.
 Procurator constitutus ad præsentandum potest reuocari, & non valet præsentatio, etiam si procurator nesciret reuocationem. ibid. num. 21.

Patronus potest præsentare per nuncium. ibid. num. 22.
 Et per litteras. ibidem numero 23.
 Pater pro filio, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amictus pro amico, cum promissione de rato præsentare possunt, ibid. num. 24.
 Patronus non potest præsentare ad Ecclesiam Collegiatam. lib. 5 cap. 5. num. 1.
 Secus si habeat priuilegium a Papa, ibid. num. 2.
 Decet tamen patronum consenire electioni. ibidem numero 3.
 Patroni præsentant ad omnia, beneficia existentia in collegiata. ibi nu. 4.
 Patronus non potest præsentare in monasterijs regularium. ibi nu. 5.
 Praxis Pisarum in electione Abbatis. ibi nu. 9.
 Patronus potest præsentare clericum pro auxilio rectoris. ibid. num. 14.
 Præsentatio fit, quando Ecclesia vacat. lib. 5. cap. 6. nu. 1.
 Præsentatus secundus institui debet renuntiante primo præsentato. ibi nu. 4.
 Præsentatio secunda non fit nisi effassata prima præsentatio. ibi nu. 5.
 Patronorum consensus requiritur in beneficiorum permutatione. ibi nu. 6.
 Patronus præsentare potest, quomodounque vacet beneficium. ibi-

EX NI DI EM XI.

ibidem. numero 18. Præsentatio non sit ad beneficia vacatura. ibidem nu. 19. Præsentari possunt qui non sunt prohibiti. libro 6. capit. 1. numero 1. Pisis adest societas Canonicarum. lib. 6. cap. 3. n. 5. Præsentari quando possit duo ad idem beneficium. lib. 6. cap. 5. num. 5. Præsentari si duo debeant ex fundatione, talis consuetudo seruanda est. ibidem num. 6. Patronus laicus potest variare, duosque præsentare. ibidem num. 8. Præsentari debent habentes qualitates in fundatione expressas. libro 6. capit. 6. num. 3. Præsentatus ad beneficium sacerdotale debet esse. Sacerdos, atque celebrare. lib. 6. cap. 7 numero 13. Et non sufficit præsentatum esse in vigesimoquinto anno. ibid. num. 14. Prælatus potest motu proprio conferre Ecclesiam patronatam, patrono. libro 6. cap. 8. numero 4. Præsentandus si debeat esse ex aliqua familia, non valet si securus fiat. ibidem n. 6. Procurator patroni non potest præsentare patronum. ibidem num. 9. Pater potest præsentare filium, annus nepotem. ibidem numero 11. Pater si sit compromissarius fidei

filij, non potest filium præsentare. ibid. num. 13. Præsentationi requisitus si ante præsentationem consentiat præsentationi, præsentari nequit. no lib. 6. cap. 9. num. 20. Periurus non potest præsentari. ibidem num. 21. Periurus, qui venit contra iuramentum appositum in contratu, non potest præsentari, nisi quædam adimpleat. ibidem num. 22. Pisis præsentatus coram inferiore semper examinatur ab Archiepiscopo. ibid. num. 38. Prælatus, qui bis clericum admisit ad beneficia, potest tertio venientem examinare. ibidem num. 39. Patronus Ecclesiasticus præsentans indignum, qua poena puniatur. ibid. num. 43. Patronus tenetur præsentare magis idoneum, quamvis alij contrarium teneant. lib. 6. cap. 10 numero 16. Patroni Ecclesiastici præsentantes non idoneum, vel indignum, ea vice perdunt ius præsentandi. ibidem n. 17. Patroni laici si præsentent non idoneum, possunt intra quadrimestre alium idoneum præsentare. ibidem num. 18. Patroni laici si ignoranter præsentent indignum durante quadrimestre possunt alium dignum præsentare. ibidem numero 20. Secus si scienter, nam tunc illa vice

IXN D G E V X I

- vice perdunt ius præsentandi. *ibid. num. 21.*
- Patronus præsumitur habere notitiam præsentati. *ibidem num. 22.*
- Procurator pro constitente, nec pater pro filio præsentari possunt. *lib. 6 cap. 11. num. 1.*
- Præsens dicitur, qui exhibetur sensibus corporis. *ibidem numero 2.*
- Præsentatio personalis præsentandi requiritur in præsentatione. *ibid. num. 3.*
- Præsentatio nulla est, si præsentatus non sit præsens intra quadriimestre. *ibidem numero 4.*
- Præsentatio quid sit. *ibidem numero 5.*
- Præsentatus debet esse præsens, id que pro forma requiritur. *ibidem num. 7.*
- Præsentatio debet fieri intra quadriimestre, si patronus sit laicus, vel clericus pro suo patrimonio. *libro 7. cap. 1. numero 1.*
- Præsentatio à patrono Ecclesiastico fit intra semestre. *ibidem num. 2.*
- Patroni in fundatione possunt statuere tempus, intra quod sit facienda præsentatio. *ibidem numero 8.*
- Patroni habent ius patronatus ex gratia. *libro 7. cap. 2. numero 4.*
- Patroni si discordent, litis eugenitus est expectandus. *lib. 7. cap. 3. num. 4.*
- Patronis non præsentantibus deuolutio fit ad Superiorem. *ibid. num. 7.*
- Patronis litigantibus super facta præsentatione, nullum currit tempus. *ibid. num. 8.*
- Patroni durante tempore dato ad præsentandum quandocumque possunt præsentare. *ibidem num. 15.*
- Patronus nouæ Ecclesiæ tenetur præsentare rectorem intra quadriimestre à die dotationis. *libro 7. cap. 4. num. 7.*
- Patronus quando habeat nouum tempus ad præsentandum. *ibidem n. 8.*
- Et in eo non est computanda pars primi temporis. *ibidem num. 9.*
- Quod non procedit, si patronus verè non præsentavit. *ibidem num. 10.*
- Nec in electione. *ibidem numero 11.*
- Patronus laicus durante quadriimestre potest variare. *ibidem num. 12.*
- Patronus, qui præsentavit indignum, si sit restitutus, eidem remissum censetur tempus amissum. *ibid. num. 13.*
- Et si sit restitutus aduersus sententiam, habet nouum tempus integrum *ibid. num. 14.*
- Patrono currit tempus à die vacante vacationis. *ibidem numero 15.*
- Procurator præsentans debet infra tempus iuris mandatum exhibere. *lib. 7. cap. 5. num. 1.*

Pa-

INDEX.

- Paria sunt non præsentare, vel insufficier præsentare. ibid. num. 2.
- Patronus intra tempus iuris potest ratificare gesta per compatrios, vel per suos procuratores. ibid. num. 3.
- Præsentatio procuratoris remanet nulla non exhibito mandato intra tempus iuris. ibid. num. 4.
- Multi procuratores decipiuntur non exhibendo mandatum. ibid. num. 5.
- Præsentatio fieri debet infra tempus iuris præsente præsentando. ibidem num. 6.
- Præsentatus debet acceptare præsentationem in debito tempore. ibidem num. 7.
- Patronus post factam præsentationem non tenetur aliam facere instantiam. ibid. num. 8.
- Præsentatus non tenetur instare pro institutione infra dictum tempus datum ad præsentandum. ibid. num. 10.
- Patronus si iusto errore præsentet coram ordinario, potest iterum coram habente instituere præsentare etiam lapsu termino. lib. 7. cap. 6. num. 1.
- Secus si præsentet coram Inferiore, cum deberet præsentare coram ordinario. ibid. num. 2.
- Patronus si absit contradicatio, non tenetur probare se in tempore præsentare. ibid. num. 3.
- Præsentatio quando præsumatur, vel non facta in tempore. ibid. num. 4.
- Præsentatio si fuit admissa, præsumitur facta in tempore. ibidem num. 5.
- Præsentatio admittitur si & in quantum. ibid. num. 6.
- Patroni non possunt moram purgare, si lapsus sit tempus. ibid. num. 7.
- Patronus scienter præsentans indignum non admittitur. ibidem num. 10.
- Patroni si scienter sinant labi tempus editi, postea non admittitur. lib. 7. cap. 7. num. 7.
- Præsentatio fieri debet durante tempore dato ad præsentandum. lib. 8. cap. 1. num. 1.
- Patronus secuta morte rectoris statim potest præsentare. ibid. num. 2.
- Præsentatio fieri potest quacumq. hora diei. ibid. num. 4.
- Et quacunque die. ibidem numero 5.
- Processus non fit diebus feriatis, quando lis est super beneficio in forma indicij. ibid. num. 6.
- Præsentatio fieri potest de nocte. ibid. num. 8.
- Præsentatio est actus voluntarius, & extra judicialis, fierique potest extra territorium habentis instituere. ibid. num. 9.
- Processus extra territorium habentis instituere fieri nequit si lis sit inter præsentatos. ibidem numero 10.
- Præsentatio fieri potest in quocunque loco honesto. ibidem numero 11.
- Præsentatio si fiat iure collegij, facien-

I N D E X.

- cienda est in loco consueto dicti collegij. *ibid.* nu. 12.
- Præsentatio qualiter fiat quando plures sunt patroni. *lib. 8. c. 2.* num. 1.
- Præsentatio si facienda sit nomine collegij, omnes patroni sunt vocandi. *ibid. nu. 5.*
- Alias poterunt agere de contemptu. *ibid. nu. 6.*
- Patroni sunt vocandi, & valet votatio etiamsi dictum sit ad electionem. *ibid. nu. 8.*
- Patroni ut singuli singulariter possunt præsentare, & compromittere. *ibid. nu. 7.*
- Patroni, quando ut singuli debeant præsentare, consuetudo seruetur. *ibid. nu. 9.*
- Parochiani præsentare habentes, vocandi sunt, & simul debent conuenire. *ibid. nu. 11.*
- Pisis Parochiani patroni conueniunt in ipsa Ecclesia vacante. *ibid. nu. 12.*
- Populi si sit Iuspatronatus, omnes de populo vocandi sunt. *ibidem* num. 13.
- Priores Pisarum vice populi præsentant. *ibid. nu. 16.*
- Pupilli, vel eorum tutores admittuntur, quando ad populum spectat præsentatio. *ibidem* num. 19.
- Pupillus infans si non habeat tutorem, pro eo potest præsentare consanguineus. *ibidem* numero 20.
- Patroni iure collegij aliquem non patronum ad præsentandum admittere non possunt etiam.
- Index Praxis iuris.*
- c non
- vno contradicente. *ibidem* numero 21.
- Pisis conuocatio fit a seniori, quando collegium habet Iuspatronatus. *lib. 8. cap. 3. nu. 9.*
- Patronus si quis pro parte sit, pro alia collegium, de quo & ipse unus est, quomodo habeat præsentare. *lib. 8. cap. 4. nu. 1.*
- Et debet eundem præsentare. *ibid. nu. 3.*
- Patronis competit actio confessoria, & negatoria contra impudentes eos præsentare. *lib. 8. cap. 5. nu. 1.*
- Patroni dicuntur præsentare propriæ. *lib. 8. cap. 6. nu. 1.*
- Abusue verò eligere. *ibidem* num. 2.
- Præsentationis forma. *ibidem* numero 3.
- Patronus dicens, volo præsentare, si concurrunt alia requisita, præsentare dicitur. *ibidem* numero 4.
- Idem est si dicat, præsento vobis ad talam Ecclesiam. *ibidem* numero 5.
- Idem etiam est, si dicat præsento Titum præsentem, non addito cognomine. *ibid. nu. 6.*
- Si autem dicat, præsento quem talis præsentabit, non præsentat. *ibid. nu. 7.*
- Patroni possunt plures præsente, ut Episcopus vnum instituat. *ibid. nu. 9.*
- Patroni possunt compromittere potestatem præsentandi. *ibid. num. 11.*
- Patronus facto compromisso re

I N D E X.

- non integra non potest præsentare. *ibid. num. 12.*
- Præsentatio fieri potest sub quavis conditione, dummodo purificetur intra tempus datum ad præsentandum. *ibid. num. 15.*
- Patronus Ecclesiasticus potest duos sub conditione præsentare. *ibid. num. 16.*
- Præsentatio fit coram habente instituere. *lib. 8. cap. 8. num. 1.*
- Patronus si per epistolam præsenteret, epistola intra debitum tempus exhibenda est. *ibidem numero 2.*
- Præsentatio valet, si præsentatus intra debitum tempus deferat instrumentum habenti instituere. *ibidem num. 3.*
- Præventioni est locus, quando instituendi potestas est penes duos insolidum. *ibid. num. 9.*
- Præsentatio si fieri debeat cum consensu alicuius, consentire debens præsens erit. *ibidem. num. 10.*
- Præsentatus potest acceptare præsentationem. *ibid. num. 11.*
- Præsentatio facta de præsente, & tacente valet. *ibid.*
- Præsentationis acceptatio fieri debet intra debitum tempus. *ibidem num. 13.*
- Præsentatus non potest cogi ad præsentationem acceptandam. *ibid. num. 14.*
- Præsentatus post præsentationem potest patrono gratias agere. *ibid. num. 15.*
- Præsentatus post præsentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam. *ibid. num. 18.*
- Præsentatus non potest impone-re censum Ecclesiæ patrono soluendum. *ibid. num. 19.*
- Præsentationis fructus sunt isti. Ordinarius non potest instituere sine præsentatione. *ibidem num. 20.*
- Per eam acquiritur ius præsenterandi. *ibid. num. 21.*
- Eaque reuocat ordinationem Ordinarij. *ibid. num. 22.*
- Præsentatus habet ius petendæ institutionis. *ibid. num. 23.*
- Præsentatus habet ius ad rem, non in re. *libro 8. cap. 9. numero 1.*
- Si acceptauit præsentationem. *ibid. num. 2.*
- Per præsentationem non contrahitur matrimonium de præsenti inter præsentatum, & Ecclesiæ. *ibid. num. 3.*
- Præsentatus per institutionem acquirit ius in re. *ibidem numero 4.*
- Præsentatus ante institutionem, se ingérens in recollectione fructuum, cadit a iure suo, & collitiganti tribuitur. *ibidem num. 5.*
- Quod procedit si admitteret, siue in spiritualibus, siue in temporalibus. *ibid. num. 7.*
- Et id procedit etiam seruata institutione, à qua sit appellationum. *ibid. num. 8.*
- Præsentatio acceptari debet à Superiori si & in quantum. *lib. 9. cap. 1. num. 1.*

Præ-

I N D E X.

- Præsentatione facta sit citatio per edictum, vel specialis. ibid. nu. 2.
- Præsentati primo debent speciali citatione citari. ibid. nu. 11.
- Præsentatus non citatus compa-rens actum validat ibid. nu. 16.
- Peremptorij edicti lapsus excludit non comparentem. lib. 9. cap. 3. num. 1.
- Pereemptorium dicitur quia, peri- mit disceptationes. ibid. nu. 2.
- Patronus verus non auditur, si præ- sentatio fuit facta a malæ fidei posseffore, fuit affixum edictum, & secuta est institutio. ibid. n. 4.
- Patronus laicus potest variare, & plures præsentare. lib. 10. cap. 1. num. 1.
- Patronus Ecclesiasticus variare, non potest ibid. nu. 2.
- Ratio diversitatis. ibid. nu. 3. & 4.
- Patroni laici possunt variare, etiam publicato scrutinio. ibid. num. 7.
- Patronus Ecclesiasticus variare po- test, quando præsentatio non fuit perfecta. ibid. nu. 8.
- Idem est si præsentatio fuit facta coram non habente instituere. ibid. nu. 9.
- Patronus si nulliter præsentauit ra- tione Collegij Ecclesiastici, va- riare potest. ibid. num. 10.
- Parochialis Ecclesiæ prouisio se- cundum Conc. Trid. ibid. n. 11.
- Parochialis Ecclesiæ collatio si ad inferiorem spectet, inferior de- bet præuenire Superiorem, vt edictum pro concurso apponat. ibid. num. 12.
- Patronus Ecclesiasticus si variet non punitur. ibidem num. 14.
- Præsentatio secunda conualescit per cessionem primi præsentati. ibid. nu. 15.
- Procurator laicus patroni Ecclæ- siastici variare non potest. ibid. num. 16.
- Patronus Ecclesiasticus si per erro- rem contulit Ecclesiam, potest tamen postea præsentare. ibid. num. 19.
- Patronus si promisit vnum præ- sentare, an possit ab hocrece- dere. lib. 10. cap. 2. nu. 1.
- Promissio de præsentando facta ante vacationem beneficij est nul- la, secus si secuta vacatione. ibid. num. 2.
- Si promissio facta sit vni, nulla est. ibid. num. 3.
- Patronus laicus potest variare, etiā si eius procurator præsentaue- rit alium, ita & procurator va- riare potest. lib. 10. cap. 3. nu. 1.
- Patronus laicus variare potest quo modocunque sit patronus. ibid. num. 3.
- Præsentatus non potest impedire patronum ne variet. ibid. n. 5.
- Patronus potest variare, vel vni- actu plures præsentando, vel suc- cessione. ibid. nu. 6.
- Patronus variando duos tantum præsentare potest. lib. 10. cap. 4. num. 1.
- Pluralis locutio duorum numero est contenta. ibid. nu. 2.
- Patronus si prius dignum præsenta- uit, & postea indignum, dignus instituendus est. ibid. num. 7.
- Præsentatio valet si sine causa non fuit admissa. lib. 10. cap. 5. n. 2.

INDEX.

- Præsentatus debet agere contra
habentem instituere, qui iniuste
eumdem noluit admittere. ibid.
num. 3.
- Præsentatus, & præsentans, seu so-
lus præsentatus institutionem pe-
tere possunt. libr. 11. cap. 1. n. 1.
- Præsentatus mediante procurato-
re potest petere, & obtinere in-
stitutionem ibid. n. 2.
- Pater pro filio, frater pro fratre,
cū promissione de rato possunt
petere institutionem. ibid. n. 3.
- Probari quę debeant pro obtainen-
da institutione. libr. 11. cap. 2. n. 3.
- Præsentatus spretus à Superiore
debet appellare. lib. 11. ca. 3. n. 1.
- Et adire Superiorem superioris
illius ut eum cogat. ibid. n. 2.
- Et si iniuste id fecerit, tenetur di-
cto spredo prouidere. ibid. n. 3
- Præsentatus obtinens prouisionem
Apostolicam non facta mentio-
ne de variatione, nihil facit. ibi-
dem num. 5.
- Præsentati citari debent certa ci-
tatione speciali. lib. 11. cap. 4.
num. 3.
- Præsentatio metu facta non tenet.
ibid. num. 4.
- Idem est, si ex impetu, vel ira-
cundia. ibidem num. 5.
- Vel clandestinè. ibid. num. 6.
- Patronus quamvis non præsenta-
uerit, potest tamen opponere
contra præsentatum ab alio.
ibid. num. 7.
- Populus quando de facto se oppo-
nit contra præsentatum, quid
agendum. ibid. num. 10.
- Petitio talis qualis sufficit in pro-
cessu pro assequenda institutio-
ne. ibid. num. 11.
- Præsentatio probatur per instru-
menta, ita & institutio. libr. 11.
cap. 8. n. 1.
- Et per litteras institutionis sigil-
latas. ibidem num. 2.
- Et sufficit sigillum Ordinarij.
ibid. num. 3.
- Et probanda est conuictudo, qua
fides adhibetur dictis litteris.
ibid. num. 4.
- Patronus esse quis non probatur, si
tanquam patronus fuit honora-
tus. ibidem num. 6.
- Patronus qui præsentauit, non po-
test esse testis in probando iure-
patronatus. lib. 11. cap. 9. nu. 5.
- Procesus publicatio fieri debet,
sed eius omisio non vitiat. ibid.
nu. 6. & 7.
- Praxis circa sententiam institutio-
nis, & circa appellationem ab
ea. lib. 11. cap. 12. numero 9.
- Patronus obtinens sententiam con-
tra patronum totum ius acqui-
rit. ibid. num. 12.
- Patronus secundum ius tenetur co-
ram Episcopo præsentare. li. 12
cap. 3. num. 6.
- Patronus potest ad tempus cleri-
cum ponere, & deponere cum
consensu Episcopi. ibid. nu. 9.
- Præsens, & tacens habetur pro con-
sentiente. lib. 12. cap. 5. nu. 4.
- Permutatio beneficiorum sine con-
sensu patronorum est nulla.
ibidem num. 12.
- Patroni laici possunt variare intra
debitum tempus. ibid. nu. 20.
- Patroni consensus habetur pro præ-
sen-

I N D E X.

sentatione, in permutatione, &
 resignatione. *ibid. nu. 23.*
 Papa nullo tempore limitato tene-
 tur conferre beneficia. *lib. 12.*
cap. 6. num. 6.
 Patronus si velit conseruare suum
 ius, potest repræsentare, & tunc
 iteratur institutio. *lib. 12. cap. 9*
num. 7.
 Possidens beneficium absque insti-
 tutione quando sit tutus. *lib. 12.*
cap. 11. nu. 5.
 Præsentatio si nulla sit, nulla erit &
 institutio. *ibid. nu. 9.*
 Præsentatus idoneus si sit pauper
 debet institui excluso diuite ma-
 gis idoneo. *ib. 12. cap. 13. nu. 3.*
 Quod non procedit, si Ecclesia
 egeat. *ibid. num. 4.*
 Præsentatus si sit de linea fundato-
 ris, stante paritate præferendus
 est. *libro 12. cap. 14. num. 1.*
 Præsentatus si sit de familia funda-
 toris, & idoneus, præfertur ex-
 traneo magis idoneo. *ibid. nu. 3.*
 Potens stante paritate præfertur
 impotenti. *ibidem num. 7.*
 Præsentantium qualitates non ar-
 etant habentem instituere. *ibid.*
num. 16.
 Præsentatus à patronis, qui plus
 contulerunt, est præferendus.
ibid. num. 17.
 Pupillus, & tutor si in discordia
 præsentent, quis debeat institui.
lib. 12. cap. 15. num. 1.
 Præsentatio facta à pupillo maiore
 septennio præfertur præsen-
 tationi tutoris. *ibid. nu. 2.*
 Si tamen non sit indignus præsen-
 tatus à pupillo. *ibid. num. 3.*

Index Praxis Iuri p.

Procuratores si duo separatè à pa-
 trono sint constituti, prior præ-
 sentans obtinet. *ibid. nu. 8.*
 Præsentatus si ob scandalum non
 sit instituendus, alius non presen-
 tatus instituitur. *lib. 12. cap. 16.*
num. 3.
 Vel si præsentatus sit indignus.
ibid. num. 4.
 Vel quando præsentatio non est fa-
 cta intra debitum tempus. *ibid.*
num. 5.
 Vel quando lis nō est finita intra
 debitum tempus. *ibid. nu. 6.*
 Vel quando paritas est inter pre-
 sentatos, tunc Superior instituit
 quem vult. *ibidem num. 7.*
 Vel quando Superior motu pro-
 prio patronum instituit. *ibid. n. 8.*
 Possessio corporalis beneficij non
 transfertur in institutum per in-
 stitutionem. *lib. 13. cap. 2. nu. 1.*
 Sed plenum ius. *ibidem num. 2.*
 Praxis ut institutus accedat ad be-
 neficium, & possessionem appre-
 hendat. *ibid. num. 3.*
 Papa potest conferre beneficia pa-
 tronata. *libro 14. cap. 2. nu. 3.*
 Papa non præsumitur in dubio vel-
 le præiudicare laicis patronis.
ibidem num. 5.
 Papa mandante prouideri de bene-
 ficio ad cuiuscunque dispositio-
 nem pertinente, non comprehé-
 ditur beneficium iurispatrona-
 tus. *ibid. num. 8.*
 Etiam si rescribat motu proprii
ibid. num. 9.
 Vel si dicatur, quod talis pro-
 uideatur de beneficio, etiam
 si spectet ad alterius præsenta-
 c 3 tio-

I N D E X.

tionem. ibidem num. 10.
 Vel si dicatur de beneficio ad quo
 rumcunque præsentationem spe
 cante ibidem num. 11.
 Priuilegiatus non vtitur suo priuile-
 gio contra eum, qui priuile-
 gium concessit. ibid. num. 4.
 Præsentatio quæ fit à regularibus
 de clero seculari ad Ecclesiam
 curatam quomodo fiat. lib. 14.
 cap. 5. num. 1.
 Ordinarius tunc debet regulari-
 bus tempus dare ad confignan-
 dum redditū præsentati. ibid. n. 2.
 Vel inferior ad quem spectat in-
 stitutio. ibid. num. 3.
 Si institutio fiat sine dicta assigna-
 tione, valet. ibidem num. 4.
 Si dicta assignatio non fiat, Ordinarius p̄t̄est dictum redditū
 assignare. ibidem num. 5.
 Et si in dicta assignatione modus
 excedatur, appellari potest.
 ibid. num. 6.
 Assignatio prædicta fieri debet,
 qua clericus possit viuere. ibid.
 num. 7.
 Et fieri debet causa cognita. ibid.
 num. 12.
 Praxis circa vniōnem Ecclesiæ pa-
 tronatæ cum Ecclesia libera.
 lib. 15. cap. 1. nu. 10.
 Patronus vtrum priuetur ob deli-
 ctum Iurepatronatus ab Eccle-
 siastico, aut à seculari Iudice.
 lib. 15. cap. 2. nu. 8.
 Praxis est, quod Iuspatronatus
 transeat in Fiscum. ibidem nu-
 mero 14.
 Patronus se ingerens in perceptio-
 ne fructuum beneficij, cuius est

patronus, perdit Iuspatronatus.
 lib. 15. cap. 3. nu. 1.
 Præsentatus lite pendente, seu an-
 te institutionem se ingerens in
 collectione fructuum beneficij,
 cadit à iure suo. ibid. nu. 3.

Q

Vasi possesso Iurispatrona-
 tus, quomodo acquiratur.
 lib. 5. cap. 3. nu. 16.
 Quæ veniant appellatione alimen-
 torum. lib. 1. cap. 1. nu. 12.
 Quando Iuspatronatus competit
 patri, eo viuente filius nullam
 habet vocem. ibid. nu. 18.
 Quando quis dicatur Ecclesiam
 sundare. ibid. nu. 32.
 Quis dicatur construere Ecclesiā.
 ibid. nu. 41.
 Quanta dos sit Ecclesiæ assignanda.
 ibid. nu. 56.
 Qui ccepit Ecclesiam ædificare co-
 gitur eam perficere. libro 2.
 cap. 3. nu. 2.
 Et infra quinquennium tenetur
 cōplere ædificationē. ibid. n. 3.
 Qui cogi possint Ecclesiam ædifi-
 care. ibid. nu. 8.
 Quid si plures habent castrum, in
 quo sit Iuspatronatus, quomo-
 do procedat. lib. 4. cap. 5. nu. 11.
 Quasi possesso Iurispatronatus, seu
 iuris præsentandi, quomodo ac-
 quiratur. lib. 5. cap. 3. nu. 16.
 Quasi possesso acquiritur quatuor
 concurrentibus. ibid. nu. 17.
 Quasi possesso amittitur cassata
 præsentatione, vel non admissa.
 ibid. num. 20. Quasi

I N D E X.

Quasi possessio Iurispatronatus ac-
 quiritur per præsentationem .
 ibid. nu. 23.
 Quasi possessio compatroni conser-
 uatur per præsentationem alte-
 rius compatroni. ibid. nu. 21.
 Quasi possessio patris, vel alterius
 continuatur in filium, & hære-
 dem. ibid. nu. 26.
 Quadrimestre, seu semestre, quo-
 modo computetur . lib. 7. cap. 4.
 num. 1.
 Curritque de momento ad mo-
 mentum. ibid. nu. 2.
 Exemplum cursus dicti temporis.
 ibid. nu. 3.
 Quadrimestre, & semestre est sem-
 per continuum. ibid. nu. 5.
 Quando institutio spectat ad infe-
 riorem, Episcopus Vicarium ,
 inferior æconomum ponit, si
 vacat parochialis Ecclesia. lib.
 7. cap. 8. nu. 4.
 Quilibet fungi potest duplici offi-
 cio. lib. 8. cap. 4. nu. 2.
 Quando valet secunda præsen-
 tatio, debet prius irritari prima
 præsentatio. lib. 11. cap. 1. nu. 7.
 Quasi possessio per tempus imme-
 morabile continuata prodest.
 lib. 11. cap. 5. nu. 7.
 Quasi possidens Iuspatronatus non
 tenetur probare descendentiā .
 ibid. nu. 9.
 Quasi possessio Iurispatronatus est
 facilioris probationis . libr. 11.
 cap. 7. nu. 1.
 Quasi possessio Iurispatronatus, ex
 quibus dignosci possit. ibidem
 num. 6.
 Quæ siant post publicationem pro

cessus. lib. 11. cap. 10. nu. 1.
 Quando censeatur derogatum Iu-
 ripatronatus clericorum , non
 procedit, si clerici sint patroni
 ratione patrimonij . lib. 14. cap.
 2. num. 12.

R

R Eligiosus si succedat in Iure-
 patronatus ad monasterium
 pertinet. lib 4. cap. 2. nu. 22.
 Relinquens aliquid Ecclesia non-
 fit compatronus, sed dicitur be-
 nefactor. lib. 1. cap. 1. nu. 54.
 Ratio, quare requiratur consensus
 in acquisitione Iurispatronatus.
 lib. 2. cap. 1. nu. 8.
 Relicta pro Ecclesia construenda,
 si non sufficient , conuertuntur
 in pios usus de consensu Episco-
 pi. lib. 2. cap. 3. nu. 12.
 Reædificatio quando quem patro-
 num faciat. lib. 2. cap. 5. nu. 3.
 Redotans Ecclesiam fit patronus .
 ibid. nu. 10.
 Rector ædificans Ecclesiam de bo-
 nis suæ Ecclesiae , Iuspatronatus
 acquirit ipsi Ecclesiae. lib. 2. cap.
 7. nu. 4.
 Religiosi non possunt proprio no-
 mine præsentare . lib. 5. cap. 2.
 num. 13.
 Religiosi non possunt esse procu-
 ratores ad præsentandum. ibid.
 num. 15.
 Religiosus potest eligere præsen-
 tandum si patronus velit . ibid.
 num. 16.
 Regularia beneficia regularibus ,
 sacerdotalia sacerdotalibus sunt con-
 fe-

IX N I D I E M X I

ferenda . lib. 6. cap. 2. nu. 2.
 Religionis S. Stephani Pisarum lau-
 des. ibid. nu. 6.
 Regulares quando possint præsen-
 tari ad Ecclesiam secularem .
 lib. 6. cap. 5. nu. 12.
 Repulsa testium fiunt in iudicio ,
 quo petitur institutio . libr. 11.
 cap. 10. nu. 2.
 Res inter alios iudicata , quando
 alij noceat , vel non . lib. 11. cap.
 12. nu. 14.
 Res iudicata nocet solum illis per
 sonis , inter quas lata est . ibid.
 num. 16.
 Religiosi si fiant patroni , attamen
 non poterunt instituere . lib. 12.
 cap. 3. nu. 13.
 Ratificatio patroni actum conualli-
 dat . lib. 12. cap. 5. nu. 7.
 Regula 41. Cancellariæ Apostoli-
 cæ circa derogationem Iurispatrona-
 tus . lib. 14. cap. 2. nu. 7.
 Residere est deseruire . lib. 15. cap.
 4. nu. 20.
 Reseruans sibi Iuspatronatus cen-
 setur etiam suis hæredibus re-
 seruare . lib. 1. cap. 1. nu. 39.

S

Si Ordinarius nolit consentire
 in acquisitione Iurispatrona-
 tus , quid agendum . lib. 1. cap. 1.
 num. 28.
 Sede Episcopali vacante Capitu-
 lum consentit , nec per talem
 consensum fit patronus , qui ve-
 re non est . ibid. nu. 31.
 Si fundans velit etiam construere ,
 & dotare , aliis non admittitur .
 ibid. nu. 35.

Si inscio domino fundi , in eo fun-
 detur Ecclesia , & dominus po-
 stea ratum habeat , efficitur pa-
 tronus . ibid. nu. 37.
 Si quis construat Ecclesiam , potest
 cogi ut eam dotet . ibid. n. 43.
 Si testator mandauit Ecclesiam
 construi sine temporis præfini-
 tione , infra quod tempus sit co-
 struenda . ibid. nu. 45.
 Si testator mandet Ecclesiam con-
 strui in certo loco , si id effici
 nequeat , tenetur in alio loco
 construere ad Episcopi placi-
 tum . ibid. nu. 46.
 Si vero testamentum sit imperfe-
 tum , quid agendum . ibid. nu. 47.
 Si Ecclesia sit constructa , & igno-
 ratur a quo , constructa præsu-
 mitur ex fidelium oblationibus .
 ibid. nu. 48.
 Si Ecclesia sit indotata , & postea
 dotetur cum Episcopi cōsensu ,
 dotans fit patronus . ibid. nu. 51.
 Si plures dotent , omnes æqualiter
 sunt patroni . ibid. nu. 58.
 Si Universitas sit pignori data , cre-
 ditor pignoris præsentare non
 potest . ibid. nu. 71.
 Si solus quis fundet , dotet , & con-
 struat , solus est patronus , si plu-
 res omnes sunt patroni . ibidem
 num. 75.
 Si plures fundent , omnes sunt pa-
 troni . lib. 2. cap. 2. nu. 3.
 Si plures construant , omnes sunt
 patroni . ibid. nu. 4.
 Et procedit etiam in fabris dan-
 tibus ad operam ad constructio-
 nem . ibid. nu. 5.
 Si plures dotent , omnes sunt pa-
 troni .

I N D E X.

- troni. ibidem. num. 6.
 Si vnuis omnia perficiat, solus fit
 patronus. ibid. nu. 7.
 Si fundus fit Ecclesiæ, ei acquiritur
 Iuspatronatus. ibid. nu. 18.
 Si testator non designet Ecclesiæ,
 fiet arbitrio Diœcesani. ibidem
 num. 22.
 Si in Ecclesiæ iam perfecta eriga-
 tur beneficium, tunc dotans il-
 lud in totum fit patronus. lib. 2.
 cap. 5. nu. 12.
 Schismaticus non potest Iuspatro-
 natus acquirere. libr. 2. cap. 6.
 num. 7.
 Neque simoniacus. ibid. nu. 12.
 Si Iuspatronatus donetur Ecclesiæ
 patronatæ, ipsa fit libera. lib. 4.
 cap. 1. nu. 16.
 Si donatio fiat Ecclesiæ à laico de-
 tentore, requiritur consensus
 ordinarij. ibid. nu. 17.
 Si ordinarius nolit consentire, co-
 gitur. ibid. nu. 24.
 Et ponitur ratio. ibid. nu. 25.
 Si vnuis fit patronus, & moriatur,
 filii succedunt in capita. ibidem
 num. 34.
 Si plures hæredes discordent, quid
 fit. ibid. nu. 36.
 Quid si non apparet primiciæ
 voces. ibid. nu. 37.
 Successio, & translatio Iurispatro-
 natus fit ex gratia. ibid. nu. 40.
 Serenissimus Dux Parmæ laudatur.
 lib. 5. cap. 1. nu. 15.
 Sede vacante beneficia vacantia
 sunt Papæ reseruata. lib. 5. cap.
 2. nu. 20.
 Serenissima Christiana Lotaringia
 Magna Ducissa Hetruriæ Mona-
- sterij fundatrix. libr. 5. cap. 5.
 num. 13.
 Seruus non potest ad beneficium
 præsentari. lib. 6. cap. 4. nu. 1.
 Sacerdos ad beneficium Sacerdo-
 tale præsentari debet lib. 6. cap.
 7. nu. 6.
 Suspensus ad beneficium præsenta-
 ri non potest. lib. 6. cap. 9. nu. 3.
 Schismaticus non potest præsenta-
 ri. ibid. nu. 15.
 Simoniacus non potest præsentari.
 ibid. nu. 17.
 Simonia, & lex Iulia de ambitu æ-
 quiparantur. ibid. nu. 19.
 Sodomita non potest præsentari.
 ibid. nu. 26.
 Si adueniente vacatione lis duret,,
 elapsò termino dato ad præsen-
 tandum, Episcopus Ecclesiæ
 ordinare potest. libr. 7. cap. 3.
 num. 2.
 Si in termino edicti nullus compa-
 ruit, tamen re integra intra tē-
 pus iuris patronus præsentare
 potest. lib. 7. cap. 7. nu. 5.
 Et si esset facta institutio, patro-
 nus potest in eam consentire.
 ibid. nu. 6.
 Scriptura in præsentatione non est
 de substantia. lib. 8. cap. 7. nu. 3.
 Sed cautela est, in ea scripturam
 adhibere. ibid. nu. 4.
 Superior antequam instituat debet
 cognoscere de Iuribus præsen-
 tantis, & præsentati. libr. 11.
 cap. 1. nu. 8.
 Simonia committitur in annexis
 spiritualibus. lib. 11. cap. 2. n. 2.
 Stylus articulandi in praxi pro
 quasi possessione probanda. li-
 bro

I N D E X.

- bro 11. cap. 7. num. 3.
Sententia diffinitiva in iudicio ad obtinendam institutionem est necessaria. lib. 11. cap. 12. nu. 1.
Et ferenda est in scriptis. ibidem num. 2.
Et potest concipi in personam principalis, sive eius procuratoris. ibid. nu. 3.
Sententia Institutionis transit in iudicatum, si appellatio non sit interposita, vel non prosecuta. ibid. nu. 10.
Sententia lata contra præsentantem præjudicat præsentato sciendi, & patienti. ibid. nu. 13.
Sententia lata in actionibus præiudicitalibus, quando faciat ius quoad omnes. ibid. nu. 17.
Superior potest tempus præfigere instituere habenti. lib. 12. cap. 6. num. 2.
Superior ubi non est præfixum, tempus à iure, potest ex officio præfigere. ibid. nu. 3.
Superior si ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, habet semestre. ibid. nu. 5.
Superior habens instituere si fiat patronus, quomodo actum expedire debeat. libr. 12. cap. 10. num. 1.
Eo casu debet ipse prius, vel eius procurator præsentare, & post instituere. ibid. nu. 2.
Idem est si patronus sit superior iure sui patrimonij, vel ut compromissarius. ibid. nu. 3.
Superior si præsentare debeat cum consilio alterius, actus fieri debent separati. ibid. nu. 5,
- Superior conferens beneficium deuolutum expedit actum unico contextu. ibid. nu. 6.
Superior scienter confirmans indignum deponi debet. libr. 12. cap. 11. nu. 7.
Si per negligentiam instituat indignum, perdit potestate instituendi primum successorem in eodem beneficio. ibid. nu. 8.
Superior potest instituere quem vult stante paritate, & eadem idoneitate præsentatorum. li. 12. c. 12. nu. 9. & cap. 15. nu. 7.
Superior data præsentatorum paritate instituit quem vult. lib. 12. cap. 13. nu. 1.
Senex præfertur iuueni data paritate. lib. 12. cap. 14. nu. 11.
Superior habens instituere extinto Iurepatronatus fit collator beneficij. lib. 12. cap. 16. nu. 11.
Stylus Pisanæ Diœcesis in apprehensione corporalis possessionis beneficiorum. lib. 13. cap. 2. nu. 6.
Sententia amittitur Iuspatronatus lib. 15. cap. 2. nu. 15.
Quod non procedit, si sententia lata esset in contumaciam. ibid. num. 16.

T

T Axatio reditus pro parocho talis esse debet, qua parochus possit viuere. lib. 14. cap. 5. nu. 8.
Tutor nomine pupilli præsentare potest ad beneficium. libro 5. cap. 2. num. 10.
Et in concursu præualet præsenta^o tio pupilli. ibidem num. 11.
Tempus datū à iure ad præsentandum

I N D E X.

- dum abbreviari non potest. li. 7.
 cap. 1. n. 7. & cap. 7. n. 1.
 Tempus datum ad præsentandum
 incipit currere à die vacationis
 etiam ignorantis. li. 7. cap. 2. n. 1.
 Vel scitæ vacationis. num. 5.
 Tempus datum ad eligendū, & cō-
 ferendū, currit à die scientiæ, vel
 cessationis impedimenti. ibid. n. 2.
 Ratio diuersitatis dictorum ca-
 sum. ibid. num. 3.
 Tempus datum ad præsentandum cur-
 rit à die scitæ vacationis. ibid. n. 5
 Vel à die cessationis impedimenti
 in certis casibus. ibid. num. 6.
 Tempus predictum patrono non
 currit, si Superior eum præsen-
 tare non finat. ibidem num. 7.
 Tempus, dies, & hora attenditur,
 quando fuit publicum, rectorem
 obijisse. lib. 7. cap. 4. num. 4.
 Tempus continuum, & utile, quid.
 ibid. n. 6.
 Testes an possint reprobari post pu-
 blicationem processus. libro 11
 cap. 10. num. 3.
 Testes reprobatorij an possint per
 alios testes reprobari. ibid. n. 4.
 Taciturnitas habetur pro consensu
 lib. 12. cap. 5. num. 5.
 Theologus præfertur Canonistæ, &
 aliquando è contra. libro 12.
 cap. 14. num. 10.
 Tutor si sciéte pupillo præsentet, &
 postea præsentet pupillus, magis
 idoneus debet institui libro 12.
 cap. 15. num. 4.
 Secus si pupillo ignorante. ibid.
 num. 5.
- Collegiū S. I. C. P. Paderborn.*
 F I N
- Idem dicendum est in viro, & uxo-
 re. ibid. n. 6.

V

- V** Niuersitas quæ dicatur in ca-
 su, quo cū vniuersitate trāf-
 fertur ius patroni. li. 1. cap. 1. n. 69
 Vniuersitas, Collegium, Civitas, &
 Capitulum possunt ius patrona-
 tus acquirere. lib. 2. cap. 6. n. 15.
 Vassallus si ædificet Ecclesiam, quā-
 do fiat patronus. li. 2. cap. 7. n. 5.
 Venditio vniuersitatis nulla ob ius
 patronatus valida est quoad alia
 lib. 4. cap. 5. num. 12.
 Vassallus si construxit Ecclesiam,
 amissio feudo retinet ius patrona-
 tus. libro 4. cap. 6. num. 3.
 Vnus solus ad quodlibet beneficium
 regulariter præsentatur. lib. 6.
 cap. 5. num. 7.
 Usurarius non potest ad beneficium
 præsentari. lib. 6. cap. 9. n. 29.
 Usurarius manifestus triplici pœ-
 na punitur. ibidem num. 30.
 Variatio à patrono laico in præsen-
 tando fieri potest. libro 10. ca-
 pit. 1. num. 1.
 Quæ variatio fit, etiam in postu-
 latione. ibidem numero 6.
 Variatio permittitur accumulati-
 uè, non priuatiuè. lib. 10. cap. 3.
 num. 7.
 Variatio fieri non potest lite
 pendente. libro 10. capit. 4.
 numero 3.
 Nisi variando præsentetur vnuis
 ex præsentatis. ibidem num. 4.

I S.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Fulstius
De Veneratione
et Regamine
Ecclésiæ
Item
Vita et Acta
De jure
patriciæ

Th
4766